

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ**

**Βρυξέλλες, 26 Σεπτεμβρίου 2011 (28.09)
(OR. en)**

**11501/2/11
REV 2**

LIMITE

**COHOM 165
PESC 757
COSDP 584
FREMP 68
INF 103
JAI 415
RELEX 642**

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: αντιπροσωπίες

Θέμα: Ετήσια έκθεση της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία ανά τον κόσμο το 2010

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ περιλαμβάνεται για τις αντιπροσωπίες η ετήσια έκθεση της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία ανά τον κόσμο το 2010.

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΕ
ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ
ΤΟ 2010

Πίνακας περιεχομένων

Προοίμιο	6
1 Επισκόπηση	7
2 Μέσα και πρωτοβουλίες της ΕΕ σε χώρες εκτός ΕΕ	13
Εισαγωγή	13
2.1 <i>Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο</i>	13
2.2 <i>Διάλογοι και διαβουλεύσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα</i>	14
2.3 <i>Αποφάσεις του Συμβουλίου και διαχείριση κρίσεων</i>	18
2.4 <i>Δηλώσεις και διαβήματα</i>	21
2.5 <i>Ρήτρες περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε συμφωνίες με χώρες εκτός ΕΕ</i>	22
2.6 <i>Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας (ΕΠΓ)</i>	23
2.7 <i>Δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται δυνάμει του Ευρωπαϊκού Μέσου για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΕΙΔΗΡ)</i>	25
2.7.1 <i>Κυριότερα επιτεύγματα το 2010</i>	26
2.7.2 <i>Ενδιάμεση αξιολόγηση του ΕΙΔΗΡ</i>	27
2.7.3 <i>Περιπτώσιολογικές μελέτες</i>	28
2.7.4 <i>Διδάγματα που αποκομίστηκαν</i>	29
3 Θεματικά ζητήματα	30
3.1 <i>Θανατική ποινή</i>	31
3.2 <i>Βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας</i>	34
3.3 <i>Υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων</i>	36
3.4 <i>Ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας ή των πεποιθήσεων</i>	39
3.5 <i>Ελευθερία της έκφρασης καθώς και των «νέων μέσων ενημέρωσης»</i>	42
3.6 <i>Δικαιώματα του παιδιού</i>	44
3.7 <i>Παιδιά και ένοπλες συγκρούσεις</i>	47
3.8 <i>Ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών</i>	48
3.9 <i>Γυναίκες, ειρήνη και ασφάλεια</i>	52
3.10 <i>Το ΔΠΔ και η καταπολέμηση της ατιμωρησίας</i>	56
3.11 <i>Ανθρώπινα δικαιώματα και τρομοκρατία</i>	59
3.12 <i>Ανθρώπινα δικαιώματα και επιχειρήσεις</i>	61
3.13 <i>Οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα</i>	62
3.14 <i>Άσυλο, μετανάστευση, πρόσφυγες και εκτοπισμένοι</i>	64
3.15 <i>Εμπορία ανθρώπων</i>	66
3.16 <i>Καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των διακρίσεων</i>	70
3.17 <i>Λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι, διεμφυλικοί και άτομα ακαθορίστου φύλου</i>	71
3.18 <i>Δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες</i>	73
3.19 <i>Δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες</i>	75
3.20 <i>Ζητήματα αυτοχθόνων πληθυσμών</i>	78
3.21 <i>Δημοκρατία και εκλογές</i>	80

3.21.1	Στήριξη της δημοκρατίας	80
2.21.2	Στήριξη των εκλογών	82
3.21.3	Παρατήρηση εκλογών	83
3.21.4	Αποστολές παρατήρησης εκλογών (ΑΠΕ) της ΕΕ	84
3.21.5	Αποστολές εκλογικών εμπειρογνομών	86
3.21.6	Εκλογική υποστήριξη (ΕΥ)	86
3.21.7	Αναβάθμιση της συνεργασίας με τα κοινοβούλια ανά τον κόσμο	88
4	Δράση της ΕΕ σε διεθνή φόρουμ	89
4.1	65η σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ	89
4.2	Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών(ΣΑΔ)	92
4.3	Συμβούλιο της Ευρώπης	96
4.4	Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ)	98
5	Ζητήματα χωρών και περιοχών	100
5.1	Υποψήφιες προς ένταξη στην ΕΕ και λοιπές χώρες	100
5.1.1	Τουρκία	100
5.1.2	Δυτικά Βαλκάνια	101
5.1.3	Κροατία	103
5.1.4	Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας	104
5.1.5	Μαυροβούνιο	106
5.1.6	Αλβανία	107
5.1.7	Βοσνία-Ερζεγοβίνη	108
5.1.8	Σερβία	109
5.1.9	Κοσσυφοπέδιο (δυνάμει της ΑΣΑΗΕ 1244)	110
5.2	Χώρες της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας	112
5.2.1	Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας	112
5.2.2	Ανατολική Εταιρική Σχέση	112
5.2.3	Νότιος Καύκασος (από περιφερειακή άποψη)	113
5.2.4	Αρμενία	113
5.2.5	Αζερμπαϊτζάν	114
5.2.6	Γεωργία	116
5.2.7	Λευκορωσία	118
5.2.8	Δημοκρατία της Μολδαβίας	120
5.2.9	Ουκρανία	122
5.2.10	Ένωση για τη Μεσόγειο	124
5.2.11	Αίγυπτος	125
5.2.12	Ισραήλ	126
5.2.13	Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη	127
5.2.14	Ιορδανία	130
5.2.15	Λίβανος	131
5.2.16	Συρία	132
5.2.17	Τυνησία	134
5.2.18	Αλγερία	135
5.2.19	Μαρόκο	136
5.2.20	Δυτική Σαχάρα	137
5.2.21	Λιβύη	137
5.3	Ρωσία και Κεντρική Ασία	138
5.3.1	Ρωσία	138
5.3.2	Κεντρική Ασία (περιφερειακά)	141
5.3.3	Καζακστάν	143
5.3.4	Δημοκρατία της Κιργιζίας	144
5.3.5	Τατζικιστάν	145
5.3.6	Τουρκμενιστάν	145
5.3.7	Ουζμπεκιστάν	147
5.4	Αφρική	148

5.4.1	Αφρικανική Ένωση	148
5.4.2	Αγκόλα	150
5.4.3	Μπουρούντι	151
5.4.4	Τσάντ	152
5.4.5	Ακτή Ελεφαντοστού	154
5.4.6	Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό	156
5.4.7	Ερυθραία	157
5.4.8	Αιθιοπία	158
5.4.9	Γκάμπια	159
5.4.10	Γουινέα	160
5.4.11	Γουινέα-Μπισάου	161
5.4.12	Κένυα	162
5.4.13	Λιβερία	163
5.4.14	Μαδαγασκάρη	164
5.4.15	Μαλάουι	165
5.4.16	Μαυριτανία	166
5.4.17	Μοζαμβίκη	167
5.4.18	Νίγηρας	167
5.4.19	Νιγηρία	169
5.4.20	Ρουάντα	170
5.4.21	Σενεγάλη	171
5.4.22	Σομαλία	172
5.4.23	Νότια Αφρική	173
5.4.24	Σουδάν	173
5.4.25	Τόγκο	175
5.4.26	Ουγκάντα	176
5.4.27	Ζιμπάμπουε	178
5.5	<i>Μέση Ανατολή και Αραβική Χερσόνησος</i>	179
5.5.1	Μπαχρέιν	179
5.5.2	Ιράν	180
5.5.3	Ιράκ	182
5.5.4	Σαουδική Αραβία	184
5.5.5	Υεμένη	185
5.6	<i>Ασία και Ωκεανία</i>	187
5.6.1	Αφγανιστάν	187
5.6.2	Μπανγκλαντές	189
5.6.3	Βιρμανία/Μυανμάρ	190
5.6.4	Καμπότζη	192
5.6.5	Κίνα	194
5.6.6	Λαϊκή Δημοκρατία της Κορέας (ΛΔΚ)	196
5.6.7	Φίτζι	198
5.6.8	Ινδία	199
5.6.9	Ινδονησία	200
5.6.10	Ιαπωνία	202
5.6.11	Λάος	202
5.6.12	Μαλαισία	203
5.6.13	Νεπάλ	204
5.6.14	Πακιστάν	205
5.6.15	Φιλιππίνες	207
5.6.16	Σρί Λάνκα	209
5.6.17	Ταϊλάνδη	210
5.6.18	Ανατολικό Τιμόρ	211
5.6.19	Βιετνάμ	212
5.7	<i>Αμερικανική ήπειρος</i>	214
5.7.1	Καναδάς	214
5.7.2	ΗΠΑ	214
5.7.3	Λατινική Αμερική και Καραϊβική	216
Λατινική Αμερική	218	
5.7.4	Αργεντινή	218
5.7.5	Βολιβία	218

5.7.6	Βραζιλία.....	219
5.7.7	Χίλη.....	220
5.7.8	Κολομβία.....	220
5.7.9	Ισημερινός.....	221
5.7.10	Ελ Σαλβαδόρ.....	222
5.7.11	Γουατεμάλα.....	222
5.7.12	Ονδούρα.....	223
5.7.13	Μεξικό.....	224
5.7.14	Νικαράγουα.....	225
5.7.15	Παραγουάη.....	225
5.7.16	Περου.....	226
5.7.17	Βενεζουέλα.....	226
5.7.18	Ουρουγουάη.....	226
	Καραϊβική.....	227
5.7.19	Κούβα.....	227
5.7.20	Αϊτή.....	228
5.7.21	Τζαμάικα.....	229
6	Δράσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα.....	230
7	Κατάλογος συντομογραφιών.....	244

Πρόλογος

Ο αγώνας για τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελεί μια αέναη πορεία και ένα εξελισσόμενο έργο, τόσο για την ίδια την Ένωση όσο και για τους εταίρους της σε όλον τον πλανήτη. Η παρούσα Ετήσια Έκθεση της ΕΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Δημοκρατία στον Κόσμο διηγείται το ιστορικό αυτής της πορείας το 2010. Περιγράφει τις εργασίες της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο των σχέσεών της με άλλες χώρες, τόσο σε επίπεδο επίσημου διαλόγου όσο και σε επίπεδο πρακτικής και άμεσης βοήθειας. Επισκοπεί επίσης τις εργασίες της Ένωσης σε πολυμερείς οργανισμούς, ιδίως τα Ηνωμένα Έθνη, στο πλαίσιο της προσπάθειας για θεμελίωση και εδραίωση αδιαίρετων και καθολικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Παραμένουμε απόλυτα προσηλωμένοι στην ενίσχυση αυτού του έργου.

Δείξαμε την προσήλωσή μας σε αυτόν τον στόχο στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, για παράδειγμα στην παρέμβασή μας για τη Λευκορωσία, ή με τη στήριξη των εργασιών διαφόρων Ειδικών Εισηγητών του ΟΗΕ και την ενθάρρυνση της έκδοσης αποφάσεων για θέματα όπως η θρησκευτική ελευθερία. Κατά τη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, η ΕΕ έπαιξε βασικό ρόλο στην εξασφάλιση της αναστολής της θανατικής ποινής.

Στις σχέσεις της με χώρες σε όλον τον κόσμο, η ΕΕ μπορεί να είναι ακόμη αποτελεσματικότερη στη διασφάλιση και προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επιθυμία μου είναι ο διάλογος για τα ανθρώπινα δικαιώματα να καθιερωθεί ως αναπόσπαστο τμήμα των επίσημων συνεδριάσεων που πραγματοποιούμε με τρίτες χώρες. Στο μεταξύ, υπάρχουν ορισμένοι τρόποι με τους οποίους μπορούμε να προωθήσουμε τα ανθρώπινα δικαιώματα στο εσωτερικό αυτών των χωρών και θα ήθελα να τους χρησιμοποιήσουμε όλους. Για τον λόγο αυτόν, ανέθεσα σε όλες τις αντιπροσωπείες της ΕΕ να αναπτύξουν τη δική τους ανά χώρα στρατηγική για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Έως το τέλος του 2011, θα έχουν αναπτυχθεί περισσότερες από 150 στρατηγικές και οι 90 από αυτές ήδη αναλύονται. Οι στρατηγικές αυτές θα αφορούν όχι μόνον τα αστικά και τα πολιτικά αλλά και τα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτιστικά δικαιώματα. Θα ενεργοποιηθούμε όχι μόνον στους παραδοσιακούς τομείς όπως τα δικαιώματα των γυναικών και των παιδιών αλλά και σε πιο καινοτόμους τομείς, όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα στο επιχειρηματικό περιβάλλον.

Δεδομένου ότι οι αξίες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων βρίσκονται στον πυρήνα της Ένωσης, ίσως κανένα άλλο έγγραφο δεν είναι τόσο σημαντικό όσο το παρόν, προκειμένου να εκτιμηθεί τί και γιατί μπορεί να επιτύχει μια κοινή ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική. Σας συνιστώ λοιπόν ένθερμα να το μελετήσετε.

1. Επισκόπηση

Η δημοσίευση της παρούσας έκθεσης συμπίπτει με μια ιστορική στιγμή. Τα ανθρώπινα δικαιώματα και η δημοκρατία έχουν έλθει στο προσκήνιο σαν αποτέλεσμα των κοσμογονικών αλλαγών που επέφεραν στις χώρες όπου για καιρό εθεωρούντο αλλότρια. Η ανά χειράς έκθεση δείχνει με ποιόν τρόπο συνέχισε το μακρόπνοο έργο της η ΕΕ καθ' όλη τη διάρκεια του 2010, τοποθετώντας προσεκτικά τα θεμέλια για την αντιμετώπιση των αναδυομένων αυτών προκλήσεων.

Το 2010 υπήρξε το πρώτο ολόκληρο έτος κατά το οποίο η ΕΕ άρχισε το έργο της με βάση τις διατάξεις της Συνθήκης της Λισσαβώνας, οι οποίες ορίζουν τις αρχές επί των οποίων βασίζεται η ΚΕΠΠΑ ως εξής:

«Η δράση της Ένωσης στη διεθνή σκηνή έχει ως γνώμονα και σχεδιάζεται με στόχο να προωθεί στο ευρύτερο παγκόσμιο πλαίσιο τις αρχές που έχουν εμπνεύσει τη δημιουργία, την ανάπτυξη και τη διεύρυνσή της: τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, την οικουμενικότητα και το αδιαίρετο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, τον σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, τις αρχές της ισότητας και της αλληλεγγύης και τον σεβασμό των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και του διεθνούς δικαίου.»

Η κεντρική αυτή θέση εκφράστηκε στις παρατηρήσεις της Υπατης Εκπροσώπου προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 16 Ιουνίου 2010. Με την ευκαιρία αυτή η Υπατη Εκπρόσωπος εξέθεσε τις βασικές γραμμές της προσέγγισής της όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα και ανακοίνωσε την έναρξη διαδικασίας διαβουλεύσεων σχετικά με την επανεξέταση της πολιτικής της ΕΕ και προκειμένου να διαμορφωθεί μια νέα στρατηγική της ΕΕ στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Υπατη Εκπρόσωπος εξέπεμψε σαφέστατα μηνύματα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου. «Είναι άρρηκτα συνυφασμένα με όλες τις εξωτερικές μας ενέργειες. Έχουμε πολλά εργαλεία στην ΕΕ για να συντελέσουμε σε έναν καλύτερο κόσμο. Θα πρέπει να τα κινητοποιήσουμε και να τα συνδέσουμε καλύτερα.»

Κατά τη διάρκεια του 2010 αυξήθηκαν οι πολυμερείς εργασίες σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, μεταξύ άλλων λόγω της σημαντικής δραστηριότητας στο πλαίσιο της προετοιμασίας της επανεξέτασης (το 2011) του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ (ΣΑΔ) στη Γενεύη. Ενώ διεξάγονταν συζητήσεις για τους κανόνες και τις διαδικασίες που διέπουν τις εργασίες του ΣΑΔ, προέκυψαν και άλλες ενδείξεις ότι το όργανο αυτό έχει αρχίσει να υλοποιεί τις δυνατότητές του και να εκπληρώνει την εντολή του σχετικά με την «προαγωγή του παγκόσμιου σεβασμού όσον αφορά την προστασία όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών για όλους», να εξετάζει «καταστάσεις παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, περιλαμβανομένων των σοβαρών και συστηματικών παραβιάσεων» και να διατυπώνει συστάσεις για αποτελεσματική αντιμετώπισή τους.

Η ΕΕ μπόρεσε να σημειώσει κάποιες σημαντικές επιτυχίες στο πλαίσιο του ΣΑΔ κατά το 2010, ιδίως χάρη στην ενεργό δέσμευσή της μέσω διαπεριφερειακών ενώσεων και με τους κύριους εταίρους της. Οι εντολές διάφορων ειδικών εισηγητών των ΗΕ ανανεώθηκαν (πράγμα ουδέποτε προαποφασισμένο): Βιρμανία/Μιανμάρ, Βόρεια Κορέα, Σουδάν, Σομαλία, Καμπότζη και Αϊτή. Η ΕΕ υποστήριξε τη δημιουργία μιας νέας εντολής ειδικού εισηγητή σχετικά με τα δικαιώματα του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι ειρηνικώς. Και εγκρίθηκαν αποφάσεις σχετικά με την κατάσταση στη ΛΔΚ, στη Γουινέα, στη Δημοκρατία της Κιργιζίας και στο Αφγανιστάν, καθώς και σχετικά με την ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων.

Δυστυχώς παρατηρήθηκαν και κάποιες αρνητικές τάσεις στο ΣΑΔ. Αυτές περιλάμβαναν πρωτοφανείς απόπειρες περιορισμού της εξουσίας του Προέδρου του ΣΑΔ και επικρίσεις όσον αφορά τον τρόπο κατά τον οποίο οι ειδικοί εισηγητές ασκούν το ιδιαίτερα δύσκολο έργο τους. Η ΕΕ κατέβαλε κάθε προσπάθεια για να υπερασπίσει τη δυνατότητά τους να εκτελούν τα καθήκοντά τους με ανεξαρτησία σύμφωνα με τις εντολές που τους ανατίθενται.

Γενικότερα το 2010 σηματοδοτήθηκε από νέα αμφισβήτηση αυτής καθεαυτής της έννοιας του «υπερασπιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων», έννοιας που η ΕΕ - με επί κεφαλής την Υπάτη Εκπρόσωπο - υπερασπίστηκε ευθέως. Η ΕΕ έχει εντάξει τη στήριξη προς τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μεταξύ των νευραλγικών στοιχείων της πολιτικής της για την προστασία και την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανά τον κόσμο. Το 2010 η ΕΕ επέτεινε τη στήριξή της αυτή επιτυγχάνοντας να καταρτίζουν οι αποστολές της ΕΕ ανά τον κόσμο τοπικές στρατηγικές συνεργασίας με υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στη συνέχεια του έτους η ΕΕ πέτυχε όλους τους κύριους στόχους της στην Τρίτη Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ (η οποία ασχολείται με θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Νέα Υόρκη). Η απόφαση για αναστολή της εφαρμογής της θανατικής ποινής, που βασιζόταν σε διαπεριφερειακή πρωτοβουλία, εγκρίθηκε με πρωτοφανή υποστήριξη, ενώ μια απόφαση κατά της θρησκευτικής μισαλλοδοξίας εγκρίθηκε με γενική συναίνεση. Εγκρίθηκαν επίσης ειδικές αποφάσεις για τη Λαοκρατική Δημοκρατία της Κορέας (ΛΔΚ) και τη Βιρμανία/Μυανμάρ. Η ΕΕ προσέφερε την υποστήριξή της στην πρωτοβουλία για το Ιράν.

Στο πλαίσιο των διμερών εργασιών, η ΕΕ συνέχισε να εφαρμόζει την παγιωμένη της πολιτική δεσμεύσεων με άλλες χώρες μέσω ενός φάσματος 40 σχεδόν τακτικών διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, διαβουλεύσεων και ειδικών υποεπιτροπών. Κατά το 2010 δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στην αξιολόγηση ορισμένων διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ώστε να εξασφαλισθεί η αποτελεσματικότητά τους και να προσαρμοσθούν στις νέες προκλήσεις που έχουν διαπιστωθεί στις αντίστοιχες χώρες.

Στις 26 Απριλίου 2010 το Συμβούλιο ενέκρινε συμπεράσματα για τη βελτίωση της πρόληψης ώστε να αντιμετωπισθεί η βία κατά των γυναικών. Στα συμπεράσματα αυτά υπογραμμιζόταν η δέσμευση της ΕΕ όσον αφορά την καταπολέμηση όλων των εγκλημάτων - όχι μόνον εκείνων κατά της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας και της ελευθερίας, αλλά και των εξαναγκασμών, των απειλών και των επιθέσεων κατά της ηθικής ακεραιότητας. Κατά τον τρόπο αυτό η ΕΕ επιβεβαίωσε την προσήλωσή της στο σφαιρικό χαρακτήρα αυτών των θεμάτων, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές της για τη βία κατά γυναικών.

Το 2010 ήταν η χρονιά της δέκατης επετείου της απόφασης 1325 του ΣΑΗΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια, πράγμα που αύξησε σημαντικά το ενδιαφέρον για τα θέματα αυτά παγκοσμίως. Η επέτειος προσέλκυσε την προσοχή της διεθνούς κοινότητας στις αδυναμίες της εφαρμογής της απόφασης 1325 του ΣΑΗΕ, ιδίως όσον αφορά τη συνιστώσα της προστασίας των γυναικών από την άσκηση σεξουαλικής βίας κατά τις ένοπλες συγκρούσεις. Ως σημαντικό βήμα προς την εξασφάλιση καλύτερης παρακολούθησης και λογοδοσίας, το Συμβούλιο Ασφαλείας διεξήγαγε συζήτηση υψηλού επιπέδου στις 26 Οκτωβρίου 2010, με αποτέλεσμα την επικύρωση της σειράς δεικτών που διαμόρφωσε το UNIFEM για την παρακολούθηση της εφαρμογής της απόφασης 1325 του ΣΑΗΕ.

Για την ΕΕ η χρονιά της επετείου παρουσίασε αρκετές σημαντικές εξελίξεις, μεταξύ των οποίων την έγκριση 17 δεικτών για την παρακολούθηση της εφαρμογής της πολιτικής της ΕΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια· την κατάρτιση της έκθεσης «Διδάγματα και βέλτιστες πρακτικές σχετικά με την ένταξη των ανθρώπινων δικαιωμάτων και του φύλου στα πλαίσια στρατιωτικών και μη στρατιωτικών αποστολών ΚΠΑΑ»· και την ανάπτυξη σχεδίων τυποποιημένων εκπαιδευτικών ενοτήτων για την ΚΠΑΑ όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, την προστασία του παιδιού και τη διάσταση του φύλου.

Δεδομένου ότι η παγκοσμιοποίηση επηρεάζει κάθε σφαίρα δραστηριοτήτων, κατά το 2010 δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στην παιδική εργασία. Το Συμβούλιο επέλεξε τη διεθνή ημέρα κατά της παιδικής εργασίας, στις 12 Ιουνίου, για την έγκριση περιεκτικών συμπερασμάτων. Συμφώνησε να αναβαθμίσει ουσιαστικότερα τις προσπάθειες της ΕΕ για την εξάλειψη της παιδικής εργασίας με την χρήση μέσων της ΕΕ μεταξύ των οποίων ο διάλογος πολιτικής εν συνδυασμό προς την αναπτυξιακή συνεργασία και τα εμπορικά κίνητρα. Το Συμβούλιο, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, ζήτησε να θίγεται το θέμα της παιδικής εργασίας κατά τους διαλόγους με άλλες χώρες και να ενσωματωθεί η διάσταση αυτή στις στρατηγικές της ΕΕ για τη μείωση της φτώχειας και οπουδήποτε αλλού ενδείκνυται.

Ο αντίκτυπος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ήταν ένα από τα καθοριστικά χαρακτηριστικά του 2010. Από τη μία πλευρά, όπως στο Ιράν, έδειξαν ότι προσφέρουν τεράστιες δυνατότητες για τη διοργάνωση διαμαρτυριών, αλλά από την άλλη πλευρά επέσπευσαν την κατάπνιξη της ελευθερίας της έκφρασης από τα θιγόμενα καθεστώτα. Η ΕΕ δεν δίστασε να επισημάνει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι υπερασπιστές των ανθρώπινων δικαιωμάτων και οι δημοσιογράφοι. Στα συμπεράσματά του της 22ας Μαρτίου το Συμβούλιο επανέλαβε την προσήλωσή του στην παγκόσμια ελευθερία της έκφρασης, την οποία θεωρεί ως καθολικό δικαίωμα που επιτρέπει στα άτομα να αναζητούν, να λαμβάνουν και να ανταλλάσσουν πληροφορίες πέραν των συνόρων. Η ΕΕ κάλεσε όλα τα κράτη να καταργήσουν τη λογοκρισία του Διαδικτύου και να σταματήσουν τις παρεμβολές παρασίτων στις δορυφορικές αναμεταδόσεις.

Με την εξάπλωση των κινημάτων υπέρ της δημοκρατίας σε διάφορες χώρες, ιδίως προς το τέλος του 2010, το Συμβούλιο ασχολήθηκε με το θέμα της υποστήριξης της δημοκρατίας στα συμπεράσματά του της 13ης Δεκεμβρίου. Στα συμπεράσματα αυτά σημειώθηκε η σχετική πρόοδος και εγκρίθηκε σειρά χωρών για τη δοκιμαστική εφαρμογή του «Προγράμματος Δράσης» της ΕΕ. Πρόκειται για τη Μολδαβία, τη Δημοκρατία της Κιργιζίας, τον Λίβανο, τη Γκάνα, το Μπενίν, τις Νήσους Σολομώντος, την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, τη Βολιβία, τη Μογγολία, τις Φιλιππίνες, την Ινδονησία και τις Μαλδίβες.

Δυστυχώς κατά το 2010 αυξήθηκαν οι περιπτώσεις θέσπισης νομοθεσίας κατά των λεσβίων, ανδρών ομοφυλοφίλων, αμφιφυλοφίλων και διεμφυλικών. Αυτό συνέβη ιδιαίτερα σε ορισμένες αφρικανικές χώρες. Το Συμβούλιο αποφάσισε να εγκρίνει μια νέα «εργαλειοθήκη» για την καταπολέμηση των ειδικών διακρίσεων που αντιμετωπίζουν οι συγκεκριμένες ομάδες. Η ΕΕ προέβη επίσης σε διάφορες δηλώσεις που απορρίπτουν και καταδικάζουν την ομοφοβία ως προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Η ΕΕ κάλεσε εξάλλου όλα τα κράτη να μεριμνήσουν ώστε ο γενετήσιος προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου να παύσουν να αποτελούν τη βάση επιβολής ποινικών κυρώσεων.

Αυξανόμενη προσοχή δόθηκε και το 2010 στην ελευθερία θρησκευματος ή πεποιθήσεων. Για την ΕΕ αυτό εκφράστηκε με την πρακτική εφαρμογή των συμπερασμάτων του Συμβουλίου της 16ης Νοεμβρίου 2009, που προέβλεπαν αξιολόγηση των υφιστάμενων πρωτοβουλιών της ΕΕ και επεξεργασία νέων προτάσεων. Εν προκειμένω η ΕΕ ξεκίνησε μια πορεία προορατικής δέσμευσης με διάφορους εταίρους, στο πλαίσιο μιας μακροπρόθεσμης προσπάθειας που θα πρέπει να επιτρέψει να κτισθούν γέφυρες ανεξιθρησκίας και διαθρησκειακής αρμονίας.

Ο ρόλος των φορέων παροχής υπηρεσιών ιδιωτικής ασφάλειας ήλθε και πάλι στο προσκήνιο το 2010, ενώ έγιναν και πάλι εκκλήσεις για τη ρύθμιση του τομέα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να θιγούν αρκετά σημαντικά θέματα που άπτονται περισσοτέρων κλάδων του διεθνούς δικαίου, μεταξύ των οποίων του δικαίου που διέπει τη χρήση βίας, του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, του διεθνούς ποινικού δικαίου και του δικαίου που διέπει την ευθύνη των κρατών. Για το λόγο αυτό η ΕΕ ήταν της γνώμης ότι η εξέταση των σχετικών θεμάτων έπρεπε να αρχίσει με την προσεκτική εξέταση των υφιστάμενων διεθνών ρυθμιστικών πλαισίων.

Μετά την έγκριση της απόφασης 1894 (2009) του ΣΑΗΕ σχετικά με την προστασία των αμάχων κατά τις ένοπλες συγκρούσεις η ΕΕ άρχισε το 2010 εργασίες σχετικά με νέο «Σχέδιο αναθεωρημένων κατευθυντηρίων γραμμών για την προστασία των αμάχων στο πλαίσιο των αποστολών και επιχειρήσεων στον τομέα της ΚΠΑΑ». Προς το σκοπό αυτό έπρεπε να αξιοποιηθεί η πείρα από τις αποστολές και επιχειρήσεις ΚΠΑΑ προκειμένου να ενημερωθούν οι προηγούμενες κατευθυντήριες γραμμές του 2003. Ο στόχος ήταν να διαμορφωθεί συνολική προσέγγιση για την ΕΕ, που να καλύπτει τους διάφορους ρόλους των ανθρωπιστικών και στρατιωτικών φορέων και μέσων. Έπειτα από διαβουλεύσεις με τα ΗΕ (Γραφείο Συντονισμού Ανθρωπιστικών Υποθέσεων - ΟΣΗΑ - και Τμήμα Ειρηνευτικών Επιχειρήσεων - ΔΡΚΟ -) εκπονήθηκε σειρά λεπτομερών κατευθυντηρίων γραμμών για το σχεδιασμό και τη διεξαγωγή των αποστολών και επιχειρήσεων ΚΠΑΑ.

Κατά το 2010 διεξήχθη με επιτυχία η διάσκεψη αναθεώρησης του καταστατικού της Ρώμης για το ΔΠΔ, το Μάιο-Ιούνιο στην Καμπάλα, όπου ορίσθηκε η δικαιοδοσία του Δικαστηρίου επί εγκλημάτων επίθεσης και τέθηκαν οι προϋποθέσεις για την άσκησή της. Ενόψει της διασκέψεως αυτής το Συμβούλιο είχε εγκρίνει τα συμπεράσματα της 25ης Μαΐου 2010, επιβεβαιώνοντας την ισχυρή προσήλωση της ΕΕ στο ΔΠΔ και στην καταπολέμηση της ατιμωρησίας. Κατά τη διάσκεψη η ΕΕ ανέλαβε τέσσερις δεσμεύσεις για να αποδείξει πόσο μεγάλη αξία αποδίδει στο Δικαστήριο και την αποστολή του. Η ΕΕ υποσχέθηκε να εκπονήσει συμπληρωματική «εργαλειοθήκη» για την καλύτερη ενσωμάτωση των ειδικών αναγκών που συνδέονται με την καταπολέμηση της ατιμωρησίας στα προγράμματα για την ανάπτυξη και το κράτος δικαίου.

Η ΕΕ και η συμμετοχή της Ύπατης Εκπροσώπου συνέβαλαν το 2010 στην προσχώρηση τριών νέων κρατών στο καταστατικό της Ρώμης: το Μπανγκλαντές, οι Σεϋχέλλες και η Μολδαβία.

Η διεθνής ποινική δικαιοσύνη, την οποία ειδικότερα απονέμουν το ΔΠΔ και τα Διεθνή Ποινικά Δικαστήρια για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ICTY) και τη Ρουάντα (ICTR) και το Ειδικό Δικαστήριο για τη Σιέρα Λεόνε (SCSL), διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στη διατήρηση της ειρήνης και την ενίσχυση της διεθνούς και της τοπικής ασφάλειας. Σε εθνικό επίπεδο η ΕΕ στηρίζει τα έκτακτα τμήματα των Δικαστηρίων της Καμπότζης (ECCC) και το Ειδικό Δικαστήριο για τον Λίβανο.

Όπως μπορεί κανείς να δει, το 2010 ήταν περίοδος έντονης δραστηριότητας για το έργο της ΕΕ στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας. Σε μια εποχή που η Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπη με τα δικά της προβλήματα, η δέσμευσή της για υποβοήθηση τρίτων παραμένει ακλόνητη.

2. Μέσα και πρωτοβουλίες της ΕΕ σε χώρες εκτός ΕΕ

Εισαγωγή

Στη διάρκεια της περασμένης δεκαετίας, η ΕΕ εξοπλίστηκε με ένα ολοκληρωμένο σύνολο εργαλείων για να δώσει απτή μορφή στις αξίες και τις αρχές της, πράγμα που ευθυγραμμίζεται με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία απαιτεί από την ΕΕ να προωθεί τις αρχές της στον υπόλοιπο κόσμο. Και το πράττει συνομιλώντας με τους ανθρώπους, αναζητώντας κοινό έδαφος και γεφυρώνοντας διαχωριστικές γραμμές. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω επίσημων διαλόγων και διαβουλεύσεων σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα ή μέσω άτυπων επαφών χαμηλότερων τόνων με ομολόγους. Το παρόν κεφάλαιο απαριθμεί το ευρύ φάσμα εργαλείων που διαθέτει η ΕΕ για την προαγωγή και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

2.1 Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο

Οι οκτώ «κατευθυντήριες γραμμές», όπως αποκαλούνται, αποτελούν τη σπονδυλική στήλη της πολιτικής της ΕΕ στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μολονότι δεν είναι νομικά δεσμευτικές, η έγκρισή τους από το Συμβούλιο της ΕΕ είναι ομόφωνη και, ως εκ τούτου, αποτελούν σθεναρή πολιτική έκφραση των προτεραιοτήτων της ΕΕ. Παρέχουν επίσης πρακτικά εργαλεία που θα βοηθήσουν τους αντιπροσώπους της ΕΕ σε όλο τον κόσμο να προωθήσουν την πολιτική μας για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Κατά συνέπεια, οι κατευθυντήριες γραμμές ενισχύουν τη συνοχή και τη συνέπεια της πολιτικής της ΕΕ στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η ΕΕ διαθέτει τώρα κατευθυντήριες γραμμές για τα ανθρώπινα δικαιώματα στα ακόλουθα θέματα:

- Θανατική ποινή (εγκρίθηκαν το 1998, ενημερώθηκαν το 2008)
- Βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (εγκρίθηκαν το 2001, ενημερώθηκαν το 2008)
- Διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα (εγκρίθηκαν το 2001, ενημερώθηκαν το 2009)
- Παιδιά και ένοπλες συγκρούσεις (CAAC) (εγκρίθηκαν το 2003, ενημερώθηκαν το 2008)
- Υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (εγκρίθηκαν το 2004, ενημερώθηκαν το 2008)
- Προαγωγή και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού (εγκρίθηκαν το 2007)

- Βία κατά των γυναικών και καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων εναντίον τους (εγκρίθηκαν το 2008)
- Προώθηση της συμμόρφωσης προς το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο (εγκρίθηκαν το 2005, ενημερώθηκαν το 2009)

Περαιτέρω πληροφορίες για τις κατευθυντήριες γραμμές είναι διαθέσιμες σε φυλλάδιο που δημοσιεύθηκε τον Μάρτιο του 2009. Παρατίθενται επίσης στο σύνολό τους στον δικτυακό τόπο του Συμβουλίου σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ, καθώς και στα ρωσικά, τα κινεζικά, τα αραβικά και τα περσικά.

Το 2010 συμφωνήθηκε ότι ναι μεν θα διατηρείται η συνοχή της ενωσιακής δράσης ανά τον κόσμο, αλλά ότι δεν χρειάζεται ειδική προσαρμογή της ενωσιακής προσέγγισης σε συγκεκριμένες καταστάσεις. Αποφασίστηκε εν προκειμένω να καταρτιστούν τοπικές στρατηγικές ανθρωπίνων δικαιωμάτων για διάφορες χώρες, οι οποίες θα επισκοπούν σταθερά τις προτεραιότητές μας και την αποτελεσματικότερη δυνατή χρήση των συνδυασμένων μας εργαλείων, ενώ ταυτόχρονα η σύμπραξη με τους εταίρους μας θα διέπεται από σεβασμό.

2.2 Διάλογοι και διαβουλεύσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Το 2010 η ΕΕ διεξήγαγε συστηματικούς πολιτικούς διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα με 40 περίπου χώρες, καθώς και με την Αφρικανική Ένωση. Οι διάλογοι αυτοί αποδείχθηκαν χρήσιμο μέσο της ενωσιακής πολιτικής για τα ανθρώπινα δικαιώματα: βοηθούν στο να δίνεται διέξοδος σε ανησυχίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα, μεταξύ άλλων και σε ατομικές περιπτώσεις, ταυτόχρονα δε να ανταλλάσσονται βέλτιστες πρακτικές, να δημιουργούνται εταιρικές σχέσεις και να διευθετούνται οι διαφωνίες. Οι διάλογοι έχουν επίσης οδηγήσει σε ορισμένα αποτελέσματα επί τόπου: οι ορατότερες περιπτώσεις είναι εκείνες όπου δίνεται άμεση συνέχεια στους διαλόγους, σε συσχετισμό με συγκεκριμένα σχέδια δράσης, νομοθετικές μεταρρυθμίσεις και σχέδια τα οποία μπορεί να στηρίξει η ΕΕ μέσω των λοιπών ενωσιακών της μέσων, όπως φερ' ειπείν η βοήθεια στα πλαίσια της συνεργασίας: δεν υποκαθιστούν την αναφορά θεμάτων σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα σε άλλες μορφές πολιτικού διαλόγου, αλλά δίνουν τη δυνατότητα στην ΕΕ να συζητά λεπτομερέστερα τα ανθρώπινα δικαιώματα με ορισμένους εταίρους απ' ό,τι θα ήταν διαφορετικά δυνατό.

Μια εξωτερική επισκόπηση του διαλόγου με την Κίνα - του παλαιότερου των διαλόγων της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα- ολοκληρώθηκε το 2010. Με βάση τις συστάσεις της επισκόπησης αυτής, η ΕΕ συμπράττει με τις κινεζικές αρχές για τη βελτίωση των διαδικασιών και της ουσίας του διαλόγου. Παρομοίως, το 2010 δρομολογήθηκε αξιολόγηση του διαλόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα με τη Ρωσία.

Στα πλαίσια εν γένει της καθολικής επισκόπησης της ενωσιακής στρατηγικής για τα ανθρώπινα δικαιώματα που άρχισε στα μέσα του 2010, άρχισαν κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους, και δη στους κόλπους της Ομάδας εργασίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα (COHOM) και σε συνεννόηση με την κοινωνία των πολιτών, οι εργασίες με αντικείμενο την επισκόπηση και τη βελτίωση των διαλόγων της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα και ο αντίκτυπός τους επιτοπίως. Έχουν αρχίσει να προσδιορίζονται οι βέλτιστες πρακτικές σε ολόκληρο το φάσμα διαλόγων που υφίστανται επί του παρόντος:

(α) Διαρθρωμένοι διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα:

- Αφρικανική Ένωση
- Αρμενία
- Λευκορωσία
- Κίνα
- Γεωργία
- Ινδονησία
- Ιράν (σε αναστολή από το 2006)
- Καζακστάν
- Δημοκρατία της Κιργιζίας
- Δημοκρατία της Μολδαβίας
- Τατζικιστάν
- Τουρκμενιστάν

(β) Διάλογοι που διεξάγονται από ειδικές υπο-ομάδες στο πλαίσιο Συμφωνιών Σύνδεσης, Συμφωνιών Εταιρικής Σχέσης και Συνεργασίας ή Συμφωνιών Συνεργασίας, ιδίως στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας·

- Καμπότζη
- Αίγυπτος
- Ιορδανία
- Λάος
- Λίβανος
- Μαρόκο
- Πακιστάν
- Παλαιστινιακή Αρχή
- Τυνησία
- Ουζμπεκιστάν
- Βιετνάμ

(γ) Τοπικοί διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα·

- Αργεντινή
- Βραζιλία
- Χιλή
- Κολομβία
- Ινδία
- Μεξικό
- Σρι Λάνκα
- Βιετνάμ

(δ) Διαβουλεύσεις για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- Καναδάς
- Ισραήλ
- Ιαπωνία
- Νέα Ζηλανδία
- Ρωσία
- ΗΠΑ
- Υποψήφιες χώρες: Κροατία, Ισλανδία, Τουρκία και ΠΓΔΜ

Επιπροσθέτως, και οι 79 σχεδόν χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού που αποτελούν συμβαλλόμενα μέρη της Συμφωνίας του Κοτονού έχουν διάλογο με την ΕΕ βάσει του άρθρου 8 της συμφωνίας, ο οποίος καλύπτει επίσης την τακτική αξιολόγηση, των εξελίξεων όσον αφορά το σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου, των δημοκρατικών αρχών, του κράτους δικαίου και της χρηστής διαχείρισης.

Σε περίπτωση που υπάρξουν προβλήματα, μπορεί να προβλεφθεί εντατικός πολιτικός διάλογος που περιλαμβάνει κριτήρια αναφοράς, στόχους και διορθωτικά μέτρα. Σύμφωνα με το άρθρο 9 της Συμφωνίας του Κοτονού, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των δημοκρατικών αρχών και του κράτους δικαίου συνιστούν βασικές συνιστώσες της συμφωνίας. Το άρθρο 96 προβλέπει ότι εάν παραβιάζεται ένα από αυτά τα βασικά στοιχεία, το ένα συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να καλέσει το άλλο να διεξαγάγουν διαβουλεύσεις με σκοπό την εξεύρεση κοινά αποδεκτής λύσης. Εάν δεν βρεθεί λύση, σε επείγουσες περιπτώσεις ή εάν ένα από τα μέρη αρνηθεί τις διαβουλεύσεις, μπορούν να ληφθούν ενδεδειγμένα μέτρα τα οποία μπορούν να φθάσουν μέχρι και την αναστολή της συμφωνίας, έναντι της συγκεκριμένης χώρας.

Το 2010 άρχισαν διαβουλεύσεις συμφώνως προς το άρθρο 96 με τη Γουινέα Μπισάου. Εφαρμόστηκαν τα ενδεδειγμένα μέτρα σε πέντε άλλες χώρες: τη Ζιμπάμπουε, τις Φίτζι, τη Γουινέα, τον Νίγηρα και τη Μαδαγασκάρη.

2.3. Αποφάσεις του Συμβουλίου και διαχείριση κρίσεων

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2010 η ΕΕ συνέχισε να υλοποιεί και να παγιώνει τις ειδικές πολιτικές της όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα των φύλων στα πλαίσια της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας, να αναπτύσσει δε περαιτέρω το κεκτημένο της για την προστασία των αμάχων. Το ζήτημα της συνεκτίμησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του φύλου στην ΚΠΑΑ συζητήθηκε σε τακτικά διαστήματα στους κόλπους των αρμόδιων ομάδων εργασίας του Συμβουλίου.

Το 2010 δρομολογήθηκε μια επιχείρηση (EUTM Somalia). Κατά τη διάρκεια της βασικής περιόδου εκπαίδευσης, παρέχονται στους Σομαλούς στρατιώτες ειδικά μαθήματα όχι μόνο σε καθαρά στρατιωτικές τακτικές αλλά και εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, το δίκαιο των προσφύγων, τα θέματα φύλου και την προστασία των αμάχων και ιδίως των γυναικοπαίδων κατά τις συγκρούσεις.

Βασικό επίτευγμα σε αυτόν τον τομέα ήταν η έγκριση από το Συμβούλιο, τον Δεκέμβριο του 2010, του εγγράφου « Διδάγματα και βέλτιστες πρακτικές σχετικά με την ένταξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του φύλου στα πλαίσια στρατιωτικών και μη στρατιωτικών αποστολών ΚΠΑΑ¹». Από το 2003 που η ΕΕ δρομολόγησε την πρώτη της επιχείρηση διαχείρισης κρίσεων, έχει εντοπιστεί ένας αριθμός διδαγμάτων και βέλτιστων πρακτικών για τον τρόπο με τον οποίο η ουσιαστική συνεκτίμηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμάτων φύλου στον σχεδιασμό αποστολών και επιχειρήσεων και η υλοποίησή τους συμβάλλει στην επιτυχία τους και βελτιώνει την επιχειρησιακή τους αποτελεσματικότητα. Οι συστάσεις που περιέχονται στο έγγραφο το οποίο εγκρίθηκε από το Συμβούλιο εμπερικλείουν ορισμένες εισηγήσεις:

- Να συμπεριληφθούν αναφορές, αξιολογήσεις και διδάγματα από την συνεκτίμηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του φύλου στις μελλοντικές εκθέσεις διδαγμάτων και στις τακτικές εξαμηνιαίες εκθέσεις προόδου των επιχειρήσεων και αποστολών. Να εξεταστεί η πιθανότητα διενέργειας συγκεκριμένων αξιολογήσεων σχετικά με τη συνεκτίμηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του φύλου σε επιχειρήσεις και αποστολές ΚΠΑΑ.
- Να ληφθεί μέριμνα ώστε τα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φύλου να αποτυπώνονται στα κριτήρια αναφοράς, στον σχεδιασμό και στις αξιολογήσεις επιχειρήσεων και αποστολών. Η υλοποίηση των δεσμεύσεων της χώρας υποδοχής θα μπορούσε να παρατηρείται εκ του σύνεγγυς στα πλαίσια της παρακολούθησης και αξιολόγησης της επιχείρησης ή της αποστολής σε πολιτικό και επιχειρησιακό επίπεδο.

¹ Για την πλήρη απαρίθμηση *ίδε* έγγραφο 17138/1/11 REV 1.

- Να τονιστεί η γενική ευθύνη του ανώτερου διαχειριστικού προσωπικού των επιχειρήσεων και αποστολών σε επίπεδο επιτελείων και επί του πεδίου σε ό,τι αφορά τη συνεκτίμηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του φύλου.
- Ο σύμβουλος/σημείο επαφής για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φύλου να καταλαμβάνει στρατηγική θέση στα πλαίσια του οργανωτικού διαγράμματος, κοντά στη διαχείριση της επιχείρησης ή της αποστολής και να συμμετέχει σε στρατηγικές συνεδριάσεις ούτως ώστε να έχει πρόσβαση στις απαραίτητες πληροφορίες που απαιτεί η συνεκτίμηση των πτυχών αυτών εντός της επιχείρησης ή της αποστολής, καθώς και την υποστήριξη για την εφαρμογή της συνεκτίμησης ανά τις διάφορες συνιστώσες της επιχείρησης ή της αποστολής.
- Να εξεταστεί ως ενδεχόμενο η θέσπιση – εφόσον κριθεί αναγκαίο – μηχανισμών λογοδοσίας για τυχόν παραβιάσεις του κώδικα συμπεριφοράς από το προσωπικό των επιχειρήσεων και αποστολών.
- Να εξεταστεί η ενδεχόμενη καθιέρωση «πακέτου υποδοχής» για όλου το προσωπικό των επιχειρήσεων και αποστολών το οποίο αναλαμβάνει καθήκοντα.
- Να διερευνηθούν οι τυχόν συνέργειες μεταξύ ΚΠΑΑ και άλλων ενωσιακών μέσων εξωτερικής πολιτικής, και να εντοπιστούν μέσα για τον πολλαπλασιασμό της συνδυασμένης αποτελεσματικότητας, συν τοις άλλοις με μια διαδικασία αποκόμισης διδαγμάτων στον τομέα της ΚΠΑΑ και της συνεργασία για την ανάπτυξη και με πιο εκτεταμένη ανταλλαγή των εκατέρωθεν βέλτιστων πρακτικών.
- Να ενταθεί η επικοινωνία με το κοινό, ούτως ώστε αφ' ενός μεν να προλαμβάνονται καλύτερα οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αφ' ετέρου να οικοδομηθούν εντός και εκτός ΕΕ η στήριξη του κοινού προς την ΚΠΑΑ και οι γνώσεις σχετικά με αυτήν, και να δημιουργηθεί σημείο επαφής για τον τοπικό πληθυσμό έτσι ώστε να ενισχυθεί η προβολή της στο κοινό.

Η εκπόνηση τυποποιημένων εκπαιδευτικών στοιχείων για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προστασίας του παιδιού και φύλου υπήρξε άλλο ένα βασικό επίτευγμα το 2010. Σα πλαίσια της συνέχειας που δίδεται στο έγγραφο του Συμβουλίου «Εφαρμογή των αποφάσεων 1325 και 1820 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ στο πλαίσιο της εκπαίδευσης για τις αποστολές και τις επιχειρήσεις ΕΠΑΑ - συστάσεις σχετικά με τις περαιτέρω ενέργειες»², το Συμβούλιο ενέκρινε τις γενικές γραμμές τυποποιημένων εκπαιδευτικών στοιχείων για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φύλου τον Δεκέμβριο του 2010. Ολοκληρωμένες ενότητες θα διαμορφωθούν κατά τη διάρκεια του 2011. Επίσης, η Φινλανδία συνέταξε το 2010 ένα «Εγχειρίδιο σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη διαχείριση κρίσεων για τα μέλη των αποστολών ΚΠΑΑ»³ ως πρακτικό εργαλείο για το προσωπικό των αποστολών και επιχειρήσεων.

Η ΕΕ συνέχισε να διευκολύνει τη δικτύωση μεταξύ συμβούλων και σημείων επαφής για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φύλου σε αποστολές και επιχειρήσεις ΚΠΑΑ, ύστερα από πρωτοβουλία της Γραμματείας του Συμβουλίου τον Νοέμβριο του 2009 να διευκολύνει την διεξαγωγή συνεδριάσεων μεταξύ συμβούλων και σημείων επαφής για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φύλου, οι οποίοι τοποθετούνται σε επιχειρήσεις και αποστολές ΚΠΑΑ. Η δεύτερη συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο του 2010 σε συσχετισμό με την πρώτη άσκηση σε θεματικά μαθήματα, ήταν δε συνδυασμένη συνάντηση συμβούλων και σημείων επαφής για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φύλου.

Η έγκριση των «Αναθεωρημένων κατευθυντήριων γραμμών για την προστασία των αμάχων στο πλαίσιο των αποστολών και των επιχειρήσεων στον τομέα της ΚΠΑΑ»⁴ από το Συμβούλιο, οι οποίες εκπονήθηκαν από την ΕΕ σε συνεννόηση με τα Ηνωμένα Έθνη - και συγκεκριμένα με το Γραφείο Συντονισμού των Ανθρωπιστικών Υποθέσεων και το Τμήμα Ειρηνευτικών Επιχειρήσεων - καθώς και από τη Διεθνή Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού, υπήρξε άλλο ένα σημαντικό επίτευγμα. Εκτός από την περιγραφή της επικρατούσας κατάστασης όσον αφορά την προστασία των αμάχων, το νέο αυτό έγγραφο παρέχει συγκεκριμένες και πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές για τον σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και τον ενδεχόμενο προσπορισμό διδαγμάτων από αποστολές και επιχειρήσεις ΚΠΑΑ - και τονίζει ότι η ΕΕ/ΚΠΑΑ πρέπει να συνεχίσει να συνεργάζεται στενά με τα ΗΕ και άλλους αρμόδιους οργανισμούς σε ό,τι αφορά την προστασία των αμάχων, να λαμβάνει δε υπ' όψη τις βέλτιστες πρακτικές που προσδιορίζουν.

² Έγγραφο 13899/09

³ 'Human Rights and Crisis Management - a handbook for members of CSDP missions', ISSN 0358-1489 ISBN : 978-951-724-886-0, PDF ISBN : 978-951-724-887-7

⁴ 15091/10

2.4. Δηλώσεις και διαβήματα

Η ΕΕ αποδίδει μεγάλη σημασία στη διατήρηση του δημόσιου προβληματισμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Για τον λόγο αυτόν κάνει εκτενή χρήση της δημόσιας δήλωσης για να εκθέσει τις ανησυχίες της ή για να χαιρετίσει θετικές εξελίξεις. Οι δηλώσεις προσυπογράφονται με ομοφωνία.

Σε άλλες περιπτώσεις, όταν κρίνει ότι θα είναι αποτελεσματικότερο, η ΕΕ μπορεί να προτιμήσει να προβεί σε διάβημα. Τα διαβήματα ή επίσημες διπλωματικές προσεγγίσεις είναι σημαντικά μέσα κάθε εξωτερικής πολιτικής και χρησιμοποιούνται από την ΕΕ για να εκθέσουν ανησυχίες σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα ενώπιον των αρχών των εκτός ΕΕ χωρών. Η ΕΕ προβαίνει τακτικά σε διαβήματα σε όλες τις περιοχές του κόσμου για την προαγωγή της οικουμενικότητας και της ακεραιότητας του Καταστατικού της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου. Τα διαβήματα παραδίδονται συνήθως εμπιστευτικά από τους κατά τόπους αντιπροσώπους της ΕΕ.

Τα θέματα που πολύ συχνά καλύπτουν αυτά τα μέσα είναι τα ακόλουθα: η προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι παράνομες κρατήσεις, οι ακούσιες εξαφανίσεις, η θανατική ποινή, τα βασανιστήρια, η προστασία των παιδιών, οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο, οι εκτελέσεις χωρίς δίκη, η ελευθερία της έκφρασης και του συνεταιρίζεσθαι, το δικαίωμα σε μια δίκαιη δίκη και οι εκλογές.

2.5 Ρήτρες περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις συμφωνίες με χώρες εκτός ΕΕ

Η ΕΕ επιδιώκει την προσθήκη ρήτρας περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλες τις πολιτικές συμφωνίες πλαίσια, όπως οι συμφωνίες σύνδεσης και οι συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας που συνάπτονται με χώρες εκτός ΕΕ. Η ρήτρα αυτή ορίζει ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα όπως περιλαμβάνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, διαπνέουν τις εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές των συμβαλλομένων μερών και συνιστούν ουσιώδες στοιχείο της συμφωνίας. Η ρήτρα αυτή καθιστά σαφές ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα συνιστούν κεντρικό μέρος του πολιτικού διαλόγου μεταξύ των μερών και χρησιμεύει ως βάση για την εφαρμογή θετικών μέτρων παράλληλα με άλλες βασικές διατάξεις μιας συμφωνίας. Σε περίπτωση σοβαρών και επίμονων παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ρήτρα για τα ανθρώπινα δικαιώματα παρέχει τη δυνατότητα στο ένα μέρος της συμφωνίας να λάβει περιοριστικά μέτρα έναντι του παραβιάζοντος μέρους ανάλογα με τη σοβαρότητα των παραβιάσεων.

Το 2010 τέθηκαν σε ισχύ διάφορες νέες συμφωνίες που περιείχαν ρήτρα περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και συγκεκριμένα μια ενδιάμεση συμφωνία για το εμπόριο και τα συναφή με το εμπόριο θέματα με τη Δημοκρατία της Σερβίας την 1η Φεβρουαρίου του 2010, μια συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας με τη Δημοκρατία του Τατζικιστάν την 1η Ιανουαρίου του 2010, μια συμφωνία σταθεροποίησης και σύνδεσης με τη Δημοκρατία του Μαυροβουνίου την 1η Μαΐου του 2010 και μια ενδιάμεση συμφωνία για το εμπόριο και τα συναφή με το εμπόριο θέματα με το Τουρκμενιστάν την 1η Αυγούστου του 2010. Πέραν αυτού, η ΕΕ υπέγραψε συμφωνία πλαίσιο που περιέχει ρήτρα περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων με τη Δημοκρατία της Κορέας την 10η Μαΐου του 2010.

Στο ψήφισμά του της 16ης Δεκεμβρίου του 2010 για τα ανθρώπινα δικαιώματα ανά τον κόσμο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τόνισε πόσο σημαντικές και απαραίτητες είναι οι ρήτρες περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δημοκρατίας στις συμφωνίες μεταξύ ΕΕ και χωρών εκτός ΕΕ. Το ψήφισμα ζητούσε αποτελεσματικότερη εφαρμογή των ρητρών περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συν τοις άλλοις και με την θέσπιση μηχανισμού εφαρμογής συνδεδεμένου με κριτήρια αναφοράς προκειμένου να διαπιστώνεται ο βαθμός εφαρμογής των σχετικών με τα ανθρώπινα δικαιώματα υποχρεώσεων.

2.6. Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας (ΕΠΓ)

Το 2010 τελούσαν σε ισχύ σχέδια δράσης με την Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν, την Αίγυπτο, τη Γεωργία, το Ισραήλ, την Ιορδανία, τον Λίβανο, τη Δημοκρατία της Μολδαβίας, την Παλαιστινιακή Αρχή και την Τυνησία, ενώ οι σχέσεις με την Ουκρανία διαμορφώθηκαν από την ατζέντα σύνδεσης. Έγιναν (και εξακολουθούν να γίνονται) διαπραγματεύσεις με το Μαρόκο για νέο σχέδιο δράσης. Όλες αυτές οι ρυθμίσεις συμφωνούνται διμερώς και περιλαμβάνουν συγκεκριμένους στόχους στον τομέα της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με έμφαση που ποικίλλει από χώρα σε χώρα. Οι δεσμεύσεις των σχεδίων δράσης επιδιώκουν τη στήριξη των μεταρρυθμίσεων στον τομέα της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων· καθορίζουν ατζέντα πολιτικών και οικονομικών μεταρρυθμίσεων με βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες προτεραιότητες. Τα ζητήματα συνεπώς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του εκδημοκρατισμού παραμένουν στον πυρήνα των σχέσεων της ΕΕ με τους εταίρους ΕΠΓ, συν τοις άλλοις και όσον αφορά την τυπική αναβάθμιση σχέσεων.

Εκτός από τις συνεδριάσεις πολιτικού διαλόγου σε όλα τα επίπεδα, οι ειδικές υποεπιτροπές ή οι διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα παρέχουν πλατφόρμες τακτικής ανταλλαγής απόψεων για τα θέματα αυτά και υποβοηθούν την κοινή παρακολούθηση της υλοποίησης των δεσμεύσεων. Πριν και μετά τις συνεδριάσεις αυτές πραγματοποιούνται διαβουλεύσεις με την κοινωνία των πολιτών.

Κατά τη διάρκεια του 2010 πραγματοποιήθηκαν διάφορες συνεδριάσεις υποεπιτροπών με τους νότιους γείτονες, και συγκεκριμένα με το Μαρόκο (11 Οκτωβρίου 2010), την Παλαιστινιακή Αρχή (26 Φεβρουαρίου 2010), τη Τυνησία (25 Φεβρουαρίου 2010) και τον Λίβανο (3 Μαΐου 2010). Η άτυπη ομάδα εργασίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα με το Ισραήλ συνεδρίασε στις 2 Σεπτεμβρίου 2010. Με την Αίγυπτο συζητήθηκαν οι δεσμεύσεις στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δυνάμει του σχεδίου δράσης ΕΠΓ στις 10 και 11 Μαρτίου του 2010, στους κόλπους των υποεπιτροπών πολιτικών υποθέσεων, ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δημοκρατίας, διεθνών και περιφερειακών υποθέσεων. Δρομολογήθηκαν διαπραγματεύσεις με την Αλγερία προκειμένου να συσταθεί υποεπιτροπή πολιτικών υποθέσεων, ασφάλειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Όσο για τους ανατολικούς εταίρους, έγιναν συνεδριάσεις διάφορων υποεπιτροπών για τη δικαιοσύνη, την ελευθερία και την ασφάλεια με τη Δημοκρατία της Μολδαβίας τον Οκτώβριο του 2010 και την Ουκρανία τον Απρίλιο του 2010. Εκτός από τον διάλογο ΕΕ-Μολδαβίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα που δρομολογήθηκε τον Μάρτιο του 2010, τον Οκτώβριο του 2010 οι υπηρεσίες της Επιτροπής και του Συμβουλίου έλαβαν μέρος στην τέταρτη «άτυπη συνεδρίαση των εμπειρογνομόνων για τα ανθρώπινα δικαιώματα με τη Δημοκρατία της Μολδαβίας, κατά τη διάρκεια της οποίας έγινε απολογισμός της προόδου που σημειώθηκε στην τήρηση των δεσμεύσεων του σχεδίου δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα: συμμετείχαν ενεργά εκπρόσωποι των ΗΕ, του ΟΑΣΕ και του Συμβουλίου της Ευρώπης. Συστάθηκε νέα υποεπιτροπή για τη δικαιοσύνη, την ελευθερία και την Ασφάλεια με την Αρμενία, η οποία πραγματοποίησε την πρώτη της συνεδρίαση τον Ιούλιο του 2010.

Διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα πραγματοποιήθηκαν με τη Γεωργία (Ιούλιος 2010) και την Αρμενία (Δεκέμβριος 2010). Τον Νοέμβριο του 2010 πραγματοποιήθηκε στο Γερεβάν σεμινάριο της κοινωνίας των πολιτών με θέμα τις εγγυήσεις για δίκαιη δίκη και την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, προς συμπλήρωση του διαλόγου μεταξύ Αρμενίας και ΕΕ. Τον Νοέμβριο του 2010 έλαβε χώρα η πρώτη συνεδρίαση της υποεπιτροπής ΕΕ-Αζερμπαϊτζάν για τη δικαιοσύνη, την ελευθερία και την ασφάλεια, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία.

Αναφορικά με τη **μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης**, συνεχίστηκαν οι εργασίες για την ενίσχυση της ικανότητας και αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης σε ευθυγράμμιση με τις συναφείς εθνικές στρατηγικές μεταρρύθμισης. Σε μερικές εταίρους χώρες οι προσπάθειες για διασφάλιση μεγαλύτερης ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης και αμεροληψίας απέτυχαν (Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Δημοκρατία της Μολδαβίας και Ουκρανία), ενώ σε άλλες διαπιστώθηκε κάποια πρόοδος (Γεωργία, Ιορδανία). Στον τομέα της **μεταρρύθμισης του σωφρονιστικού συστήματος**, η πρόοδος εξακολούθησε με αργό ρυθμό στην Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν, τη Γεωργία, την Αίγυπτο, τη Δημοκρατία της Μολδαβίας, το Μαρόκο, την Ουκρανία και την Τυνησία, ενώ στην Ιορδανία η μεταρρύθμιση προχώρησε σε συνεργασία με διεθνείς εταίρους. Στις περισσότερες εταίρους χώρες ΕΓΠ, ο υπερπληθυσμός των φυλακών, η προσφυγή σε κακομεταχείριση και βασανιστήρια και η ελλιπής πρόσβαση παρατηρητών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διεθνών παρατηρητών σε σωφρονιστικές εγκαταστάσεις εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικούς τομείς όπου τίποτα δεν έχει γίνει. Στον τομέα της **δικαιοσύνης ανηλίκων** πραγματοποιήθηκε διάλογος με τη Γεωργία, την Ιορδανία, το Μαρόκο και την Ουκρανία για τη διαμόρφωση των ενδεδειγμένων μέτρων.

Με τη συνδρομή της Διάσκεψης της Χάγης, η Αλγερία, η Αίγυπτος, ο Λίβανος, η Ιορδανία, το Μαρόκο και η Τυνησία συμμετείχαν στις εργασίες της Δικαστικής Διάσκεψης για οικογενειακά θέματα διασυνοριακού χαρακτήρα - την επονομαζόμενη «Διαδικασία της Μάλτας», η οποία επιδιώκει την προώθηση του διαλόγου εμπειρογνομόνων σε θέματα διεθνούς προστασίας των παιδιών και **οικογενειακού δικαίου**. Η Διαδικασία της Μάλτας έχει αναγνωριστεί από αυτούς τους εταίρους ΕΠΓ ως σημείο αναφοράς για τις διαβουλεύσεις και τη διευθέτηση διασυνοριακών διαφορών οικογενειακού δικαίου, καθώς και για τις πολιτικές προστασίας παιδιών και ανηλίκων παραβατών από τα όργανα επιβολής του νόμου. Το 2010 συνεχίστηκε η περιφερειακή συνεργασία δυνάμει του **Ευρωμεσογειακού προγράμματος για τη δικαιοσύνη**, με συμμετοχή όλων των μεσογειακών εταίρων ΕΠΓ στους οποίους συγκαταλέχθηκαν Αλγερία και Συρία, η οποία αφορούσε τα ζητήματα της πρόσβασης στη δικαιοσύνη και τη δικαστική συνδρομή, τη διευθέτηση διασυνοριακών οικογενειακών διαφορών και το ποινικό και σωφρονιστικό δίκαιο.

2.7. Δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται δυνάμει του Ευρωπαϊκού Μέσου για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EIDHR)

Απότιση φόρου τιμής στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

«Η παρουσία έξωθεν παρατηρητών σε δίκες είναι άκρως αποτελεσματική και θα πρέπει να χρησιμοποιείται ευρύτερα σαν στρατηγική προστασίας.»

Αυτά είναι τα λόγια του Floribert Chebeya, διακεκριμένου ακτιβιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, σε συνέντευξη που έδωσε προτού βρεθεί νεκρός στην Κινσάσα τον Ιούνιο του 2010.

Το Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EIDHR) είναι ένα ανεξάρτητο χρηματοδοτικό εργαλείο της ΕΕ με αντικείμενο τη στήριξη της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου και την προώθηση και προστασία όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών ανά τον κόσμο στα πλαίσια των συναφών ενωσιακών πολιτικών, ειδικά σχεδιασμένο για να συμπληρώνει την ενωσιακή βοήθεια που παρέχεται μέσω της διμερούς αναπτυξιακής συνεργασίας και του πολιτικού διαλόγου της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία με τις εταίρους χώρες. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το EIDHR βλέπε www.eidhr.eu.

2.7.1. Κυριότερα επιτεύγματα το 2010

Τοπικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων 93 που διοργανώθηκαν από 93 διπλωματικές αποστολές της ΕΕ βάσει του «ειδικού σχεδίου στήριξης για κάθε χώρα».

Παγκόσμια πρόσκληση υποβολής προτάσεων για τη στήριξη των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Συνήφθησαν 465 νέες συμβάσεις επιχορήγησης.

Δρομολόγηση μηχανισμού ταχείας αντίδρασης για την άμεση στήριξη των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που χρειάζονται επείγοντως προστασία.

Ανάγκες επείγουσας προστασίας

Η βοήθεια της ΕΕ προς υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ειδικότερα εκείνων που κινδυνεύουν ή χρήζουν επείγουσας προστασίας, μπορεί να παρέχεται υπό διάφορες μορφές.

- Άμεση συνδρομή παρεχόμενη μέσω σχεδίων που διαχειρίζονται ειδικευμένες διεθνείς ΜΚΟ επιλεγόμενες βάσει δημόσιων προσκλήσεων για υποβολή προτάσεων.
- «Καταιγισμός» επιχορηγήσεων από τις προαναφερόμενες (διεθνείς) ΜΚΟ σε τοπικές ΜΚΟ ή απ'ευθείας σε άτομα.
- Άμεση ad hoc χρηματοδοτική στήριξη προς υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε συγκεκριμένες περιπτώσεις σύμφωνα με το άρθρο 9.1⁵ του κανονισμού EIDHR· μικρές επιχορηγήσεις έως 10.000 ευρώ ανά επιχορήγηση ετησίως προς υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που χρειάζονται επείγοντως προστασία ή βοήθεια χορηγούνται από διπλωματικές αποστολές ή την έδρα της ΕΕ.

Συνεπεία του πραξικοπήματος στην Ονδούρα, διοχετεύθηκαν μέσω τριών τοπικών ΜΚΟ 30.000 ευρώ για να καλυφθούν δικαστικές, ιατρικές και άλλες άμεσες ανάγκες περισσότερων από 30 ακτιβιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οπαδών του εκδημοκρατισμού. Το 2010 και πάλι, ο μηχανισμός αυτός επέτρεψε να καλυφθούν οι δαπάνες υπεράσπισης οκτώ υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ινδία κατά των οποίων ασκήθηκε ποινική δίωξη διότι δραστηριοποιούνταν στην προβολή ζητημάτων βασανισμού και ατιμωρησίας.

Οι πληροφορίες και η ανάδραση των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών είναι σημαντικές για την ανάπτυξη και τον καλύτερο συντονισμό του EIDHR, του προγραμματισμού και της εφαρμογής του.

Το 2010, στα πλαίσια του διαρθρωμένου διαλόγου της ΕΕ με την κοινωνία των πολιτών, της επιλεγόμενης «Διαδικασίας Παλέρμο II», πραγματοποιήθηκαν διάφορα σεμινάρια όπου συμμετείχαν οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών από την ΕΕ και άλλες χώρες. Τον Ιούνιο του 2010 διοργανώθηκε στο Αμμάν (Ιορδανία) περιφερειακό σεμινάριο όπου 160 συμμετέχοντες από την Ευρωπαϊκή Γειτονία και από χώρες και θεσμικά όργανα της ΕΕ αντήλλαξαν απόψεις σχετικά με την πολιτική της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα που επικεντρώθηκαν ιδίως στα μέσα της συνδρομής. Ήταν μια έξοχη ευκαιρία να αποκομιστούν διδάγματα από το παρελθόν και να δοθούν συστάσεις για το μέλλον.

⁵ Άρθρο 9.1 του κανονισμού EIDHR: « Η Επιτροπή δύναται να χορηγεί ad hoc μικρές επιδοτήσεις σε υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων [ατομικά] προκειμένου να ανταποκριθεί σε επείγουσες ανάγκες προστασίας.»

Οι τρεις βασικές συστάσεις του σεμιναρίου του Αμμάν:

1. Σύσταση προς την ΕΕ ως πολιτικό οργανισμό:

Να εξασφαλιστεί η συνοχή μεταξύ πολιτικών δεσμεύσεων και παροχής χρηματοδοτικών πόρων για την υλοποίησή τους.

2. Σύσταση προς την ΕΕ ως δωρητή:

Να καταρτιστούν πιο ευέλικτες διαδικασίες διαχείρισης σχεδίων.

3. Σύσταση προς τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών:

Να διαμορφωθούν αυθεντικά και βιώσιμα δίκτυα σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο.

2.7.2. Ενδιάμεση αξιολόγηση του EIDHR

Το 2010 η υλοποίηση της πρώτης του στρατηγικής που εκάλυψε το διάστημα 2007-2010 έφθασε στο τέλος της. Κατά το διάστημα αυτό δόθηκαν γενικά περισσότερες από 1.200 επιχορηγήσεις, από τις οποίες χρηματοδοτήθηκαν παγκοσμίως δράσεις σε 140 περίπου χώρες, ύψους άνω των 331 εκατομμυρίων ευρώ και από τις οποίες αποκλείονταν τα προγράμματα και οι δραστηριότητες εμπιστευτικού χαρακτήρα που σχετίζονται με τις αποστολές παρατήρησης εκλογών (EOM).

Εξ επόψεως αριθμού σχεδίων, το θέμα «κράτος δικαίου και δημοκρατία» είχε τη μεγαλύτερη εκπροσώπηση, ενώ το θέμα «βασανιστήρια και θανατική ποινή» έλαβε το μεγαλύτερο κονδύλιο.

Επιπροσθέτως διοργανώθηκαν αποστολές παρατήρησης εκλογών (EOM) δυνάμει του στόχου 5 του EIDHR. Οι αποστολές αυτές έχουν εξελιχθεί σε νευραλγικό μέσον προώθησης των δημοκρατικών διαδικασιών σε άλλες χώρες. Κατά το διάστημα 2007-2010, διοργανώθηκαν 37 EOM. Το 2010 και μόνο διοργανώθηκαν επτά EOM (Ακτή Ελεφαντοστού, Τανζανία, Γουινέα, Μπουρούντι, Αιθιοπία, Σουδάν, Τόγκο) καθώς και μια αποστολή εκλογικών εμπειρογνομόνων στη Νικαράγουα, επίσης δε δύο αποστολές ομάδων αποτίμησης των εκλογών στο Αφγανιστάν και το Ιράκ.

2.7.3. Περιπτώσιολογικές μελέτες

Υποβοήθηση των εντοπίων στην Αϊτή

Το 2010, το EIDHR χρηματοδότησε στην Αϊτή ένα μεγάλο πρόγραμμα για την εκπαίδευση τοπικών εκλογικών εποπτών και παρατηρητών στα πλαίσια των προετοιμασιών για τις προεδρικές και κοινοβουλευτικές εκλογές οι οποίες είχαν αναβληθεί λόγω του τεράστιου σεισμού που έπληξε τη χώρα τον Ιανουάριο. Οι εκλογές στην Αϊτή σπλώνονταν έως τώρα από βία, νοθεία και εκφοβισμό, η δε ΕΕ φρονεί ότι προϋπόθεση για την ανασυγκρότηση και την οικονομική ανάκαμψη της Αϊτής είναι η πολιτική σταθερότητα και η μετάβαση προς τη δημοκρατία. Το πρόγραμμα άρχισε με την εκπαίδευση 130 ανώτερων εκλογικών εποπτών για ανάληψη αρμοδιοτήτων σε νομαρχιακό και κοινοτικό επίπεδο. Άλλοι 3.000 νέοι από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών εκπαιδεύθηκαν στην ετοιμότητα παρατήρησης της ψηφοφορίας σε ολόκληρη τη χώρα την ημέρα των εκλογών. Ο πρώτος γύρος της ψηφοφορίας έλαβε χώραν στις 28 Νοεμβρίου.

Παιδιά σε κίνδυνο παντού

Τα δικαιώματα των παιδιών και η επαναπροσαρμογή των ανήλικων στρατιωτών είναι το αντικείμενο πολλών προγραμμάτων EIDHR σε όλες τις περιοχές.

Η πολιτεία Παρά έχει ένα από τα μεγαλύτερα ποσοστά καταπάτησης των δικαιωμάτων του παιδιού σε όλη την περιοχή Αμαζονίου της **Βραζιλίας**. Τα παιδιά που καταλήγουν σε κέντρα περίθαλψης ή κρατικά ιδρύματα υφίστανται συχνά κακομεταχείριση, ενώ οι βασανισμοί και οι λοιπές μορφές βίας και στέρησης είναι κοινός τόπος. Το EIDHR χρηματοδοτεί τώρα ένα τριετές πρόγραμμα για την εκπαίδευση 800 παιδιών και 600 οικογενειών προκειμένου να υπερασπίζονται τα δικαιώματά τους και να καταγγέλλουν τις παραβιάσεις. Το πρόγραμμα απευθύνεται επίσης σε 1.200 επαγγελματίες που δουλειά τους είναι να προστατεύουν τα δικαιώματα των παιδιών που βρίσκονται σε κέντρα περίθαλψης ή σε σωφρονιστικά ιδρύματα.

Στην μεσοδυτική περιοχή του **Νεπάλ**, ένα πρόγραμμα EIDHR συμβάλλει στην επανένταξη 4.000 ανήλικων πρώην στρατιωτών και άλλων νέων - αγοριών και κοριτσιών- που έχουν πληγεί από τον δεκαετή πόλεμο στη χώρα, οι οποίοι διδάσκονται ανάγνωση και γραφή και άλλες δεξιότητες για την επιβίωσή τους. Τους παρέχονται επίσης ψυχιατρικές και κοινωνικές συμβουλές με σκοπό να μειωθούν τα εγκλήματα, η ναρκομανία, η κατάθλιψη και οι αυτοκτονίες.

Οι δίδυμες αδελφές, Ναομί και Φουχάρα από τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό απήχθησαν σε ηλικία 15 ετών και πέρασαν τρία χρόνια σαν ανήλικες στρατιωτίνας. Εν συνεχεία μπόρεσαν να ενταχθούν στις τάξεις 800 κοριτσιών και νεαρών γυναικών στα πλαίσια προγράμματος EIDHR για την συμβολή στην αποκατάσταση και την επανένταξη κοριτσιών που έχουν πληγεί από τις ένοπλες συγκρούσεις στην ΛΔΚ. Για πολλές από αυτές, η άλλη εκδοχή αντί του προγράμματος ήταν να ζουν σκληρή ζωή και να εκπορνεύονται για να κερδίσουν τα προς το ζην. Εκτός από ανάγνωση και γραφή το πρόγραμμα τους παρείχε επαγγελματική εκπαίδευση στη ραπτική, τη μαγειρική ή την κομμωτική.

Ένταξη των Ρομ στην Ουκρανία και τη Δημοκρατία της Μολδαβίας

Το EIDHR στηρίζει ένα πρόγραμμα του Συμβουλίου της Ευρώπης προκειμένου οι κυβερνήσεις της Ουκρανίας και της Δημοκρατίας της Μολδαβίας να μπορέσουν να εντάξουν κοινωνικά τις μειονότητες Ρομ και να ανυψώσουν το επίπεδο διαπολιτισμικής και διεθνοτικής κατανόησης. Ο πληθυσμός Ρομ των δύο χωρών κυμαίνεται αναλόγως εκτιμήσεων από 270.000 έως 600.000, αν και οι επίσημοι αριθμοί είναι μικρότεροι.

Στην Ουκρανία το δεκαπεντάμηνο πρόγραμμα δημιούργησε μια «δεξαμενή» διαμεσολαβητών υγείας. Είκοσι γυναίκες Ρομ από διάφορες περιοχές της Ουκρανίας εκπαιδεύθηκαν από πεπειραμένους Ρομ διαμεσολαβητές υγείας από τη Ρουμανία. Στη Δημοκρατία της Μολδαβίας, το πρόγραμμα δημιούργησε τον θεσμό του σχολικού βοηθού, με προγράμματα που παρακολούθησαν Μολδαβοί εκπαιδευτικοί, πανεπιστημιακοί και εκπρόσωποι του κράτους.

2.7.4. Διδάγματα που αποκομίστηκαν

Το EIDHR⁶ πραγματοποιεί περιοδικές αξιολογήσεις οι οποίες αποδεικνύουν την αξία του. Μερικές συστάσεις επαναλαμβάνονται τακτικά, όπως φερ' ειπείν:

- Η ανάγκη ειδικών για κάθε χώρα αλλά και θεματικών στρατηγικών για παρεμβάσεις της ΕΕ.
- Ο επιβαλλόμενος συνδυασμός διαφόρων στρατηγικών και μεθόδων εργασίας, της τοπικής με την παγκόσμια, της δράσης προώθησης με την κατάρτιση, των πολιτικών διαβημάτων με τα προγράμματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τους πολιτικούς με τους δημοσιογράφους κλπ., προκειμένου για μεγαλύτερο αντίκτυπο της χρηματοδότησης EIDHR στα πλαίσια συγκεκριμένων τομέων.
- Η ανάγκη μεγαλύτερης συνοχής μεταξύ δεδηλωμένων πολιτικών και δράσης επιτοπίως.
- Η ανάγκη αντιμετώπισης των αδύνατων σημείων στον σχεδιασμό και την παρακολούθηση των προγραμμάτων.

Το 2010 πραγματοποιήθηκε αξιολόγηση της στήριξης που παρασχέθηκε σε υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία αφορούσε 11 προγράμματα ύψους 8 εκατομμυρίων ευρώ. Η αξιολόγηση διαπίστωσε ότι τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το EIDHR έχουν αποδείξει την αξία, την αποτελεσματικότητα και τον αντίκτυπο τους σε πολλές χώρες. Στην αξιολόγηση έτυχε εύφημης μνείας η χρηματοδότηση της άμεσης στήριξης για προστατευτική και επείγουσα δράση, για την κάλυψη ιατρικών και δικαστικών δαπανών, για αγορά κινητών τηλεφώνων και υλικού ΤΠ για τα γραφεία υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, για την προσωρινή στήριξη των εργασιών οργανώσεων, για βοήθεια εξόδου από χώρες, καθώς και για άλλες δραστηριότητες όπως δικαστική συνδρομή, διερευνητικές αποστολές, δραστηριότητες κατάρτισης, εκστρατείες κλπ. Οι συστάσεις για την διαχείριση του μέσου διαμορφώθηκαν στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων που δρομολογήθηκε το 2010.

Το 2011 θα υπάρξουν περισσότερες αξιολογήσεις, π.χ. σχετικά με το καθεστώς στήριξης EIDHR ειδικά για κάθε χώρα, τα προγράμματα σε χώρες όπου κινδυνεύουν περισσότερο τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα ευρωπαϊκά και περιφερειακά μάρκετινγκ με ειδικότητα τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Το σημαντικότερο όλων: κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2011 θα ολοκληρωθεί μια συνολική αξιολόγηση της χρηματοδοτικής στήριξης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία (2000-2009) η οποία θα διαλαμβάνει κάθε δραστηριότητα σε αυτούς τους τομείς. Το ποσό των προγραμμάτων που αξιολογούνται ανέρχεται σε 5,4 δισεκατομμύρια ευρώ και περιλαμβάνει γραμμές προϋπολογισμού EIDHR και άλλες θεματικές και γεωγραφικές γραμμές του προϋπολογισμού, καθώς και τη χρηματοδότηση μέσω διεθνών οργανισμών με συνεκτίμηση της δημοσιονομικής στήριξης και του εξορθολογισμού. Τα προκαταρκτικά πορίσματα δείχνουν ότι το EIDHR χρηματοδοτεί ποσοστό μόνο 17% του συνόλου των προγραμμάτων που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία.

3. Θεματικά ζητήματα

Η ΕΕ συνέχισε να αναπτύσσει τις εννοιολογικές εργασίες της ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα σε ένα ευρύ πεδίο ζητημάτων. Η ενωσιακή προσέγγιση αποσκοπεί στη δημιουργία θετικών όρων για τη συζήτηση. Η ΕΕ επιζητεί να συστήσει πρότυπα με βάση τον υψηλότερο κοινό παράγοντα, αντί του χαμηλότερου δυνατού κοινού παρονομαστή, και εν συνεχεία επιδιώκει την επίτευξή του.

⁶ http://ec.europa.eu/europeaid/what/human-rights/studies_evaluations_en.htm

Στις θεματικές της εργασίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ΕΕ αντλεί από ένα μεγάλο εύρος εργαλείων. Ως προς ορισμένα θεματικά ζητήματα, τα οποία έχουν εντοπιστεί ως επιμέρους προτεραιότητες της Ένωσης, η ΕΕ χρησιμοποιεί συγκεκριμένη δέσμη πρακτικών εργαλείων για τη συνδρομή των αντιπροσωπιών της ΕΕ όσον αφορά την καλύτερη εφαρμογή της πολιτικής της για τα ανθρώπινα δικαιώματα: τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, στις οποίες διαλαμβάνονται τα εξής σημεία:

- Θανατική ποινή·
- Βασανιστήρια και άλλους τρόπους σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας·
- Διάλογοι ανθρωπίνων δικαιωμάτων·
- Παιδιά και ένοπλες συγκρούσεις·
- Υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων·
- Προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού·
- Βία κατά γυναικών και κοριτσιών και καταπολέμηση κάθε μορφής δυσμενών διακρίσεων εναντίον τους·
- Προώθηση της συμμόρφωσης προς το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο.

3.1. Θανατική ποινή

Η θέση της ΕΕ έναντι της θανατικής ποινής είναι απόλυτη και βάσει αρχών· η δε ΕΕ είναι βασικός πρωταγωνιστής κατά της θανατικής ποινής παγκοσμίως. Η ΕΕ φρονεί ότι η κατάργηση της εσχάτης των ποινών συντελεί στην παγίωση της αξιοπρέπειας του ανθρώπου και στην προοδευτική αναβάθμιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων· θεωρεί την θανατική ποινή σκληρή και απάνθρωπη και αποτυχημένη ως μέσο αποτροπής της εγκληματικής συμπεριφοράς. Οποιαδήποτε δε δικαστική πλάνη - αναπόφευκτη σε κάθε δικαιοδοτικό σύστημα- είναι αμετάκλητη.

Καθώς η δράση της στον τομέα αυτόν αποτελεί βασική προτεραιότητα της εξωτερικής της πολιτικής για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ΕΕ εξακολουθεί να χρησιμοποιεί όλα τα διαθέσιμα εργαλεία της στους τομείς της διπλωματίας και της συνεργασίας για την κατάργηση της θανατικής ποινής⁷. Εκεί όπου υφίσταται ακόμη η θανατική ποινή, η ΕΕ κάνει έκκληση ώστε να περιορισθεί προοδευτικά η χρήση της και ζητεί επιμόνως να εκτελείται σύμφωνα με τις διεθνείς ελάχιστες προδιαγραφές. Οι κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ ως προς τη θανατική ποινή⁸, οι οποίες αναθεωρήθηκαν το 2008, παραμένουν το κύριο μέσο για συστηματική δράση της ΕΕ έναντι των χωρών εκτός ΕΕ.

Το 2010 η ΕΕ χαιρέτισε την αναγγελία της Μογγολίας στις 14 Ιανουαρίου 2010 ότι αναστέλλεται η εκτέλεση της θανατικής ποινής· συνεχάρη τη Δημοκρατία της Κιργιζίας διότι στις 11 Φεβρουαρίου προσεχώρησε στο Δεύτερο Προαιρετικό Πρωτόκολλο του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, το σχετικό με την κατάργηση της θανατικής ποινής, καθιστώντας έτσι μη αναστρέψιμη την πορεία της προς την κατάργηση της ποινής αυτής.

Αντιθέτως, η ΕΕ εξέφρασε τη λύπη της για την συνεχιζόμενη και εκτεταμένη χρήση της θανατικής ποινής σε κάποιες άλλες χώρες. Η προσοχή της εστράφη ιδίως προς το Ιράν και τις ΗΠΑ, αλλά και σε πολλές άλλες χώρες έγιναν δηλώσεις και διαβήματα με βάση τις ελάχιστες προδιαγραφές που ορίζουν το διεθνές δίκαιο και οι κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τη θανατική ποινή.

Η ΕΕ εξακολούθησε να εγείρει το ζήτημα αυτό σε όλα τα αρμόδια όργανα και ειδικότερα στον ΟΗΕ, τον ΟΑΣΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Η ΕΕ έλαβε ενεργό μέρος στη διαπεριφερειακή συμμαχία για την προώθηση του ψηφίσματος 65/206 της Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ (21 Δεκεμβρίου 2010) στο οποίο επαναβεβαιώνεται η έκκληση για αναστολή της χρήσης της θανατικής ποινής. Το ψήφισμα εγκρίθηκε με 109 ψήφους υπέρ, 41 κατά και 35 αποχές, ήταν δε απότοκο ανάλογων ψηφισμάτων του 2007 και του 2008. Το αποτέλεσμα αυτό υπήρξε το καλύτερο που έχει ποτέ προκύψει εξ επόψεως ψήφων: εκτός από την ελαφρά αύξηση των ψήφων υπέρ, αξιοσημείωτη ήταν και η μείωση των εναντιουμένων, πράγμα που επιβεβαίωσε την βαθμιαία παγίωση της οικουμενικής κοινής γνώμης κατά της θανατικής ποινής.

⁷ Περισσότερες πληροφορίες ως προς την πολιτική της ΕΕ για τη θανατική ποινή:
http://ec.europa.eu/external_relations/human_rights/adp/index_en.htm

⁸ <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/10015.en08.pdf>

Για να σηματοδοτήσουν την Ευρωπαϊκή Ημέρα κατά της Θανατικής Ποινής και την Παγκόσμια Ημέρα κατά της Θανατικής Ποινής στις 10 Οκτωβρίου, η ΕΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης εξέδωσαν κοινή δήλωση στην οποία επαναβεβαιώνουν την εναντίωσή τους στην χρήση της εσχάτης των ποινών σε οποιαδήποτε περίπτωση, καθώς και τη δέσμευσή τους για την κατάργηση της θανατικής ποινής παγκοσμίως. Η Ύπατη Εκπρόσωπος εξέδωσε δελτίο τύπου στο οποίο δήλωνε ότι *«είναι ενθαρρυντικό το γεγονός ότι μια μεγάλη πλειοψηφία κρατών έχει καταργήσει τη θανατική ποινή νόμω ή έργω. Ωστόσο δεν υπάρχουν περιθώρια εφησυχασμού- και μια έστω εκτέλεση είναι υπεραρκετή.. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο έχω κάνει προσωπική μου προτεραιότητα την προσπάθειά μας για κατάργηση της θανατικής ποινής.»* Οι διπλωματικές αποστολές της ΕΕ ανά τον κόσμο εόρτασαν την ημέρα αυτή με πολυάριθμα σεμινάρια, συνεντεύξεις τύπου, εκθέσεις και εκδηλώσεις.

Η ΕΕ εξακολουθεί να είναι ο κατ' εξοχήν χορηγός των προσπαθειών που καταβάλλουν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών σε ολόκληρο τον κόσμο για την κατάργηση της θανατικής ποινής. Η κατάργηση της θανατικής ποινής συνιστά θεματική προτεραιότητα στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Μέσου για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EIDHR).

Βασιζόμενο σε σημαντικές επιτυχίες τα προηγούμενα έτη, το EIDHR χορήγησε το 2010 περισσότερο από 8,5 εκατομμύρια ευρώ σε 16 προγράμματα υπέρ της κατάργησης της θανατικής ποινής ανά τον κόσμο. Τα προγράμματα παρακολουθούν τις συνθήκες εφαρμογής της θανατικής ποινής και την εφαρμογή των διεθνών ελάχιστων προδιαγραφών, στηρίζοντας τις νομικές και συνταγματικές μεταρρυθμίσεις για τον περιορισμό ή την κατάργηση της θανατικής ποινής, συντρέχοντας φυλακισμένους στο κελί του μελλοθανάτου και καταρτίζοντας δικαστές και συνηγόρους. Στο διεθνές επίπεδο, ορισμένες δράσεις προωθούν την υπογραφή, επικύρωση και εφαρμογή του Δεύτερου Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ή παρόμοια περιφερειακά νομοθετήματα) και την εφαρμογή του ψηφίσματος του ΟΗΕ για οικουμενική εκχειρία στις θανατικές εκτελέσεις. Επιπλέον παρέχουν κατάρτιση, έρευνες, μελέτες και εκθέσεις για διάφορα ζητήματα που άπτονται της θανατικής ποινής, υπερασπίζουν τις θέσεις τους ενώπιον του κοινού, διοργανώνοντας εκστρατείες ευαισθητοποίησης, δημιουργώντας υποδομές και διαμορφώνοντας επιστημονικές μεθοδολογίες προκειμένου να εκτεθούν οι δικαστικές πλάνες και οι ατέλειες των υπό εξέταση δικαιοδοτικών συστημάτων.

3.2. Βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας

Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα βασανιστήρια (εγκρίθηκαν το 2001 και επικαιροποιήθηκαν το 2008), η ΕΕ διατήρησε τον ηγετικό της ρόλο και την παγκόσμια δράση της για την καταπολέμηση των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας με την ανάληψη πρωτοβουλιών σε διεθνή φόρουμ, με διμερή διαβήματα προς χώρες μη μέλη της ΕΕ, με τη βελτιωμένη τοπική εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών και με την παροχή ουσιαστικής στήριξης για σχέδια οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στον τομέα αυτόν.

Κατά την 65η σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (ΓΣΗΕ), τα κράτη μέλη της ΕΕ προώθησαν από κοινού ψήφισμα σχετικά με τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, το οποίο υποβλήθηκε από τη Δανία και εγκρίθηκε με συναίνεση, καθώς και χωριστό ψήφισμα για μεγαλύτερη διάρκεια των συνεδριάσεων της επιτροπής των ΗΕ κατά των βασανιστηρίων. Με δηλώσεις κατά τη σύνοδο της ΓΣΗΕ, η ΕΕ επανέλαβε την απόλυτη απαγόρευση των βασανιστηρίων και άλλων μορφών κακομεταχείρισης στο διεθνές δίκαιο. Τα κράτη μέλη της ΕΕ προώθησαν επίσης από κοινού, στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ τον Μάρτιο του 2010, ψήφισμα κατά των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης που υπέβαλε η Δανία, το οποίο επικεντρώνεται στον ρόλο του νομικού κλάδου όσον αφορά τα βασανιστήρια.

Στην ετήσια δήλωσή της επ' ευκαιρία της Διεθνούς Ημέρας για τη στήριξη των θυμάτων βασανιστηρίων στις 26 Ιουνίου 2010, η ΕΕ υπογράμμισε την προτεραιότητα που αποδίδει στην παγκόσμια εξάλειψη των βασανιστηρίων και στην πλήρη αποκατάσταση των θυμάτων βασανισμού, και επανέλαβε ότι τα κράτη οφείλουν να λάβουν μόνιμα, αποφασιστικά και αποτελεσματικά μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση κάθε πράξης βασανισμού ή άλλης μορφής σκληρής, απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας. Η ΕΕ υπογράμμισε την εξέχουσα σημασία που αποδίδει στο ρόλο των ΗΕ όσον αφορά την καταπολέμηση των βασανιστηρίων και την υποστήριξη των θυμάτων και επεσήμανε την υποστήριξή της προς τον Ειδικό Εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών για τα βασανιστήρια, το Εθελοντικό Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα θύματα βασανισμού, την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα (OHCHR), την Επιτροπή του ΟΗΕ κατά των βασανιστηρίων (UNCAT) και προς άλλους μηχανισμούς που προσφέρουν πολύτιμη συμβολή στον τομέα αυτόν, όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων (CPT) του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η δήλωση εκδόθηκε από κοινού με την Αφρικανική Ένωση.

Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα βασανιστήρια, η ΕΕ εξακολούθησε ενεργά να συζητά με χώρες εκτός ΕΕ τις ανησυχίες της όσον αφορά τα βασανιστήρια, μέσω πολιτικού διαλόγου και διαβημάτων. Κατά τις επαφές αυτές - εμπιστευτικές ή δημόσιες, ανάλογα με την κάθε περίπτωση - εξετάζονται τόσο ζητήματα βασανιστηρίων και ατομικές περιπτώσεις που αφορούν συγκεκριμένες χώρες όσο και ευρύτερα ζητήματα. Το 2010 η ΕΕ συνέχισε να εξετάζει μεμονωμένες περιπτώσεις σε ορισμένες χώρες. Η ΕΕ έχει θίξει συστηματικά την κατάσταση των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης στους τακτικούς της διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα με χώρες εκτός ΕΕ. Το ζήτημα των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης εξετάστηκε επίσης και κατά τη διεξαγωγή ορισμένων σεμιναρίων για την κοινωνία των πολιτών, τα οποία πραγματοποιήθηκαν για να συμπληρωθούν οι διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και στη διάρκεια αρκετών υποεπιτροπών της ΕΠΓ για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ΕΕ συνέχισε το σύστημά της των τακτικών εμπιστευτικών εκθέσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, μεταξύ άλλων σχετικά με τα βασανιστήρια, τις οποίες καταρτίζουν οι αρχηγοί αποστολής σε χώρες εκτός ΕΕ. Η ΕΕ προέβη σε ορισμένες δηλώσεις αναφορικά με τα βασανιστήρια, και στο πλαίσιο πολυμερών φόρουμ όπως τα ΗΕ και ο ΟΟΣΑ και διερεύνησε τρόπους και μέσα καλύτερου συντονισμού με τις UNCAT και SPT.

Η ΕΕ ανέλαβε τη διεξαγωγή πιλοτικού προγράμματος για την παρακολούθηση της τοπικής εφαρμογής των κατευθυντηρίων γραμμών από τις διπλωματικές αποστολές της ΕΕ και τις εκπροσωπήσεις των κρατών μελών σε οκτώ κράτη (Μπανγκλαντές, Αίγυπτο, Ιράκ, Καζακστάν, Μεξικό, Δημοκρατία της Μολδαβίας, Φιλιππίνες και Ουζμπεκιστάν), από το οποίο συνήχθησαν ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με βέλτιστες πρακτικές για την μελλοντική δράση.

Τα κράτη μέλη της ΕΕ βρίσκονται στο μικροσκόπιο της διεθνούς κοινότητας όσον αφορά τη συμμόρφωσή τους με τα διεθνή και περιφερειακά νομοθετήματα στον τομέα των βασανιστηρίων και λοιπών μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας. Τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν απευθύνει από κοινού διαρκή πρόσκληση προς όλες τις ειδικές διαδικασίες του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένου του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ για τα βασανιστήρια. Κατά τη διάρκεια του 2010 ο Ειδικός Εισηγητής για τα Βασανιστήρια (SRT) δεν επισκέφθηκε κανένα κράτος μέλος της ΕΕ.

Η σημασία που αποδίδει η ΕΕ στην ενεργό καταπολέμηση των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης αποτυπώνεται στην ουσιώδη χρηματοδότηση που παρέχει σε οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που εργάζονται για την εξάλειψη των πρακτικών αυτών και για τον τερματισμό της ατιμωρησίας τους παγκοσμίως.

Το 2010 το EIDHR στήριξε 30 περίπου νέες δράσεις της κοινωνίας των πολιτών στον τομέα της πρόληψης των βασανιστηρίων και της αποκατάστασης των θυμάτων τους. Τα θέματα που επελέγησαν για στήριξη έχουν σχεδιαστεί για ενίσχυση της ενωσιακής πολιτικής, ιδίως δε της εφαρμογής των κατευθυντηρίων γραμμών της ΕΕ για τα βασανιστήρια. Οι στόχοι των δράσεων περιλαμβάνουν την καλύτερη πληροφόρηση για το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων (OPCAT) σε εννέα χώρες της ΚΑΚ· τη δημιουργία πρακτικών εργαλείων για ευκολότερη εφαρμογή των σχετικών προδιαγραφών ανθρωπίνων δικαιωμάτων εντός του αφρικανικού συστήματος ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το EIDHR συνέβαλε επίσης σε μεγαλύτερη πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση ως προς τους συγκεκριμένους τρόπους με τους οποίους τα βασανιστήρια και η κακομεταχείριση πλήττουν τα άτομα με αναπηρία. Οι δράσεις στον τομέα αυτόν συνεχίζονται, επί παραδείγματι στη Σρι Λάνκα και στη Νιγηρία. Το EIDHR χρηματοδότησε επίσης δραστηριότητες με σκοπό μια βελτιωμένη ποιότητα ζωής των θυμάτων βασανισμού και λοιπών μορφών σκληρής και ταπεινωτικής μεταχείρισης και την υπεράσπιση του δικαιώματός τους για τις δέουσες επανορθώσεις στη Δημοκρατία της Μολδαβίας, την δραστηριοποίηση υπέρ της καθιέρωσης εθνικών μηχανισμών πρόληψης στην Αργεντινή και δικαστική συνδρομή σε υποθέσεις βασανιστηρίων και την καταπολέμηση της ατιμωρησίας παγκοσμίως.

Το EIDHR στηρίζει επίσης τη συνέχεια που θα δοθεί στο έργο του κυρίου Manfred NOWAK, πρώην Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ για τα βασανιστήρια σε συγκεκριμένες χώρες, χρηματοδοτώντας ένα τριετές σχέδιο που αποσκοπεί στην ευκολότερη εφαρμογή των συστάσεών του.

3.3. Υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Η ΕΕ αντιλαμβάνεται τη στήριξη προς τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως κεφαλαιώδες στοιχείο της πολιτικής της για την προστασία και την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανά τον κόσμο. Για να ενισχυθούν οι δράσεις της σε αυτόν τον τομέα, το Συμβούλιο ενέκρινε το 2004 τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι οποίες προσδιορίζουν πρακτικούς τρόπους στήριξης και υποβοήθησης των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εργάζονται σε χώρες εκτός ΕΕ.

Το 2010 σηματοδοτήθηκε από διάφορες αρνητικές τάσεις που επηρέασαν το έργο των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: παρενόχληση από τις αρχές, αυθαίρετες συλλήψεις, έκδοση νόμων που εμποδίζουν το έργο των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και τη χρήση νέων τεχνολογιών χάριν καταστολής νόμιμων δραστηριοτήτων. Σαν αντίδραση σε αυτές τις ανησυχητικές πρακτικές, το 2010 η ΕΕ επαναβεβαίωσε τη σθεναρή της στήριξη προς το έργο των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ταυτόχρονα, η κατάσταση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ετίθετο διαρκώς επί τάπητος σε διμερείς επαφές με άλλες εταίρους χώρες, είτε στα πλαίσια των διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα είτε στα πλαίσια διπλωματικών διαβημάτων. Η ΕΕ παρείχε ισχυρή δημόσια στήριξη προς τις ειδικές διαδικασίες του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ και ειδικότερα προς τον Ειδικό Εισηγητή του ΟΗΕ για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και προς τους αρμόδιους περιφερειακούς μηχανισμούς για την προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ συμμετέχει επίσης σε συντονιστικές συνεδριάσεις με άλλους διεθνείς οργανισμούς και εντολοδόχους που εργάζονται στο θέμα των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προκειμένου να ενισχυθεί η διεθνής δράση υπέρ του έργου τους.

Σύμφωνα με μια ελάχιστονης σημασίας επισκόπηση των κατευθυντηρίων γραμμών της ΕΕ τον Δεκέμβριο του 2008, οι αποστολές της ΕΕ αναμένεται να καταρτίσουν τοπικές στρατηγικές που περιλαμβάνουν τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μια φορά τον χρόνο θα πρέπει να διοργανώνεται συνάντηση υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με διπλωμάτες, ο συντονισμός και η ανταλλαγή πληροφοριών θα πρέπει να ενισχυθεί και όπου χρειάζεται να διοριστεί αξιωματικός σύνδεσμος για υπερασπιστές. Τα μέτρα αυτά εντάθηκαν από τον Φεβρουάριο του 2010 οπότεν δόθηκε εντολή στις αποστολές της ΕΕ ανά τον κόσμο να σχεδιάσουν ή να επικαιροποιήσουν τοπικές στρατηγικές για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε στενή συνεργασία με τοπικούς ακτιβιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ως αποτέλεσμα αυτού, μέχρι τα τέλη του 2010 είχαν πραγματοποιηθεί 74 συναντήσεις με υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, είχαν υιοθετηθεί 70 τοπικές στρατηγικές για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και είχαν διοριστεί 84 αξιωματικοί σύνδεσμοι της ΕΕ. Οι τοπικές στρατηγικές περιλαμβάνουν ορισμένες ενδιαφέρουσες προτάσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση των συγκεκριμένων επιπτώσεων των κατευθυντηρίων γραμμών και στην επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων. Οι τοπικές στρατηγικές έχουν δείξει ότι υπάρχουν διάφορες δυνατότητες για μεγαλύτερη έμπρακτη στήριξη, οι δε υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχουν αρχίσει να αναγνωρίζονται ολοένα και περισσότερο ως βασικοί συνομιλητές των διπλωματών της ΕΕ στα πλαίσια της εργασίας τους για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παρ' όλ' αυτά, θα πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για να υπερπηδηθούν οι πολιτικοί ή υλικοτεχνικοί περιορισμοί που συχνά εμποδίζουν την πληρέστερη δυνατή αξιοποίηση των δυνατοτήτων των κατευθυντηρίων γραμμών.

Μετά τις αρχικές συζητήσεις του 2009, οι εργασίες της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας για τις Πόλεις Καταφυγής ξανάρχισαν στα τέλη του 2010. Στόχος τους είναι να δημιουργηθεί ένα δίκτυο ευρωπαϊκών δήμων που θα μπορούσαν να παρέχουν πρόσκαιρο καταφύγιο ώστε να διευκολύνεται η προσωρινή μετεγκατάσταση υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που κινδυνεύουν σε ασφαλές μέρος εντός της ΕΕ, όταν δεν υπάρχει άλλη ανάλογη λύση στο εσωτερικό της χώρας καταγωγής τους ή στις χώρες της περιοχής που την περιβάλλουν. Ταυτόχρονα κατεβλήθησαν προσπάθειες για ευκολότερη χορήγηση θεωρήσεων έκτακτης ανάγκης σε υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που πρέπει να μετεγκατασταθούν προσωρινά αλλού· παρότι η μετατροπή των κατευθυντηρίων γραμμών σε πράξη εξακολουθεί να χρειάζεται περαιτέρω συζήτηση μεταξύ των κρατών μελών, το δε προξενικό προσωπικό της ΕΕ να πληροφορηθεί περισσότερα για τις ανάγκες των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η ανειλημμένη πολιτική δέσμευση της ΕΕ να παρέχει στήριξη στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συμβαδίζει με την ειδική χρηματοδοτική βοήθεια προς έναν αριθμό οργανώσεων για την προστασία ή τη στήριξη του έργου των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία διοχετεύεται ειδικότερα μέσω του EIDHR. Το 2010 δρομολογήθηκε νέα πρόσκληση για προτάσεις στήριξης των υπερασπιστών, επιπλέον των σχεδίων που υλοποιούνται ήδη, αξίας που υπερβαίνει τα 10 εκατομμύρια ευρώ. Τα 11 σχέδια που επελέγησαν κατά την πρώτη πρόσκληση έχουν αρχίσει να υλοποιούνται από θεματικές αλλά και από περιφερειακές ΜΚΟ. Ορισμένα από αυτά προβλέπουν μηχανισμούς ταχείας αντίδρασης για την παροχή συνδρομής σε υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που χρειάζονται επείγοντως προστασία, ενώ άλλες παρέχουν μεσοπρόθεσμη στήριξη σε υπερασπιστές. Οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν διοργάνωση καταρτίσεων σε θέματα νομοθεσίας και ασφάλειας, επείγουσες παρεμβάσεις και επιτόπιες αποστολές για να σπάσει η απομόνωση των υπερασπιστών που παρενοχλούνται και να ενισχυθούν οι δυνατότητες δράσης τους· ανοικτή τηλεφωνική γραμμή για τη στήριξη υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που κινδυνεύουν άμεσα· απ' ευθείας ικανοποίηση των αναγκών που έχουν οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (χορήγηση αλεξίσφαιρων γιλέκων και κρανών, μετεγκατάσταση σε άλλες χώρες, νομικές συμβουλές, ιατρική στήριξη κλπ.).

3.4. Ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας ή των πεποιθήσεων

Η ΕΕ έχει αναλάβει σθεναρή δέσμευση για την προαγωγή και την προστασία της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, η οποία ισχύει εξ ίσου για όλους. Η ελευθερία αυτή προστατεύει το δικαίωμα να έχει κανείς θειστικές, μη θειστικές και αθειστικές πεποιθήσεις, καθώς και το δικαίωμα να μην ομολογεί κανείς καμία θρησκεία. Η ελευθερία αυτή αφορά επίσης το δικαίωμα να ασπάζεται, να αλλάζει ή να εγκαταλείπει κανείς το θρήσκευμα ή τις πεποιθήσεις του με την ελεύθερη προαίρεσή του.

Θορυβημένη από τις αναφορές για αυξανόμενες πράξεις άκρας βιαιότητας κατά ατόμων που ανήκουν σε θρησκευτικές μειονότητες, το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων του Νοεμβρίου 2009 εξέφρασε την ανησυχία του για την επισφαλή κατάσταση που αντιμετωπίζουν τα άτομα αυτά σε πολλά μέρη του κόσμου. Το Συμβούλιο υπογράμμισε τη στρατηγική σημασία που έχουν η ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων και η καταπολέμηση της θρησκευτικής μισαλλοδοξίας, επαναβεβαίωσε δε ότι πρόθεσή του είναι να συνεχίσει να δίνει προτεραιότητα στα ζητήματα αυτά, στα πλαίσια της πολιτικής της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Στηριζόμενη σε μια αξιολόγηση υφισταμένων πρωτοβουλιών κατά τη διάρκεια των περασμένων ετών, η ΕΕ συνεχίζει να διαμορφώνει την οικεία προσέγγισή της ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα και να λαμβάνει περαιτέρω πρακτικά μέτρα για την καταπολέμηση της θρησκευτικής μισαλλοδοξίας και για την προαγωγή της ελευθερίας της θρησκείας ή των πεποιθήσεων παγκοσμίως. Οι δράσεις της ΕΕ εδράζονται πάντοτε στην ιδέα ότι κάθε μορφή μισαλλοδοξίας κατά ατόμων λόγω του θρησκεύματος ή των πεποιθήσεών τους είναι απαράδεκτη και καταδικαστέα.

Σε όλες τις περιοχές του κόσμου εξακολουθούν να υφίστανται δυσμενείς διακρίσεις με βάση το θρήσκευμα ή τις πεποιθήσεις, τα δε άτομα που ανήκουν σε συγκεκριμένες θρησκευτικές κοινότητες εξακολουθούν να στερούνται των ανθρωπίνων τους δικαιωμάτων σε πολλές χώρες. Επί πλέον, η νομοθεσία για την περιύβριση θρησκείας χρησιμοποιείται συχνά για την κακομεταχείριση θρησκευτικών μειονοτήτων και για τον περιορισμό της ελευθερίας του λόγου και της ελευθερίας θρησκεύματος ή πεποιθήσεων, οι οποίες είναι αλληλένδετες. Η ελευθερία του λόγου παίζει και αυτή σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση της μισαλλοδοξίας.

Το 2010 η ΕΕ εφήρμοσε τα υφιστάμενα εργαλεία σε διμερές και πολυμερές επίπεδο για να προωθήσει και να προστατεύσει αποτελεσματικότερα την ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων. Μια ειδική ad hoc Ομάδα COHOM για την ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων υποστήριξε την υλοποίηση των ενισχυμένων δράσεων της ΕΕ και συντέλεσε στη διαμόρφωση κατευθυντηρίων γραμμών προς χρήση από τους διπλωμάτες της. Το θέμα αυτό συμπεριλήφθηκε στην κατάρτιση που παρασχέθηκε προς το προσωπικό της ΕΕ, συν τοις άλλους στα πλαίσια ειδικών μαθημάτων για την ελευθερία του λόγου και την ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων που πραγματοποιήθηκαν στον Δεκέμβριο του 2010.

Στις σχέσεις με χώρες εκτός ΕΕ, η ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας τέθηκε συστηματικά ως ζήτημα στις επαφές με πολλούς συνομιλητές και σε διάφορα επίπεδα πολιτικού διαλόγου, ιδίως στα πλαίσια διαλόγων και διαβουλεύσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως με την Ερυθραία, την Ινδία, το Καζακστάν, το Μαρόκο, τη Ρωσία, τις ΗΠΑ και επίσης την Αφρικανική Ένωση. Η ΕΕ συζήτησε διμερώς με διάφορες χώρες για τη σημασία του οικουμενικού αυτού ανθρωπίνου δικαιώματος, αναζητώντας δυνατότητες περαιτέρω συνεργασίας, μεταξύ άλλων και σε πολυμερή φόρουμ. Στα πλαίσια των διαλόγων αυτών η ΕΕ εξέφρασε την ανησυχία της όσον αφορά την εφαρμογή του δικαιώματος αυτού και την κατάσταση των θρησκευτικών μειονοτήτων. Οσάκις εξωθήθηκε από σοβαρές παραβιάσεις και ανησυχίες όσον αφορά τη θρησκευτική ελευθερία και τη μισαλλοδοξία ή τις δυσμενείς διακρίσεις που σχετίζονται με αυτήν, η ΕΕ εξέφρασε τη γνώμη της μέσω διπλωματικών διαύλων, δημοσίων δηλώσεων και συμπερασμάτων του Συμβουλίου, όπως φερ' ειπείν στις περιπτώσεις της Αιγύπτου, του Ιράν, του Ιράκ και του Πακιστάν. Η ΕΕ εξακολούθησε να τάσσεται υπέρ του πλήρους σεβασμού της ελευθερίας της σκέψης και της συνείδησης σύμφωνα με τις διεθνείς προδιαγραφές.

Οι αντιπροσωπείες της ΕΕ και οι διπλωματικές αποστολές των κρατών μελών παρακολούθησαν εκ του σύνεγγυς την τοπική κατάσταση όσον αφορά την ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων· διατήρησαν τακτικές επαφές με υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με τις οργανώσεις τους και με άλλους φορείς αρμόδιους σε αυτό το πεδίο. Στα πλαίσια του EIDHR, διάφορα σχέδια με ευρύτερο προορισμό να προωθηθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, η καταπολέμηση των δυσμενών διακρίσεων, τα δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες και των αυτοχθόνων πληθυσμών, η ανεκτικότητα και η αλληλοκατανόηση των πολιτισμών, η δε ενασχόληση με τις βασικές αιτίες των διενέξεων και η καταπολέμηση της ατιμωρησίας συνετέλεσαν εξ ίσου στο να γίνει σεβαστή η ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων. Επί παραδείγματι, στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, ένα σχέδιο EIDHR στήριξε τον διαθρησκευτικό διάλογο με την οικοδόμηση ικανοτήτων για τα μέσα και τους εκπροσώπους θρησκείων. Στην Ινδονησία, η ΕΕ χρηματοδότησε διάφορα σχέδια μικρής κλίμακος για να προωθηθεί η ανεκτικότητα και να γίνει σεβαστή η ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων.

Η ΕΕ συνεργάστηκε δραστήρια με εταίρους της βάσει διαπεριφερειακών επαφών προκειμένου να αναληφθεί δράση σε διάφορα όργανα του ΟΗΕ κατά της μισαλλοδοξίας και των δυσμενών διακρίσεων που βασίζονται στο θρήσκευμα ή τις πεποιθήσεις. Στα πλαίσια της συνόδου του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τον Μάρτιο, η ΕΕ απέρριψε το ψήφισμα με τίτλο «Καταπολέμηση της περιύβρισης θρησκειών» (A/HRC/RES/13/16). Η ΕΕ έπαιξε ενεργό ρόλο στην πρωτοβουλία για τη δρομολόγηση και την έγκριση με συναίνεση του ψηφίσματος με τίτλο «Ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων: εντολή του Ειδικού Εισηγητή για την ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων» (A/HRC/RES/14/11) τον Ιούνιο.

Στηριζόμενη στη επιτυχή έγκριση του ψηφίσματός της τα προηγούμενα χρόνια, η ΕΕ υπέβαλε στη σύνοδο της 65ης ΓΣΗΕ το σύνθημα ψήφισμά της για την εξάλειψη κάθε μορφής μισαλλοδοξίας που βασίζεται στο θρήσκευμα ή τις πεποιθήσεις (A/RES/65/211), το οποίο εγκρίθηκε χωρίς ψηφοφορία. Το παραδοσιακό αυτό ψήφισμα της ΕΕ εξέφραζε ανησυχία για τις συνεχιζόμενες πράξεις μισαλλοδοξίας και βίας με βάση το θρήσκευμα ή τις πεποιθήσεις. Το ψήφισμα κατεδίκαζε όλες αυτές τις πράξεις, ενώ παράλληλα υπογράμμισε το δικαίωμα στην ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας ή των πεποιθήσεων και προέτρεπε όλα τα κράτη να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την προστασία και την προαγωγή των δικαιωμάτων αυτών με ποικίλα μέτρα. Το ψήφισμα καλούσε επίσης τις κυβερνήσεις να συνεργαστούν στο πλήρες με τον Ειδικό Εισηγητή του ΟΗΕ για την ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, ζήτησε δε από τον Γενικό Γραμματέα να υποβάλει ενδιάμεση έκθεση προς την 66η ΓΣΗΕ. Για άλλη μια φορά, στο επίκεντρο του ψηφίσματος βρίσκονταν άτομα μάλλον παρά ομάδες ή θρησκευόμενα εν γένει.

Κατόπιν συνομιλιών της με τον Οργανισμό της Ισλαμικής Διάσκεψης (OIC) όσον αφορά το ψήφισμα για την καταπολέμηση της περιύβρισης θρησκείας (A/RES/65/224), η ΕΕ υποχρεώθηκε και πάλι να ζητήσει ψηφοφορία, διότι οι καθόλου τροποποιήσεις που είχαν γίνει στο κείμενο δεν άλλαζαν επαρκώς την ουσία του. Κατά συνέπεια, η ΕΕ απέρριψε το ψήφισμα αυτό, το οποίο έτυχε ακόμα μικρότερης στήριξης. Η ΕΕ πιστεύει ακλόνητα ότι η έννοια της «περιύβρισης» ή της «δυσφήμισης» θρησκειών δεν συμβαδίζει με το διεθνές δίκαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα, το οποίο προστατεύει μεν τα άτομα κατά την ενάσκηση των ελευθεριών τους, αλλά δεν προστατεύει ούτε πρέπει να προστατεύει συστήματα θρησκειών ή πεποιθήσεων. Οι τροποποιήσεις που έγιναν στο ψήφισμα δεν άρκεσαν για να διαλύσουν τις ανησυχίες της ΕΕ απέναντι στη σχεδιαζόμενη καθιέρωση μιας αντίληψης περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων που επιδιώκει την προστασία θρησκειών και όχι ατόμων.

Η ΕΕ συμμετείχε επίσης σε διάφορες πρωτοβουλίες για την προώθηση της θρησκευτικής ανεκτικότητας και της αλληλοκατανόησης των πολιτισμών. Επί παραδείγματι, η διαδικασία ASEM (Ευρωασιατική Σύνοδος Κορυφής) είναι ταγμένη στην προώθηση του διαλόγου και στη διαμόρφωση αρμονικών σχέσεων μεταξύ των διαφόρων θρησκειών και δογμάτων. Ο 6ος διαθρησκευτικός διάλογος ASEM που πραγματοποιήθηκε στην Ισπανία από 7 έως 9 Απριλίου του 2010 αποσκοπούσε στη μείωση των εντάσεων και παρεξηγήσεων, οι οποίες έχουν εκτραχυνθεί από την διεθνή οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση. Από το 2005 και ύστερα αυτές οι συναντήσεις διαλόγου μελετούν διάφορες θρησκείες, δόγματα και κοινωνίες σε μια απόπειρα να συμφιλιωθούν οι διαφορές και να επέλθει γενική συναίνεση για τον σεβασμό και την κατανόηση μεταξύ πολιτισμών. Άλλο παράδειγμα είναι η περιφερειακή στρατηγική που υιοθετήθηκε κατά την πρώτη υπουργική σύνοδο της Συμμαχίας των Πολιτισμών των ΗΕ με αντικείμενο την Μεσόγειο, η οποία διεξήχθη στη Μάλτα από 8 έως 9 Νοεμβρίου του 2010, η οποία δίνει προτεραιότητα στην διαθρησκευτική κατανόηση και τον σεβασμό της διαφοράς μέσω της ενσωμάτωσής της, συντελεί δε στην χρηστή διακυβέρνηση που αποβλέπει σε προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας.

Στα τέλη του 2010 και στις αρχές του 2011, η ΕΕ θορυβήθηκε από την αύξηση πράξεων θρησκευτικής μισαλλοδοξίας και δυσμενών διακρίσεων - επιτομή των οποίων είναι η βία και οι τρομοκρατικές επιθέσεις - σε διάφορες χώρες κατά των Χριστιανών και των τόπων λατρείας τους, των Μωαμεθανών προσκυνητών και άλλων θρησκευτικών μειονοτήτων. Το Συμβούλιο επεκρότησε τις συνεχείς προσπάθειες προς ενίσχυση της δράσης της ΕΕ για την προώθηση και την προστασία της ελευθερίας της θρησκείας ή των πεποιθήσεων εν συνεχεία των συμπερασμάτων του Συμβουλίου το 2009, κάλεσε δε την Ύπατη Εκπρόσωπο να υποβάλει έκθεση όσον αφορά τα μέτρα που έχουν ληφθεί και τις συγκεκριμένες προτάσεις για μεγαλύτερη ενίσχυση της δράσης της ΕΕ.

3.5. Ελευθερία της έκφρασης καθώς και των «νέων μέσων ενημέρωσης»

Επιδίωξη της ΕΕ είναι η προώθηση της ελευθερίας του λόγιου σε όλον τον κόσμο. Η ελευθερία της γνώμης και του εκφράζεσθαι δεν είναι μόνο θεμελιώδες δικαίωμα κάθε ανθρωπίνου όντος, αλλά και ακρογωνιαίος λίθος της δημοκρατίας. Έχει επίσης κεφαλαιώδη σημασία για την ελεύθερη ροή πληροφοριών στις οποίες ο καθείς έχει δικαίωμα. Το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης περιλαμβάνει το δικαίωμα της αναζήτησης, της ανεύρεσης και της μετάδοσης πληροφοριών και ιδεών με οποιοδήποτε μέσον. Η ελευθερία γνώμης και έκφρασης εκτείνεται και στο Διαδίκτυο. Οι νέες τεχνολογίες παρέχουν στα άτομα μια άνευ πρωτοφανή για τα χρονικά στην πληροφόρηση.

Κατά τη διάρκεια του 2010 η ΕΕ επαναβεβαίωσε τη θέση της στην δήλωσή της για την Παγκόσμια Ημέρα της Ελευθερίας του Τύπου. Επανειλημμένα εξέφρασε τις ανησυχίες της για τους αθέμιτους περιορισμούς της ελευθερίας του λόγιου και την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης κατά τους πολιτικούς διαλόγους που είχε με χώρες εκτός ΕΕ. Κατεδίκασε επίσης δημοσία τους περιορισμούς της πρόσβασης στις πληροφορίες. Επί παραδείγματι, τα συμπεράσματα του Συμβουλίου στις 3 Μαρτίου 2010 εξέφραζαν σοβαρή ανησυχία για τα μέτρα που έλαβαν οι ιρανικές αρχές προκειμένου να εμποδίσουν τους συμπατριώτες τους να επικοινωνούν ελεύθερα και να ενημερώνονται μέσω δορυφορικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών και του Διαδικτύου. Υπογράμμισε ότι τα εμπόδια και οι περιορισμοί στη χρήση των νέων τεχνολογιών αποτελούν αυτή τη στιγμή βασική πρόκληση για τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε πολλά μέρη του κόσμου, δεδομένου ότι υπονομεύουν το δυναμικό των τεχνολογιών αυτών για την προαγωγή της ελευθερίας της έκφρασης.

Η ΕΕ κατεδίκασε επίσης την παρενόχληση, τον εκφοβισμό και τις επιθέσεις κατά δημοσιογράφων όπου και αν συμβαίνουν. Σε ορισμένες περιπτώσεις η ΕΕ εξέφρασε τις ανησυχίες της με δημόσιες δηλώσεις. Κάτι τέτοιο συνέβη επί παραδείγματι με τη δήλωση της Υπάτης Εκπροσώπου στις 12 Φεβρουαρίου του 2010, μετά την επιβολή εντεκαετούς ποινής στον Λιού Σιαομπό με την κατηγορία της «υποκίνησης σε ανατροπή της κρατικής εξουσίας» - για τον ρόλο του ως συντάκτη της «Χάρτας 08» και διότι δημοσίευσε άρθρα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα στο Διαδίκτυο. Στην δήλωσή της, η Υπάτη Εκπρόσωπος τόνισε ότι η καταδίκη αυτή είναι εντελώς ασυμβίβαστη με το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης. Στις 11 Ιουνίου 2010, η ΕΕ εξέδωσε ανάλογη δήλωση εν συνεχεία της καταδίκης του Ταν Ζουορέν σε φυλάκιση πέντε ετών με την κατηγορία της «ανατροπής της κρατικής εξουσίας» από το Ανώτατο Λαϊκό Δικαστήριο της επαρχίας Σιτσουάν.

Στις 16 Νοεμβρίου 2010 η Υπάτη Εκπρόσωπος εξέδωσε δήλωση εξ ονόματος της ΕΕ με την οποία κατεδίκαζε τη βάρβαρη επίθεση κατά του Ρώσου Δημοσιογράφου Ολέγκ Κασίν της εφημερίδας «Κομερσάντ» στις 6 Νοεμβρίου του 2010 και κατά του Κονσταντίν Φετίσοφ, ακτιβιστή για τη σωτηρία του δάσους Χιμκίνσκι στις 4 Νοεμβρίου του 2010. Στη δήλωσή της, η ΕΕ προέτρεπε τις ρωσικές αρχές να διερευνήσουν σε βάθος και αποτελεσματικά τις επιθέσεις αυτές, καθώς και άλλες υποθέσεις επιθέσεων κατά δημοσιογράφων και υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να εξασφαλίσουν την προστασία τους και να φέρουν τους υπεύθυνους ενώπιον της δικαιοσύνης. Εχαιρέτισε επίσης την αναγγελία της ανακριτικής επιτροπής ότι θα ξανανοίξει τις υποθέσεις των επιθέσεων όπως αυτή που έγινε κατά του δημοσιογράφου Μιχαήλ Μπέκετοφ της Χιμίνσκαγια Πράβντα τον Νοέμβριο του 2008.

Η ΕΕ προμήθευσε χρηματοδοτική στήριξη στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Μέσου για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα για μεγάλο αριθμό σχεδίων από κοινού με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, με σκοπό την αύξηση των επαγγελματικών ικανοτήτων των δημοσιογράφων, την ικανοποίηση των άμεσων αναγκών προστασίας και την προώθηση της ελεύθερης έκφρασης νόμου και έργου· προσέφυγε επίσης σε δημόσια διπλωματία για την προώθηση της ελεύθερης έκφρασης και της πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης, όπως στην περίπτωση του σεμιναρίου κοινωνίας των πολιτών ΕΕ- Μαρόκου για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης που διοργανώθηκε στη Ραμπάτ τον Σεπτέμβριο του 2010. Άξονας του σεμιναρίου αυτού που χρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα ήταν τέσσερα εργαστήρια: κώδικας τύπου, επαγγελματική δεοντολογία, δικαιοσύνη και τύπος, και πρόσβαση στις πληροφορίες. Αντικείμενο του σεμιναρίου ήταν να παρασχεθεί στους συμμετέχοντες εμπειριστατωμένη εικόνα των ευρωπαϊκών προδιαγραφών και πρακτικών εξ επόμεως ελευθερίας του τύπου και να τροφοδοτηθεί ο διάλογος μεταξύ ΕΕ και Μαρόκου για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το σεμινάριο αποτέλεσε συμπλήρωμα του εθνικού διαλόγου «Μέσα ενημέρωσης και κοινωνία» που πραγματοποιήθηκε στο Μαρόκο το 2010. Οι συστάσεις του σεμιναρίου παρουσιάστηκαν στην υποεπιτροπή ΕΕ-Μαρόκου για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η οποία συνήλθε στη Ραμπάτ στις 11 Οκτωβρίου του 2010.

3.6. Δικαιώματα του παιδιού

Κύριος στόχος της εξωτερικής πολιτικής ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ΕΕ στον τομέα των δικαιωμάτων του παιδιού είναι η κατά προτεραιότητα παρακολούθηση και προστασία όλων των δικαιωμάτων του παιδιού στις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ βάσει σύντονης και συστηματικής δράσης.

Η ΕΕ έχει διαμορφώσει πολυάριθμα μέσα πολιτικής για την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού στις εξωτερικές της σχέσεις. Τον Οκτώβριο του 2010, το ετήσιο Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τα Δικαιώματα του Παιδιού ήταν αφιερωμένο στην παγίωση των θέσεων όλων των αρμόδιων φορέων - καθώς και της κοινωνίας των πολιτών- όσον αφορά αυτά που θα πρέπει να περιέχει ένα πολυετές σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού.

Οι κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού⁹ (2007) προωθούν τα δικαιώματα του παιδιού ανά τον κόσμο μέσω της εφαρμογής της σύμβασης των ΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού και των προαιρετικών της πρωτοκόλλων και μεριμνώντας ώστε τα δικαιώματα του παιδιού να συνεκτιμώνται σε όλες τις πολιτικές και δράσεις της ΕΕ. Η καταπολέμηση της βίας κατά των παιδιών επελέγη το 2007 και το 2009 ως κεντρικός τομέας εφαρμογής των κατευθυντηρίων γραμμών. Σε συνεργασία με την UNICEF και την κοινωνία των πολιτών επελέγησαν δέκα πιλοτικές χώρες: Αρμενία, Μπαρμπάντος, Βραζιλία, Γκάνα, Ινδία, Ιράν, Ιορδανία, Κένυα, Μαρόκο, Ρωσία. Εν συνέχεια της δρομολόγησής τους το 2009, το 2010 έγινε απολογισμός της υλοποίησης των στρατηγικών κατά χώρα, ο οποίος γνωστοποιήθηκε στην κοινωνία των πολιτών και σε άλλους φορείς προκειμένου να διευκολυνθεί η περαιτέρω υλοποίησή τους.

Η ΕΕ ενέτεινε αξιοσημείωτα τη δράση της κατά της παιδικής εργασίας το 2010. Εν συνέχεια του εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής για την καταπολέμηση της παιδικής εργασίας (2010), τον Ιούνιο του 2010 το Συμβούλιο ενέκρινε φιλόδοξα συμπεράσματα για την παιδική εργασία. Τα συμπεράσματα ανήγγειλαν ορισμένες ειδικές πρωτοβουλίες, όπως νέα πρόσκληση υποβολής προτάσεων βάσει του μέσου «Επένδυση σε ανθρώπινο δυναμικό» αξίας 11 εκατομμυρίων ευρώ και με συγκεκριμένο σκοπό την καταπολέμηση της παιδικής εργασίας, τη συμπερίληψη των μελημάτων για το παιδί στον αναθεωρημένο κανονισμό ΣΓΠ, στην ανακοίνωση της Επιτροπής για την εταιρική κοινωνική ευθύνη ή στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής όσον αφορά την κοινωνικά υπεύθυνη ανάθεση συμβάσεων, κλπ. Η Επιτροπή πρόκειται επίσης να παρουσιάσει νέα μελέτη για τις χειρότερες μορφές παιδικής εργασίας και εμπορίας παιδιών μέχρι τα τέλη του 2011.

Η ΕΕ διαθέτει έναν αριθμό μέσων για να συνεχίσει τη σχετική με τα δικαιώματα του παιδιού πολιτική της. Ο πολιτικός διάλογος παρέχει την ευκαιρία να προωθηθεί η επικύρωση και η ουσιαστική εφαρμογή των σχετικών διεθνών νομοθετημάτων για τα δικαιώματα του παιδιού. Το 2010 τα δικαιώματα του παιδιού συγκαταλέγονταν τακτικά στο θεματολόγιο των πολιτικών διαλόγων και των διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα με χώρες εκτός ΕΕ.

⁹ <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/16031.07.pdf>

Η διμερής και πολυμερής συνεργασία οφείλει και αυτή να λάβει πλήρως υπ' όψη τα δικαιώματα του παιδιού. Η ΕΕ έχει αναμιχθεί ενεργά στην προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού σε διάφορα φόρουμ του ΟΗΕ. Τον Μάρτιο του 2010 η ΕΕ υπέβαλε από κοινού με την GRULAC ένα θεματικό ψήφισμα για τη συμμετοχή των παιδιών στην 16η σύνοδο του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καθώς και γενικά ψηφίσματα κατά την 25η σύνοδο της ΓΣΗΕ. Το ψήφισμα αυτό όχι μόνο απέσπασε και πάλι συναίνεση, αλλά κέρδισε και τη συνυποστήριξη διαφόρων νέων χωρών (ΗΠΑ, Ινδία, Κατάρ, Ισραήλ).

Η διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ συνιστά και αυτή ισχυρό εργαλείο που παρέχει ευκαιρίες για την προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού και την υποκίνηση μεταρρυθμίσεων της προστασίας του παιδιού στις υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες. Τον Νοέμβριο του 2010 διοργανώθηκε στο Ζάγκρεμπ της Κροατίας ένα περιφερειακό εργαστήριο TAIEX για τα παιδιά που κινδυνεύουν από φτώχεια και την κοινωνική ένταξη.

Η αναπτυξιακή συνεργασία αποτελεί άλλο ένα δυναμικό εργαλείο που χρησιμοποιείται για την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού. Στα πλαίσια της πρόσκλησης EIDHR για την υποβολή προτάσεων το 2010, καθώς και στα πλαίσια του θεματικού προγράμματος «Επένδυση σε ανθρώπινο δυναμικό» επελέγησαν διάφορες προτάσεις. Η ΕΕ παρείχε στήριξη σε πρόσθετα προγράμματα μέσω διαφόρων γεωγραφικών πιστώσεων.

Επειδή τα παιδιά είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένα και ευάλωτα σε καιρούς κρίσης, η ΕΕ μεριμνά επίσης ώστε να λαμβάνονται στο πλήρες υπ' όψη οι ειδικές ανάγκες των παιδιών στα πλαίσια της ανθρωπιστικής βοήθειας, ειδικότερα δε των παιδιών που έχουν χωριστεί από την οικογένειά τους ή είναι ασυνόδευτα, έχουν πέσει θύματα ενόπλων δυνάμεων ή ομάδων που τα στρατολόγησαν, ή θύματα σεξουαλικής βίας, ή έχουν μολυνθεί από τον ιό HIV.

3.7. Παιδιά και ένοπλες συγκρούσεις

Η ΕΕ προσδίδει υψηλή προτεραιότητα στη βοήθεια των παιδιών που σχετίζονται με ένοπλες συγκρούσεις. Οι κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ όσον αφορά παιδιά που θίγονται από ένοπλες συγκρούσεις (εγκρίθηκαν το 2003 και αναθεωρήθηκαν το 2008) δεσμεύουν την ΕΕ να αντιμετωπίσει με συνεκτικό τρόπο τις επιπτώσεις των ένοπλων συγκρούσεων στα παιδιά. Αυτό υλοποιείται με την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων των αρχηγών αποστολών της ΕΕ, στρατιωτικών διοικητών και ειδικών εκπροσώπων, διπλωματικών πρωτοβουλιών, πολιτικού διαλόγου, πολυμερούς συνεργασίας, και διαχείρισης κρίσεων. Η ΕΕ επικεντρώνει την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών σε 19 χώρες και εδάφη προτεραιότητας: Αφγανιστάν, Μπουρούντι, Τσαντ, Κολομβία, ΛΔΚ, Ακτή Ελεφαντοστού, Αϊτή, Ιράκ, Ισραήλ, Λίβανος, Λιβερία, Βιρμανία/Μυανμάρ, Νεπάλ, Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη, Φιλιππίνες, Σομαλία, Σρι Λάνκα, Σουδάν, Ουγκάντα.

Ο κατάλογος των χωρών προτεραιότητας ευθυγραμμίζεται με τον κατάλογο προτεραιότητας του Ειδικού Αντιπροσώπου του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για τα παιδιά και τις ένοπλες συγκρούσεις. Καθ'όλο το 2010, η ΕΕ σε συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών και με διεθνείς οργανώσεις επανεξέτασε την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της. Τον Οκτώβριο του 2010, μια συνεδρίαση εμπειρογνομόνων με τη συμμετοχή του Ειδικού Αντιπροσώπου του Γενικού Γραμματέα των ΗΕ για τα παιδιά και τις ένοπλες συγκρούσεις, R. Coomaraswamy, συνετέλεσε τα μέγιστα στην αξιολόγηση αυτήν. Το Συμβούλιο της ΕΕ ενέκρινε μια αναθεωρημένη στρατηγική εφαρμογής τον Δεκέμβριο του 2010, η οποία περιέχει 39 συγκεκριμένες δράσεις που ενισχύουν την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ. Εξακολουθούν να υλοποιούνται τα προγράμματα για τη στήριξη της εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών, τα οποία επελέγησαν το 2009 στο πλαίσιο του θεματικού προγράμματος «Επενδύοντας στους ανθρώπους». Επιπλέον, το 2010 το EIDHR δρομολόγησε προσκλήσεις υποβολής προτάσεων με επίκεντρο τις 19 χώρες προτεραιότητας. Επελέγησαν τέσσερα προγράμματα για την ενίσχυση της προστασίας των παιδιών στις ένοπλες συγκρούσεις.

Όπως και τα προηγούμενα χρόνια, η ΕΕ επεζήτησε μεγαλύτερη και στενότερη συνεργασία με τα ΗΕ, και ειδικότερα με τον Ειδικό Αντιπρόσωπο του Γενικού Γραμματέα για τα Παιδιά και τις Ένοπλες Συγκρούσεις, ο οποίος κατά το 2010 συναντήθηκε με την Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας της ΕΕ, καθώς και με την Ομάδα του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ για τα παιδιά και τις ένοπλες συγκρούσεις· επίσης δε με τον μηχανισμό παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων που προβλέπεται στην απόφαση 1612.

3.8. Ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών

Κατά τη διάρκεια του 2010 η ΕΕ συνέχισε την εφαρμογή των κατευθυντηρίων της γραμμών του Δεκεμβρίου 2008 για τη βία κατά γυναικών και κοριτσιών και την καταπολέμηση των πάσης μορφής δυσμενών διακρίσεων έναντί τους. Η εφαρμογή των κατευθυντηρίων αυτών γραμμών, οι οποίες σαφώς ορίζουν την καταπολέμηση της βίας και των δυσμενών διακρίσεων κατά των γυναικών ως βασικό στόχο της εξωτερικής πολιτικής ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ΕΕ, περιλαμβάνει έναν σημαντικό ρόλο για τις αντιπροσωπείες της ΕΕ και τις πρεσβείες των κρατών μελών σε χώρες εκτός ΕΕ. Μέχρι τα τέλη του 2010 περισσότερες από 130 αντιπροσωπείες της ΕΕ ανά τον κόσμο υπέβαλαν έκθεση σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές, στην οποία οι περισσότερες οριοθετούσαν συγκεκριμένες δράσεις προς εφαρμογή στις χώρες υποδοχής τους.

Μεταξύ των παραδειγμάτων για τις δράσεις αυτές ήταν τα εξής:

- Στήριξη για την επανεξέταση της εθνικής δημόσιας πολιτικής για την ισότητα των φύλων στη Γουατεμάλα (βλέπε επίσης την περιπτωσιολογική μελέτη κατωτέρω)
- Διαμόρφωση κοινού ιδεολογικού πλαισίου μεταξύ των κυβερνητικών οργάνων και της κοινωνίας των πολιτών όσον αφορά τη βία που συνδέεται με το φύλο στη Νικαράγουα, καθώς και δεικτών παρακολούθησης
- Συνδρομή προς μη κυβερνητικές οργανώσεις για την παροχή καλύτερης πρόσβασης σε υπηρεσίες και για στήριξη των θυμάτων της βίας στη Μπενίν
- Και στήριξη για την εκπόνηση εθνικής πολιτικής για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών στο Μαρόκο.

Τον Δεκέμβριο του 2010 η ΕΕ αποφάσισε να ενισχύσει τη δράση της βάσει των προαναφερομένων κατευθυντηρίων γραμμών υλοποιώντας μια σειρά περιφερειακών θεματικών εκστρατειών. Οι εκστρατείες αυτές που θα επικεντρώνονται στα θέματα της σεξουαλικής βίας κατά γυναικών σε εμπόλεμες καταστάσεις, τους γάμους δια της βίας και σε πολύ μικρή ηλικία, τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων και τη συμμετοχή των γυναικών στις δημοκρατικές διαδικασίες θα πραγματοποιηθούν το φθινόπωρο του 2011 και την άνοιξη του 2012. Επιπροσθέτως, η ΕΕ αποφάσισε να εντείνει τη δράση της προκειμένου για την αντίδραση σε ατομικές περιπτώσεις βιαιοπραγιών κατά γυναικών οσάκις αυτές οι βιαιοπραγίες είναι ιδιαίτερα σοβαρές, συστηματικές και ενδέχεται να μείνουν ατιμώρητες. Παράδειγμα δράσης της ΕΕ σε ατομικές περιπτώσεις υπήρξε η δήλωση των αρχηγών των αποστολών της ΕΕ τον Δεκέμβριο του 2010 για τη δολοφονία της κυρίας Marisela Escobedo Ortiz, ακτιβίστριας, στην Chihuahua του Μεξικού.

Το 2010 η Ύπατη Εκπρόσωπος συνέχισε να συνιστά ανεπιφύλακτα να ενταθεί η καταπολέμηση της βίας κατά γυναικών. Πιο συγκεκριμένα, εξέδωσε κοινή δήλωση με τον Επίτροπο για την Ανάπτυξη όσον αφορά τη σεξουαλική βία και τους βιασμούς στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό· επίσης προέβη σε έντονη δήλωση για τις γυναικοκτονίες, στην οποία εξέφρασε ανησυχία για την αύξηση της βίας που συνδέεται με το φύλο σε ορισμένες περιοχές της Λατινικής Αμερικής, εξεδήλωσε δε την ικανοποίηση της ΕΕ με το έργο του Διαμερικανικού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο θέμα αυτό. Τη Διεθνή Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά Γυναικών (25 Νοεμβρίου 2010), η Ύπατη Εκπρόσωπος υπενθύμισε ότι οι δράστες των βιαιοπραγιών θα πρέπει να προσάγονται στη δικαιοσύνη και προέτρεψε όλες τις χώρες να καταπολεμήσουν εντατικότερα την ατιμωρησία και να προστατεύσουν τα θύματα της βίας επανεντάσσοντάς τα.

Κατά τη διάρκεια του 2010 η ΕΕ συνέχισε να προωθεί δραστήρια τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών μέσω των διαλόγων της για τα ανθρώπινα δικαιώματα και μέσω διαβουλεύσεων με τις εταίρους χώρες. Επί παραδείγματι, η ΕΕ συζήτησε τα των δικαιωμάτων των γυναικών με την Αφρικανική Ένωση, με τις χώρες τις υποψήφιες για προσχώρηση στην ΕΕ, τον Καναδά, την Κίνα, την Ινδονησία, την Ιαπωνία, τη Μολδαβία, τη Νέα Ζηλανδία, τη Νότια Αφρική, το Τουρκμενιστάν και το Ουζμπεκιστάν.

Η ΕΕ συνέχισε να εργάζεται δραστήρια για την προώθηση της ισότητας των φύλων και της προαγωγής των γυναικών στα πλαίσια των Ηνωμένων Εθνών, για τα οποία το 2010 ήταν έτος σημαντικό δεδομένου ότι σηματοδοτούσε την 30ή επέτειο της Σύμβασης για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW), την 15η επέτειο της δήλωσης και της πλατφόρμας δράσης του Πεκίνου και την 10η επέτειο του διαγγέλματος για τη νέα χιλιετία και της απόφασης 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ με θέμα τη γυναίκα, την ειρήνη και την ασφάλεια. Με γνώμονα την πάγια υποστήριξή της προς τις μεταρρυθμίσεις και την ενίσχυση της «αρχιτεκτονικής των φύλων», η ΕΕ εκαιρέτισε την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης να δημιουργηθεί η μονάδα «ΗΕ Γυναίκες», εκφράζοντας την ελπίδα της ΕΕ ότι ο νέος αυτός φορέας θα παίζει προεξάρχοντα ρόλο στην εξάλειψη του κενού μεταξύ του κανονιστικού και του επιχειρησιακού έργου των ΗΕ στον τομέα της ισότητας των φύλων και της χειραφέτησης των γυναικών, θα πρέπει δε να προωθήσει μια πραγματική συνεκτίμηση της εν προκειμένω διάστασης σε ολόκληρο το σύστημα και να ενισχύσει την υπευθυνότητα του συστήματος των ΗΕ στα πλαίσια του έργου του σε αυτούς τους τομείς. Η ΕΕ επεκρότησε τον διορισμό της Michelle Bachelet, πρώην Προέδρου της Χιλής, ως Εκτελεστικής Διευθύντριας της «ΗΕ Γυναίκες», θα συνεργαστεί δε στενά μαζί της ενόσω θα προωθεί τις εργασίες της «ΗΕ Γυναίκες» για την προαγωγή της ισότητας και τη χειραφέτηση των γυναικών.

Η ΕΕ συμμετείχε δραστήρια στην Επιτροπή για τη Θέση της Γυναίκας (CSW), η οποία επανεξέτασε την εφαρμογή της δήλωσης και της πλατφόρμας δράσης του Πεκίνου (BPfA) και τα αποτελέσματα της 23ης ειδικής συνόδου της Γενικής Συνέλευσης. Εκτός αυτού, η ΕΕ επαίνεσε θερμά τη σύσταση νέας εντολής, μιας Ομάδας του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, προκειμένου να ασχολείται αποκλειστικά με το θέμα των δυσμενών διακρίσεων κατά των γυναικών στη νομοθεσία και την πρακτική, επίσης δε να επικουρεί τα κράτη μέλη στην υλοποίηση των εν προκειμένω δεσμεύσεών τους.

Τον Μάρτιο του 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπογράμμισε και πάλι τη θεμελιώδη προσήλωσή της στην ισότητα των φύλων στα πλαίσια του χάρτη για τα δικαιώματα των γυναικών. Τα πέντε σημεία του χάρτη (ίση οικονομική ανεξαρτησία, ίση αμοιβή για ίση εργασία και εργασία ίσης αξίας· ισότητα στη λήψη αποφάσεων, αξιοπρέπεια, ακεραιότητα και τερματισμός της βίας που συνδέεται με το φύλο· και προώθηση της ισότητας των φύλων πέραν της Ευρώπης) μετατράπηκαν σε μια νέα στρατηγική για την ισότητα γυναικών και ανδρών, η οποία υιοθετήθηκε στις 21 Σεπτεμβρίου. Η προαγωγή της ισότητας των φύλων σε εξωτερικές δράσεις είναι μια από τις προτεραιότητες στις στρατηγικές αυτής.

Τον Ιούνιο του 2010 η ΕΕ ενέκρινε σχέδιο δράσης για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας για την περίοδο 2010-2015, στα πλαίσια της στρατηγικής της για την επίτευξη των ΑΣΧ. Στόχος του σχεδίου δράσης είναι η ταχύτερη επίτευξη των ΑΣΧ, ιδίως δε του ΑΣΧ 3 και του ΑΣΧ 5, καθώς και η επίτευξη των στόχων της CEDAW, της πλατφόρμας δράσης του Πεκίνου και του προγράμματος δράσης του Καΐρου. Στο σχέδιο δράσης η ΕΕ δεσμεύεται να περιλαμβάνει συστηματικά την ισότητα των φύλων στους πολιτικούς της διαλόγους και διαλόγους πολιτικής. Πέραν αυτού, στην εφαρμογή του θα συμμετέχουν η κοινωνία των πολιτών και ειδικότερα οι γυναικείες οργανώσεις, σε εταίρους χώρες αλλά και στην ΕΕ. Το σχέδιο δράσης δεσμεύεται επίσης να αυξήσει τις τεχνικές δυνατότητες για ένταξη της διάστασης του φύλου. Σκοπός της είναι να εξασφαλίσει την ενσωμάτωση της ισότητας των φύλων στην ετήσια αλλά και την πολυετή διαδικασία σχεδιασμού, καθώς και τη συστηματική εφαρμογή διεθνώς αποδεκτών προδιαγραφών προκειμένου για την διοχέτευση της βοήθειας που προορίζεται ειδικά γι' αυτόν τον σκοπό.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ:

Το Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EIDHR) συμβάλλει στην χειραφέτηση και την προστασία των γυναικών και των κοριτσιών, στηρίζοντας ενεργά ακτιβιστές των γυναικείων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και υπερασπιστές της ισότητας των φύλων, καθώς και τα δίκτυά τους, προκειμένου να μετέχουν αποτελεσματικά σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων, να ζητούν την ικανοποίηση των δικαιωμάτων τους σε όλους τους τομείς, να προωθούν την αυτεξούσια αντίδραση κατά δυσμενών διακρίσεων παντός είδους και να μεριμνούν για την προστασία και την επανόρθωση όλων των μορφών βίας συνδεδεμένης με το φύλο, καθώς και για την δίωξη όσων καταφεύγουν σε τέτοια βία.

Με τις ενέργειές του αυτές, το EIDHR συντελεί στην εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών της ΕΕ για τη βία κατά γυναικών και κοριτσιών και την καταπολέμηση των πάσης μορφής δυσμενών διακρίσεων έναντί τους, οι οποίες συνιστούν το πλαίσιο στο οποίο δραστηριοποιείται η βοήθεια του EIDHR, σηματοδοτεί δε την σαφή πολιτική βούληση της ΕΕ να αντιμετωπίσει τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών σαν προτεραιότητα και να αναλάβει μακροπρόθεσμη δράση σε αυτό το πεδίο.

Μεταξύ του 2007 και του 2010, το 20% περίπου των προγραμμάτων EIDHR προώθησαν και προστάτησαν τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών σε ολόκληρο τον κόσμο, είτε σαν συγκεκριμένη είτε σαν δευτερεύουσα προτεραιότητα (περίπου 240 προγράμματα συνολικά, περί τα 40 εκατομμύρια ευρώ).

Παραδείγματα:

- Συμμετοχή των γυναικών στην εκλογική διαδικασία της Γκάνας (4 προγράμματα EIDHR με στόχο τη συμμετοχή και ενεργοποίηση των γυναικών σε διάφορες περιοχές της Γκάνας· συνολική συνεισφορά: 1.160.000 ευρώ·

- Παροχή περισσότερων ικανοτήτων σε ηγέτιδες τοπικών κοινοτήτων της Γουατεμάλας στο να λαμβάνουν αποφάσεις και να διεξάγουν διαπραγματεύσεις (Generando Governabilidad - Derechos Humanos mujeres y jvenes, μέσω της Fundación Mundubat, συνεισφορά ΕΕ: 419.500 ευρώ).
- Ενίσχυση της πολιτικής εκπροσώπησης και συμμετοχής αυτοχθόνων περιθωριοποιημένων αγροτισσών στις εκλογικές διαδικασίες της πολιτείας του Νότιου Κορντοφάν του Σουδάν (Προς ενεργό συμμετοχή στην εκλογική διαδικασία, μέσω της Sudanese Development Call Organisation Association, συνεισφορά ΕΕ: 60.000 ευρώ, με ειδικό στόχο τις γυναίκες Νούμπα).
- Προστασία των γυναικών από την ενδοοικογενειακή βία μέσω μαθημάτων, νομοθετικών μεταρρυθμίσεων, συνδρομής και διαλόγου στο Μεξικό (Ζωή χωρίς βία στην Πολιτεία του Μεξικού: εξάλειψη της ενδοοικογενειακής βίας κατά γυναικών και παιδιών, μέσω της Mexico Unido Pro Derechos Humanos, συνεισφορά ΕΕ: 81.080 ευρώ).
- Προβολή του έργου των υπερασπιστριών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Νεπάλ με την δημιουργία ικανοτήτων και την κατάρτιση σε θέματα ασφάλειας και προστασίας των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Προώθηση των δικαιωμάτων των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Νεπάλ, από την Protection Desk Nepal, συνεισφορά ΕΕ: 240.220 ευρώ).

3.9. Γυναίκες, ειρήνη και ασφάλεια

Από το 2008 και εντεύθεν η ΕΕ θέτει σε ενέργεια συγκεκριμένη πολιτική για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια, την «Σφαιρική προσέγγιση της εφαρμογής από την ΕΕ των αποφάσεων 1325 και 1820 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια» (σφαιρική προσέγγιση), καθώς και ένα αναθεωρημένο επιχειρησιακό έγγραφο των αποφάσεων αυτών και ειδικότερα στα πλαίσια της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ).

Η σφαιρική προσέγγιση καινοτόμησε διαπερνώντας το πρότερο πυλωνικό μόρφωμα και συνδέοντας στέρεα την ΚΠΑΑ με άλλα εργαλεία εξωτερικής πολιτικής όπως η αναπτυξιακή συνεργασία, ο πολιτικός διάλογος ή η δράση της ΕΕ στους κόλπους του ΟΗΕ. Σκοπός της είναι να «εξασφαλιστεί πλήρης συνοχή μεταξύ και εντός ΕΚ και μέσω των ΚΕΠΠΑ/ΕΠΑΑ, καθώς και η δέουσα αλληλουχία στις πρωτοβουλίες της για την διαχείριση κρίσεων και στο υπόλοιπο έργο της για την ανασυγκρότηση και την ανάπτυξη». Λόγω της διαπυλωνικής της οπτικής, η σφαιρική προσέγγιση παραμένει έγγραφο εξαιρετικού κύρους στις σημερινές μεταλισσαβόνειες συνθήκες.

Για να ενεργοποιηθούν οι δεσμεύσεις πολιτικής, η σφαιρική προσέγγιση καθιέρωσε μια διοργανική, άτυπη «Ειδική Ομάδα για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια» με καθήκον να επιβλέπει την υλοποίηση. Η ειδική αυτή ομάδα συνεδρίασε τέσσερις φορές διαρκούντος του 2020, συγκεντρώνοντας κυρίως την προσοχή της στην διαμόρφωση δεικτών για να παρακολουθείται η υλοποίηση των ενωσιακών δεσμεύσεων όσον αφορά τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια. Οι δείκτες αυτοί εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο της ΕΕ στις 27 Ιουλίου του 2010, θα επιτρέπουν δε να ιχνηλατείται η υλοποίηση σε όλα τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ καθώς και στις αποστολές ΚΠΑΑ.

Η ΕΕ έδωσε ειδική προσοχή στις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια στα πλαίσια των πολιτικών διαλόγων και διαβουλεύσεων της και των διαλόγων της για τα ανθρώπινα δικαιώματα με χώρες όπως ο Καναδάς, η Αιθιοπία, οι ΗΠΑ, το Νεπάλ, το Πακιστάν, η Παπούα-Νέα Γουινέα, η Νότιος Αφρική, η Σομαλία, το Σουδάν και η Ουγκάντα. Τον Οκτώβριο του 2010 το θέμα των γυναικών, της ειρήνης και της ασφάλειας συζητήθηκε στο σεμινάριο για ΕΕ-ΑΕ για την κοινωνία των πολιτών το οποίο διοργανώθηκε στην Αντίς Αμπέμπα και προηγήθηκε του διαλόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το σεμινάριο παρέσχε εισηγήσεις για συγκεκριμένα αποτελέσματα, πολλές εκ των οποίων υιοθετήθηκαν κατά τον διάλογο. Η ΕΕ και η ΑΕ συμφώνησαν να διοργανωθεί το 2011 εργαστήριο απολογισμού όσον αφορά την υλοποίηση της ΑΣΑΗΕ 1325 στην Ευρώπη και την

Αφρική. Επίσης, η ΕΕ και η ΑΕ αποφάσισαν να διερευνήσουν τις δυνατότητες συνεργασίας στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της εκπαίδευσης σε θέματα φύλου για τις ειρηνευτικές αποστολές και την Αφρικανική Δύναμη Επιφυλακής (ASF). Στην κοινή τους δήλωση μετά τον διάλογο, η ΑΕ και η ΕΕ επαναβεβαίωσαν από κοινού την προσήλωσή τους στην πλήρη υλοποίηση της ΑΣΑΗΕ 1325.

Κατά τη διάρκεια του 10ου επετειακού έτους της ΑΣΑΗΕ 1325, η ΕΕ συνέχισε να προωθεί συστηματικά το θεματολόγιο «γυναίκες, ειρήνη και ασφάλεια» του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, συν τοις άλλοις και υποστηρίζοντας τη σύσταση, δυνάμει της ΑΣΑΗΕ 1960, μηχανισμού παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων για τη σεξουαλική βία στις ένοπλες συγκρούσεις. Τις παραμονές του εορτασμού της 10ης επετείου της ΑΣΑΗΕ 1325, η ΕΕ και το Βέλγιο διοργάνωσαν στις 9 Σεπτεμβρίου του 2010 εκδήλωση ανωτάτου επιπέδου στις Βρυξέλλες με τον τίτλο «Η 10η επέτειος της Απόφασης 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ: Μεριμνώντας για τον ρόλο των γυναικών στην ειρήνη και την ασφάλεια». Η εκδήλωση αυτή συνδιοργανώθηκε από την Ύπατη Εκπρόσωπο και τον Υπουργό Εξωτερικών του Βελγίου, κ. Steven Vanackere. Κεντρικοί επίσης ομιλητές της εκδήλωσης ήσαν η κα Rachel Mayanja, Ειδική Σύμβουλος των Ηνωμένων Εθνών για θέματα φύλου και για τον προβιβασμό των γυναικών, η κα Margot Wallström, Ειδική Αντιπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για τη σεξουαλική βία στις ένοπλες συγκρούσεις, καθώς και άλλες προσωπικότητες όπως ο κ. Alain Leroy, Προϊστάμενος του Τμήματος Ειρηνευτικών Επιχειρήσεων του ΟΗΕ και η κα Shirin Ebadi, βραβείο Νόμπελ του 2003.

Η ΕΕ εξακολούθησε να ανταλλάσσει πληροφορίες όσον αφορά την πολιτική της για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια με το Τμήμα Ειρηνευτικών Επιχειρήσεων του ΟΗΕ (DPKO), τον ΟΑΣΕ, την ΑΕ και το ΝΑΤΟ. Στις 27 Ιανουαρίου του 2010 η κα Margot Wallström, Αντιπρόεδρος τότε της Επιτροπής, και ο Γενικός Γραμματέας του ΝΑΤΟ κ. Anders Fogh Rasmussen, διοργάνωσαν εκδήλωση για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια με τη συμμετοχή της πρώην Υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ κας Medeleine Albright και της Ισπανίδας Πρώτης Αντιπροέδρου κας Maria Teresa Fernandez de la Vega. Στην εκδήλωση συμμετείχαν 400 περίπου άτομα, μεταξύ των οποίων εκπρόσωποι των ΜΚΟ, στρατιωτικοί και διαμορφωτές πολιτικής.

Η ΕΕ εξακολούθησε να διοχετεύει ειδικά κονδύλια για την εφαρμογή της ΑΣΑΗΕ 1325 και των μετέπειτα αποφάσεων ΣΑΗΕ. Συγκεκριμένα, η ΕΕ δρομολόγησε σχέδιο που παρέχει στήριξη προς την «ΗΕ Γυναίκες» για την υλοποίηση ενός προγράμματος με τίτλο «Women Connect across Conflicts: Building Accountability for Implementation of UN Security Council UNSCRs 1325, 1820, 1888, 1889». Η δράση αυτή που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EIDHR), επιδιώκει να δώσει κίνητρα για την εφαρμογή της απόφασης στη Νότια Ασία (Πακιστάν και Αφγανιστάν), τον Νότιο Καύκασο (Γεωργία, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν) και την κοιλάδα της Φεργκάνα στην Κεντρική Ασία (Τατζικιστάν, Ουζμπεκιστάν και Δημοκρατία της Κιργιζίας).

Το 2010 η ΕΕ ενέκρινε μια θεματική έκθεση διδαγμάτων και βέλτιστων πρακτικών για την ένταξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του φύλου ως παραμέτρων στην Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ): εξακολούθησε να τοποθετεί ειδικούς συμβούλους φύλου και κέντρα επαφής στις μη στρατιωτικές αποστολές και στις στρατιωτικές επιχειρήσεις ΚΠΑΑ, κάνοντας πράξη τις δεσμεύσεις της. Για να σηματοδοτηθεί η 10η επέτειος της ΑΣΑΗΕ 1325, οι επιχειρήσεις και αποστολές ΚΠΑΑ καθώς και οι αντιπροσωπείες της ΕΕ διοργάνωσαν «Ημέρες γνωριμίας» για την καθιέρωση επαφών με τις γυναικείες οργανώσεις και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που εργάζονται σε θέματα φύλου στη χώρα τους. Οι αποστολές ΚΠΑΑ διοργάνωσαν συσκέψεις στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη Γεωργία, το Ιράκ και το Κοσσυφοπέδιο.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οριστικοποίησε το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας, με συγκεκριμένους στόχους την προώθηση της ενωσιακής πολιτικής για τις γυναίκες, της ειρήνης και της ασφάλειας μέσω της εξωτερικής βοήθειας.

3.10. Το ΔΠΔ και η καταπολέμηση της ατιμωρησίας

Η καταπολέμηση της ατιμωρησίας για τις σοβαρές παραβάσεις του διεθνούς δικαίου, όπως η γενοκτονία, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, περιλαμβανομένων των βασανιστηρίων - και εγκλήματα πολέμου, αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της προσέγγισης της ΕΕ για την οικοδόμηση και τη διατήρηση της ειρήνης, της διεθνούς δικαιοσύνης και του κράτους δικαίου. Για τον σκοπό αυτό, η ΕΕ εξακολούθησε να παρέχει σθεναρή υποστήριξη - πολιτική, χρηματοδοτική και τεχνική - για την ουσιαστική λειτουργία του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (ΔΠΔ) και λοιπών ποινικών δικαστηρίων, όπως, χάριν παραδείγματος, τα ad hoc διεθνή δικαστήρια για την πρώην Γιουγκοσλαβία και τη Ρουάντα, το Ειδικό Δικαστήριο για τη Σιέρα Λεόνε, τα έκτακτα τμήματα των δικαστηρίων της Καμπότζης και το Ειδικό Δικαστήριο για τον Λίβανο. Η έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας συνέβαλε σε μονιμότερη δράση σε αυτόν τον τομέα. Η κοινότητα των ΜΚΟ παραμένει πολύτιμος σύμμαχος των προσπαθειών αυτών.

Το 2010 σηματοδοτήθηκε από την επιτυχή έκβαση της **αναθεωρητικής διάσκεψης για το καταστατικό της Ρώμης του ΔΠΔ** (Καμπάλα, 31 Μαΐου έως 11 Ιουνίου του 2010). Η αναθεωρητική διάσκεψη ενέκρινε τροπολογίες του καταστατικού της Ρώμης για να δοθεί ο ορισμός του αδικήματος της επίθεσης και για να καθοριστούν οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες το ΔΠΔ θα μπορεί να ασκεί δικαιοδοσία όσον αφορά το αδίκημα αυτό. Η αναθεωρητική διάσκεψη ενέκρινε επίσης τροπολογίες για επέκταση της δικαιοδοσίας του ΔΠΔ σε τρία ακόμη εγκλήματα πολέμου, όταν αυτά διαπράττονται κατά τη διάρκεια ενόπλων συγκρούσεων που δεν έχουν διεθνή χαρακτήρα, αποφάσισε δε να δεχτεί επί του παρόντος την προσωρινή διάταξη του άρθρου 124 του καταστατικού.

Το Συμβούλιο ενέκρινε **συμπεράσματα για την αναθεωρητική διάσκεψη** στις 25 Μαρτίου του 2010, όπου επαναβεβαίωσε την, στις παραμονές της αναθεωρητικής διάσκεψης, τη προσήλωση της ΕΕ στην καταπολέμηση της ατιμωρησίας και στο ΔΠΔ. Επίσης το Κοινοβούλιο ενέκρινε σχετικό ψήφισμα στις 19 Μαΐου.

Κατά τη διάρκεια της διάσκεψης και πέραν των δεσμεύσεων των κρατών μελών της, η ΕΕ ανέλαβε τέσσερις **δεσμεύσεις** ως απόδειξη της μεγάλης αξίας που αποδίδει στο Δικαστήριο και στην αποστολή του, ήτοι:

- προαγωγή της οικουμενικότητας και διαφύλαξη της ακεραιότητας του καταστατικού της Ρώμης·
- κατά τη σύναψη συμφωνιών με τρίτους, την καταπολέμηση της ατιμωρησίας ως κεντρική αξία που οφείλουν να συμμαρτυρούν οι εταίροι μας·

- χρηματοδοτική στήριξη προς το ΔΠΔ, την κοινωνία των πολιτών και τις εκτός ΕΕ εταίρους χώρες·
- και την επικαιροποίηση και επανεξέταση, κατά περίπτωση, των μέσων της ΕΕ για τη στήριξη του ΔΠΔ.

Το ΔΠΔ εξακολούθησε να βρίσκεται στην ημερήσια διάταξη σημαντικών συνόδων κορυφής και πολιτικών διαλόγων με χώρες εκτός ΕΕ κατά το 2010. Με τις δηλώσεις της η ΕΕ απηύθυνε έκκληση για να τερματιστεί η ατιμωρησία όσων διέπραξαν τα φρικωδέστερα εγκλήματα του κόσμου, κάλεσε δε όλα τα κράτη να παραδώσουν τα άτομα κατά των οποίων έχουν εκδοθεί εντάλματα συλλήψεως ούτως ώστε να μπορέσει η δικαιοσύνη να ακολουθήσει τον δρόμο της. Δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στην μη τήρηση των υποχρεώσεων συνεργασίας από ορισμένα συμβαλλόμενα κράτη, και δη της σύλληψης και παράδοσης ατόμων κατά των οποίων έχει εκδοθεί ένταλμα συλλήψεως.

Το αποτελεσματικό σύστημα διεθνούς δικαιοσύνης βασίζεται στην μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή κρατών στο καταστατικό της Ρώμης. Η επικύρωσή του από το Μπανγκλαντές, τις Σεϋχέλλες, την Αγία Λουκία και τη Δημοκρατία της Μολδαβίας ανέβασε τον αριθμό των κρατών μερών σε 114. Η ΕΕ εξακολουθεί να είναι δεσμευμένη για προώθηση της οικουμενικότητας στα πλαίσια της ακλόνητης προσήλωσής της προς το Δικαστήριο, την οποία και προωθεί με διπλωματικά διαβήματα, με την προσωπική εμπλοκή της Υπάτης Εκπροσώπου, με την προσθήκη ρητρών σε συμφωνίες της ΕΕ με χώρες εκτός ΕΕ, με στήριξη προς το Δικαστήριο και την κοινωνία των πολιτών. Η ΕΕ συνέχισε να συντονίζει τις κοινές της προσπάθειες με κράτη εκτός ΕΕ όπως ο Καναδάς, η Ιαπωνία, η Αυστραλία, η Βραζιλία και η Νότιος Αφρική. Η εταιρική αυτή σύμπραξη επέτρεψε στην ΕΕ να είναι αποτελεσματικότερη και να επιτυγχάνει συνέργειες κατά την έμπρακτη προώθηση του Δικαστηρίου.

Το 2010 η ΕΕ πραγματοποίησε δράσεις για τη στήριξη της οικουμενικότητας και την εφαρμογή του καταστατικού της Ρώμης στις εξής χώρες και περιφερειακούς οργανισμούς: Καμερούν, ΛΔΚ, Μοζαμβίκη, Σεϋχέλλες, Σουαζιλάνδη, Τανζανία, Ιράκ, Κατάρ, Υεμένη, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Καζακστάν, Δημοκρατία της Μολδαβίας, Τουρκία, Ουκρανία, Ουζμπεκιστάν, Μπανγκλαντές, Ινδία, Λάος, Μαλαισία, Νεπάλ, Φιλιππίνες, Βιετνάμ, Κιριμπάτι, Τουβαλού, Βανουάτου, Μπαχάμες, Γρενάδα, Γουατεμάλα, Τζαμάικα, Νικαράγουα, Αγία Λουκία, Φόρουμ των Κρατών του Ειρηνικού και CARICOM.

Μέχρι στιγμής, η αναθεωρημένη συμφωνία του Κοτονού, του 2005, που ισχύει για 76¹⁰ χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού καθώς και για την ΕΕ, είναι η μόνη δεσμευτική νομική πράξη που περιλαμβάνει ρήτρα που σχετίζεται με το ΔΠΔ¹¹. Μέχρι σήμερα, ρήτρα του ΔΠΔ έχει συμφωνηθεί στις Συμφωνίες Εταιρικής Σχέσης και Συνεργασίας (ΣΕΣΣ), στις συμφωνίες για το εμπόριο, την ανάπτυξη και τη συνεργασία (ΤΔCΑ) και στις συμφωνίες σύνδεσης με την Ινδονησία, την Κορέα, τη Νότιο Αφρική, την Κοινότητα των Άνδεων, τη Λιβύη, το Ιράκ, τη Μογγολία, τις Φιλιππίνες, το Βιετνάμ και την Κεντρική Αμερική. Ρήτρες ΔΠΔ βρίσκονται στο στάδιο διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο των ΣΕΣΣ και των συμφωνιών σύνδεσης με την Ταϊλάνδη, τη Μαλαισία, την Κίνα, τη Ρωσία, την Ουκρανία, τη Δημοκρατία της Μολδαβίας, την Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν και τη Γεωργία.

Το ευρωπαϊκό δίκτυο σημείων επαφής σχετικά με πρόσωπα που ευθύνονται για γενοκτονία, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και εγκλήματα πολέμου αποτελεί δίκτυο εθνικών εισαγγελέων ειδικευμένων στα εγκλήματα αυτά. Το 2010 το δίκτυο πραγματοποίησε την 8η (Μάιο) και την 9η (Οκτώβριο) συνεδριάσή του. Οι συνεδριάσεις αυτές ασχολήθηκαν μεταξύ άλλων με την συνεργασία μεταξύ κρατών και τη συνεργασία μεταξύ κρατών και διεθνών δικαστηρίων, με την εφαρμογή της εξωεδαφικής δικαιοδοσίας από τα κράτη μέλη, την προστασία των μαρτύρων και τα οργανωτικά εγχειρήματα του δικτύου μετά τη σύσταση της γραμματείας του δικτύου στους κόλπους της Eurojust στις αρχές του 2011.

Η ΕΕ εξακολούθησε επίσης να παρέχει στήριξη για την αποκατάσταση και ενίσχυση του κράτους δικαίου στο εθνικό επίπεδο, στηρίζοντας βασικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται για την ουσιαστική λειτουργία του ΔΠΔ στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Μέσου για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Ο διεθνής Συνασπισμός για το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, οι Βουλευτές για Παγκόσμια Δράση, οι Δικηγόροι Χωρίς Σύνορα, καθώς και το κενυατικό τμήμα της Διεθνούς Επιτροπής Νομικών και πολλοί άλλοι συνεργάστηκαν στενά με την ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης και ο Μηχανισμός Σταθερότητας χρηματοδότησαν διάφορα προγράμματα ποινικής και μεταβατικής δικαιοσύνης στην Αφρική, την Ασία και την Ωκεανία.

¹⁰ Η Ισημερινή Γουινέα και το Σουδάν δεν έχουν κυρώσει τη συμφωνία. Στις 8 Δεκεμβρίου 2009, το Συμβούλιο ενέκρινε ένα σχέδιο επιστολής προς αποστολή στην ομάδα των κρατών ΑΚΕ με την οποία περιγράφονται οι δυνητικές επιπτώσεις από τη μη επικύρωση της αναθεωρημένης συμφωνίας εταιρικής σχέσης ΑΚΕ-ΕΕ (Κοτονού). Η Κούβα δεν υπέγραψε τη συμφωνία.

¹¹ Άρθρο 11 της Συμφωνίας του Κοτονού (ΕΕ L 317, 15.12.2000, σ. 3-353, όπως τροποποιήθηκε από την ΕΕ L 209, 11.8.2005, σ. 27-64).

3.11 Ανθρώπινα δικαιώματα και τρομοκρατία

Η ΕΕ αποδίδει μεγάλη σημασία στην εξασφάλιση της πλήρους και ουσιαστικής προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών στην Ευρώπη και στον ευρύτερο κόσμο στο πλαίσιο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Η λήψη ουσιαστικών αντιτρομοκρατικών μέτρων και η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν είναι συγκρουόμενοι αλλά συμπληρωματικοί και αλληλοενισχυόμενοι στόχοι. Η στρατηγική δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ορίζεται στην αντιτρομοκρατική στρατηγική της, είναι πολύ σαφής στη συνάρτηση αυτή: «Να καταπολεμηθεί συνολικά η τρομοκρατία συνολικά με παράλληλο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και να καταστεί η Ευρώπη ασφαλέστερη, επιτρέποντας έτσι στους πολίτες της να ζουν σε μια περιοχή ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.»

Η ΕΕ επιβεβαίωσε με δηλώσεις σε διάφορα βήματα των Ηνωμένων Εθνών ότι είναι σκόπιμο να εξασφαλισθεί ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Ομιλώντας εξ ονόματος της ΕΕ στη Νέα Υόρκη, κατά τη δεύτερη επανεξέταση της παγκόσμιας αντιτρομοκρατικής στρατηγικής στις 8 Σεπτεμβρίου του 2010, το Βέλγιο επεσήμανε ότι θεμελιώδης αρχή της ΕΕ στην αντιτρομοκρατική δράση είναι ο σχολαστικός σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών. Στη συνάρτηση αυτή, η ΕΕ υποδέχθηκε με χαρά τις νέες διασφαλίσεις των ατομικών δικαιωμάτων στα πλαίσια του συστήματος κατάρτισης καταλόγων τρομοκρατών που θεσπίζει η απόφαση 1904 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

Η ΕΕ συνέχισε τη διεξαγωγή λεπτομερούς διαλόγου με τον Νομικό Σύμβουλο του Υπουργείου Εσωτερικών των ΗΠΑ επί θεμάτων διεθνούς δικαίου και αντιτρομοκρατικής δράσης. Στις 3 Ιουνίου 2010 η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι Ηνωμένες Πολιτείες ενέκριναν δήλωση για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στην οποία τόνιζαν ότι οι προσπάθειες κατά της τρομοκρατίας οφείλουν να συνάδουν με τις θεμελιώδεις αξίες και το κράτος δικαίου. Η δήλωση επεσήμαινε ότι οποιαδήποτε μέτρα λαμβάνουν τα κράτη μέλη για να καταπολεμήσουν την τρομοκρατία πρέπει να συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις των κρατών δυνάμει της νομοθεσίας περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και της νομοθεσίας περί προσφύγων. Η δήλωση υπογράμμιζε την κοινή δέσμευση ΕΕ και ΗΠΑ για εφαρμογή της απαγόρευσης των βασανιστηρίων όπως και τη σκληρή, απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία. Η ΕΕ και οι ΗΠΑ συμφώνησαν ότι όλες οι δίκες υπόπτων τρομοκρατικής επίθεσης θα πρέπει να διεξάγονται εντός δικαιοδοτικού πλαισίου που προβλέπει ουσιαστικά δικαιώματα σε νόμιμη διαδικασία και εγγυάται ότι η διαδικασία είναι αμερόληπτη, αποτελεσματική και με τη μεγαλύτερη δυνατή δημοσιότητα.

Η ΕΕ άρχισε να παρέχει βοήθεια προς τρίτες χώρες για τη δημιουργία ικανοτήτων αντιτρομοκρατικής δράσης μέσω του Μηχανισμού Σταθερότητας. Τα προγράμματα απέβλεπαν στη βελτίωση των ικανοτήτων των δικαστικών και διωκτικών αρχών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας σε ευθυγράμμιση με το κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα, επί παραδείγματι στη ζώνη του Σαχέλ και στο Πακιστάν. Μέσω του Μηχανισμού Σταθερότητας, η ΕΕ συνέδραμε επίσης τον ΟΗΕ στην υλοποίηση της παγκόσμιας αντιτρομοκρατικής στρατηγικής του ΟΗΕ, ειδικότερα στην Κεντρική Ασία.. Τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο της στρατηγικής, είχαν δε προεξάρχουσα θέση στο συγκεκριμένο πρόγραμμα.

3.12. Ανθρώπινα δικαιώματα και επιχειρήσεις

Το 2010 χαρακτηρίστηκε από σημαντικές εξελίξεις της ενωσιακής πολιτικής για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, στο εσωτερικό αλλά και στις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση άρχισε προετοιμασίες για μια νέα ανακοίνωση σχετικά με την εταιρική κοινωνική ευθύνη. Μεταξύ των σκοπών της ανακοίνωσης συγκαταλέγεται η παρακίνηση των επιχειρήσεων να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και οι υψηλότερες εργασιακές και περιβαλλοντικές προδιαγραφές ανά τον κόσμο. Τον Οκτώβριο του 2010 η Επιτροπή δημοσίευσε μια έκθεση του Πανεπιστημίου του Εδιμβούργου με σκοπό την αποσαφήνιση του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το περιβάλλον που εφαρμόζεται σε επιχειρήσεις της ΕΕ που εργάζονται εκτός των ορίων της¹². Το ευρωπαϊκό πολυμερές φόρουμ ενδιαφερομένων με θέμα την εταιρική κοινωνική ευθύνη διοργανώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις Βρυξέλλες από 29 έως 30 Νοεμβρίου του 2010 και έφερε επί το αυτό εκπροσώπους του επιχειρηματικού κόσμου, εργατικά συνδικάτα, μη κυβερνητικές οργανώσεις και άλλους φορείς. Η εκδήλωση αυτή αποσκοπούσε σε ανταλλαγή απόψεων για το εύρος και το περιεχόμενο της μελλοντικής ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα της κοινωνικής εταιρικής ευθύνης, συμμετείχε δε σε αυτήν μια ειδική ομάδα εμπειρογνομόνων με αντικείμενο την υλοποίηση του πλαισίου του ΟΗΕ για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τον Νοέμβριο του 2010 η Επιτροπή δρομολόγησε δημόσιες διαβουλεύσεις για το μέλλον της ευρωπαϊκής πολιτικής όσον αφορά την δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών από τις επιχειρήσεις, συμπεριλαμβάνοντας ένα συγκεκριμένο ερώτημα σε σχέση με την υποβολή εκθέσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα¹³. Η Επιτροπή εξέδωσε τον Νοέμβριο του 2010 οδηγό για τις κοινωνικές παραμέτρους της ανάθεσης συμβάσεων, ο οποίος μνημονεύει τη δυνατότητα συμπερίληψης της προστασίας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις προδιαγραφές των προσφορών και τους όρους των συμβάσεων¹⁴.

¹² http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/files/business-human-rights/101025_ec_study_final_report_en.pdf

¹³ http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2010/non-financial_reporting_en.htm

¹⁴ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=978&furtherNews=yes>

Στη διεθνή арένα η ΕΕ παρακολούθησε εκ του σύνεγγυς, διαρκούντος του 2010, τις εργασίες επί των κατευθυντηρίων αρχών του Ειδικού Εκπροσώπου του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθηγητού κ. Ruggie και υπέβαλε ενοποιημένες παρατηρήσεις στο σχέδιο κατευθυντηρίων αρχών. Τον Ιούνιο του 2010 και κατά τη διάρκεια διαδραστικού διαλόγου με τον Ειδικό Εκπρόσωπο στα πλαίσια της 14ης συνόδου του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η ΕΕ επαίνεσε τις διεξαγόμενες εργασίες και υπογράμμισε το σημαντικό έργο που ήδη διεξάγεται στην Ευρώπη για καλύτερο συσχετισμό των επιχειρήσεων με τα θέματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τον Οκτώβριο του 2010 η ΕΕ έλαβε μέρος στη διαδραστική συζήτηση με τον καθηγητή κ. Ruggie στα πλαίσια της Τρίτης Επιτροπής της 65ης Γενικής Συνέλευσης δηλώνοντας ότι τάσσεται υπέρ του πλαισίου του Ειδικού Αντιπροσώπου, το τιτλοφορούμενο «προστασία, σεβασμός και επανόρθωση». Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μαζί με 21 κράτη μέλη συνέβαλε ενεργά, στα πλαίσια του ΟΟΣΑ, στην αναθεώρηση των κατευθυντηρίων γραμμών του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις. Οι επικαιροποιημένες αυτές γραμμές που εγκρίθηκαν τον Μάιο του 2011 ενσωματώνουν το πλαίσιο του ΟΗΕ για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα σε ένα νέο κεφάλαιο περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μαζί με την αντίληψη περί της δέουσας επιμέλειας στην αλυσίδα εφοδιασμού. Το αναθεωρημένο κεφάλαιο για τις διαδικαστικές πτυχές ενισχύει τις αρμοδιότητες του δικτύου εθνικών σημείων επαφής. Η ΕΕ τάχθηκε επίσης υπέρ προσθέτων πρωτοβουλιών στο πολυμερές επίπεδο, όπως π.χ. το Παγκόσμιο Σύμφωνο του ΟΗΕ (ήτοι την επιχειρηματική πλατφόρμα -δρομολογημένη από τον ΓΓ του ΟΗΕ Κόφι Ανάν- στην οποία συμμετέχουν επιχειρήσεις που έχουν δεσμευθεί να ευθυγραμμίσουν τις πράξεις και στρατηγικές τους με δέκα οικουμενικά αποδεκτές αρχές στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της εργασίας, του περιβάλλοντος και της καταπολέμησης της δωροδοκίας).

3.13. Οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα

Η ΕΕ αποδίδει την ίδια σημασία στα οικονομικά, τα κοινωνικά και τα πολιτιστικά δικαιώματα όπως και στα ατομικά και τα πολιτικά δικαιώματα, έχοντας κατά νου τον οικουμενικό, αδιαίρετο και αλληλεξαρτώμενο χαρακτήρα και τη διασύνδεση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως επιβεβαιώθηκε από την Παγκόσμια Διάσκεψη για τα ανθρώπινα δικαιώματα που πραγματοποιήθηκε στη Βιέννη το 1993.

Τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα εξακολούθησαν να είναι το αντικείμενο ειδικών εργαλείων της ενωσιακής πολιτικής ανθρωπίνων δικαιωμάτων όσον αφορά τις άλλες χώρες. Επί παραδείγματι, τον Μάρτιο του 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε ανακοίνωση για το πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για την υποβοήθηση των αναπτυσσομένων χωρών στην αντιμετώπιση προβλημάτων επισιτιστικής ασφάλειας. Στα πλαίσια της εκπόνησης αυτής της ανακοίνωσης, η Επιτροπή δρομολόγησε μελέτη για τις προεκτάσεις του δικαιώματος στην τροφή και για την έννοια της επισιτιστικής αυτάρκειας στην αναπτυξιακή συνεργασία της ΕΕ. Τον Δεκέμβριο του 2010 πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες σεμινάριο με αυτό το θέμα.

Στις 22 Μαρτίου του 2010 η ΕΕ εξέδωσε δήλωση για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Νερού τονίζοντας και πάλι ότι όλα τα κράτη έχουν υποχρεώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων όσον αφορά την πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό που πρέπει να είναι διαθέσιμο, προσιτό στην πράξη, σε λογικό κόστος και καλής ποιότητας.

Στο πλαίσιο του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, η ΕΕ εξακολούθησε να υποστηρίζει δημόσια και να συνεργάζεται με διάφορες Ειδικές Διαδικασίες που ασχολούνται με τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, όπως π.χ. τις εντολές για την εκπαίδευση, τη στέγαση, τη σωματική και ψυχική υγεία, τα τρόφιμα, την απόλυτη ένδεια και την πρόσβαση σε πόσιμο νερό και αποχέτευση.

Εξάλλου, η ΕΕ εξακολούθησε να υποστηρίζει την ενίσχυση του εποπτικού συστήματος της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) και τα παρεμβαίνει τακτικά στη Διεθνή Διάσκεψη Εργασίας και το Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΟΕ για σημαντικά θέματα παραβίασης βασικών εργασιακών προδιαγραφών. Η ΕΕ εξακολουθεί να υποστηρίζει τη ΔΟΕ, π.χ. στους τομείς του εμπορίου και της απασχόλησης, των στατιστικών συστημάτων, των πολιτικών κοινωνικής προστασίας και απασχόλησης, καθώς και της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας.

Στις εν γένει σχέσεις της με διάφορες χώρες του κόσμου, η ΕΕ εξακολούθησε να ενθαρρύνει και να διευκολύνει την επικύρωση και την εφαρμογή των συμβάσεων της ΔΟΕ για βασικά εργασιακά πρότυπα, μεταξύ άλλων μέσω τεχνικής συνεργασίας και με στενή συνεργασία με τη ΔΟΕ. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η ΕΕ περιέλαβε, στο διμερή διάλογο εμπειρογνομόνων, θέματα που σχετίζονται με την απασχόληση, την εργασιακή νομοθεσία και την κοινωνική προστασία. Συζητήσεις για τα οικονομικά, τα κοινωνικά και τα πολιτιστικά δικαιώματα πραγματοποιήθηκαν επίσης στο πλαίσιο των διαλόγων και διαβουλεύσεων της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και σε σχετικές συναντήσεις με την κοινωνία των πολιτών.

Η ΕΕ είναι σθεναρά προσηλωμένη στην προαγωγή των βασικών εργασιακών προδιαγραφών και της αξιοπρεπούς εργασίας όλων στο πλαίσιο της εμπορικής πολιτικής της, και συστηματικά περιλαμβάνει πρωτοβουλίες συνεργασίας και κίνητρα για καλύτερες συνθήκες εργασίας στις εμπορικές συμφωνίες που διαπραγματεύεται. Τα σχέδια των εμπορικών συμφωνιών της ΕΕ με άλλες χώρες και περιοχές εξετάζονται προσεκτικά για τις επιπτώσεις που ενδέχεται να έχουν στην κοινωνική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένων των εργασιακών προδιαγραφών. Σύμφωνα με το Σύστημα Γενικευμένων Προτιμήσεων της ΕΕ, στις αναπτυσσόμενες χώρες που έχουν επικυρώσει και εφαρμόσει 27 διεθνείς συμβάσεις, μεταξύ των οποίων και τη σύμβαση για τα βασικά δικαιώματα των εργαζομένων, παρέχονται πρόσθετες εμπορικές προτιμήσεις μέσω του υποσυστήματος ΣΓΠ+.

3.14. Άσυλο, μετανάστευση, πρόσφυγες και εκτοπισμένοι.

Η Επιτροπή ενέκρινε αξιολογικές εκθέσεις για την εφαρμογή της οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου («οδηγία για την αναγνώριση») και της οδηγίας 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου («οδηγία για τη διαδικασία ασύλου»). Οι εκθέσεις διαπίστωναν ότι γενικά οι οδηγίες είχαν μεταφερθεί με τον σωστό τρόπο στο εσωτερικό δίκαιο των περισσότερων κρατών μελών, προβάλλοντας ωστόσο μερικά ζητήματα εσφαλμένης μεταφοράς ή κακής εφαρμογής των οδηγιών.

Πιο συγκεκριμένα, η έκθεση για την οδηγία περί αναγνώρισης έδειξε ότι η εν λόγω οδηγία αφήνει σε ορισμένους τομείς μεγάλο περιθώριο διακριτικής ευχέρειας, εξ αιτίας κυρίως της αοριστίας και του διαφορούμενου διαφόρων εννοιών όπως «υπεύθυνοι προστασίας», «εγχώρια προστασία» και «ιδιότητα μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας». Μεταξύ των κρατών μελών εξακολούθησαν να υφίστανται σημαντικές ανομοιότητες στη χορήγηση προστασίας, όπως και στη μορφή της χορηγούμενης προστασίας. Επίσης, η έκθεση για την οδηγία περί διαδικασιών ασύλου κατέδειξε ότι ορισμένες προαιρετικές διατάξεις και ρήτρες παρέκκλισης της οδηγίας έχουν συμβάλει στον πολλαπλασιασμό των διαφορετικών ρυθμίσεων ανά την ΕΕ και ότι οι διαδικαστικές εγγυήσεις ενδέχεται να διαφέρουν σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο· αυτό μάλιστα συμβαίνει με τις διατάξεις για ταχύτερες διαδικασίες, την «ασφαλή χώρα καταγωγής», την «ασφαλή τρίτη χώρα», τις «προσωπικές συνεντεύξεις», τη «νομική συνδρομή» και την «πρόσβαση σε ουσιαστική προσφυγή». Η Επιτροπή δήλωσε ότι θα εξετάσει και θα παρακολουθήσει όλες τις περιπτώσεις όπου εντοπίστηκαν προβλήματα εφαρμογής.

Τον Ιούλιο του 2010 η Επιτροπή υπέβαλε βασικές προτάσεις για την προώθηση του νομοθετικού πλαισίου που αφορά τη μετανάστευση, με πρόταση οδηγίας για τους εποχιακούς εργαζομένους¹⁵ και με μια άλλη πρόταση για τους μετατιθέμενους ενδοϋπηρεσιακώς (ICT)¹⁶. Η οδηγία για τους εποχιακούς εργαζομένους θεσμοθετεί συνοπτική διαδικασία εισδοχής εποχιακών εργαζομένων από τρίτες χώρες· περιλαμβάνει διατάξεις για τις συνθήκες εργασίας, για την υποχρέωση των δυνάμει εργοδοτών να παρέχουν αποδείξεις ότι ο εποχιακός εργαζόμενος θα έχει την κατάλληλη στέγαση, καθώς και μια διάταξη για ευκολότερη κατάθεση καταγγελιών, ούτως ώστε να αποτρέπεται η εκμετάλλευση των εποχιακών εργαζομένων. Η πρόταση για τους ενδοϋπηρεσιακώς μετατιθέμενους διευκολύνει την προσωρινή μετάθεση ειδικευμένων εργαζομένων από τρίτες χώρες, όπως διοικητικά στελέχη, ειδικευμένοι υπάλληλοι ή ασκούμενοι πτυχιούχοι από επιχείρηση ευρισκόμενη εκτός ΕΕ σε υποκαταστήματα ή θυγατρικές της σε κράτη μέλη της ΕΕ. Οι ενδοϋπηρεσιακώς μετατιθέμενοι απολαύουν αυξημένης κινητικότητας εντός της ΕΕ και των αυτών εργασιακών συνθηκών με τους αποσπασμένους εργαζομένους των οποίων ο εργοδότης είναι εγκατεστημένος στο έδαφος της ΕΕ. Στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο έχουν αρχίσει συζητήσεις και για τις δύο οδηγίες.

Συνεχίστηκαν οι διαπραγματεύσεις επί της πρότασης οδηγίας για «ενιαία άδεια» και για τα εργασιακά δικαιώματα των μεταναστών, πλην όμως κατά τη διάρκεια του 2010 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο δεν μπόρεσαν να επιτύχουν συμφωνία.

¹⁵ COM(2010) 379 τελικό.

¹⁶ COM(2010) 378 τελικό.

Τον Οκτώβριο η Επιτροπή παρουσίασε έκθεση για την εφαρμογή της οδηγίας 2004/81 σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων ή συνεργίας σε λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές. Η έκθεση κατεδείκνυε ότι δεν αξιοποιούνται στο πλήρες οι δυνατότητες της οδηγίας αυτής, δεδομένων των διαφορών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά τη χορήγηση άδειας διαμονής, των αυστηρότερων κριτηρίων χορήγησης της άδειας (που ενδεχομένως αδυνατούν να ικανοποιήσουν τα θύματα), ή των καθ' υπερβολήν διατυπώσεων προκειμένου να εκτιμηθεί η πρόθεση του θύματος να συνεργαστεί με τις ερευνητικές αρχές.

Η Επιτροπή παρουσίασε επίσης την πρώτη ετήσια έκθεση στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου υπό μορφή ανακοίνωσης σχετικά με τη «μέθοδο παρακολούθησης για τον έλεγχο της εφαρμογής του ευρωπαϊκού συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο» κατά τη διάρκεια του 2009, στην οποία προέβη σε συνοπτικότερη απαρίθμηση των κυριότερων και σημαντικότερων εξελίξεων που σχεδιάστηκαν σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών, δίνοντας εξ άλλου λεπτομερέστερες πληροφορίες για τις δράσεις που ανελήφθησαν.

3.15 Εμπορία ανθρώπων

Η εμπορία ανθρώπων συνιστά σοβαρό αδίκημα που συχνά διαπράττεται στα πλαίσια του οργανωμένου εγκλήματος και απαγορεύεται ρητά στο άρθρο 5 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πρόληψη και η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων είναι προτεραιότητα για την ΕΕ και τα κράτη μέλη.

Με βάση την πρόταση της Επιτροπής του Μαρτίου του 2010, εκπονήθηκε νέα οδηγία 2011/36 για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της (η οποία εν συνεχεία εκδόθηκε από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Μάρτιο του 2011). Η οδηγία αυτή υιοθετεί ολοκληρωμένη, ολιστική και βασιζόμενη στα ανθρώπινα δικαιώματα προσέγγιση για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, συνεκτιμά δε τη διάσταση του φύλου. Τα παιδιά και οι γυναίκες συχνά κινδυνεύουν περισσότερο να γίνουν θύματα εμπορίας ανθρώπων. Το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού οφείλει να είναι πρωταρχικό μέλημα, κατά τα προβλεπόμενα στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1989 για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Συνεπεία της απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Ιανουάριος 2010) στην υπόθεση *Rantsev κατά Κύπρου και Ρωσίας*, η εμπορία ανθρώπων παραβαίνει το άρθρο 4 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που απαγορεύει τη δουλεία και την καταναγκαστική εργασία. Το Δικαστήριο έκρινε ότι τα κράτη μέλη έχουν τη «θετική υποχρέωση» να θεσμοθετήσουν το ενδεδειγμένο νομικό και διοικητικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της εμπορίας, ότι η αστυνομία οφείλει να λαμβάνει επιχειρησιακά μέτρα για να προστατεύει τα θύματα από την εμπορία και να ερευνά πώς και πότε στρατολογήθηκε ένα θύμα, να ενεργεί δε προκειμένου να εντοπίζονται οι ενεχόμενοι σε στρατολόγηση ή οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται σε αυτήν. Η ΕΕ και όλα τα κράτη μέλη της δεσμεύονται από την απόφαση αυτή.

Εκτός αυτού, η καταπολέμηση της εμπορίας γυναικών, ανδρών και παιδιών είναι προτεραιότητα στα πλαίσια των ενωσιακών πολιτικών για το φύλο και για τα δικαιώματα του παιδιού. Η εμπορία ανθρώπων υπό την ευρύτερη θεώρηση της βίας που συνδέεται με το φύλο είναι το αντικείμενο της στρατηγικής για την ισότητα ανδρών και γυναικών 2010-2015 και τη στρατηγική για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών.

Το 2010 διοργανώθηκαν δύο άτυπες συνεδριάσεις εθνικών εισηγητών ή αναλόγων μηχανισμών με αντικείμενο την εμπορία ανθρώπων. Συζητήθηκαν διάφορα θέματα: συλλογή δεδομένων, πρόληψη, καλύτερος εντοπισμός θυμάτων, δίωξη (και επίσης νομολογία) και χρήση της αναπτυξιακής συνεργασίας στον τομέα της στήριξης και συνδρομής θυμάτων σε χώρες εκτός ΕΕ.

Για μεγαλύτερο εξορθολογισμό των ενωσιακών δράσεων στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων, η Επιτροπή διόρισε τον Δεκέμβριο του 2010 έναν συντονιστή της ΕΕ κατά της εμπορίας με κύριο καθήκον να παρέχει τον γενικό στρατηγικό προσανατολισμό των πολιτικών στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και να βελτιώνει τον συντονισμό και τη συγκροτημένη δράση μεταξύ θεσμικών οργάνων και υπηρεσιών της ΕΕ καθώς και με τα κράτη μέλη και τους διεθνείς φορείς.

Επίσης, τον Δεκέμβριο του 2010 η Επιτροπή εγκαινίασε έναν καινούργιο ιστότοπο για την καταπολέμηση της εμπορίας, στον οποίο ανευρίσκονται πληροφορίες για την πολιτική και τη νομοθεσία της ΕΕ, σελίδες εθνικής πληροφόρησης για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, προγράμματα που χρηματοδοτεί η Επιτροπή και δημοσιεύσεις διαφόρων φορέων, συν τοις άλλοις και για τη σχέση μεταξύ ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εμπορίας ανθρώπων.¹⁷

Η ΕΕ χρηματοδοτεί πολλά προγράμματα για την εμπορία ανθρώπων. Η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων στην Ευρώπη αποτελεί προτεραιότητα του χρηματοδοτικού προγράμματος «Πρόληψη και καταπολέμηση του εγκλήματος» στα πλαίσια του γενικού προγράμματος «Ασφάλεια και διασφάλιση των ελευθεριών» (2007-2013). Μια πρόσκληση υποβολής συγκεκριμένων προγραμμάτων (4 εκατομμυρίων ευρώ) με αντικείμενο την εμπορία ανθρώπων έλαβε χώραν τον Ιούνιο του 2010 και τα προγράμματα που εγκρίθηκαν για χρηματοδότηση έχουν ήδη αρχίσει. Η επόμενη πρόσκληση υποβολής συγκεκριμένων προγραμμάτων θα δρομολογηθεί το 2011. Το πρόγραμμα «Δάφνη» συνεργεί για την προστασία των παιδιών, των νέων και των γυναικών κατά πάσης μορφής βίας (συνδεόμενης με το φύλο), όπως η εμπορία ανθρώπων.

¹⁷ <http://ec.europa.eu/anti-trafficking>

Το «Έγγραφο δράσης για την ενίσχυση της εξωτερικής διάστασης της ΕΕ όσον αφορά τη δράση για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων: Προς μια οικουμενική δράση της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων», το οποίο εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2009, αποτελεί το πλαίσιο πολιτικής για τον στόχο πολιτικής της ΕΕ που είναι η ενίσχυση του ρόλου και των δυνατοτήτων της να ενεργεί σε συνεργασία και σύμπραξη με χώρες και περιοχές εκτός ΕΕ και με οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο.

Η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων περιλαμβάνεται σε πολλά διμερή σχέδια δράσης της ΕΠΓ και στις Συμφωνίες Σταθεροποίησης και Σύνδεσης με τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων. Διάφορα προγράμματα έχουν χρηματοδοτηθεί από το Μέσο Προενταξιακής Βοήθειας και το μέσο τεχνικής βοήθειας και ανταλλαγής πληροφοριών (ΤΑΙΕΧ). Το θέμα της εμπορίας ανθρώπων θίγεται στο πλαίσιο του πολιτικού διαλόγου με χώρες εκτός ΕΕ, ιδίως δε κατά το διάλογο και τις διαβουλεύσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ΕΕ υποστηρίζει τις διεθνείς προσπάθειες που καταβάλλονται στο πλαίσιο διαφόρων φόρουμ του ΟΗΕ για την προαγωγή της πρόληψης, της προστασίας των θυμάτων, και της παροχής συνδρομής σε αυτά, τη σύσταση νομοθετικού πλαισίου, τη χάραξη πολιτικής και την επιβολή του νόμου, τη διεθνή συνεργασία και το διεθνή συντονισμό για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων αποτελεί προτεραιότητα στο πλαίσιο της γεωγραφικής και θεματικής συνεργασίας της ΕΕ με τρίτες χώρες, έχει δε ενταχθεί στα Έγγραφα Στρατηγικής για τις συγκεκριμένες χώρες καθώς και στα Εθνικά και τα Περιφερειακά Ενδεικτικά Προγράμματα. Υπάρχουν διαθέσιμα κονδύλια δυνάμει χρηματοδοτικών μέσων, όπως το Θεματικό Πρόγραμμα για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, τον Μηχανισμό Σταθερότητας, το θεματικό πρόγραμμα «Επενδύοντας στον άνθρωπο» και το Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EIDHR). Το 2010 δρομολογήθηκε πρόσκληση υποβολής προτάσεων του Θεματικού Προγράμματος για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, με έναν από τους τομείς προτεραιότητάς της την εμπορία ανθρώπων.

3.16 Καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των διακρίσεων

Η ΕΕ συνέχισε το 2010 να συμβάλλει σημαντικά στη μάχη κατά πάσης μορφής ρατσισμού, φυλετικών διακρίσεων, ξενοφοβίας και παρομοίων μορφών μισαλλοδοξίας, όπως οι διακρίσεις με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου σε όλο τον κόσμο.

Στην εξωτερική της δράση, η ΕΕ εξακολούθησε να θέτει θέματα ρατσισμού και ξενοφοβίας κατά τους πολιτικούς της διαλόγους με χώρες εκτός ΕΕ, π.χ. την Κίνα. Επίσης, τα ζητήματα αυτά εξακολούθησαν να λαμβάνονται υπόψη στις στρατηγικές συνεργασίας: για παράδειγμα, δυνάμει των σχεδίων δράσης της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας, οι χώρες εταίροι αναλαμβάνουν τη δέσμευση να καταπολεμούν όλες τις μορφές διακρίσεων, θρησκευτικής μισαλλοδοξίας, ρατσισμού και ξενοφοβίας.

Η ΕΕ συνέχισε να ενώνει τις δυνάμεις της με περιφερειακούς οργανισμούς όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI). Στο πλαίσιο του ΟΑΣΕ, η ΕΕ συντονίστηκε στενά για να προωθήσει την υλοποίηση των δεσμεύσεων που ανέλαβαν τα 56 κράτη που μετέχουν στον ΟΑΣΕ όσον αφορά την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των διακρίσεων. Η ΕΕ υποδέχθηκε με ικανοποίηση τη σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης για μέτρα προς καταπολέμηση των διακρίσεων για λόγους σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου που εγκρίθηκε στις 31 Μαρτίου.

Στο πολυμερές επίπεδο, η ΕΕ συνεργάστηκε επίσης ενεργά με τα ΗΕ στην αντιμετώπιση του ρατσισμού και των διακρίσεων. Υποστήριξε την εντολή του Ειδικού Εισηγητή των ΗΕ για τις σύγχρονες μορφές ρατσισμού, ξενοφοβίας και συναφούς μισαλλοδοξίας, κ. Githu Muigai.

Η ΕΕ συνέχισε να εντάσσει την καταπολέμηση των διακρίσεων στη διεθνή της συνεργασία. Βάσει του Ευρωπαϊκού Μέσου για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EIDHR), η ΕΕ στήριξε ευρύ φάσμα οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στα πλαίσια 120 περίπου πρόσφατων προγραμμάτων, για ένα σύνολο 24 περίπου εκατομμυρίων ευρώ. Επιπλέον, μέσω του EIDHR, η ΕΕ υποστήριξε τον Ύπατο Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΥΑΗΕΑΔ) κατά την εφαρμογή των υφιστάμενων διεθνών προτύπων για την ισότητα και την αποφυγή διακρίσεων, ιδίως δε τη Διεθνή Σύμβαση για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων.

3.17. Λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι, διεμφυλικοί και άτομα ακαθορίστου φύλου

Τον Ιούνιο του 2010 η Ομάδα «Ανθρώπινα Δικαιώματα» του Συμβουλίου ενέκρινε μια «Δέσμη εργαλείων για την προώθηση και την προστασία της άσκησης όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από λεσβίες, ομοφυλόφιλους, αμφιφυλόφιλους και διεμφυλικούς» ή άλλως «Δέσμη εργαλείων ΛΟΑΔ», η οποία υιοθετήθηκε επίσης από την Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας του Συμβουλίου.

Η δέσμη εργαλείων διαμορφώθηκε καθώς γινόταν ολοένα και πιο αντιληπτό ότι η ταυτότητα του φύλου και ο γενετήσιος προσανατολισμός συνεχίζουν να χρησιμεύουν ως δικαιολογία για σοβαρές καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανά τον κόσμο. Οι λεσβίες, οι ομοφυλόφιλοι, οι αμφιφυλόφιλοι και οι διεμφυλικοί (ΛΟΑΔ) αποτελούν συχνά ευπρόσβλητη ομάδα και εξακολουθούν να γίνονται θύματα διωγμών, δυσμενών διακρίσεων και χονδροειδούς κακομεταχείρισης η οποία συχνά εκφράζεται με ακραίες μορφές βίας. Σε πολλές χώρες, οι σεξουαλικές σχέσεις μεταξύ συναινούστων ενηλίκων του ίδιου φύλου θεωρούνται αδίκημα και τιμωρούνται με φυλάκιση ή με θανατική ποινή.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρων, η δέσμη εργαλείων σχεδιάστηκε για να δείξει με τρόπο χειροπιαστό ότι η ΕΕ είναι αποφασισμένη να μεριμνήσει προκειμένου κάθε άτομο αδιακρίτως να απολαμβάνει τα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλη τους την έκταση. Μέσω των διαφόρων εργαλείων που έχει στη διάθεσή της στα πλαίσια της εξωτερικής της δράσης, στα οποία συγκαταλέγονται τα χρηματοδοτικά μέσα που παρέχουν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ αλλά και τα κράτη μέλη, η ΕΕ προωθεί και προστατεύει με ακλόνητη αποφασιστικότητα την απολαβή παντός ανθρωπίνου δικαιώματος από τους ΛΟΑΔ όπως και από όλους τους άλλους.

Η δέσμη εργαλείων οριοθετεί τρεις τομείς προτεραιότητας για την εξωτερική δράση της ΕΕ:

- Αποποινικοποίηση,
- Ίση μεταχείριση και αποφυγή δυσμενών διακρίσεων και
- Στήριξη και προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (των ΛΟΑΔ).

Το επιχειρησιακό μέρος της δέσμης εργαλείων εκθέτει συνοπτικά την ποικιλία συγκεκριμένων εργαλείων και δράσεων που έχει στη διάθεσή της η ΕΕ όσον αφορά τις εταίρους χώρες και τα πολυμερή φόρουμ και δη τα Ηνωμένα Έθνη, τον ΟΑΣΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης, επίσης δε τις προσπάθειες της κοινωνίας των πολιτών για την παροχή στήριξης.

Η ΕΕ έθεσε επίσης το ζήτημα των δυσμενών διακρίσεων βάσει του γενετήσιου προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου στα πλαίσια των διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, επί παραδείγματι με τη Δημοκρατία της Μολδαβίας, ένας δε αριθμός δημόσιων δηλώσεων και διαβημάτων χρησιμοποιήθηκε για να επισημάνει την τοποθέτηση της ΕΕ στα θέματα των ΛΟΑΔ, όπως συν τοις άλλοις την εναντίωσή της στις ομοφοβικές πράξεις και την στάση της υπέρ της αποποινικοποίησης των ομοφυλοφιλικών σχέσεων. Σε μερικές περιπτώσεις, όπως με τη Δημοκρατία της Μολδαβίας, ο διάλογος κατέληξε σε συνεργασία εμπειρογνομώνων.

Στις 17 Μαΐου 2010, την Διεθνή Ημέρα κατά της Ομοφοβίας, η Ύπατη Εκπρόσωπος προέβη σε επίσημη δήλωση στην οποία υπογράμμισε την από πολλών ετών χρονολογούμενη προσωπική της δέσμευση στο χρονοδιάγραμμα για την ισότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη, ιδιαίτερα όσον αφορά τα δικαιώματα των ομοφυλοφίλων. Εξ ονόματος της ΕΕ, η ΥΕ προέτρεψε όλα τα κράτη να λάβουν κάθε απαραίτητο μέτρο προκειμένου ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου να μην δύνανται επ' ουδενί να αποτελέσουν τη βάση ποινικών κυρώσεων, να ερευνώνται οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι αυτουργοί να λογοδοτούν ενώπιον της δικαιοσύνης.

3.18. Δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες

Η σημαντική εξέλιξη για το 2010 ήλθε στις 23 Δεκεμβρίου, όταν το έγγραφο της ΕΕ για την τυπική επιβεβαίωση της Σύμβασης του 2006 για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCRPD) κατατέθηκε στο Γραφείο Συμβάσεων του ΟΗΕ στις 23 Δεκεμβρίου. Κατ' αυτόν τον τρόπο ολοκληρώθηκε η διαδικασία επικύρωσης που εγκαινιάστηκε στις 26 Νοεμβρίου 2009 όταν το Συμβούλιο προλείανε το έδαφος για την προσχώρηση της ΕΕ στην UNCRPD. Έτσι, για πρώτη φορά στα χρονικά, η ΕΕ κατέστη ιδίω δικαιώματι συμβαλλόμενο μέρος συνολικής σύμβασης του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα. (Όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν υπογράψει την UNCRPD, και 17 την έχουν ήδη επικυρώσει).

Η σπουδαιότητα της UNCRPD έγκειται στο ότι θεσπίζει την αρχή της πλήρους και ίσης απολαβής όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών από όλα τα άτομα με αναπηρίες. Η εν λόγω Σύμβαση είναι η πρώτη διεθνής νομικά δεσμευτική πράξη που καθιερώνει ελάχιστα επίπεδα για την προστασία και τη διατήρηση μιας πλήρους σειράς αστικών, πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες σε όλο τον κόσμο. Από άποψη περιεχομένου, η Σύμβαση αποτελεί συμπλήρωμα των υφισταμένων διεθνών συνθηκών περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δεν αναγνωρίζει νέα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, αλλά μάλλον διευκρινίζει τις υποχρεώσεις και τα νομικά καθήκοντα των κρατών / των οργανώσεων περιφερειακής ολοκλήρωσης να σέβονται και να εξασφαλίζουν την ίση απολαβή όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από όλα τα άτομα με αναπηρίες. Ωστόσο, η Συνθήκη σηματοδοτεί μια σημαντική αλλαγή: ορίζει ότι τα άτομα με αναπηρίες δεν αποτελούν απλώς αντικείμενο της κοινωνικής πρόνοιας αλλά είναι και υποκείμενα με δικαιώματα, αναγνωρίζοντας έτσι ότι η αναπηρία ως έννοια εξελίσσεται, ότι αυτή δε η έννοια είναι το γινόμενο του αλληλοεπηρεασμού μεταξύ των μειονεκτούντων ατόμων και των αντιλήψεων ή του περιγύρου τους που καθίστανται εμπόδιο στην πλήρη και ουσιαστική συμμετοχή τους στην κοινωνία, σε ισοτιμία με τους άλλους. Η Σύμβαση καθορίζει ένα ευρύ φάσμα στόχων πολιτικής και υποχρεώσεων των κρατών μερών, σκοπός των οποίων είναι να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρίες απολαύουν όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών.

Η Σύμβαση συμπληρώνεται από ένα προαιρετικό πρωτόκολλο, το οποίο επιτρέπει σε άτομα ή ομάδες ατόμων να καταθέτουν καταγγελίες στην Επιτροπή Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία όταν θεωρούν ότι ένα κράτος μέρος παραβίασε τη Σύμβαση. Το Προαιρετικό Πρωτόκολλο προβλέπει επίσης διαδικασία έρευνας εκ μέρους της Επιτροπής σε περίπτωση καταγγελίας για σοβαρή και συστηματική παραβίαση από ένα κράτος της Σύμβασης.

Συνάπτοντας την UNCRPD η ΕΕ δεσμεύτηκε να συμμορφωθεί με τα σχετικά άρθρα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της και μεταξύ άλλων στην εξωτερική της δράση, πράγμα που περιλαμβάνει π.χ. το άρθρο 32 το οποίο συν τοις άλλοις ορίζει την υποχρέωση της ανάληψης των κατάλληλων μέτρων που «εξασφαλίζουν ότι η διεθνής συνεργασία, που περιλαμβάνει και τα διεθνή αναπτυξιακά προγράμματα, λαμβάνει υπόψη και είναι ανοικτή στα άτομα με αναπηρία». Η ΕΕ δεσμεύθηκε επίσης να βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες στην εφαρμογή της εν λόγω Σύμβασης.

Πέραν της σημαντικής αυτής εξέλιξης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε μια νέα ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία κατά το διάστημα 2010-2020, με έναν από τους κυριότερους στόχους της την εφαρμογή της UNCRPD. Μια ανακοίνωση που εκδόθηκε στις 15 Νοεμβρίου του 2010 περιέγραφε τα βασικά στοιχεία της στρατηγικής αυτής.¹⁸ Η στρατηγική περιέχει συγκεκριμένα μέτρα για την ερχόμενη δεκαετία, τα οποία είναι οργανωμένα με άξονες οκτώ πρωταρχικούς τομείς, ήτοι 1) Προσβασιμότητα, 2) Συμμετοχή, 3) Ισότητα, 4) Απασχόληση, 5) Εκπαίδευση και κατάρτιση, 6) Κοινωνική προστασία, 7) Υγεία και 8) Εξωτερική δράση. Η εν λόγω στρατηγική συνοδεύεται από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής όπου απαριθμούνται λεπτομερώς οι δράσεις που θα αναλάβει η Επιτροπή για την εφαρμογή της στρατηγικής και της Σύμβασης των ΗΕ κατά τα πρώτα πέντε έτη της στρατηγικής (2011-2015).

¹⁸ «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία 2010-2020: Ανανέωση της δέσμευσης για μια Ευρώπη χωρίς εμπόδια» (COM(2010) 636 τελικό, SEC(2010) 1324 τελικό).

Η ΕΕ συνέχισε τις προσπάθειές της να προστατεύσει και να προωθήσει τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες εκτός της ΕΕ εντάσσοντας συστηματικά τα άτομα με αναπηρία στην αναπτυξιακή συνεργασία της ΕΕ. Από το 2000 έως το 2010 η ΕΕ χρηματοδότησε πάνω από 400 προγράμματα (που υπερβαίνουν τα 200 εκατομμύρια ευρώ) τα οποία απευθύνονται ειδικά σε άτομα με αναπηρία σε 82 χώρες. Υποστηρίχθηκαν κυρίως οι εξής δραστηριότητες: δημιουργία υποδομών, χάραξη πολιτικής, επανένταξη βασισμένη στην κοινότητα, προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αποϊδρυματοποίηση, κοινωνική ένταξη και βελτίωση της συλλογής δεδομένων. Πέραν αυτού, στην αναπτυξιακή συνεργασία εντάχθηκε επίσης η παράμετρος της αναπηρίας, λ.χ. στο Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και στο θεματικό πρόγραμμα «Επένδυση σε ανθρώπινο δυναμικό». Κατά τη διάρκεια του 2010 η Επιτροπή δρομολόγησε επίσης μια μελέτη προκειμένου να εξεταστεί πώς η αναπτυξιακή συνεργασία της ΕΕ θα μπορούσε να βοηθήσει περισσότερο να ενταχθούν κοινωνικά τα άτομα με αναπηρίες και να προαχθούν τα δικαιώματά τους κατά τις επιταγές της UNCRPD.

3.19. Δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες

Σε όλες τις περιοχές του κόσμου, άτομα που ανήκουν σε μειονότητες συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν σοβαρές απειλές, διακρίσεις και ρατσισμό, συχνά δε αποκλείονται πλήρως από τη συμμετοχή στην οικονομική, πολιτική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή στην οποία έχουν πρόσβαση οι πλειοψηφίες στις χώρες ή τις κοινωνίες στις οποίες ζουν. Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως τροποποιήθηκε από τη Συνθήκη της Λισσαβόνας, ρητά αναφέρει ότι τα δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες συγκαταλέγονται μεταξύ των θεμελιωδών αξιών της ΕΕ, τις οποίες αναλαμβάνει να προαγάγει κατά τις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο.

Σε διεθνές επίπεδο, η Διακήρυξη των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων που Ανήκουν σε Εθνοτικές, Θρησκευτικές ή Γλωσσικές Μειονότητες¹⁹ αποτελεί το βασικό κείμενο αναφοράς για τα δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες. Στην Ευρώπη, το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει υιοθετήσει τη Σύμβαση-Πλαίσιο για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων²⁰ και τον Ευρωπαϊκό Χάρτη για τις περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες²¹.

¹⁹ <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuideMinoritiesDeclarationen.pdf>

²⁰ <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/157.htm>

²¹ <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/148.htm>

Η κοινότητα των Ρομά είναι τώρα η μεγαλύτερη εθνοτική μειονότητα της ΕΕ. Επομένως, μέτρα για να προωθηθεί η ίση μεταχείριση των Ρομά παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ΕΕ, η οποία υποστηρίζει ενεργά την κοινότητα των Ρομά, των Τσιγγάνων και των Νομάδων σε ολόκληρη την Ευρώπη²². Κατά παράκληση του Συμβουλίου, η Επιτροπή, μαζί με τις Προεδρίες της ΕΕ, καθιέρωσε το 2009 την ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την ένταξη των Ρομά ως νέο μηχανισμό διακυβέρνησης. Στην πλατφόρμα αυτή βασικοί παράγοντες, όπως θεσμικά όργανα της ΕΕ, εθνικές κυβερνήσεις, διεθνείς οργανισμοί, ΜΚΟ και εμπειρογνώμονες, αλληλεπιδρούν και διατυπώνουν στρατηγικές συμβουλές προς τους ιθύνοντες για την αποτελεσματική ένταξη πτυχών σχετικών με τους Ρομά στις ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές.

Γενικότερα, σε πολλούς από τους γείτονες της ΕΕ, άτομα που ανήκουν σε μειονότητες συγκαταλέγονται μεταξύ των πλέον ευάλωτων. Η προστασία των μειονοτήτων συνιστά βασική παράμετρο βάσει των πολιτικών κριτηρίων της Κοπεγχάγης για την προσχώρηση. Σε αυτό το πλαίσιο συνεχίζει να αξιολογείται η επίδοση των υποψηφίων και δυνάμει υποψηφίων χωρών σε ζητήματα μειονοτήτων στις εκθέσεις προόδου που υποβάλλει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σε αντάλλαγμα, η ΕΕ έχει παράσχει προενταξιακή χρηματοδοτική ενίσχυση στις υποψήφιες και τις δυνάμει υποψήφιες χώρες για να τις βοηθήσει να προβούν στις απαραίτητες πολιτικές, οικονομικές και θεσμικές μεταρρυθμίσεις, σύμφωνα με τα πρότυπα της ΕΕ. Τα σχέδια υποστήριξης για άτομα που ανήκουν σε μειονότητες αποσκοπούν πρωτίστως στη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων και στη βελτίωση και προώθηση μιας καλύτερης ποιότητας ζωής. Η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής στις χώρες αυτές καλύπτει την ενσωμάτωση μειονεκτούντων ατόμων, την καταπολέμηση των διακρίσεων και την ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου, ιδίως μέσα από τη μεταρρύθμιση των εκπαιδευτικών συστημάτων.

²² ΕΕ και Ρομά: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=518>

Τα ζητήματα μειονοτήτων συνέχισαν επίσης να αποτελούν σημαντική πτυχή στις σχέσεις της ΕΕ με άλλες περιοχές του κόσμου. Κατά το 2010 η ΕΕ ήγειρε ζητήματα μειονοτήτων στους πολιτικούς της διαλόγους με χώρες εκτός της ΕΕ, παραδείγματος χάρη με τη Γεωργία, τη Δημοκρατία της Μολδαβίας και τη Ρωσία. Ζητήματα μειονοτήτων έχουν επίσης ενταχθεί σε στρατηγικές συνεργασίας και σε σχέδια δράσης. Το Έγγραφο Στρατηγικής 2007-2013 της ΕΕ για την Κολομβία, παραδείγματος χάρη, εξετάζει την ανθρωπιστική κατάσταση και την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες, και μεταξύ των βασικών προτεραιοτήτων του περιλαμβάνει τη θεμελίωση της ειρήνης μέσω της εμπλοκής περιθωριοποιημένων πολιτών στην τοπική διακυβέρνηση και τη συμμετοχική οικονομία, καθώς και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την ορθή διακυβέρνηση και την καταπολέμηση της ατιμωρησίας. Ένα άλλο παράδειγμα είναι η ρητή αναφορά στο σεβασμό των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε εθνικές μειονότητες στο σχέδιο δράσης της ΕΠΓ με την Ουκρανία.

Η ΕΕ συνεργάστηκε επίσης ενεργά σε φόρουμ των ΗΕ για την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες. Στις διαδικασίες των ΗΕ περιλαμβάνονται το Φόρουμ για Θέματα Μειονοτήτων και το έργο της Ανεξάρτητης Εμπειρογνώμονα για θέματα μειονοτήτων. Επίσης, η ΕΕ συνέχισε να ενώνει τις δυνάμεις της με άλλους διεθνείς οργανισμούς και πολυμερείς φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό, όπως ο ΟΑΣΕ και ο Ύπατος Αρμοστής του για τις Εθνικές Μειονότητες, το Συμβούλιο της Ευρώπης και η Παγκόσμια Τράπεζα.

Επιπλέον, η ΕΕ έχει συνεχίσει να χρησιμοποιεί ένα ευρύ φάσμα μέσων οικονομικής και τεχνικής συνεργασίας, περιλαμβανομένης της διμερούς συνεργασίας με κυβερνήσεις και της άμεσης υποστήριξης προς την κοινωνία των πολιτών, οι οποίες αλληλοσυμπληρώνονται και συνεργάζονται για να προαγάγουν και να προστατεύσουν τα δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες. Προς τούτο, η ΕΕ υποστηρίζει κυβερνητικά προγράμματα και πολιτικές που στοχεύουν σε μειονότητες ή που μπορεί να έχουν επίδραση στον τομέα αυτό, μέσω διμερούς συνεργασίας. Παραδείγματος χάρη, η ΕΕ έχει υποστηρίξει μακροπρόθεσμες λύσεις για την παρατεταμένη προσφυγία των μουσουλμανικών μειονοτήτων από τη Βιρμανία/Μιανμάρ (πολιτεία του βόρειου Rakhine) στο Μπανγκλαντές και την αύξηση της κοινωνικής συνοχής για τον ευάλωτο πληθυσμό στην περιοχή Cox's Bazar.

Η ΕΕ έχει υποστηρίξει επίσης οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που εργάζονται για την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες, ιδίως μέσω του EIDHR, ειδικά με στόχο να συμβάλει στην καταπολέμηση των διακρίσεων, στην προώθηση της προστασίας και της ανάπτυξης της ίσης συμμετοχής ανδρών και γυναικών από μειονοτικές κοινότητες στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της ενίσχυσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του πολιτικού πλουραλισμού και της δημοκρατικής πολιτικής συμμετοχής. Παραδείγματος χάρη, το EIDHR έχει χρηματοδοτήσει ένα πρόγραμμα στη Δημοκρατία της Κιργιζίας που στοχεύει στην ενίσχυση της αλληλεπίδρασης μειονοτικών ομάδων με κρατικούς οργανισμούς και ΜΚΟ, της πολιτικής εκπροσώπησης και της συμμετοχής σε τοπικό και εθνικό επίπεδο και της συμμετοχής σε δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις. Ένα άλλο παράδειγμα είναι το Κοινό Πρόγραμμα ΕΕ-Συμβουλίου της Ευρώπης με τίτλο «Μειονότητες στη Ρωσία: ανάπτυξη των γλωσσών, του πολιτισμού, των μέσων ενημέρωσης και της κοινωνίας των πολιτών», με στόχο τη διευκόλυνση της διαδικασίας επικύρωσης του Ευρωπαϊκού Χάρτη για τις περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες από τη Ρωσική Ομοσπονδία.

3.20. Ζητήματα αυτοχθόνων πληθυσμών

Οι αρχές της δέσμευσης της ΕΕ έναντι των αυτόχθονων λαών εφαρμόζονται στα πλαίσια της Δήλωσης των ΗΕ του 2007 για τα δικαιώματα των αυτόχθονων πληθυσμών, η οποία προωθεί τα δικαιώματα και εξασφαλίζει τη συνεχή ανάπτυξη των αυτόχθονων λαών σε όλο τον κόσμο. Ένας εσωτερικός μηχανισμός εντός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εξασφαλίζει το συντονισμό των δραστηριοτήτων που αναπτύσσουν διάφορες υπηρεσίες της Επιτροπής σχετικά με τους αυτόχθονες λαούς καθώς και την αναβάθμιση του κύρους των ζητημάτων των αυτόχθονων λαών στη γενική αναπτυξιακή ατζέντα της ΕΕ²³.

Από την καθιέρωση της Διεθνούς Ημέρας των Αυτόχθονων Λαών του Κόσμου το 1994, πρώτος ο Επίτροπος Εξωτερικών Σχέσεων και Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας και τώρα η Ύπατη Εκπρόσωπος εξέδωσαν δήλωση κατά τη διεθνή ημέρα στις 9 Αυγούστου σχεδόν κάθε έτος. Επιπλέον, οι αντιπροσωπίες της ΕΕ ανά τον κόσμο οργανώνουν πολυάριθμες εκδηλώσεις κατά ή περί την 9η Αυγούστου, μεταξύ των οποίων συναντήσεις με αυτόχθονες ηγέτες, συνεντεύξεις τύπου, άρθρα, συμμετοχή σε σεμινάρια και επισκέψεις σε σχέδια που χρηματοδοτεί η ΕΕ.

²³ Περισσότερες πληροφορίες για την πολιτική της ΕΕ για τους αυτόχθονες λαούς: http://ec.europa.eu/external_relations/human_rights/ip/index_en.htm

Η ΕΕ συνέχισε να συμμετέχει ενεργά σε φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών που εξετάζουν θέματα αυτόχθονων πληθυσμών και που συμβάλλουν στη συνεργασία των υπηρεσιών των ΗΕ που ασχολούνται με τους αυτόχθονες λαούς. Κάποιες από τις διεθνείς διαδικασίες είναι: το Μόνιμο Φόρουμ του ΟΗΕ για θέματα αυτόχθονων πληθυσμών, ο μηχανισμός εμπειρογνομόνων για τα δικαιώματα των αυτόχθονων πληθυσμών, ο Ειδικός Εισηγητής του ΟΗΕ για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών των αυτόχθονων πληθυσμών, η Σύμβαση για τη βιολογική ποικιλότητα, η Αφρικανική Επιτροπή των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των λαών και το Αρκτικό Συμβούλιο.

Τα ζητήματα των αυτόχθονων λαών συνέχισαν να διοχετεύονται στις στρατηγικές αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΕ και να ενισχύουν τη συνειδητοποίηση γύρω από ζητήματα αυτόχθονων λαών. Το 2008 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ολοκλήρωσε μια μελέτη για την ενσωμάτωση της υποστήριξης προς την προώθηση των δικαιωμάτων και των ζητημάτων των αυτόχθονων λαών στη συνεργασία της ΕΕ με τις χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού με περιπτώσιολογικές μελέτες από το Σουρινάμ και την Κένυα, η οποία περιλαμβάνει επιχειρησιακές συστάσεις προς τις αντιπροσωπίες της ΕΕ για το πώς να ενσωματώνουν θέματα αυτόχθονων πληθυσμών λαών στην αναπτυξιακή συνεργασία. Τα επιχειρησιακά συμπεράσματα αυτής της μελέτης οδήγησαν στην κατάρτιση ενός «σχεδίου μέσου για τη συνεργασία της ΕΕ με τους αυτόχθονες λαούς στις χώρες ΑΚΕ» που έχει σκοπό να παρέχει συμβουλές και βοήθεια στις αντιπροσωπίες της ΕΕ στις χώρες όπου δραστηριότητες συνεργασίας ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις σε αυτόχθονες λαούς ή στα εδάφη / τα δικαιώματά τους.

Το 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οριστικοποίησε μια μελέτη με τίτλο «Χαρτογράφηση της κοινωνίας των πολιτών στην Ασία», με εστίαση στο Νεπάλ. Η μελέτη περιλαμβάνει ανάλυση του ρόλου των οργανώσεων των αυτόχθονων λαών μέσα στην κοινωνία πολιτών και συστάσεις στην αντιπροσωπία της ΕΕ στο Νεπάλ σχετικά με το πώς να συμπεριλάβει τέτοιες οργανώσεις στον κύκλο διαλόγου και προγραμματισμού των πολιτικών της ΕΕ.

Βάσει του EIDHR υπάρχει ευρύ πεδίο για ανάληψη συγκεκριμένων δράσεων απευθυνόμενων στους αυτόχθονες λαούς σε εθνικό, διεθνικό ή περιφερειακό επίπεδο. Τα σχέδια που χρηματοδοτήθηκαν κατά το 2010 επικεντρώθηκαν σε διεθνείς οργανισμούς, ΜΚΟ και οργανώσεις αυτοχθόνων που έχουν ως στόχο:

- α) να ενισχύσουν τους αυτόχθονες λαούς και τους εκπροσώπους τους ώστε να μετέχουν στις διαδικασίες των ΗΕ σχετικά με τους αυτόχθονες λαούς και να τις παρακολουθούν, και
- β) να ενισχύσουν δραστηριότητες της κοινωνίας των πολιτών με στόχο την προώθηση της Σύμβασης 169 της ΔΟΕ και των αρχών της.

Για να δώσουμε ένα συγκεκριμένο παράδειγμα, το EIDHR έχει στηρίξει μαζί με την Υπάτη Αρμοστεία των ΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα (OHCHR) ένα έργο για ανάπτυξη ικανοτήτων για τους αυτόχθονες λαούς στα ΗΕ. Οι αυτόχθονες είναι οι καλύτεροι προασπιστές των δικαιωμάτων τους, εφόσον διαθέτουν επαρκείς υλικοτεχνικούς πόρους, τεκμηρίωση και ενημέρωση. Το σχέδιο αυτό επιδιώκει να ενισχύσει την αποδοτικότητα των ηγετών και εκπροσώπων των αυτοχθόνων λαών κατά τη διάρκεια εκδηλώσεων των ΗΕ που ασχολούνται με τα δικαιώματα των αυτόχθονων λαών.

Το EIDHR στηρίζει επίσης τη ΔΟΕ στους διαλόγους της με κυβερνήσεις και άλλους φορείς με αντικείμενο την επικύρωση της Σύμβασης 169. Το 2010 η σύμβαση αυτή επικυρώθηκε από την κυβέρνηση της Κεντροαφρικανικής Δημοκρατίας και την κυβέρνηση της Νικαράγουας.

3.21 Δημοκρατία και εκλογές

3.21.1. Στήριξη της δημοκρατίας

Η προαγωγή της δημοκρατίας, η βοήθεια προς δημοκρατικούς θεσμούς όπως και προς την κοινωνία των πολιτών και τον πολιτικό κόσμο αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της εξωτερικής δράσης της ΕΕ.

Στις 17 Νοεμβρίου 2009, το Συμβούλιο εξέδωσε συμπεράσματα σχετικά με τη στήριξη της δημοκρατίας στο πλαίσιο των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ²⁴, όπου καθορίζεται ένα «πρόγραμμα δράσης». Τα συμπεράσματα αυτά συνιστούσαν τον πρώτο στρατηγικό και συγκεκριμένο προσανατολισμό για ευρύτερη και συνεκτικότερη πολιτική στήριξης της δημοκρατίας στα πλαίσια των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ, υπερέβαιναν δε κατά πολύ τις παλαιότερες, γενικότερες δηλώσεις πολιτικής σε διάφορα έγγραφα στρατηγικής.

Το 2010 το Συμβούλιο ενέκρινε επακόλουθα συμπεράσματα τα οποία επικροτούσαν την έκθεση προόδου όσον αφορά το πρόγραμμα δράσης του 2009. Το Συμβούλιο ενέκρινε έναν κατάλογο προτεινόμενων πιλοτικών χωρών, ο οποίος αντιπροσώπευε ένα ευρύ γεωγραφικό δείγμα διαφόρων μεγεθών και επιπέδων οικονομικής ανάπτυξης και συνεκτιμούσε μετασυγκρουσιακές καταστάσεις και πρόσφατες μεταβάσεις.

²⁴ 16081/09

- Δημοκρατία της Μολδαβίας - για την Ανατολική Γειτονία
- Δημοκρατία της Κιργιζίας - για την Κεντρική Ασία
- Λίβανος - για τη Νότια Γειτονία
- Γκάνα, Μπενίν, Νήσοι Σολομώντος και Κεντροαφρικανική Δημοκρατία - για τις ΑΚΕ
- Βολιβία - για τη Λατινική Αμερική
- Μογγολία, Φιλιππίνες, Ινδονησία και Μαλδίβες - για την Ασία.

Οι συστάσεις του 2009 εισηγούνταν να υιοθετηθεί μια προσέγγιση, προσαρμοσμένη στην εκάστοτε χώρα, η οποία να λαμβάνει ως αφετηρία τη συγκεκριμένη κατάσταση, ιστορία, γεωγραφική θέση και πολιτισμό της κάθε χώρας. Το επίπεδο φιλοδοξίας θα καθορίζεται με βάση τη γενική στρατηγική της ΕΕ έναντι μιας συγκεκριμένης περιοχής, την προθυμία και τη δέσμευση της πολιτικής ηγεσίας της χώρας να επιτελέσει πρόοδο προς τη δημοκρατία, καθώς και το επίπεδο προσδοκιών της κοινωνίας των πολιτών και του πολιτικού κόσμου. Βάσει αυτών, θα εκπονείται κατάλληλος συνδυασμός μέσων για την αντιμετώπιση της συγκεκριμένης κατάστασης κάθε χώρας, ανάλογα με το βαθμό κατά τον οποίον η χώρα έχει ήδη προοδεύσει στην πορεία της προς τη δημοκρατία.

Το Συμβούλιο ζήτησε από την Ύπατη Εκπρόσωπο να χαράξει πορεία δράσης και χρονοδιάγραμμα εφαρμογής σε σύμπραξη με τις προτεινόμενες πιλοτικές χώρες, να του υποβάλει δε έκθεση για την επιτευχθείσα πρόοδο, και να εκπονήσει μια συγκεκριμένη έκθεση για την εφαρμογή μέχρι τις αρχές του 2012.

Κατευθυντήριες αρχές του προγράμματος δράσης αποτελούν οι διάλογος και η σύμπραξη, με βάση την παραδοχή ότι η γνήσιες συμπράξεις βασίζονται στο διάλογο και ότι οι διαβουλεύσεις εξασφαλίζουν την οικείωση των δημοκρατικών διαδικασιών. Αυτό βεβαίως δεν συνεπάγεται ότι η ΕΕ παρεκκλίνει από τις αρχές και τις επιδιώξεις της ή ότι επιθυμεί να τις διαπραγματευθεί, αλλά ότι αρχίζει διάλογο μεταξύ ίσων και χωρίς ηθικολογίες σχετικά με τις κοινές βάσεις που είναι δυνατόν να εξευρεθούν για να επιτευχθεί πρόοδος, καθώς και σχετικά με τον καλύτερο τρόπο υποβοήθησης των χωρών να εκπληρώσουν τις διεθνείς υποχρεώσεις που έχουν αποδεχθεί ως κυρίαρχες (Συμβάσεις, Σύμφωνα κλπ. του ΟΗΕ), συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής βέλτιστων περιφερειακών πρακτικών.

Η ΕΕ συνέχισε τον διάλόγό της με άλλους εταίρους - ΟΗΕ, περιφερειακές οργανώσεις, πολυμερείς και διμερείς δωρητές - ως καθοριστικής σημασίας για την υλοποίηση των αρχών του Παρισιού και της Άκκρας²⁵ - για την αποφυγή των αλληλοεπικαλύψεων μεταξύ δωρητών και για τη μεγιστοποίηση του αντικτύπου προς όφελος ολόκληρου του πληθυσμού.

3.21.2 Στήριξη των εκλογών

Οι εκλογές είναι ένα παράδειγμα της έμπρακτης εφαρμογής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μια δημοκρατική εκλογική διαδικασία αποτελεί μέρος της εγκαθίδρυσης συστήματος διακυβέρνησης που μπορεί να εξασφαλίσει το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου, και κατά συνέπεια να συμβάλει στην πρόληψη βίαιων συγκρούσεων. Οι εκλογές δεν παρέχουν σε όλες τις περιπτώσεις πραγματικά τη δυνατότητα στους λαούς να επιλέγουν ελεύθερα τους εκπροσώπους τους. Η δημοκρατική μετάβαση είναι μια ιδιαίτερα περίπλοκη διαδικασία που συνδέεται στενά με τις εξελίξεις της κοινωνικής, της οικονομικής και της πολιτιστικής πολιτικής καθώς και της πολιτικής στον τομέα της ασφάλειας. Επομένως, προκειμένου να υποστηριχθεί η διενέργεια γνήσιων, δημοκρατικών εκλογών, η ΕΕ παρέχει εκλογική στήριξη σε ευρύ φάσμα εταίρων χωρών.

Η ΕΕ είναι ένας από τους πρωταρχικούς παγκόσμιους παράγοντες στήριξης των εκλογών· η ακολουθούμενη προσέγγιση περιγράφεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής του 2000 για την εκλογική συνδρομή και την παρατήρηση των εκλογών. Κύριες συνιστώσες της στήριξης εκλογών από την ΕΕ είναι η παροχή εκλογικής συνδρομής και οι αποστολές παρατήρησης των εκλογών (ΑΠΕ). Οι στόχοι των δύο αυτών δραστηριοτήτων αλληλοσυμπληρώνονται, δεδομένου ότι η έκβαση των σχεδίων εκλογικής συνδρομής και οι συστάσεις των ΑΠΕ ενσωματώνονται στη μελλοντική εκλογική συνδρομή και στην ευρύτερη υποστήριξη της δημοκρατίας.

²⁵ http://www.oecd.org/document/18/0,2340,en_2649_3236398_35401554_1_1_1_1,00.html

3.21.3 Παρατήρηση εκλογών

Η παρατήρηση εκλογών από την ΕΕ, ιδίως δε η μακροχρόνια παρατήρηση, παρέχει συγκεκριμένη ευκαιρία για την αξιολόγηση μιας εκλογικής διαδικασίας βάσει των διεθνών προτύπων και βέλτιστων πρακτικών για γνήσιες δημοκρατικές εκλογές. Τα διεθνή πρότυπα που θεσπίζονται από διεθνείς και περιφερειακές νομικές συνθήκες και πολιτικές δεσμεύσεις σύμφωνα με τις οποίες οι υπό παρατήρηση χώρες συμφωνούν να δεσμευθούν να περιλάβουν την εφαρμογή καθολικών αρχών στη διενέργεια των εκλογών, όπως οι θεμελιώδεις ελευθερίες και τα πολιτικά δικαιώματα που περιλαμβάνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη για τα ανθρώπινα δικαιώματα και στο Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και τα πολιτικά δικαιώματα.

Τα διεθνή πρότυπα δημοκρατικών εκλογών περιλαμβάνουν, κατά κύριο λόγο, το δικαίωμα συμμετοχής στη διακυβέρνηση μέσω:

- περιοδικών εκλογών
- πραγματικών εκλογών
- καθολικής ψηφοφορίας
- ισότιμης ψηφοφορίας
- του δικαιώματος του εκλέγεσθαι
- του δικαιώματος του εκλέγειν
- του δικαιώματος μυστικής ψηφοφορίας
- της ελεύθερης έκφρασης της βούλησης των ψηφοφόρων

Επιπλέον, τα διεθνή πρότυπα πηγάζουν από την ελευθερία έκφρασης, την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, την ελευθερία του συνέρχεσθαι, την ελευθερία κυκλοφορίας, το δικαίωμα απαλλαγής από τις διακρίσεις και το δικαίωμα αποτελεσματικού ένδικου μέσου. Οι ενωσιακές ΑΠΕ εκτιμούν επίσης εάν οι εκλογές διεξάγονται σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές για δημοκρατικές εκλογές, όπως: η διαφάνεια της εκλογικής διαδικασίας· η αμεροληψία ης συμπεριφοράς της εκλογικής διοίκησης και της χρήσης των κρατικών πόρων· η ισότιμη πρόσβαση στα δημόσια μέσα μαζικής ενημέρωσης, και η ισόρροπη κάλυψη των εκλογών από τα μέσα αυτά.

Η παρατήρηση εκλογών είναι κεφαλαιώδης δραστηριότητα με σκοπό την προαγωγή της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου παγκοσμίως· συμβάλλει στην εδραίωση των δημοκρατικών θεσμών, στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης του κοινού προς τις εκλογικές διαδικασίες, στην ευκολότερη ανίχνευση καλπονοθειών, εκφοβισμών και βιαιοπραγιών. Ενισχύει επίσης άλλους στόχους της ενωσιακής εξωτερικής πολιτικής και ειδικότερα την οικοδόμηση ειρήνης.

3.21.4 Αποστολές παρατήρησης εκλογών (ΑΠΕ) της ΕΕ

Μεταξύ 2000 και 2010 αναπτύχθηκαν περίπου 84 ενωσιακές ΑΠΕ σε 52 κράτη σε όλες τις ηπείρους, πλην της περιοχής του ΟΑΕ. Δεν έχουν αναπτυχθεί ΑΠΕ της ΕΕ στην Ευρώπη ούτε στην Κεντρική Ασία δεδομένου ότι επί του παρόντος το Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ/ODIHR) έχει αναλάβει αξιόπιστη παρατήρηση εκλογών με τη στήριξη παρατηρητών που έχουν αποσπασθεί από τα κράτη μέλη της ΕΕ, αντιπροσωπίες παρατήρησης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και, σε έκτακτες περιστάσεις, στήριξη της Επιτροπής μέσω του Μέσου για τη Σταθερότητα και του EIDHR.

Το 2010 αναπτύχθηκαν επτά αποστολές παρατήρησης εκλογών στο Τόγκο (Μάρτιο), το Σουδάν (Απρίλιο), την Αιθιοπία (Μάιο), τη Γουινέα, το Μπουρούντι (Ιούνιο-Ιούλιο), την Τανζανία (Οκτώβριο) και την Ακτή Ελεφαντοστού (Οκτώβριο). Υπό την αρμοδιότητα Αρχηγών ΑΠΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τις συγκεκριμένες αποστολές παρατήρησης επάνδρωναν περισσότεροι από 800 παρατηρητές όλων των κρατών μελών, αντιπροσωπεύοντας έτσι μια από τις πιο απτές αλλά και πιο ορατές συνεισφορές στην ενωσιακή εξωτερική πολιτική που είναι ταυτόχρονα και εργαλείο που συνενώνει την Επιτροπή, το Κοινοβούλιο και τα κράτη μέλη στην κοινή προσπάθεια να προωθηθούν η δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα σε ολόκληρο τον κόσμο.

Όλες οι αποστολές ευθυγραμμίζονται με τη Δήλωση Αρχών για τη διεθνή παρατήρηση εκλογών, που εορτάστηκε στα Ηνωμένα Έθνη τον Οκτώβριο του 2005 και εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθώς και από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Η ΕΕ κατέβαλε αυξημένες προσπάθειες για την παρακολούθηση των πορισμάτων και των συστάσεων των ενωσιακών ΑΠΕ, ιδίως μέσω της ενσωμάτωσής τους στις δηλώσεις, τον πολιτικό διάλογο και τα προγράμματα συνεργασίας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του προγραμματισμού του ΕΙΔΗΡ. Στα πλαίσια των προσπαθειών αυτών, όλοι οι αρχηγοί ενωσιακών ΑΠΕ κλήθηκαν να υποβάλουν την τελική έκθεση των ΑΠΕ σε ευρύ φάσμα συνομιλητών στη χώρα όπου παρακολούθησαν εκλογές. Το 2010 η κυβέρνηση της Αιθιοπίας αρνήθηκε να δεχθεί μια τέτοια δεύτερη επίσκεψη του Αρχηγού ΑΠΕ. Επίσης δεν κατέστη δυνατόν να υποβληθεί η τελική έκθεση της ΑΠΕ ΕΕ στην Ακτή Ελεφαντοστού, παρότι κυκλοφόρησε στην έδρα της ECOWAS.

Οι σκοποί των ΑΠΕ της ΕΕ είναι:

- η αξιολόγηση του βαθμού συμμόρφωσης των διεξαγόμενων εκλογών με τα διεθνή πρότυπα και τις βέλτιστες πρακτικές για δημοκρατικές εκλογές,
- η αποτροπή / μείωση της εκλογικής νοθείας και των εκλογικών παρατυπιών,
- η αποτροπή / μείωση της βίας και του εκφοβισμού,
- η ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτικών αντιπάλων, της κοινωνίας των πολιτών και του εκλογικού σώματος προκειμένου να συμμετάσχουν στις εκλογές,
- η παροχή άμεσης εικόνας ολόκληρου φάσματος ζητημάτων εκδημοκρατισμού, όπως η ανεξαρτησία και οι επιδόσεις του δικαστικού κλάδου καθώς και ο γενικός σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και
- η διατύπωση συστάσεων για τη βελτίωση του εκλογικού πλαισίου και του δημοκρατικού κλίματος.

Επί πλέον, διάφορες ομάδες αξιολόγησης εκλογών τοποθετήθηκαν στο Ιράκ (Μάρτιο) και το Αφγανιστάν (Σεπτέμβριο), όπου η μέριμνα για την ασφάλεια δεν επέτρεπε την πλήρη παρατήρηση των εκλογών. Η τοποθέτηση ομάδων αξιολόγησης εκλογών απετέλεσε το πρότυπο για τέτοιες μελλοντικές τοποθετήσεις σε περιβάλλοντα μειωμένης ασφάλειας όπου δεν είναι δυνατόν να ακολουθείται η μεθοδολογία που θεσμοθετούσε η δήλωση του 2005.

3.21.5 Αποστολές εκλογικών εμπειρογνομώνων

Ένεκα περιορισμών σε διαθέσιμους πόρους και μεγάλου αριθμού σημαντικών εκλογών που πραγματοποιούνται σε ολόκληρο τον κόσμο κάθε δεδομένο έτος, της Ε δεν μπορεί να ικανοποιεί κάθε αίτημα για τοποθέτηση αποστολής παρατήρησης εκλογών· μπορεί ωστόσο να αναπτύσσει ορισμένες αποστολές εκλογικών εμπειρογνομώνων (ΑΕΕ), αποστολή των οποίων είναι να παράσχουν πληροφορίες για μέτρα ενίσχυσης της εμπιστοσύνης προ και μετά τις εκλογές. Οι αποστολές αυτές προβαίνουν σε λεπτομερή ανάλυση της διεξαγόμενης εκλογικής διαδικασίας και υποβάλλουν εκθέσεις στους ενδιαφερόμενους για τις εκλογές της χώρας καθώς και στα όργανα της ΕΕ. Οι ΑΕΕ δεν είναι αποστολές παρατήρησης και δεν προβαίνουν σε δημόσιες δηλώσεις για την εκλογική διαδικασία.

Το 2010 αποστολές εκλογικών εμπειρογνομώνων τοποθετήθηκαν στη Νικαράγουα (Μάρτιο), τη Ρουάντα (Αύγουστο), τις Νήσους Σολομώντος (Αύγουστο), την Αϊτή (Νοέμβριο) και το Κοσσυφοπέδιο (Δεκέμβριο). Όλες οι ΑΠΕ και οι ομάδες αξιολόγησης εκλογών χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΙΔΗΡ με εξαίρεση την αποστολή στο Κοσσυφοπέδιο που χρηματοδοτήθηκε από το Μέσο Προενταξιακής Βοήθειας.

3.21.6 Εκλογική υποστήριξη (ΕΥ)

Τα 6 τελευταία χρόνια (2005-2010) η εκλογική υποστήριξη κόστισε σχεδόν 600 εκατομμύρια ευρώ, ήτοι περί τα 100 εκατομμύρια κατ'έτος, τα οποία χορηγήθηκαν μέσω γεωγραφικών προγραμμάτων, μέσω του Μηχανισμού Σταθερότητας και μέσω του ΕΙΔΗΡ και παρείχαν δημιουργία ικανοτήτων καθώς και υλικοτεχνική στήριξη στις εκλογικές διαδικασίες 60 περίπου χωρών. Τα δύο τρίτα σχεδόν της στήριξης κατευθύνθηκαν στη νοτίως της Σαχάρας Αφρική. Σημαντικό τμήμα της στήριξης αυτής χορηγήθηκε σε χώρες που βγαίνουν από συγκρούσεις όπως η ΛΔΚ, το Αφγανιστάν, το Σουδάν, η Ακτή Ελεφαντοστού και το Ιράκ.

Οι προσπάθειες για εξασφάλιση μεγαλύτερων συνεργειών μεταξύ ΑΕΕ ΕΕ και εκλογικής υποστήριξης πολλαπλασιάζονται, αφ' ενός μεν με την ενσωμάτωση των συστάσεων των ΑΕΕ ΕΕ στις παρεμβάσεις εκλογικής υποστήριξης, με ταυτόχρονη μέριμνα προκειμένου οι συστάσεις αυτές να είναι εφαρμόσιμες και ρεαλιστικές για τις ιδιαίζουσες συνθήκες της συγκεκριμένης χώρας· αφ' ετέρου, με το να εξασφαλίζεται ότι οι ΑΕΕ ΕΕ ωφελούνται από την εμπειρία που αποκτάται μέσω της εκλογικής υποστήριξης.

Το 2010 η ΕΕ χρηματοδότησε προγράμματα εκλογικής υποστήριξης και/ή σχέδια σε έναν αριθμό χωρών όπου περιλαμβάνονται η Βολιβία, το Μπουρούντι, οι Κομόρες, η Ακτή Ελεφαντοστού, η Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, η Γκάνα, η Γουινέα Κόνακρου, η Αϊτή, η Κένυα, η Δημοκρατία της Κιργιζίας, η Λιβερία, η Μολδαβία, ο Νίγηρας, η Νιγηρία, η Σιέρα Λεόνε, το Σουδάν και οι χώρες όπου ομιλείται η πορτογαλική, μέσω του προγράμματος PALOP-TL. Τα εν λόγω προγράμματα κόστισαν περί τα 100 εκατομμύρια ευρώ.

Η περαιτέρω βελτίωση των γνώσεων και η συνεργασία με τους κυριότερους συντελεστές επί τόπου εξακολούθησε να συνιστά προτεραιότητα της ΕΕ. Τον Μάρτιο του 2010 πραγματοποιήθηκε στη Βαρκελώνη ένα πρωτοποριακό θεματικό εργαστήριο με τίτλο «Εκλογές, βία και πρόληψη συγκρούσεων» που διοργανώθηκε από το UNDP (Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών), το International IDEA και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επρόκειτο για το ένατο εργαστήριο που διοργανώθηκε μέσω της υποομάδας για την πραγματική εκλογική υποστήριξη του Train4Development και της Παγκόσμιας Εκπαιδευτικής Πλατφόρμας, ήτοι της καναδικής υπηρεσίας διεθνούς ανάπτυξης (CIDA), του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών (ΟΑΚ), του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (ΔΟΜ) και του ισπανικού Υπουργείου Εξωτερικών και Συνεργασίας.

Η συνδρομή στις εκλογές αποτελεί συχνά το σημείο εισόδου για μια συνολική στήριξη της δημοκρατίας και θα πρέπει να θεωρείται ως συμπληρωματική άλλων παρεμβάσεων δημοκρατικής διακυβέρνησης. Μπορεί να παράσχει σημαντικό άνοιγμα για ευρύτερη στήριξη της δημοκρατίας. Τα τρέχοντα προγράμματα συνδρομής των εκλογών περιλαμβάνουν συχνά ένα πυλώνα για τη στήριξη των μέσων μαζικής ενημέρωσης ο οποίος τονώνει την πρόσβαση στην πληροφόρηση και παρέχει το βήμα σε όλα τα κόμματα και τις φωνές που ενέχονται στις εκλογές. Επίσης, αποβλέπουν κατά κανόνα σε μεγαλύτερη συμμετοχή της κοινωνία των πολιτών μέσω στήριξης της εγχώριας παρατήρησης και μέσω της αγωγής του πολίτη. Συνεχίζονται οι προσπάθειες ώστε να περιλαμβάνεται συστηματικότερα η ανάπτυξη του κοινοβουλευτισμού στο πλαίσιο των προσπαθειών συνδρομής των εκλογών, εξασφαλίζοντας ότι με τον τρόπο αυτό, τα οφέλη των

δημοκρατικών εκλογών υλοποιούνται μέσω της ενίσχυσης των εκλεγμένων θεσμών. Μολονότι υφίστανται ορισμένα παραδείγματα συμπληρωματικής στήριξης (π.χ. στην Τανζανία και στο Πακιστάν), σίγουρα αυτό δεν αποτελεί τρέχουσα πρακτική και θα πρέπει ως εκ τούτου να ενθαρρυνθεί περαιτέρω.

3.21.7 Αναβάθμιση της συνεργασίας με τα κοινοβούλια ανά τον κόσμο

Όλο και περισσότερο αναγνωρίζεται ότι η αποτελεσματικότητα των κοινοβουλίων έχει κεφαλαιώδη σημασία για τα εθνικά συστήματα, πράγμα που άλλωστε αποτυπώνεται σε ορισμένα πρόσφατα ενωσιακά έγγραφα και δηλώσεις πολιτικής. Το 2010 ολοκληρώθηκε μια μελέτη η οποία επισκοπούσε την ενωσιακή κοινοβουλευτική στήριξη κατά την τελευταία δεκαετία σε χώρες ΑΚΕ, διατύπωνε δε πρακτικές κατευθύνσεις για τις μελλοντικές προσπάθειες κοινοβουλευτικής στήριξης, αποκάλυπτε δε με όλα αυτά μια ανόμοια εικόνα της μέχρι τούδε ενωσιακής στήριξης. Για την περίοδο 2000-2009, με την ενωσιακή κοινοβουλευτική στήριξη κατά τι μεγαλύτερη των 100 εκατομμυρίων ευρώ και κατανεμημένη σε 30 περίπου χώρες, η μελέτη διαπίστωνε ότι η ενωσιακή χρηματοδότηση είχε μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ προγραμμάτων, όπως άλλωστε και η ποιότητα των ενωσιακών συνεισφορών. Η μελέτη εντόπιζε μια ανισορροπία της ενωσιακής κοινοβουλευτικής ενίσχυσης, δεδομένου ότι οι διάφορες δραστηριότητες είχαν επίκεντρο τους εκτελεστικούς τομείς εις βάρος των νομοθετικών. Διαπίστωνε ότι η στήριξη δεν είχε φθάσει εντελώς το απαραίτητο επίπεδο προκειμένου να εκπληρωθούν οι δεσμεύσεις πολιτικής της ΕΕ όσον αφορά τη στήριξη της δημοκρατίας, την αποτελεσματικότητα της βοήθειας και την εθνική υπευθυνότητα.

Στα πλαίσια της αξιολόγησης πραγματοποιήθηκαν επιτόπιες μελέτες στη Νότιο Αφρική και τη Σενεγάλη. Το νοτιοαφρικανικό παράδειγμα υπογραμμίζει την αξία της μακροπρόθεσμης και εντατικής εμπλοκής της ΕΕ. Η προσέγγιση νομοθετικού τομέα που χρησιμοποιούν το εθνικό και τα επαρχιακά κοινοβούλια της Νοτίου Αφρικής καθιστά δυνατή την κατάρτιση κοινών αναπτυξιακών προγραμμάτων από όλους νομοθετικούς θεσμούς στο εθνικό και υποεθνικό επίπεδο.

Πρόκειται για καινοτόμο προσέγγιση που παρέχει καλό πρακτικό παράδειγμα για άλλα πολιτικά συστήματα με εθνικά και υποεθνικά νομοθετικά σώματα. Τα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ προγράμματα για τον νοτιοαφρικανικό νομοθετικό τομέα έδιναν μεγάλη έμφαση στις αντιπροσωπευτικές λειτουργίες του κοινοβουλίου και βοήθησαν στο να θεσμοθετηθούν εκτεταμένες συμμετοχικές προσεγγίσεις. Κατά την τρέχουσα τρίτη φάση του προγράμματος (2009-2013), η στήριξη παρέχεται με χρηματοδότηση ανά τομεακό προϋπολογισμό και συνεχίζονται οι εργασίες ώστε να εξασφαλισθεί περαιτέρω συμπληρωματική χρηματοδότηση από την ΕΕ για την ανάπτυξη των ικανοτήτων άλλων κοινοβουλίων της περιοχής, μεταξύ άλλων με την αξιοποίηση των γνώσεων και της πείρας της Νότιας Αφρικής.

4. Δράση της ΕΕ σε διεθνή φόρουμ

4.1. 65η σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ

Η Τρίτη Επιτροπή (κοινωνικά, ανθρωπιστικά και πολιτιστικά θέματα) της 65ης συνόδου της Γενικής Συνέλευσης άρχισε τυπικά τις εργασίες της στις 4 Οκτωβρίου 2010, ολοκληρώνοντάς τις στις 23 Νοεμβρίου 2010. Η Επιτροπή εξέδωσε συνολικά 55 ψηφίσματα, εκ των οποίων 39 ομόφωνα και 16 με ψηφοφορία, πράγμα που επιβεβαίωσε ότι σε ορισμένα ζητήματα υπάρχει πόλωση.

Η ΕΕ πέτυχε όλους τους βασικούς της στόχους για τη σύνοδο, την πρώτη μετά τη θέση της Συνθήκης της Λισσαβώνας σε ισχύ. Τις προσπάθειες της ΕΕ στήριξαν δύο εκστρατείες προβολής στη Νέα Υόρκη αλλά και σε πρωτεύουσες τρίτων χωρών, υπέρ των ψηφισμάτων για διάφορες χώρες και του ψηφίσματος για μορατόριουμ στη χρήση της θανατικής ποινής. Σημαντικό ενημερωτικό έργο έγινε επίσης στο θέμα της ελευθερίας του θρησκευματος και των πεποιθήσεων. Η ΕΕ εντατικοποίησε τον συντονισμό και τις διαβουλεύσεις της με άλλες μεγάλες ομάδες και με τους οικείους τους συντονιστές για τα ανθρώπινα δικαιώματα (Ομάδα Αφρικανικών Κρατών, GRULAC, JUSCANZ, OIC, NAM) με σκοπό να εξουδετερωθούν οι παρεξηγήσεις και η πόλωση.

Τέσσερις ενωσιακές πρωτοβουλίες εγκρίθηκαν επιτυχώς από την Τρίτη Επιτροπή. Τα ψηφίσματα για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κορέας (κοινή υποβολή με Ιαπωνία) και στη Βιρμανία/Μυανμάρ εγκρίθηκαν δίχως προτάσεις μη εξέτασης και με αυξημένο αριθμό ψήφων υπέρ σε παραβολή με την προηγούμενη σύνοδο. Το ψήφισμα για τα δικαιώματα του παιδιού που η ΕΕ υπέβαλε από κοινού με την Ομάδα Λατινικής Αμερικής και Καραϊβικής (GRULAC) εγκρίθηκε ομόφωνα όπως και κατά την 64η σύνοδο ΓΣΗΕ, με σημαντικούς δε καινούργιους συνυποστηρικτές όπως οι ΗΠΑ και η Ινδία. Το ψήφισμα για την εξάλειψη κάθε μορφής μισαλλοδοξίας και διάκρισης με βάση τη θρησκεία ή την πίστη εγκρίθηκε ομόφωνα και αυτή τη χρονιά, όχι όμως χωρίς δυσκολίες. Μαζί με έναν συνασπισμό 90 χωρών από όλες τις περιοχές του κόσμου, η ΕΕ υπέβαλε νέο ψήφισμα για μορατόριουμ στη χρήση της θανατικής ποινής το οποίο εγκρίθηκε με μεγαλύτερη στήριξη απ'ό,τι το τελευταίο ψήφισμα με το θέμα αυτό το οποίο είχε εγκριθεί από την ΓΣ (63η σύνοδος της ΓΣ). Στις εργασίες επίσης που οδήγησαν στην έγκριση της σημαντικής αυτής πρωτοβουλίας δεν υπήρχε τόσο μεγάλη πόλωση όσο στο παρελθόν, πράγμα που προμήνυε θετικά ότι όλα τα κράτη μέλη των ΗΕ είναι προθυμότερα να συζητήσουν τη θανατική ποινή σε συνάρτηση με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τα κράτη μέλη της ΕΕ υπέβαλαν επίσης αυτοτελώς ως κράτη εννέα ψηφίσματα που εγκρίθηκαν στο σύνολό τους, ως επί το πλείστον ομόφωνα.

Η ΕΕ τάχθηκε υπέρ του υποστηριζόμενου από τον Καναδά ψήφισματος για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Ιράν, το οποίο εγκρίθηκε με αυξημένη και άνετη πλειοψηφία σε σύγκριση με την προηγούμενη χρονιά, ενώ μια πρόταση μη εξέτασης απέτυχε παταγωδώς. Ο Οργανισμός Ισλαμικής Διάσκεψης (ΟΙC) υπέβαλε ξανά αυτή τη χρονιά το ψήφισμά του για την καταπολέμηση της περιύβρισης θρησκειών. Συζητώντας με τις χώρες του Οργανισμού για την ελευθερία της θρησκείας και των πεποιθήσεων και για την καταπολέμηση της θρησκευτικής μισαλλοδοξίας, η ΕΕ εξέφρασε διαρκώς ανησυχία για την έννοια της «περιύβρισης θρησκειών» που δεν συμβαδίζει με το διεθνές ανθρωπιστικό πλαίσιο, δεδομένου ότι η νομοθεσία περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων προστατεύει άτομα και όχι ιδέες. Το ψήφισμα του Οργανισμού εγκρίθηκε ξανά τη χρονιά αυτή αλλά με σημαντική μείωση των ψήφων, πράγμα που επιβεβαιώνει ότι η στήριξη της πρωτοβουλίας αυτής συνεχώς φθίνει.

Η συζήτηση για τις δυσμενείς διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού εξακολούθησε - αν λιγότερο σημαντική απ'όσο την περασμένη χρονιά- να παραμένει ζήτημα διχαστικό, τα δε κράτη μέλη της ΕΕ και άλλες ομοιδεάτισσες χώρες έχασαν στην ψηφοφορία της Τρίτης Επιτροπής για μια σημαντική τροποποίηση του θέματος αυτού στο ψήφισμα των σκανδιναβικών χωρών για τις εκτελέσεις χωρίς δίκη. Ωστόσο η ΕΕ μαζί με τις ομοιδεάτισσες χώρες μπόρεσε να ανατρέψει την απόφαση αυτή κατά την έγκριση του ψηφίσματος στην ολομέλεια της Γενικής Συνέλευσης (93 κράτη μέλη των ΗΕ ψήφισαν την προσθήκη της αναφοράς στον σεξουαλικό προσανατολισμό, 55 καταψήφισαν και 27 απείχαν). Η ψηφοφορία αυτή απετέλεσε σημαντική καμπή στο σπουδαίο αυτό ζήτημα και έδωσε νέα ώθηση στην εκστρατεία για τον τερματισμό των διακρίσεων λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού.

Η ΕΕ ήταν ενωμένη σε όλες τις ψηφοφορίες πλην δύο. Όπως και στις προηγούμενες συνόδους της Γενικής Συνέλευσης, τα κράτη μέλη της ΕΕ διαιρέθηκαν μεταξύ «ναι» και αποχής στην ψηφοφορία για το ψήφισμα του Κινήματος των Αδεσμεύτων για το δικαίωμα στην ανάπτυξη. Παρομοίως, η ΕΕ δεν μπόρεσε να διαμορφώσει κοινή θέση για το ψήφισμα της G-77 σχετικά με τις παγκόσμιες προσπάθειες για την ολοσχερή εξάλειψη του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της συναφούς μισαλλοδοξίας και για την συνολική υλοποίηση και παρακολούθηση της διακήρυξης και του προγράμματος δράσης του Ντέρμπαν.

4.2. Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών (ΣΑΔ)

Στα πλαίσια του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το έτος άρχισε με ειδική σύνοδο για την Αιτή τιτλοφορούμενη «Η στήριξη του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων προς τη διαδικασία ανασυγκρότησης της Αιτής μετά τον σεισμό της 12ης Ιανουαρίου 2010: Μια προσέγγιση βασιζόμενη στα ανθρώπινα δικαιώματα» (27-28 Ιανουαρίου), η οποία διοργανώθηκε με αίτημα της Βραζιλίας και 37 κρατών 15 μόλις μέρες μετά τον σεισμό. Κατά τη σύνοδο αυτή η ΕΕ υπογράμμισε τον μεγάλο αντίκτυπο που είχε η έκτακτη ανθρωπιστική βοήθεια στην απολαβή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τον πληθυσμό της Αιτής. Η ΕΕ τόνισε επίσης τον σημαντικό ρόλο που είχαν ο Ανεξάρτητος Εμπειρογνώμονας για την Αιτή και το Γραφείο του Υπάτου Αρμοστή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα οι οποίοι μερίμνησαν ώστε η προαγωγή και η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων να βρίσκονται στην καρδιά του εγχειρήματος της ανασυγκρότησης, αναγνωρίζοντας ότι η αποφυγή διακρίσεων κατά τη διανομή της βοήθειας έχει ζωτική σημασία για την αποτελεσματική αρωγή και τη σταθερή αποκατάσταση.

Πραγματοποιήθηκαν τρεις **τακτικές συνόδους** του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τον Μάρτιο, τον Ιούνιο και τον Σεπτέμβριο.

Η **13η τακτική σύνοδος του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων** έλαβε χώραν από 1 έως 26 Μαρτίου του 2010· της συνόδου αυτής προηγήθηκε συνεδρίαση τμήματος υψηλού επιπέδου που παρακολούθησε ο Πρώτος Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης της Ισπανίας και διάφοροι Υπουργοί της ΕΕ. Η σύνοδος αυτή ήταν η πρώτη μετά τη θέση της Συνθήκης της Λισσαβώνας σε ισχύ. Υπό το πρίσμα της μεταβατικής περιόδου εφαρμογής της Συνθήκης, η αντιπροσωπεία της ΕΕ άρχισε να αναλαμβάνει συγκεκριμένα καθήκοντα συντονισμού και εκπροσώπησης της ΕΕ: έφερε εις πέρας όλες τις παρεμβάσεις εξ ονόματος της ΕΕ κατά τη διάρκεια των διαδραστικών διαλόγων με ειδικές διαδικασίες και διαπραγματεύθηκε εξ ονόματος της ΕΕ διάφορα σχέδια ψηφισμάτων.

Κύριο θέμα της συνόδου ήταν η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Ιράν- ιδίως εν όψει της αναμενόμενης υποψηφιότητας του Ιράν για το ΣΑΔ- την οποία η ΕΕ θίγει συστηματικά σχεδόν κατά τους διαδραστικούς διαλόγους και τις γενικές συζητήσεις. Το ΣΑΔ εξέδωσε 27 ψηφίσματα, εκ των οποίων 19 χωρίς ψηφοφορία. Η ΕΕ υπέβαλε δύο ψηφίσματα για συγκεκριμένες χώρες (για τη Λαϊκή Δημοκρατία της Βόρειας Κορέας και για τη Βιρμανία/Μυανμάρ) με σκοπό την παράταση των αντιστοίχων εντολών για ένα έτος: αμφότερα τα ψηφίσματα εγκρίθηκαν επιτυχώς. Η ΕΕ συνυπέβαλε επίσης με την GRULAC ψήφισμα για τα δικαιώματα του παιδιού. Η ΕΕ ενέκρινε ψηφίσματα για τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό και τη Γουινέα τα οποία, κατά την άποψη της ΕΕ, δεν προβλέπουν επαρκείς μηχανισμούς παρακολούθησης της κατάστασης επί τόπου. Το ΣΑΔ ενέκρινε επίσης πέντε ψηφίσματα για την κατάσταση στη Μέση Ανατολή, όλα με ψηφοφορία. Η ΕΕ διαμόρφωσε κοινή θέση για τρία από τα ψηφίσματα αυτά (το ψήφισμα για το Γκολάν, το ψήφισμα για τους ισραηλινούς οικισμούς και το ψήφισμα για την αυτοδιάθεση του παλαιστινιακού λαού). Δεν υπήρξε πάντως κοινή θέση της ΕΕ για τα υπόλοιπα δύο ψηφίσματα, αλλά ούτε και για το κείμενο για τη συνέχεια που θα δοθεί στην έκθεση Goldstone, τα δε μέλη της ΕΕ που είναι και μέλη του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων υιοθέτησαν διαφορετικές τακτικές κατά την ψηφοφορία. Η ΕΕ αφίστατο της συναίνεσης για ένα αμφιλεγόμενο διαδικαστικό ψήφισμα σχετικά με την ad hoc επιτροπή για την κατάρτιση συμπληρωματικών προδιαγραφών χάριν ενίσχυσης και επικαιροποίησης των διεθνών νομοθετημάτων κατά του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της συναφούς μισαλλοδοξίας σε όλες τους τις πτυχές. Η ΕΕ εξακολούθησε να εναντιώνεται στο σχέδιο ψηφίσματος που υπέβαλε ο Οργανισμός της Ισλαμικής Διάσκεψης για την έννοια της «περιώβρισης θρησκειών»: το κείμενο αυτό εγκρίθηκε τελικά με ψηφοφορία, αλλά με πολύ μικρότερη στήριξη απ'ό,τι στο παρελθόν.

Η 14η σύνοδος του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (31 Μαΐου -18 Ιουνίου 2010) τελείωσε με την έγκριση 18 ψηφισμάτων. Βασική προτεραιότητα της ΕΕ για τη σύνοδο αυτή ήταν η προώθηση ψηφίσματος για την ελευθερία θρησκείας και πεποιθήσεων, το οποίο εν τέλει εγκρίθηκε ομόφωνα. Κατά την άποψη του Πακιστάν και του Οργανισμού της Ισλαμικής Διάσκεψης, η «έγκριση του ψηφίσματος αυτού υπήρξε επιτυχία του Συμβουλίου και κατέδειξε ότι όποτε τα κράτη μέλη του μπορούν να συμπράξουν αφήνοντας κατά μέρος τις πολιτικές τους προτιμήσεις, η υπόθεση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων υπηρετείται με τον καθολικότερο τρόπο.» Άλλα ψηφίσματα που εγκρίθηκαν ήσαν τα ψηφίσματα για την τεχνική βοήθεια και συνεργασία στη Δημοκρατία της Κιργιζίας, για τις επιθέσεις κατά μαθητών σχολείου στο Αφγανιστάν και για τη βοήθεια προς τη Σομαλία στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κατά τη διάρκεια της συνόδου το ΣΑΔ ενέκρινε ψήφισμα για την επίθεση των ισραηλινών δυνάμεων κατά του ανθρωπιστικού στολίσκου που έπλεε προς τη Γάζα, στο οποίο καταδίκασε την επίθεση των ισραηλινών δυνάμεων που κατέληξε στον φόνο και τον τραυματισμό πολλών αθώων αμάχων διαφόρων χωρών, αποφάσισε δε να αποστείλει ανεξάρτητη διεθνή αποστολή διερεύνησης των συμβάντων προκειμένου να διαπιστώσει τις παραβάσεις του διεθνούς δικαίου που προέκυψαν από την ισραηλινή επίθεση. Το ΣΑΔ ενέκρινε το τελευταίο του ψήφισμα με ψηφοφορία. Τα κράτη μέλη της ΕΕ που είναι και μέλη του ΣΑΔ ψήφισαν με διάφορους τρόπους. Ο ανεξάρτητος εμπειρογνώμονας για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Σουδάν αδυνατούσε για ιατρικούς λόγους να υποβάλει την τελευταία του έκθεση για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Σουδάν μέχρι τον Σεπτέμβριο (οπότεν θα λάβει χώραν και η επόμενη σύνοδος του ΣΑΔ), ούτως ώστε να υπάρξει διαδραστικός διάλογος μαζί του.

Η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Ιράν υπογραμμίστηκε σε διάφορες δηλώσεις των κρατών μελών της ΕΕ, η δε Νορβηγία προέβη σε διαπεριφερειακή προφορική δήλωση για την κατάσταση στο Ιράν, η οποία είχε την στήριξη περισσότερων από 58 κρατών μελών και της ΕΕ αυτοτελώς. Κατά τη διάρκεια της γενικής συζήτησης για τις καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως οι διακρίσεις για φυλετικούς και θρησκευτικούς λόγους, οι μυστικές κρατήσεις και τα βασανιστήρια.

Στη **15η** **σύνοδό** του (13 Σεπτεμβρίου έως 1 Οκτωβρίου του 2010), το ΣΑΔ μπόρεσε να συστήσει δύο σπουδαιότερες νέες εντολές, για έναν ειδικό εισηγητή στο θέμα της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι και μια ομάδα εμπειρογνομόνων με αντικείμενο τις διακρίσεις κατά των γυναικών στη νομοθεσία και στην πράξη: και οι δύο πρωτοβουλίες είχαν την αμέριστη στήριξη της ΕΕ. Το ΣΑΔ αποφάσισε επίσης να παρατείνει τις εντολές του ειδικού εισηγητή για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Καμπότζη, του ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Αϊτή, της επιτροπής ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων για τη σύγκρουση της Γάζας, του ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Σουδάν και του ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Σομαλία. Όλα τα ανωτέρω ζητήματα αποτύπωναν τις βασικές προτεραιότητες της ΕΕ που έπρεπε να επιτευχθούν κατά τη σύνοδο.

Κατά τη διάρκεια της ίδιας συνόδου, το ΣΑΔ ενέκρινε δύο ψηφίσματα για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Μέση Ανατολή. Το ΣΑΔ πέρασε με ψηφοφορία ένα ψήφισμα για την παρακολούθηση της έκθεσης της ανεξάρτητης διεθνούς διερευνητικής αποστολής την οποία είχε συστήσει το ΣΑΔ για να εξετάσει τα των παραβάσεων του ανθρωπιστικού δικαίου και της νομοθεσίας περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά τη σύγκρουση της Γάζας, γνωστή και ως «έκθεση Goldstone». Το ψήφισμα εγκρίθηκε με ψηφοφορία. Οι ΗΠΑ καταψήφισαν αμφότερα τα ψηφίσματα, ενώ τα επτά κράτη μέλη της ΕΕ που είναι και μέλη του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων απείχαν.

Στις 28 Νοεμβρίου 2010, το ΣΑΔ πραγματοποίησε **ειδική σύνοδο για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ακτή Ελεφαντοστού** μετά τις εκλογές. Η ΕΕ υποδέχθηκε με ικανοποίηση τη σύγκληση ειδικής συνόδου με αίτημα της Ομάδας Αφρικανικών Κρατών και χωρών από όλες τις περιοχές, συντασσόμενο με τη σύγκληση της συνόδου αυτής. Η ΕΕ εξέφρασε τις σοβαρές της ανησυχίες για τις μαζικές καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που συμβαίνουν στην Ακτή Ελεφαντοστού όπως οι εκτελέσεις χωρίς δίκη, οι εξαφανίσεις ατόμων δια της βίας, οι αυθαίρετες φυλακίσεις, τα κηρύγματα μίσους, η σεξουαλική βία καθώς και οι επεμβάσεις κατά μη κυβερνητικών μέσων ενημέρωσης ή η αθέμιτη χρήση των κρατικών καναλιών για την υποκίνηση σε μίσος. Η ΕΕ τόνισε επίσης το πρόβλημα των χιλιάδων προσφύγων που προσπαθούν να ξεφύγουν από τη βία.

Κατά τη διάρκεια του έτους, η ΕΕ έδωσε διαρκή μάχη για να προστατευθεί η **καθολική περιοδική επανεξέταση** (ΚΠΕ) από τυχόν απόπειρες υπονόμευσης της αξιοπιστίας της και για να υποστηρίξει τη δυνατότητα των ΜΚΟ να μετέχουν στη διαδικασία. Είχαν ήδη δρομολογηθεί οι προκαταρκτικές εργασίες για την **Επισκόπηση του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**, αρχίζοντας με συνεδρίαση στοχασμού που διοργανώθηκε στο Αλγέρι (19-20 Φεβρουαρίου). Τον Μάιο άρχισαν οι άτυπες διαβουλεύσεις. Η ΕΕ συνέπραξε δραστήρια με όλους τους εταίρους και φορείς κατά τις διαπραγματεύσεις, με σκοπό τη βελτίωση της ικανότητας του Συμβουλίου να αντιμετωπίζει έκτακτες καταστάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, επίσης δε την ενίσχυση του ρόλου και της απήχησης των ειδικών διαδικασιών και της ΚΠΕ. Από την άλλη πλευρά η ΕΕ αντιμετώπισε την εναντίωση πολλών χωρών που ανήκουν στο Κίνημα των Αδεσμεύτων (NAM), την Ομάδα Αφρικανικών Κρατών και τον Οργανισμό της Ισλαμικής Διάσκεψης (ΟΙC) που αρνήθηκαν έστω και να συζητήσουν οποιαδήποτε πρόταση που αποσκοπεί στη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής των εργαλείων του ΣΑΔ για την αντιμετώπιση της κατάστασης συγκεκριμένων χωρών.

Άλλες σημαντικές εκδηλώσεις περιελάμβαναν την έκτη συνεδρίαση της **Ειδικής Ομάδας υψηλού επιπέδου για την υλοποίηση του δικαιώματος στην ανάπτυξη** (14-22 Ιανουαρίου), ένα **σεμινάριο για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα** (1-2 Φεβρουαρίου), που διοργανώθηκαν από την ΟΗCHR σε συνεργασία με την Organisation Internationale de la Francophonie και την UNESCO και σε συνεργασία με το Παρατηρητήριο πολυμορφίας και πολιτιστικών δικαιωμάτων, την **τέταρτη παγκόσμια διάσκεψη για την κατάργηση της θανατικής ποινής** (24-26 Φεβρουαρίου), την **τρίτη σύνοδο της Επιτροπής για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία** (22-26 Φεβρουαρίου), την **ένατη σύνοδο της Ομάδας εμπειρογνομόνων για τα άτομα αφρικανικής καταγωγής** (12-16 Απριλίου), την **11η σύνοδο της Ομάδας για το δικαίωμα στην ανάπτυξη** (26-30 Απριλίου), το **Κοινωνικό Φόρουμ** (4-6 Οκτωβρίου), την **όγδοη σύνοδο της Διακυβερνητικής Ομάδας για την ουσιαστική εφαρμογή της διακήρυξης και του προγράμματος δράσης του Ντέρμπαν** (11-22 Οκτωβρίου), το **Φόρουμ για θέματα μειονοτήτων** (14-15 Δεκεμβρίου). Άρχισαν επίσης οι συζητήσεις με θέμα ένα **Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού**.

4.3. Συμβούλιο της Ευρώπης (ΣτΕ)

Η συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣτΕ) γνώρισε ακόμη μεγαλύτερη εμπέδωση το 2020, με εντεταμένες ανταλλαγές και ενίσχυση σχέσεων, μεταξύ άλλων στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πλαίσιο της ενισχυμένης συνεργασίας και του πολιτικού διαλόγου τους είναι το υπόμνημα συμφωνίας μεταξύ της ΕΕ και του ΣτΕ που υπεγράφη το 2007.

Συνεπεία της έναρξης ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας, ένα από τα σπουδαιότερα ζητήματα της ημερήσιας διάταξης ΕΕ-ΣτΕ είναι η προσχώρηση της ΕΕ στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Στις 4 Ιουνίου 2010 το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση που εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να διαπραγματευθεί συμφωνία προσχώρησης της ΕΕ στην εν λόγω σύμβαση. Το 2010 πραγματοποιήθηκαν τέσσερις διαπραγματευτικές συνόδους μεταξύ της Επιτροπής και της «Άτυπης ομάδας εργασίας για την προσχώρηση της ΕΕ στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΣΑΔ-ΕΕ)» η οποία διεξάγει τις διαπραγματεύσεις εξ ονόματος των 47 συμβαλλομένων μερών της σύμβασης.

Ανώτεροι υπάλληλοι ΣτΕ, μεταξύ των οποίων ο Επίτροπος του ΣτΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και ο Γραμματέας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, συνέχισαν να συνεδριάζουν τακτικά με τον Πρόεδρο της Επιτροπής, την Υπάτη Εκπρόσωπο/Αντιπρόεδρο, καθώς και με άλλους Επιτρόπους. Διάφοροι υψηλόβαθμοι υπάλληλοι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επισκέφτηκαν το Στρασβούργο προκειμένου να ενημερώσουν για διάφορες πολιτικές της ΕΕ, μεταξύ των οποίων για την πρωτοβουλία Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης. Η ΕΕ εκτιμά ιδιαίτερα την εργασία της Επιτροπής «Βενετία» του ΣτΕ και θεωρεί θετικό το συμβουλευτικό της ρόλο ως προς το συμβατό της νομοθεσίας στα κράτη μέλη του ΣτΕ με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και κανόνες στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Η ΕΕ διεξάγει ετήσιες διαβουλεύσεις για τη δέσμη «Διεύρυνση» με το Συμβούλιο της Ευρώπης οι οποίες απασχολούν 60 περίπου εμπειρογνώμονες και μέλη του προσωπικού της. Η ΕΕ διεξάγει επίσης τακτικές διαβουλεύσεις με το Συμβούλιο της Ευρώπης και τα εποπτικά του όργανα κατά την εκπόνηση των ετήσιων εκθέσεων προόδου για την ΕΠΓ. Η ΕΕ είχε καλή συνεργασία με τον Επίτροπο του ΣτΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδίως όσον αφορά τη μετασυγκρουσιακή κατάσταση στη Γεωργία. Η ΕΕ εκτιμά επίσης ιδιαίτερα τον ρόλο του Γενικού Γραμματέα κ. Jagland στην επίλυση της συνταγματικής κρίσης της Δημοκρατίας της Μολδαβίας τον Ιούνιο του 2010.

Η ΕΕ και το ΣτΕ υλοποίησαν έναν αριθμό κοινών προγραμμάτων στους τομείς του κράτους δικαίου, της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων²⁶.

²⁶ CoE doc DPA/Inf(2011)18add.

Η ΕΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης συνέχισαν να συνεργάζονται στενά στην προσπάθεια να καταργηθεί η ποινή του θανάτου σε όλο τον κόσμο, όπως αποδεικνύει η δημοσίευση κοινής δήλωσης επ' ευκαιρία της διεθνούς και ευρωπαϊκής ημέρας ενάντια στην ποινή του θανάτου στις 10 Οκτωβρίου του 2010.

Η ΕΕ συνεχίζει να είναι ο φορέας με τη μεγαλύτερη συμβολή στις δραστηριότητες ΣτΕ μέσω της χρηματοδότησης κοινών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων. Η ΕΕ θα συνεχίσει να διατηρεί στενή συνεργασία με το ΣτΕ στους τομείς κοινού ενδιαφέροντος, όπως καθορίζονται στο Μνημόνιο Συμφωνίας ΕΕ-ΣτΕ. Από το 2010 και εντεύθεν η ΕΕ χρηματοδότησε διάφορα στοχοθετημένα προγράμματα ΣτΕ από το ταμείο για την Ανατολική Εταιρική Σχέση προκειμένου να ενταθούν οι διαδικασίες μεταρρυθμίσεων στις χώρες της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης και να ευθυγραμμιστούν οι χώρες αυτές περισσότερο προς τις προδιαγραφές του ΣτΕ και της ΕΕ στους κεντρικούς τομείς που καλύπτει η πλατφόρμα 1 της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης (χρηστή διακυβέρνηση και ανθρώπινα δικαιώματα).

4.4. Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη

Η ΕΕ εξακολούθησε να στηρίζει τις προσπάθειες του ΟΑΣΕ στην ανθρώπινη διάσταση ως σκέλους της συνολικής προσέγγισης του ΟΑΣΕ ως προς την ασφάλεια.

Εν όψει των προετοιμασιών της συνόδου κορυφής του ΟΑΣΕ στην Αστάνα, η ΕΕ επέδειξε ιδιαίτερη δραστηριότητα κατά τη διάσκεψη επανεξέτασης του ΟΑΣΕ (Βαρσοβία, Σεπτέμβριος του 2010 για την ανθρώπινη διάσταση· Βιέννη, Οκτώβριος του 2010· και Αστάνα, Νοέμβριος του 2010). Η ΕΕ επαναβεβαίωσε τη θέση της σχετικά με την ανάγκη να ενισχυθούν οι δυνατότητες του ΟΑΣΕ και στις τρεις διαστάσεις (πολιτικοστρατιωτική· οικονομική και περιβαλλοντική· και ανθρώπινη) ώστε να προωθηθεί η έγκαιρη προειδοποίηση, η πρόληψη και διευθέτηση συγκρούσεων, η διαχείριση κρίσεων και η ανασυγκρότηση μετά από συγκρούσεις, μη εξαιρουμένων και των παρατεινόμενων συγκρούσεων. Η ΕΕ έδωσε έμφαση στην ανάγκη να βελτιωθεί η εφαρμογή και παρακολούθηση των προδιαγραφών, αρχών και δεσμεύσεων του ΟΑΣΕ με ιδιαίτερο βάρος στις δεσμεύσεις της ανθρώπινης διάστασης, στις οποίες συγκαταλέγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες, το κράτος δικαίου και η δημοκρατία καθώς επίσης η ανεκτικότητα και η απουσία δυσμενών διακρίσεων, να δοθεί δε μεγαλύτερη προσοχή σε υπερεθνικές απειλές κατά των τριών διαστάσεων ΟΑΣΕ.

Η ΕΕ συμμετείχε στην έβδομη σύνοδο κορυφής των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων του ΟΑΣΕ στην Ασάνα του Καζακστάν τον Δεκέμβριο του 2010. Η ΕΕ μερίμνησε τα μάλα προκειμένου η δήλωση της συνόδου κορυφής της Ασάνα να επαναβεβαιώνει «κατηγορηματικά και ανέκκλητα ότι οι δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί στο πεδίο της ανθρώπινης διάστασης συνιστούν ζητήματα άμεσης και νόμιμης μέριμνας όλων των συμμετεχόντων κρατών και δεν υπάγονται αποκλειστικά στις εσωτερικές υποθέσεις του ενδιαφερομένου κράτους.»

Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους η ΕΕ εξακολούθησε να δίνει προτεραιότητα στην πρόληψη και διευθέτηση των παρατεινόμενων συγκρούσεων στη Γεωργία, τη Δημοκρατία της Μολδαβίας και το Ναγκόρνο Καραμπάχ, στηρίζοντας το έργο των επιτόπιων αποστολών του ΟΑΣΕ.

Διαρκούντος του έτους η ΕΕ υποστήριξε την ενισχυμένη εκπλήρωση των δεσμεύσεων του ΟΑΣΕ στην ανθρώπινη διάσταση, τασσόμενη υπέρ ενίσχυσης του γραφείου του εκπροσώπου του ΟΑΣΕ για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης. Η ΕΕ παρείχε υποστήριξη στο ουσιώδες έργο του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ιδίως όσον αφορά τις δραστηριότητές του που αφορούν τις εκλογές, καθώς και στις δραστηριότητες του Ύπατου Αρμοστή για τις εθνικές μειονότητες και του Συντονιστή για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Η ΕΕ συνέχισε να εκδηλώνει ανησυχία διότι δεν εκπληρώνονται οι δεσμεύσεις της «ανθρώπινης διάστασης» στην περιοχή του ΟΑΣΕ, ιδίως όσον αφορά την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης, επίσης δε για τις επιθέσεις κατά δημοσιογράφων και άλλων υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και συγκεκριμένα με ορισμένες της δηλώσεις στους κόλπους του Μονίμου Συμβουλίου του ΟΑΣΕ.

Τα όργανα του ΟΑΣΕ συμμετέχουν και αυτά στις ετήσιες διαβουλεύσεις για την προετοιμασία της ετήσιας δέσμης «Διεύρυνση» της ΕΕ (ετήσιο έγγραφο στρατηγικής· έκθεση προόδου για τις (δυνάμει) υποψήφιες χώρες και έκθεση για το βαθμό προετοιμασίας νέων υποψηφίων προκειμένου να αρχίσουν διαπραγματεύσεις προσχώρησης).

5 Ζητήματα χωρών και περιοχών

5.1 Υποψήφιος προς ένταξη στην ΕΕ και λοιπές χώρες

5.1.1. Τουρκία

Η ΕΕ συνεχίζει να παρακολουθεί την κατάσταση στα πλαίσια της διαδικασίας διαπραγμάτευσης, καθώς και μέσω του τακτικού πολιτικού διαλόγου υπουργών και πολιτικών διευθυντών. Η πιο πρόσφατη αξιολόγηση της ΕΕ για την κατάσταση βασίζεται στην ετήσια έκθεση προόδου της Επιτροπής, που υποβλήθηκε στις 9 Νοεμβρίου 2010, η οποία διαπίστωσε κάποια πρόοδο, αλλά εντόπισε και εκκρεμή ζητήματα που χρειάζονται μεταρρυθμίσεις.

Η έκθεση προόδου επεσήμεινε ότι ο αριθμός αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) οι οποίες έκριναν ότι η Τουρκία έχει παραβιάσει την ΕΣΑΔ συνέχισε να αυξάνεται. Η έκθεση παρατηρούσε επίσης ότι ορισμένες μεταρρυθμίσεις εκκρεμούσαν για χρόνια και ότι η νομοθεσία η σχετική με θεσμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα πρέπει να ευθυγραμμιστεί στο ακέραιο προς τις αρχές του ΟΗΕ.

Τον Σεπτέμβριο του 2010 εγκρίθηκε σε δημοψήφισμα μια δέσμη συνταγματικών τροποποιήσεων. Στις 14 Δεκεμβρίου του 2010 το Συμβούλιο της Ευρώπης δήλωσε ότι η δέσμη τροποποιήσεων συνιστά ουσιώδες βήμα προς την ορθή κατεύθυνση δεδομένου ότι διευθετεί ορισμένες προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης για την προσχώρηση στον τομέα της δικαιοσύνης, των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της δημόσιας διοίκησης, καθώς και ότι η υλοποίησή τους σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα θα είναι καθοριστική. Η ΕΕ τόνισε ακόμα ότι οποιεσδήποτε μελλοντικές τροποποιήσεις του συντάγματος θα πρέπει να καταρτίζονται με όσο το δυνατόν ευρύτερες διαβουλεύσεις στις οποίες θα συμμετέχουν όλες οι πολιτικές παρατάξεις και η κοινωνία των πολιτών, αρκετά έγκαιρα και με πνεύμα διαλόγου και συμβιβασμού. Η ΕΕ παρότρυνε την Τουρκία να βελτιώσει περισσότερο τα του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών στη νομοθεσία και στην πράξη, ειδικότερα δε στους τομείς της ελευθερίας του λόγου και του θρησκευέσθαι. Η ΕΕ διεπίστωσε επίσης ότι έγιναν ορισμένα θετικά βήματα όσον αφορά την πολιτική εποπτεία των δυνάμεων ασφαλείας και την υλοποίηση της στρατηγικής μεταρρυθμίσεων της δικαιοσύνης, επεσήμανε όμως ότι χρειάζεται μεγαλύτερη πρόοδος, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα περιουσιακά δικαιώματα, τα συνδικαλιστικά δικαιώματα, τα δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες, την απολαβή των ανθρωπίνων τους δικαιωμάτων από γυναίκες και παιδιά, την αποφυγή δυσμενών διακρίσεων και την ισότητα των φύλων, επίσης δε όσον αφορά την πάταξη των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης.

Στο Συμβούλιο Σύνδεσης ΕΕ-Τουρκίας της 19ης Απριλίου του 2010, η ΕΕ προέβαλε μια ανάλογη σειρά ζητημάτων. Όσον αφορά το νότιο και νοτιοανατολικό τμήμα της χώρας, η ΕΕ εξέφρασε τη λύπη της διότι το δημοκρατικό άνοιγμα που είχε εξαγγείλει η κυβέρνηση τον Αύγουστο του 2009, προκειμένου ιδίως να διευθετηθεί το κουρδικό ζήτημα, δεν ικανοποίησε τις προσδοκίες δεδομένου ότι ελάχιστα μέτρα εφαρμόστηκαν στην πράξη. Στη συνάρτηση αυτή η ΕΕ κάλεσε την Τουρκία να τροποποιήσει την αντιτρομοκρατική της νομοθεσία ώστε να αποφευχθούν οι αδικαιολόγητοι περιορισμοί της ενάσκησης θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ανάγκη περισσότερων νομοθετικών τροποποιήσεων για να εξασφαλιστεί η ελευθερία του λόγου κατά τα προβλεπόμενα στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η ΕΕ εξέφρασε τη βαθιά της ανησυχία για τη σύλληψη δημοσιογράφων, την κατάσχεση βιβλίου επί του πειστηρίου και το συχνό κλείσιμο ιστοσελίδων του Διαδικτύου.

Το 2010, 654 εκατομμύρια ευρώ χρηματοδοτικής βοήθειας διατέθηκαν ειδικά στην Τουρκία. Επιπροσθέτως η Τουρκία έχει τύχει στήριξης για τη διασυνοριακή συνεργασία, είναι δε αποδέκτης μιας σειράς περιφερειακών και οριζοντίων προγραμμάτων στα πλαίσια του μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ).

5.1.2. Δυτικά Βαλκάνια

Η ευρωπαϊκή προοπτική είναι η ισχυρότερη κινητήρια δύναμη των σχετικών με την ΕΕ μεταρρυθμίσεων στα Δυτικά Βαλκάνια, όπως και της ευθυγράμμισης με τις ενωσιακές πολιτικές στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο σεβασμός των δημοκρατικών αρχών, του κράτους δικαίου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες, των θεμελιωδών ελευθεριών, της πλήρους συνεργασίας με το ΔΠΔΓ καθώς και της περιφερειακής συνεργασίας είναι μέρος του πλέγματος προϋποθέσεων της Διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ), του πλαισίου πολιτικής για τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων. Στο επίκεντρό της βρίσκονται οι «Συμφωνίες Σταθεροποίησης και Σύνδεσης» και οι «Προσωρινές Συμφωνίες» απαραίτητα στοιχεία των οποίων είναι οι δημοκρατικές αρχές και η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η πιο πρόσφατη αξιολόγηση της ΕΕ της κατάστασης βασίζεται στις ετήσιες εκθέσεις προόδου της Επιτροπής, που υποβλήθηκαν στις 9 Νοεμβρίου 2010. Ενώ η περιοχή πλησίασε εν γένει περισσότερο την ΕΕ το 2010, με πρόοδο σε διάφορους τομείς, οι εκθέσεις εντοπίζουν το κράτος δικαίου, ειδικά τη διαφθορά και οργανωμένο έγκλημα, την ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων, στην ελευθερία της έκφρασης και τα μέσα ενημέρωσης ως σημαντική πρόκληση για την περιοχή.

Η ΕΕ συζητά τακτικά θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων με τις χώρες της περιοχής και σε διάφορα φόρουμ. Η βοήθεια της ΕΕ παρέχεται μέσω του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ) και κατευθύνεται σε βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες προτεραιότητες για περαιτέρω ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Το 2010 η ΕΕ διεξήγαγε τρεις επιχειρήσεις ΚΠΑΑ στην περιοχή και διέθετε τρία γραφεία του ΕΕΕΕ. Η εντολή κάθε επιχείρησης τονίζει τη σημασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ζητημάτων κράτους δικαίου.

Στον τομέα της περιφερειακής συνεργασίας, μερικές περιφερειακές πρωτοβουλίες λειτουργούν υπέρ της ενίσχυσης του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Έργο του ΔΠΔΓ είναι να προωθηθεί η συμφιλίωση μέσα από την εξέταση παλαιότερων παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ στηρίζει το έργο του ΔΠΔΓ επιβάλλοντας δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων των φυγοδίκων κατηγορουμένων και απαγόρευση ταξιδιού στα πρόσωπα τα οποία βοηθούν κατηγορουμένους στο ΔΠΔΓ να διαφύγουν τη δικαιοσύνη.

Στις 14 Δεκεμβρίου 2010 το Συμβούλιο της ΕΕ τόνισε τη σημασία της προστασίας όλων των μειονοτήτων και ενθάρρυνε τις κυβερνήσεις της περιοχής να αναλάβουν την απαραίτητη δράση ώστε να αντιμετωπίσουν αυτά τα ζητήματα.

5.1.3. Κροατία

Η ΕΕ συνέχισε να παρακολουθεί στενά τη συμμόρφωση προς τα ανθρώπινα δικαιώματα στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων ένταξης, καθώς και της διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης. Η έκθεση προόδου του 2010 εκτιμούσε ότι όσον αφορά την προώθηση και ενάσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η κυβέρνηση εξακολουθεί να λαμβάνει διάφορα μέτρα για την ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το γενικό νομικό πλαίσιο για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων βελτιώθηκε. Τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα συνέχισαν να γίνονται σε ικανοποιητικό βαθμό σεβαστά στην Κροατία, η δε νομική προστασία των οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων διασφαλίστηκε εν μέρει. Συνεχίστηκε η ευαισθητοποίηση της αστυνομίας, των εισαγγελιών και των δικαστηρίων σε θέματα νομοθεσίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η ενάσκηση δικαιωμάτων εξακολουθεί να τίθεται εν αμφιβόλω από τις εμμένουσες ανεπάρκειες στην απονομή δικαιοσύνης, ιδίως δε τις παρατεταμένες διαδικασίες. Η εφαρμογή των δικαιωμάτων των γυναικών, των παιδιών και των ατόμων με αναπηρίες θα πρέπει να βελτιωθεί στην πράξη. Η Κροατία θα πρέπει επίσης να ενισχύσει περισσότερο το γραφείο του Διαμεσολαβητή, μεριμνώντας ειδικότερα για περαιτέρω επάνδρωση και αύξηση των κονδυλίων του, να εξασφαλίσει την ορθή παρακολούθηση των συστάσεων του Διαμεσολαβητή και να σημειώσει μεγαλύτερη πρόοδο στην εφαρμογή της νομοθεσίας κατά των διακρίσεων και της νομοθεσίας κατά των εγκλημάτων μίσους.

Κατά τη σύνοδό του στις 14 Δεκεμβρίου 2010 το Συμβούλιο της ΕΕ επεσήμανε ότι η Κροατία έχει σημειώσει ενθαρρυντική πρόοδο σε πολλούς τομείς, όπως το κράτος δικαίου και η καταπολέμηση των σοβαρών κρουσμάτων διαφθοράς, ότι όμως χρειάζονται περισσότερες προσπάθειες και δη όσον αφορά την ανεξαρτησία και αποτελεσματικότητα της δικαιοσύνης, την καταπολέμηση της διαφθοράς σε όλα τα επίπεδα, όπως επίσης στον τομέα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες, του επαναπατρισμού προσφύγων και της εκδίκασης εγκλημάτων πολέμου.

Η χρηματοδοτική συνδρομή που παρασχέθηκε στο πλαίσιο των προγραμμάτων ΜΠΒ ανήλθε σε 154 εκατομμύρια ευρώ το 2010. Καλύφθηκαν τομείς που περιλαμβάνουν την ανάπτυξη θεσμών. Ένα σχέδιο επιχορήγησης 2,5 εκατομμυρίων ευρώ ιδρύθηκε βάσει του ΜΠΒ το 2010 για την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών. Επιπλέον, η Κροατία συνέχισε να επωφελείται από περιφερειακά και οριζόντια προγράμματα.

5.1.4. Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας

Η ΕΕ εξακολούθησε να παρακολουθεί την εφαρμογή και προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο της διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης που υπεγράφη το 2001 και της Εταιρικής Σχέσης Προσχώρησης.

Η πιο πρόσφατη ενωσιακή αξιολόγηση δημοσιεύθηκε στο έγγραφο της Επιτροπής για τη στρατηγική διεύρυνσης και στην ετήσια έκθεση προόδου του 2010. Η Επιτροπή επεσήμανε ότι η χώρα εξακολουθεί να εκπληρώνει τις δεσμεύσεις της δυνάμει της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης και πρότεινε τη μετάβαση στο δεύτερο στάδιο της σύνδεσης. Το Συμβούλιο δεν έχει ακόμα τοποθετηθεί ως προς τη σύσταση της Επιτροπής του Οκτωβρίου του 2009 και του 2010 να αρχίσουν διαπραγματεύσεις.

Η Επιτροπή έκρινε ότι η χώρα συνεχίζει να πληροί επαρκώς τα πολιτικά κριτήρια και συνέστησε περισσότερες προσπάθειες στον τομέα της δικαιοσύνης, της δημόσιας διοίκησης και της ελευθερίας της έκφρασης στα μέσα ενημέρωσης. Όσον αφορά την εφαρμογή της συμφωνίας πλαισίου της Αχρίδας ως αναπόσπαστου μέρους της συνταγματικής και νομικής τάξης της χώρας και ουσιώδους στοιχείου για τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου, η Επιτροπή επεσήμανε κάποια πρόοδο στην εφαρμογή της νομοθεσίας για τις γλώσσες, την αποκέντρωση και την ισότιμη εκπροσώπηση εθνοτικών κοινοτήτων που δεν συνιστούν πλειονότητα. Η Επιτροπή παρατήρησε προσέτι ότι ήδη υφίσταται το νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προστασίας των μειονοτήτων και ότι τα δικαιώματα αυτά γίνονται εν γένει σεβαστά. Επεσήμανε πάντως ότι οι ισχύουσες νομικές εγγυήσεις θα πρέπει να εφαρμόζονται στο ακέραιο.

Η έβδομη σύνοδος του Συμβουλίου Σταθεροποίησης και Σύνδεσης στις 27 Ιουλίου του 2010 επεσήμανε ότι στη δέσμη της για τη διεύρυνση του 2009 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε συστήσει την έναρξη των διαπραγματεύσεων προσχώρησης κρίνοντας ότι η χώρα είχε κατ'ουσίαν επιτύχει τις βασικές προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης προσχώρησης και ότι εκπληρούσε επαρκώς τα πολιτικά κριτήρια για προσχώρηση στην ΕΕ. Το Συμβούλιο ΣΣ κατέγραψε την ακλόνητη βούληση της κυβέρνησης να εξακολουθήσει να πραγματοποιεί μεταρρυθμίσεις στη δικαιοσύνη και τη δημόσια διοίκηση, να καταπολεμά τη διαφθορά, να εφαρμόζει οικονομικές μεταρρυθμίσεις και να προωθεί την εφαρμογή των κριτηρίων και προδιαγραφών προσχώρησης στην ΕΕ.

Η χρηματοδοτική συνδρομή που παρασχέθηκε από την ΕΕ το 2010 στο πλαίσιο των προγραμμάτων ΜΠΒ ανήλθε σε 36 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων τα 11 εκατομμύρια παρασχέθηκαν βάσει των πολιτικών κριτηρίων. Το 2010 το EIDHR επιχορήγησε με 600.000 ευρώ προγράμματα στο πλαίσιο της συμφωνίας πλαισίου της Αχρίδας: την προώθηση της κατάργησης των διακρίσεων· την κοινωνική ένταξη και τα κοινωνικά δικαιώματα, μεταξύ άλλων των μειονοτήτων και ειδικότερα των Ρομά, εντάσσοντας σαφώς ως παράμετρο τα δικαιώματα των γυναικών, των παιδιών και των ατόμων με αναπηρίες.

5.1.5 Μαυροβούνιο

Η ΣΣΣ ΕΕ-Μαυροβουνίου άρχισε να ισχύει την 1η Μαΐου του 2010 ενισχύοντας τον πολιτικό διάλογο, μεταξύ άλλων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν μέρος της γνωμοδότησης της Επιτροπής όσον αφορά τις αιτήσεις προσχώρησης καθώς και του μηχανισμού παρακολούθησης μετά τη γνωμοδότηση. Η ενίσχυση του κράτους δικαίου και της καταπολέμησης της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, η ενίσχυση της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης καθώς και η παροχή εγγυήσεων για το νομικό καθεστώς των εκτοπισμένων και η κατοχύρωση του σεβασμού των δικαιωμάτων τους είναι βασικές προτεραιότητες για την έναρξη των διαπραγματεύσεων προσχώρησης.

Κατά τη διάρκεια του πρώτου Συμβουλίου ΣΣ στις 14 Ιουνίου του 2010, η ΕΕ δήλωσε ότι το θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τα ανθρώπινα δικαιώματα όπως επίσης τον σεβασμό και την προστασία των μειονοτήτων σύμφωνα με τα πολιτικά κριτήρια της Κοπεγχάγης έχει ως επί το πλείστον δημιουργηθεί, αλλ'ότι ωστόσο η ισχύουσα νομοθεσία δεν είναι πάντοτε ικανοποιητική. Η ΕΕ τόνισε ότι η δικαιοσύνη θα πρέπει να ευαισθητοποιηθεί περισσότερο για κάθε πτυχή της καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ότι το Μαυροβούνιο θα πρέπει να εξασφαλίσει την ίση πρόσβαση όλων των πολιτών στη δικαιοσύνη καθώς και μεγαλύτερη πρόοδο στην ελευθερία του λόγιου και στην πάταξη της κακομεταχείρισης και των βασανιστηρίων.

Οι εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης που έγιναν τον Μάιο του 2010 στα δύο τρίτα του Μαυροβουνίου έγιναν με εύτακτο τρόπο.

Το 2010 χορηγήθηκε σύνολο 33,5 εκατομμυρίων ευρώ από το ΜΠΒ, συν τοις άλλοις για την ενίσχυση των μεταρρυθμίσεων του κράτους δικαίου, της δικαιοσύνης και της αστυνομίας.

5.1.6. Αλβανία

Το 2010 δεν βρέθηκε λύση για πολιτικό αδιέξοδο μετά τις κοινοβουλευτικές εκλογές της 28ης Ιουνίου του 2009. Κατά συνέπεια απουσίασε ο εφ' όλης της ύλης πολιτικός διάλογος στο Κοινοβούλιο και οι μεταρρυθμίσεις αποτελεσματώθηκαν.

Η Αλβανία υπέβαλε ένταξη προσχώρησης στην ΕΕ στις 28 Απριλίου του 2009. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε τη γνώμη της τον Νοέμβριο του 2010, απαριθμώντας δέκα βασικές προτεραιότητες που πρέπει να επιτευχθούν προτού αρχίσουν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις, όπως η ανάγκη να ενισχυθεί η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δη των γυναικών, των παιδιών και της μειονότητας Ρομά, η ανάγκη να καταρτιστούν, να εγκριθούν και να εφαρμοστούν εθνική στρατηγική και πρόγραμμα δράσης για τα περιουσιακά δικαιώματα, όπως επίσης η ανάγκη να ληφθούν πρόσθετα μέτρα για καλύτερη μεταχείριση των κρατουμένων στα αστυνομικά τμήματα, την προδικαστική κράτηση και τις φυλακές. Υπάρχουν επίσης προβλήματα όσον αφορά τα δικαιώματα των ΛΟΑΔ και των αναπήρων, μολοντί ένα κίνημα για την προάσπιση των δικαιωμάτων των ομάδων αυτών βρίσκεται ήδη εν τη γενέσει του.

Ύστερα από διαπραγματεύσεις με ακτιβιστές και φορείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ΕΕ ενέκρινε τον Απρίλιο του 2010 στα Τίρανα την τοπική στρατηγική για την εφαρμογή των ενωσιακών κατευθυντηρίων γραμμών όσον αφορά την προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τον Ιούνιο, η ΕΕ υιοθέτησε στα Τίρανα τοπική στρατηγική για την εφαρμογή των ενωσιακών κατευθυντηρίων γραμμών όσον αφορά τη βία κατά γυναικών και κοριτσιών και την καταπολέμηση των πάσης μορφής διακρίσεων εις βάρος τους.

Συνεπεία δημόσιων διακρίσεων ομοφοβίας, η Ισπανία εξέδωσε τον Απρίλιο εξ ονόματος της ΕΕ δήλωση κατά των διακρίσεων που βασίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό. Την 1η Νοεμβρίου η αντιπροσωπεία της ΕΕ εξέδωσε δήλωση για τις οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων της Αλβανίας καταγγέλλοντας τις αρνητικές επιπτώσεις του πολιτικού αδιεξόδου της χώρας στη λειτουργία του θεσμού του Διαμεσολαβητή.

Κατά τη διάρκεια του 2010 η ΕΕ χορήγησε σημαντική χρηματοδοτική βοήθεια προς την Αλβανία στο πλαίσιο του ΜΠΒ, σε τομείς με εμφανή τη διάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κονδύλια διατέθηκαν επίσης σε μια σειρά οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών οι οποίες υλοποιούν προγράμματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Αλβανία.

5.1.7 Βοσνία-Ερζεγοβίνη

Η ΕΕ υπέγραψε Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης με τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη (ΒΑ) στις 16 Ιουνίου του 2008. Η πολιτική κατάσταση στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη συνέχισε έκτοτε να επιδεινώνεται δεδομένης της εντεινόμενης εθνικιστικής ρητορικής και της προεκλογικής εκστρατείας για τις εκλογές του Οκτωβρίου 2010. Η κατάσταση δεν βελτιώθηκε μετά τις εκλογές και στα τέλη του έτους ο σχηματισμός κυβέρνησης εθνικού επιπέδου εξακολουθούσε να εκκρεμεί. Ως εκ τούτου η Βοσνία-Ερζεγοβίνη δεν σημείωσε πρόοδο στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών της δυνάμει της ΣΣΣ και της Ενδιάμεσης Συμφωνίας ώστε να συμμορφώσει το σύνταγμά της προς τις επιταγές της ΕΣΑΔ.

Η ΕΕ συνέχισε να παρακολουθεί τα του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου στα πλαίσια της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης. Η ΕΕ συνέχισε να ζητά μεγαλύτερη πρόοδο στην ουσιαστική εφαρμογή των διατάξεων περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τους εγχώριους κρατικούς θεσμούς, παρατήρησε δε ότι παρά την κάποια πρόοδο στην υλοποίηση των σχεδίων δράσης στα πλαίσια της στρατηγικής για τους Ρομά η μειονότητα των Ρομά εξακολουθεί να αντιμετωπίζει δυσχερέστερες συνθήκες διαβίωσης και δυσμενείς διακρίσεις.

Ο ΕΕΕΕ στην Βοσνία-Ερζεγοβίνη συνέχισε να προωθεί μια συγκροτημένη και συνεπή προσέγγιση για την συνεκτίμηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επίσης διαδραμάτισε κεντρικό ρόλο στην στήριξη των μεταρρυθμίσεων στον τομέα του κράτους δικαίου.

Και οι δύο αποστολές ΚΠΑΑ στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, ήτοι η Αστυνομική Αποστολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη (ΑΑΕΕ) και η Επιχείρηση ALTHEA (δύναμη υπό την ηγεσία της ΕΕ από το 2007) παρείχαν στήριξη στο κράτος δικαίου και μερίμνησαν για ένα προστατευμένο και ασφαλές περιβάλλον.

Η ΕΕ χορήγησε 98,4 εκατομμύρια ευρώ στο πλαίσιο του προγράμματος ΜΠΕ του 2010. Οι κύριοι τομείς στήριξης ήσαν η κοινωνική ένταξη, η πολιτιστική κληρονομιά, η επιβολή του νόμου, τα μέτρα κατά της διαφθοράς, η δικαιοσύνη και η μεταρρύθμιση της αστυνομικής διοίκησης.

5.1.8. Σερβία

Η Σερβία υπέγραψε Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) με την ΕΕ στις 29 Απριλίου του 2008. Ύστερα από θετική αποτίμηση του Γενικού Εισαγγελέα του ΔΠΔΓ όσον αφορά τη συνεργασία της Σερβίας, το Συμβούλιο της ΕΕ αποφάσισε στις 7 Δεκεμβρίου του 2009 να ξεπαγώσει την Ενδιάμεση Συμφωνία της ΣΣΣΣ (η οποία τέθηκε ως εκ τούτου σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου του 2010). Στο Συμβούλιο της 14ης Ιουνίου του 2010 οι Υπουργοί συμφώνησαν να υποβάλουν τη Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης στα κοινοβούλια τους προς επικύρωση.

Στις 22 Δεκεμβρίου του 2009 η Σερβία υπέβαλε αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ. Εν συνεχεία, στις 25 Οκτωβρίου του 2010, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζήτησε από την Επιτροπή να υποβάλει τη γνωμοδότησή της για την αίτηση. Στις 24 Νοεμβρίου του 2010 διαβιβάστηκε στη Σερβία ένα ερωτηματολόγιο. Στις 29 Δεκεμβρίου του 2010 η Σερβία ενέκρινε σχέδιο δράσης με σκοπό να συγκεντρώσει την προσπάθειά της στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που εντόπιζε η έκθεση προόδου.

Η ΕΕ συνέχισε να επισκοπεί την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μεταξύ άλλων την κατάσταση των κοινωνικά ευπρόσβλητων ομάδων και μειονοτήτων της Σερβίας στα πλαίσια της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης, επί τη βάση της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης και μέσω της ετήσιας έκθεσης προόδου της Επιτροπής. Πέραν αυτού, η αντιπροσωπεία της ΕΕ στο Βελιγράδι ήδη παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Σερβία και συν τοις άλλοις των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες, με διάφορα μέσα όπως επιτόπιες αποστολές, καθώς και μέσω τακτικού διαλόγου με αρμόδιους φορείς όπως οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και οι διεθνείς οργανώσεις, στο πλαίσιο συγκεκριμένα της καταρτιζόμενης γνωμοδότησης.

Η ετήσια υπουργική σύνοδος πολιτικού διαλόγου ΕΕ-Σερβίας (Τρόικα) πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 26 Ιανουαρίου του 2010. Η ΕΕ και η Σερβία συζήτησαν την πολιτική κατάσταση της Σερβίας, τις σχέσεις ΕΕ-Σερβίας, τις πολιτικές εξελίξεις της περιοχής και την ενεργειακή ασφάλεια των Δυτικών Βαλκανίων. Η ΕΕ έθεσε επί τάπητος ζητήματα όπως η μεταρρύθμιση του εσωτερικού κανονισμού του Συμβουλίου, οι γενικές δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις, η μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης και η καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος. Η ΕΕ τόνισε ότι όλες οι μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να γίνουν σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Η εθνική χορήγηση ΜΠΕ στη Σερβία για το 2010 ανήλθε συνολικά στα 198 εκατομμύρια ευρώ. Η χρηματοδοτική βοήθεια διοχετεύθηκε σε τομείς όπως η ενίσχυση του κράτους δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η εκπαίδευση. Ένας αριθμός πρωτοβουλιών της κοινωνίας των πολιτών στηρίζεται από τα εθνικά και περιφερειακά προγράμματα ΜΠΕ καθώς και από τον μηχανισμό για την κοινωνία των πολιτών, επίσης δε από θεματικά χρηματοδοτικά μέσα όπως η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τον εκδημοκρατισμό και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

5.1.9. Κοσσυφοπέδιο (δυνάμει της ΑΣΑΗΕ 1244)

Το Κοσσυφοπέδιο ωφελείται από τη διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης της ΕΕ στην οποία και συμμετέχει, αλλά επειδή δεν είναι ούτε μέλος του ΟΗΕ ούτε του Συμβουλίου της Ευρώπης, η συνεργασία με τους διεθνείς οργανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι αναγκαστικά περιορισμένη. Η ΕΕ έχει ως εκ τούτου ορίσει ως ιδιαίτερη προτεραιότητά της τη μέριμνα για τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Κοσσυφοπέδιο.

Ο ΕΕΕΕ στο Κοσσυφοπέδιο έχει αρχίσει να εντείνει το έργο του στην προώθηση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες (συν τοις άλλοις στον τομέα της αποκέντρωσης, της παιδείας, της πολιτιστικής κληρονομιάς, των περιουσιακών δικαιωμάτων και του εθελοντικού επαναπατρισμού). Ο ΕΕΕΕ ήδη παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τα ανθρώπινα δικαιώματα κοινοτήτων που ζουν στο Κοσσυφοπέδιο δεν ανήκουν στην πλειονότητα, όπως μεταξύ άλλων την κατάσταση της κοινότητας των Ρομά. Ο ΕΕΕΕ υπήρξε ο κεντρικός διοργανωτής της παρατήρησης των εκλογών του Δεκεμβρίου του 2010, παρακολούθησε δε προσεκτικά και σε συντονισμό με άλλους φορείς της ΕΕ επί τόπου την όλη πολιτική κρίση, η οποία άρχισε με την παραίτηση του Προέδρου κ. Sejdiu τον Οκτώβριο του 2010 και τερματίστηκε με την ανάδειξη του νέου Προέδρου κ. Jahjaga.

Διατηρώντας την αξιόπιστη ικανότητά της να αντιμετωπίζει απειλές για την ασφάλεια και τη δημόσια τάξη, η EULEX Kosovo εκπλήρωσε με αποφασιστικότητα τη βασική της εντολή, συμβάλλοντας σε αξιοσημείωτες μεταρρυθμίσεις της δικαιοσύνης και χειριζόμενη ακανθώδεις δικαστικές υποθέσεις. Οι προσπάθειες της EULEX να ενισχύσει το ποινικό σκέλος της δικαιοσύνης επικεντρώθηκαν επίσης στην ανασυγκρότηση της αστυνομίας του Κοσσυφοπεδίου καθώς και στην αδιάλειπτη μεταρρύθμιση των σωφρονιστικών υπηρεσιών. Τέθηκαν επίσης σε λειτουργία ειδικά δικαιοδοτικά τμήματα προσαρτημένα στο Ανώτατο Δικαστήριο τα οποία χειρίστηκαν υποθέσεις ιδιωτικοποίησης και περιουσιακών δικαιωμάτων.

Στηρίζοντας τις ενέργειες του περιφερειακού δικαστηρίου και του εισαγγελέα της Μιτρόβιτσα, η αποστολή συνέβαλε ενεργά στην περαιτέρω αποκατάσταση του κράτους δικαίου στο βόρειο Κοσσυφοπέδιο.

Η σύσταση ειδικής ομάδας EULEX Kosovo για την εποπτεία της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με εντολή να εξετάζει τις καταγγελίες οποιουδήποτε (μη ανήκοντος στην αποστολή) ο οποίος ισχυρίζεται ότι παραβιάστηκαν ανθρώπινα δικαιώματα αποτελεί σαφή απόδειξη ότι η βασική αρχή της απόδοσης ευθυνών εφαρμόζεται και στην EULEX Kosovo. Η ειδική αυτή ομάδα έχει αρχίσει να εξετάζει διάφορες υποθέσεις, ορισμένες εκ των οποίων έχουν ήδη γίνει δεκτές.

Το Κοσσυφοπέδιο είναι αποδέκτης ενωσιακής συνδρομής μέσω του ΜΠΕ και μακροοικονομικής συνδρομής, της «Κοινοτικής βοήθειας για την ανασυγκρότηση, την ανάπτυξη και τη σταθεροποίηση» (CARDS), του «Μηχανισμού Σταθερότητας» (IfS) και άλλων χρηματοδοτικών πόρων. Στα πλαίσια του ετήσιου προγράμματος ΜΠΕ για το 2010 χορηγήθηκαν 67,3 εκατομμύρια, μεταξύ άλλων για την ενίσχυση του κράτους δικαίου.

5.2. Χώρες της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας

5.2.1 Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας

Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας (ΕΠΓ) εκπονήθηκε το 2004 με στόχο να προληφθεί η δημιουργία νέων διαχωριστικών γραμμών μεταξύ της διευρυμένης ΕΕ και των γειτόνων της. Στα πλαίσια των οικείων τους σχεδίων δράσης ΕΠΓ, οι εταίροι χώρες συμφωνούν να επιτευχθεί στενότερη πολιτική συνεργασία και διάλογος βάσει κοινών αξιών, ήτοι του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, της χρηστής διακυβέρνησης και του διεθνούς δικαίου. Η ΕΥΕΔ και η Επιτροπή προβαίνουν σε ετήσιο απολογισμό της προόδου που σημειώνουν οι χώρες ΕΠΓ στην υλοποίηση των σχεδίων δράσης τους, συγκεκριμένα δε στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του εκδημοκρατισμού.

5.2.2. Ανατολική Εταιρική Σχέση (ΑΕΣ)

Το 2010 η ΕΕ και οι έξι εταίροι της στην Ανατολική Εταιρική Σχέση - Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Λευκορωσία, Γεωργία, Δημοκρατία της Μολδαβίας και Ουκρανία - συνέχισαν να προωθούν συγκεκριμένες δραστηριότητες για τη στήριξη δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων. Αν και οι περισσότερες πρωτοβουλίες στον τομέα του κράτους δικαίου, της χρηστής διακυβέρνησης και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είχαν πρωτίστως αχθεί εις πέρας στο διμερές σκέλος της ΑΕΣ, η πολυμερής διάσταση παρείχε το ευνοϊκό περιβάλλον για να τεθούν τα ζητήματα αυτά σε περιφερειακό πλαίσιο.

Η πλατφόρμα της ΑΕΣ για την δημοκρατία, τη χρηστή διακυβέρνηση και τη σταθερότητα συγκρότησε μια ειδική ομάδα για την καταπολέμηση της διαφθοράς και αποφάσισε τη δημιουργία δύο ειδικών ομάδων για τη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης και για τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης.

Το φόρουμ της ΑΕΣ για την κοινωνία των πολιτών -στο οποίο συμμετέχουν περί τις 230 οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών από χώρες της ΑΕΣ - προσέφερε την πείρα της κοινωνίας των πολιτών από μεταρρυθμιστικές διαδικασίες σε εταιίρους χώρες. Οι εκπρόσωποί της συμμετείχαν σε συσκέψεις των ειδικών ομάδων της ΑΕΣ, υπέβαλαν δε στους Υπουργούς Εξωτερικών της ΑΕΣ τον Δεκέμβριο του 2010 συστάσεις για την υλοποίηση της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης.

5.2.3. Νότιος Καύκασος (από περιφερειακή άποψη)

Η διαδικασία παγίωσης της δημοκρατικής διακυβέρνησης και η κατοχύρωση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου στον Νότιο Καύκασο συνέχισε να διαγράφει άνιση τροχιά. Η ανεπάρκεια πολιτικού πλουραλισμού και ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης, η εν γένει ισχνότητα του κράτους δικαίου καθώς και η έλλειψη διαλόγου συνέχισαν να είναι πρόξενοι ανησυχίας για την ΕΕ σε διάφορους βαθμούς και για τις τρεις χώρες. Ως εκ τούτου το 2010 η ΕΕ συνέχισε να παρακολουθεί προσεκτικά την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις τρεις αυτές χώρες. Η ΕΕ δήλωσε επανειλημμένα ότι αναμένει από τις κυβερνήσεις τους να πράξουν ό,τι μπορούν προκειμένου να στηρίζουν συνεχώς τη δημοκρατία με μεταρρυθμίσεις των κρατικών θεσμών και με συντήρηση εποικοδομητικού διαλόγου με την αντιπολίτευση ούτως ώστε να εξασφαλιστεί ευρεία υποστήριξη για τη δημιουργία θεσμών.

Η εντολή του ΕΕΕΕ κ. Peter Semneby για τον Νότιο Καύκασο περιείχε ειδικές πρόνοιες περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τόσο ο ίδιος όσο και ο ΕΕΕΕ για την κρίση στη Γεωργία, κ. Pierre Morel, πραγματοποίησαν τακτικές συζητήσεις με τους ομολόγους τους για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθ'όλο το 2010.

5.2.4. Αρμενία

Η ΕΕ εξακολούθησε να παρακινεί τις αρμενικές αρχές να κάνουν και άλλα βήματα για να γυρίσουν εντελώς σελίδα σε σχέση με τα γεγονότα της 1ης και 2ας Μαρτίου του 2008, μετά τις προεδρικές εκλογές. Παρότι κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2010 αποφυλακίστηκαν σταδιακά μερικά άτομα που ενέχονταν στα γεγονότα αυτά, ορισμένα ενεργά στελέχη της αντιπολίτευσης συνέχισαν να κρατούνται.

Η ΕΕ εξακολούθησε να τονίζει μετ' επιτάσεως στις αρμενικές αρχές ότι προέχει να διερευνηθούν τα γεγονότα του Μαρτίου του 2008 με ανεξαρτησία, διαφάνεια και αξιοπιστία. Τον Μάρτιο του 2010 δημοσιεύθηκε έκθεση παρακολούθησης για τις διεξαγόμενες δίκες από το Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (OSCE-ODIHR) σχετικά με τις δίκες που έχουν σχέση με τα γεγονότα του 2008. Η έκθεση εντόπιζε αρκετά ζητήματα που προξενούν ανησυχία όπως το δικαίωμα των εναγομένων σε δίκαιη δίκη και το δικαίωμα στην ελευθερία και οριοθετούσε δέσμη συστάσεων. Η προσπάθεια εφαρμογής των συστάσεων της έκθεσης συνεχίζεται και δη στον τομέα της μεταρρύθμισης της δικαιοσύνης. Η ΕΕ συνέχισε να προτρέπει τις αρχές να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την πλήρη διερεύνηση των γεγονότων και για τη δίωξη εκείνων που φέρουν την ευθύνη για τους δέκα θανάτους.

Η δεύτερη συνεδρίαση του διαλόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα ΕΕ-Αρμενίας πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2010 στις Βρυξέλλες, ενώ είχε προηγηθεί σεμινάριο της κοινωνίας των πολιτών με αντικείμενο τη δικαίωμα σε δίκαιη δίκη. Ο διάλογος ήταν ειλικρινής και χωρίς περιορισμούς, η δε αρμενική πλευρά επέδειξε σοβαρή προθυμία ενασχόλησης με το θέμα. Η Αρμενία εξεδήλωσε ενδιαφέρον για τη διεξαγωγή συνεδριάσεων διαλόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε διετή βάση.

Η ΕΕ εξακολούθησε να στηρίζει ως θεσμό το Γραφείο του Υπερασπιστή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (HRDO), το οποίο συνεχίζει να παίζει σημαντικό ρόλο στην παρακολούθηση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών στην Αρμενία. Το 2010 το HRDO δημοσίευσε ad hoc εκθέσεις για το δικαίωμα του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και για το δικαίωμα της ελευθερίας του λόγου στην Αρμενία.

Πέραν αυτού, η ομάδα της ΕΕ για την παροχή συμβουλών προς τη Δημοκρατία της Αρμενίας εξακολούθησε να παρέχει στήριξη στις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες της Αρμενίας και δη στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της χρηστής διακυβέρνησης.

5.2.5. Αζερμπαϊτζάν

Η ΕΕ έδωσε μεγάλη προσοχή σε υποθέσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Αζερμπαϊτζάν καθ' όλο το 2010, προβαίνοντας σε συχνές δημόσιες δηλώσεις και αναλύοντας τις δηλώσεις αυτές σε κατ' ιδίαν συνομιλίες με τις αρχές του Αζερμπαϊτζάν.

Στις 8 Νοεμβρίου του 2010 η Υπάτη Εκπρόσωπος προέβη σε δήλωση για τις κοινοβουλευτικές εκλογές του Αζερμπαϊτζάν. Παρά τις προσπάθειες για να ληφθούν υπ' όψη οι συστάσεις του ODIHR (ΟΑΣΕ) και της Επιτροπής της Βενετίας (Συμβούλιο της Ευρώπης), οι εκλογές δεν σηματοδότησαν πραγματική πρόοδο στη δημοκρατική εξέλιξη της χώρας. Κατά τη διάρκεια της εκλογικής διαδικασίας παρατηρήθηκαν διάφορα αρνητικά, όπως το μεγάλο ποσοστό απόρριψης μελών της αντιπολίτευσης από το να είναι υποψήφιοι και το κατασταλτικό κλίμα της προεκλογικής εκστρατείας, με εκφοβισμούς των υποψηφίων της αντιπολίτευσης και των οπαδών τους. Οι αλλαγές του εκλογικού κώδικα τον Ιούνιο του 2010 σήμαναν μικρότερο χρονικό διάστημα της ψηφοφορίας, σύντμηση της προεκλογικής περιόδου και κατάργηση της κρατικής χρηματοδότησης προς τους υποψηφίους. Γενικά, τα μέτρα αυτά εμπόδισαν τη δημιουργία ίσων προϋποθέσεων εκκίνησης για όλους τους υποψηφίους.

Η ΕΕ προέτρεψε τις αρχές του Αζερμπαϊτζάν να συνεχίσουν την προσπάθεια για εκπλήρωση των διεθνών τους υποχρεώσεων όσον αφορά τον δημοκρατικό πλουραλισμό και την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης. Εξακολουθούν να υφίστανται κάποιες μεμονωμένες περιπτώσεις ανησυχίας. Θετικά σημειώθηκε ωστόσο η αποφυλάκιση των δύο νεαρών μπλόγκερ τον Νοέμβριο του 2010. Η γενική κατάσταση των μέσων ενημέρωσης στη χώρα χαρακτηρίστηκε από την έλλειψη πολυφωνίας και την φιλοκυβερνητική στάση των κυριότερων μέσων ενημέρωσης, από παρενοχλήσεις και βιαιοπραγίες εις βάρος δημοσιογράφων και από αμφίβολες δικαστικές διαδικασίες κατά εκπροσώπων των μέσων ενημέρωσης. Αρκετοί δημοσιογράφοι παρέμειναν σε φυλακές του Αζερμπαϊτζάν, όπως ο Eynulla Fatullayev, την αποφυλάκιση του οποίου ζητούσε η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τον Απρίλιο του 2010. (Σημ.: ο Fatullayev αποφυλακίστηκε τελικά στις 26 Μαΐου του 2011 αφού είχε περάσει περισσότερο από τέσσερα χρόνια στη φυλακή).

Τον Σεπτέμβριο του 2010 η Επιτροπή Συνεργασίας της Συμφωνίας Εταιρικής Σχέσης και Συνεργασίας συνέστησε τυπικά υποεπιτροπή για τη δικαιοσύνη, την ελευθερία και την ασφάλεια καθώς και τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα· η πρώτη της συνεδρίαση έλαβε χώραν στο Μπακού από 30 Νοεμβρίου έως 1 Δεκεμβρίου του 2010.

5.2.6. Γεωργία

Το 2010 η ΕΕ και η Γεωργία συμφώνησαν να προχωρήσουν σε εμπέδωση και διεύρυνση των σχέσεων ΕΕ-Γεωργίας στα πλαίσια της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης. Οι διαπραγματεύσεις για Συμφωνία Σύνδεσης ΕΕ-Γεωργίας δρομολογήθηκαν τον Ιούλιο του 2010 και προχώρησαν με καλό ρυθμό κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2010. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να ενισχυθεί η προσπάθεια της ΕΕ στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με τη συγκρότηση ενεργού ομάδας εργασίας της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την κατάρτιση στρατηγικής για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διάφορες θαρραλέες διπλωματικές και χρηματοδοτικές παρεμβάσεις.

Ο τρίτος διάλογος ΕΕ-Γεωργίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ο οποίος υφίσταται από το 2009, πραγματοποιήθηκε στην Τιφλίδα τον Ιούλιο του 2010· του διαλόγου είχαν προηγηθεί σεμινάρια της κοινωνίας των πολιτών για τα μέσα ενημέρωσης και τα δικαιώματα των εκτοπισμένων στο εσωτερικό ατόμων (IDP). Ο διάλογος πραγματοποιήθηκε με ευρύ και εποικοδομητικό πνεύμα, η δε Γεωργιανή πλευρά επέδειξε σοβαρή προθυμία ενασχόλησης με το θέμα.

Η ΕΕ εξακολούθησε να στηρίζει την ενίσχυση του Γραφείου του Διαμεσολαβητή, το οποίο συνέχισε να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην παρακολούθηση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών της Γεωργίας. Το Γραφείο είναι πλέον ανεγνωρισμένος θεσμός σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συνέχισε δε καθ' όλο το 2010 να παρακολουθεί ανεξάρτητο διάφορες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προβαίνοντας σε συστάσεις προς τις αρχές. Η ενωσιακή χρηματοδότηση συνεχίζεται το 2011 στα πλαίσια του νέου «Συνολικού προγράμματος δημιουργίας θεσμών».

Η ΕΕ παρείχε στήριξη στις μεταρρυθμίσεις της εκλογικής διαδικασίας και διευκόλυνε τον διάλογο μεταξύ του κυβερνώντος κόμματος και των κομμάτων της αντιπολίτευσης. Η ΕΕ συνέχισε επίσης να προωθεί την εντατικοποίηση των διαδικασιών συμμετοχής και διαβούλευσης μεταξύ γεωργιανών αρχών και μη κρατικών φορέων.

Γενικά, η Γεωργία σημείωσε πρόοδο στην επίτευξη των προτεραιοτήτων του σχεδίου δράσης ΕΠΓ καθ' όλο το 2010, ειδικότερα με τη μεταρρύθμιση του δικαιοδοτικού συστήματος, τη βελτίωση της διεξαγωγής εκλογών, την αύξηση των δικαιωμάτων των γυναικών, την πραγματοποίηση συνταγματικών μεταρρυθμίσεων και την πάταξη της διοικητικής διαφθοράς. Εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές προκλήσεις: η πολυφωνία στην πολιτική και τα μέσα ενημέρωσης, η ανεξαρτησία των δικαστών, οι κακές συνθήκες κράτησης, ο υπερπληθυσμός των φυλακών, τα δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες, η ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, τα εργασιακά δικαιώματα και πρότυπα.

Η ΕΕ έχει συμμετάσχει δραστήρια σε προσπάθειες διευθέτησης συγκρούσεων στη Γεωργία μέσω της Αποστολής Επιτήρησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUMM). Στην εντολή της EUMM συγκαταλέγονται - εκτός από τη σταθεροποίηση και την εξομάλυνση- η παρακολούθηση των ανθρωπιστικών πτυχών, όπως η κατάσταση των εκτοπισμένων στο εσωτερικό και του πληθυσμού που ζει σε περιοχές πληττόμενες από τη σύγκρουση. Μετά τις εκδιώξεις εκτοπισμένων στο εσωτερικό το καλοκαίρι του 2010 και ύστερα από διεθνείς πιέσεις, επιβλήθηκε μορατόριουμ και καταρτίστηκαν επιχειρησιακές διαδικασίες οι οποίες και εφαρμόστηκαν με συνέπεια (παρότι διαπιστώθηκαν κάποια τρωτά). Η ΕΕ συνεχίζει να έχει την συμπροεδρία των συνομιλιών της Γενεύης από κοινού με τον ΟΑΣΕ και τον ΟΗΕ.

5.2.7. Λευκορωσία

Η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Λευκορωσία παραμένει ανησυχητική. Παρά τα κάποια αρχικά δείγματα προόδου, το 2010 αποδείχθηκε έτος απογοητευτικό. Η ΕΕ συνέχισε την πολιτική της δέσμευσης με κριτικό πνεύμα που είχε αναπτύξει από τον 2008 οπότεν απελευθερώθηκαν οι πολιτικοί κρατούμενοι.

Καθ'όλο το 2010 οι παρενοχλήσεις εκπροσώπων των ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης, της κοινωνίας των πολιτικών και των οργανώσεων της αντιπολίτευσης ήταν αδιάκοπες, μη εξαιρουμένων των περιορισμό της ελευθερίας του συνέρχεσθαι, του συνεταιρίζεσθαι του εκφράζεσθαι και του θρησκευέσθαι, καθώς και των συνεχών δυσκολιών στην καταχώρηση ΜΚΟ και κομμάτων της αντιπολίτευσης.

Τον Φεβρουάριο η Υπάτη Εκπρόσωπος εξέφρασε ανησυχία για τη σύλληψη 40 μελών της Ένωσης Πολωνών και άλλων εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένης της δημοκρατικά εκλεγμένης προέδρου της εν λόγω ένωσης, κας Angelika Borys, κάτι που έγινε αντιληπτό ως απόπειρα των αρχών να επιβάλουν νέα ηγεσία στην πολωνική κοινότητα.

Τον Μάιο οι Αρχηγοί των αποστολών της ΕΕ στο Μίνσκ προέβησαν σε δήλωση για να εκφράσουν την ανησυχία τους όσον αφορά την ελευθερία του λέγειν και του συνέρχεσθαι σε σχέση με τις εφόδους της αστυνομίας σε 20 χώρους που συνδέονται με το κίνημα της κοινωνίας των πολιτών «Πες την αλήθεια», το οποίο πραγματοποιεί εκστρατείες ενημέρωσης σε θέματα κοινωνίας.

Η σύσταση των τοπικών εκλογικών επιτροπών για τις τοπικές εκλογές της 25ης Απριλίου γέννησε ερωτήματα ως προς την επαρκή εκπροσώπηση των δημοκρατικών και ανεξάρτητων ΜΚΟ.

Το εκλογικό πλαίσιο εξακολούθησε να παρουσιάζει σοβαρές ανεπάρκειες σε σχέση με τις δεσμεύσεις του ΟΑΣΕ και τις διεθνείς προδιαγραφές, παρά τις τροποποιήσεις του εκλογικού κώδικα τον Ιανουάριο του 2010 με σκοπό να υιοθετηθούν μερικές παλαιότερες συστάσεις των ΟΑΣΕ/ ODIHR.

Η κατάσταση στη χώρα επιδεινώθηκε κατά πολύ μετά τις παραβάσεις των εκλογικών κανόνων στις προεδρικές εκλογές της 19ης Δεκεμβρίου του 2010 και κατόπιν της καταστολής εις βάρος της αντιπολίτευσης και της κοινωνίας των πολιτών.

Οι προεδρικές εκλογές του Δεκεμβρίου απέτυχαν να συμμορφωθούν προς τις διεθνείς προδιαγραφές και σπλώθηκαν από εκφοβισμούς και βιαιότητες. Η αποστολή εκλογικών παρατηρητών του ODIHR διεπίστωσε «έλλειψη ανεξαρτησίας και αμεροληψίας της εκλογικής διοίκησης, άνιση μεταχείριση και ανελεύθερο περιβάλλον των μέσων ενημέρωσης, καθώς και έλλειψη διαφάνειας στις βασικές φάσεις της εκλογικής διαδικασίας».

Η ΕΕ χρηματοδότησε από το μέσο σταθερότητας ένα σχέδιο παρακολούθησης των εθνικών εκλογών ούτως ώστε ένα δίκτυο ΜΚΟ να μπορέσει να παρακολουθήσει τις εκλογές. Το δίκτυο συνεπέρανε ότι «παρά την ελαφρά βελτίωση που μπόρεσε να παρατηρηθεί σε σύγκριση με τις προηγούμενες προεδρικές εκλογές, οι προεδρικές εκλογές του 2010 στη Δημοκρατία της Λευκορωσίας ούτε ελεύθερες ήσαν ούτε δημοκρατικές».

Υπήρξαν αναφορές σύμφωνα με τις οποίες όσοι συνελήφθησαν κατά το μετεκλογικό συλλαλητήριο κρατήθηκαν σε απάνθρωπες συνθήκες κατώτερες των διεθνώς ανεγνωρισμένων προδιαγραφών, τους αρνήθηκαν την πρόσβαση σε ιατρική και νομική συνδρομή και στερήθηκαν την τακτική επαφή με τα μέλη της οικογενείας τους. Υπήρξαν επίσης καταγγελίες για βασανιστήρια, απάνθρωπη μεταχείριση και ψυχολογική πίεση στο κέντρο κράτησης της ΚGB. Η Υπάτη Εκπρόσωπος καταδίκασε απερίφραστα τη βία κατά τη νύχτα των εκλογών όπου σημειώθηκαν ξυλοδαρμοί και κρατήσεις των περισσότερων υποψηφίων για την προεδρία και εκατοντάδων πολιτών. Η ΥΕ ζήτησε την άμεση αποφυλάκιση των υποψηφίων για την προεδρία και των 600 και πλέον διαδηλωτών που συνελήφθησαν και καταδίκασε κάθε πράξη βίας, ιδίως δε τη δυσανάλογη χρήση βίας κατά υποψηφίων για την προεδρία, πολιτικών ακτιβιστών, αντιπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών και δημοσιογράφων.

Η Λευκορωσία παραμένει η μόνη χώρα της Ευρώπης που εφαρμόζει τη θανατική ποινή. Η ΕΕ εξέφρασε τη λύπη της για τις αναφορές σύμφωνα με τις οποίες δύο Λευκορώσοι πολίτες εκτελέστηκαν τον Μάρτιο και κάλεσε τη Λευκορωσία να επιβάλει άμεσο μορατόριουμ στη χρήση της θανατικής ποινής με απώτερο σκοπό την κατάργησή της. Έκτοτε έχουν επιβεβαιωθεί δύο ακόμα καταδίκες σε θάνατο ενώ άλλη μία υπόθεση βρίσκεται ενώπιον του εφετείου τον Δεκέμβριο του 2010.

Τον Οκτώβριο το Συμβούλιο Εξωτερικών αποφάσισε να ανανεώσει τα περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων αξιωματούχων της Λευκορωσίας για 12 μήνες. Ταυτόχρονα, για να ενθαρρυνθεί η πρόοδος, ανεστάλησαν οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί που είχαν επιβληθεί σε ορισμένες ηγετικές φυσιογνωμίες της Λευκορωσίας, με εξαίρεση εκείνων που ενέχονται στις εξαφανίσεις του 2009 και του 2010 και του Προέδρου της Κεντρικής Εκλογικής Επιτροπής, οι οποίοι ανανεώθηκαν για το ίδιο χρονικό διάστημα.

5.2.8. Δημοκρατία της Μολδαβίας

Το 2010 και παρά τους σοβαρούς δημοσιονομικούς περιορισμούς, στα πλαίσια δε μιας παρατεταμένης πολιτικής κρίσης που σχετίζεται με την αδυναμία του Κοινοβουλίου να συγκεντρώσει την απαραίτητη πλειοψηφία ώστε να εκλεγεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, η Δημοκρατία της Μολδαβίας κατάφερε να σημειώσει πρόοδο στη συμμόρφωση προς τις αρχές της δημοκρατίας.

Κατά τη διάρκεια του έτους διενεργήθηκαν στη χώρα δύο σημαντικές ψηφοφορίες: εν πρώτοις ένα δημοψήφισμα τον Σεπτέμβριο για την καθιέρωση της εκλογής Προέδρου με καθολική ψηφοφορία· εν συνεχεία, επειδή το δημοψήφισμα απέτυχε διότι δεν πληρούτο το απαιτούμενο ποσοστό προσέλευσης στις κάλπες, διενεργήθηκαν πρόωρες κοινοβουλευτικές εκλογές τον Νοέμβριο. Η διεθνής EOM, η οποία ήταν παρούσα καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, συνεπέρανε ότι οι εκλογές «πληρούσαν τις περισσότερες δεσμεύσεις του ΟΑΣΕ και του Συμβουλίου της Ευρώπης», τόνισε όμως επίσης ότι χρειάζονται περισσότερες προσπάθειες «για να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη του κοινού στη δημοκρατική διαδικασία». Η κοινοβουλευτική αντιπολίτευση αμφισβήτησε έντονα μια τροπολογία του εκλογικού κώδικα με την οποία τροποποιείται η μέθοδος ανάθεσης της εντολής. Παρ' όλ' αυτά, ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης και ο Πρόεδρος της Επιτροπής της Βενετίας παρατήρησαν ότι η τροποποίηση «δεν φαίνεται να είναι εμπόδιο στην διεξαγωγή ελεύθερων και ανεπηρέαστων εκλογών».

Τον Μάρτιο του 2010 η Δημοκρατία της Μολδαβίας δρομολόγησε, όπως είχε ζητήσει το Συμβούλιο Συνεργασίας τον Δεκέμβριο του 2009, έναν διαρθρωμένο διάλογο για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ο διάλογος αυτός συμπληρώθηκε τον Οκτώβριο του 2010 από άτυπες συνεδριάσεις εμπειρογνομόνων με την κυβέρνηση της Μολδαβίας και με εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών, με τη συμμετοχή του ΟΑΣΕ, του Συμβουλίου της Ευρώπης και εκπροσώπων του UNDP.

Τον Σεπτέμβριο του 2010 η κυβέρνηση υπέβαλε στο Κοινοβούλιο σχέδιο εθνικού προγράμματος δράσης 2011-2014 για τα ανθρώπινα δικαιώματα. (Κατόπιν περαιτέρω διαβουλεύσεων με τους αρμόδιους φορείς το σχέδιο αυτό εγκρίθηκε τον Μάιο του 2011). Για να εξασφαλιστεί καλύτερη συμμόρφωση με τις αρχές του Παρισιού άρχισε η αναμόρφωση του Κέντρου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Διαμεσολαβητές).

Η κυβέρνηση της Μολδαβίας αναγνώρισε τις ευθύνες της για τα κρούσματα κακομεταχείρισης και βασανισμού που καταγγέλθηκαν κατά τα μετεκλογικά συμβάντα τον Απρίλιο του 2009. Η διερεύνηση των ισχυρισμών για υπερβάσεις προχώρησε αργά και τα συμπεράσματα της ad hoc εξεταστικής των πραγμάτων επιτροπής καθυστέρησαν κάπως. Παράλληλα, η κυβέρνηση συνέστησε επιτροπή για την ταυτοποίηση και αποζημίωση των θυμάτων, πράγμα που οδήγησε τον Οκτώβριο του 2010 στη χορήγηση αποζημιώσεων σε 14 πολίτες και τέσσερις αστυνομικούς.

Η εκτέλεση των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων βελτιώθηκε κατά την υπό εξέταση περίοδο, ακόμα όμως δεν έχουν ληφθεί όλα τα μέτρα για την αντιμετώπιση των συστημικών προβλημάτων που επισημαίνουν οι αποφάσεις του Δικαστηρίου. Επίσης, τα δικαιώματα των λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφιφυλοφίλων, διεμφυλικών και ατόμων ακαθορίστου φύλου (ΛΟΑΔΑΑΦ) εξακολουθούν αμφισβητούνται σοβαρά. Η πραγματοποίηση ειρηνικής διαδήλωσης στο κέντρο του Κισινάου, την οποία είχαν διοργανώσει ομάδες ΛΟΑΔΑΑΦ που στηρίζουν την ψήφιση νόμων κατά των διακρίσεων, εμποδίστηκε τον Απρίλιο με δικαστική απόφαση.

Στη διάρκεια του δευτέρου εξαμήνου η δημοκρατία της Μολδαβίας επικύρωσε τη διεθνή σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες. Απομένει να επικυρωθούν τα εξής: το προαιρετικό πρωτόκολλο της προαναφερόμενης σύμβασης, οι διεθνείς συμβάσεις για την προστασία παντός ατόμου από τη βίαιη εξαφάνιση και για τα δικαιώματα παντός μετανάστη εργαζομένου και των μελών της οικογενείας του, καθώς και τον Ευρωπαϊκό Χάρτη για τις περιφερειακές και τις μειονοτικές γλώσσες. Η Δημοκρατία της Μολδαβίας συνέχισε να συνεργάζεται δραστήρια με τους μηχανισμούς του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, απευθύνοντας τον Ιούνιο του 2010 ανοικτή πρόσκληση προς όλες τις ειδικές διαδικασίες του ΟΗΕ.

Καθ'όλο το 2010 ο ΕΕΕΕ για τη Δημοκρατία της Μολδαβίας διατήρησε στενή επαφή με τις μολδαβικές αρχές, την κοινωνία των πολιτών και τις διεθνείς οργανώσεις όσον αφορά την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα, μη εξαιρουμένης της χωριστικών τάσεων περιοχής της Υπερδνειστερίας. Ένας εκ των πολιτικών του συμβούλων εξακολούθησε να υπηρετεί ως σημείο επαφής για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ενώ ένας άλλος έκανε συχνές στάσεις στο Τιρασπόλ. Ο ΕΕΕΕ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολούθησαν πολύ προσεκτικά ορισμένες ιδιαίτερες περιπτώσεις, θέτοντάς τις επί τάπητος κατά τις επαφές τους με το Κισινάου και το Τιρασπόλ.

5.2.9. Ουκρανία

Το 2010 σηματοδοτήθηκε από επιδείνωση του σεβασμού των θεμελιωδών ελευθεριών στην Ουκρανία, και δη όσον αφορά την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης και τους δημοκρατικούς κανόνες. Τον Οκτώβριο του 2010 η ΕΕ εξέφρασε την ανησυχία της για την τάση αυτή σε δήλωση της Υπάτης Εκπροσώπου και του Επιτρόπου για τη Διεύρυνση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Η διαφθορά, η ανεξαρτησία και αμεροληψία της δικαιοσύνης και η λειτουργία του δικαιοδοτικού συστήματος εξακολούθησαν να αποτελούν θέματα ανησυχίας για την ΕΕ. Υπήρχαν επίσης διαρκώς προβλήματα με την κακομεταχείριση κρατουμένων από τις δυνάμεις επιβολής του νόμου· με τη μέριμνα προκειμένου να τηρείται πλήρως η αρχή της μη επαναπροώθησης όσον αφορά τους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες· και τέλος με τα επεισόδια ρατσισμού και ξενοφοβίας. Στις 9 Ιουνίου του 2010 πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες υπουργική σύνοδος ΕΕ-Ουκρανίας για τη δικαιοσύνη, την ελευθερία και την ασφάλεια. Κατά τη σύνοδο αυτή επαναβεβαιώθηκε η ισχυρή δέσμευση για εταιρική σχέση βασισμένη σε κοινές αξίες όπως η δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι θεμελιώδεις ελευθερίες και το κράτος δικαίου.

Κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου Συνεργασίας στο Λουξεμβούργο την 15η Ιουνίου του 2010, η ΕΕ εχαιρέτισε τη δέσμευση της Ουκρανίας για πολιτική σύνδεση και υπενθύμισε τη σημασία της πολιτικής σταθερότητας που επιτυγχάνεται μέσω θεσμικών μεταρρυθμίσεων πραγματοποιούμενων με διαφάνεια και δίχως αποκλεισμούς. Η ΕΕ παρότρυνε την Ουκρανία να συνεχίσει να συμβουλευέται την Επιτροπή της Βενετίας στα πλαίσια της διαδικασίας αυτής· προέτρεψε επίσης την Ουκρανία να δώσει μεγαλύτερη προσοχή στην καταπολέμηση της διαφθοράς και στην εξασφάλιση ανεξάρτητης δικαιοσύνης.

Η ΕΕ έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στην υλοποίηση της ατζέντας σύνδεσης ΕΕ-Ουκρανίας η οποία περιλαμβάνει ένα κεφάλαιο σχετικά με τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες. Στα ζητήματα αυτά δόθηκε συνέχεια στα πλαίσια της υποεπιτροπής για τη δικαιοσύνη, την ελευθερία και την ασφάλεια η οποία συνήλθε την 28η Απριλίου στο Κίεβο.

Η σύνοδος κορυφής ΕΕ-Ουκρανίας πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες την 22α Νοεμβρίου του 2010. Κατά τη σύνοδο αυτή συζητήθηκε το θέμα του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των θεμελιωδών ελευθεριών, των δημοκρατικών αξιών και του κράτους δικαίου που στηρίζεται σε μια ανεξάρτητη και αμερόληπτη δικαιοσύνη. Οι ηγέτες τόνισαν ειδικότερα τη σημασία των ελεύθερων μέσων ενημέρωσης. Με την ευκαιρία των τοπικών των Οκτώβριο του 2010 και την κριτική τους αποτίμηση, οι ηγέτες υπενθύμισαν την ανάγκη περισσότερης ενίσχυσης των δημοκρατικών εξελίξεων στην Ουκρανία, ιδίως όσον αφορά το εκλογικό πλαίσιο. Η ΕΕ παρουσίασε ένα σχέδιο δράσης για την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων υπέρ της Ουκρανίας, το οποίο ωσαύτως περιλαμβάνει κριτήρια αξιολόγησης σε σχέση με τις θεμελιώδεις ελευθερίες που έχουν συγκεκριμένη σημασία στα πλαίσια του διαλόγου για τις θεωρήσεις.

5.2.10. Ένωση για τη Μεσόγειο

Η Ένωση για τη Μεσόγειο εγκαινιάστηκε σε σύνοδο στο Παρίσι την 13η Ιουλίου του 2008, η οποία έδωσε έμφαση στη δέσμευση για ενίσχυση της δημοκρατίας και του πολιτικού πλουραλισμού, με διεύρυνση της συμμετοχής στον πολιτικό βίο και με τον εναγκαλισμό όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών. Δεδηλωμένη φιλοδοξία της Ένωσης για τη Μεσόγειο είναι η οικοδόμηση κοινού μέλλοντος βασιζόμενου στον πλήρη σεβασμό των δημοκρατικών αρχών, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών όπως έχουν κατοχυρωθεί στη διεθνή νομοθεσία για τα ανθρώπινα δικαιώματα, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται η προαγωγή των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών, ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων, η ενίσχυση του ρόλου των γυναικών, ο σεβασμός των μειονοτήτων, η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, και η προαγωγή του διαπολιτισμικού διαλόγου και της αμοιβαίας κατανόησης. Χάριν της επίτευξης όλων των ανωτέρω, το τμήμα υποθέσεων κοινωνίας και πολιτών στους κόλπους της Γραμματείας της Ένωσης για τη Μεσόγειο επικεντρώνεται στην εξέλιξη των υποθέσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της πολιτικής προστασίας, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στη διάσταση των προσωπικών σχέσεων μεταξύ ατόμων, προωθώντας την καλύτερη κατανόηση και τις ανταλλαγές μεταξύ κοινωνιών και εξασφαλίζοντας τον προσήκοντα συντονισμό προγραμμάτων που συντείνουν στην εκπλήρωση των στόχων της Ένωσης για τη Μεσόγειο σε αυτόν τον τομέα.

5.2.11 Αίγυπτος

Η τρίτη συνεδρίαση της υποεπιτροπής ΕΕ-Αιγύπτου «Πολιτικά θέματα, ανθρώπινα δικαιώματα και δημοκρατία - Διεθνή και περιφερειακά ζητήματα» πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες από 10 έως 11 Μαρτίου του 2010. Οι συμμετέχουσες πλευρές αντάλλαξαν πληροφορίες για τις προσπάθειες προκειμένου να καλλιεργηθεί η νοοτροπία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, συγκεκριμένα δε για τις δραστηριότητες ευαισθητοποίησης. Συζητήθηκαν θέματα όπως η καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, τα δικαιώματα του παιδιού, η ελευθερία της έκφρασης, η θανατική ποινή και η κατάσταση των διακινουμένων στα ισραηλινά σύνορα. Η ΕΕ εξέφρασε τη λύπη της για τους φόνους Κοπτών Χριστιανών στο Νάγκ Χαμάντι τον Ιανουάριο και επεκρότησε τις προσπάθειες της αιγυπτιακής κυβέρνησης να κατευνάσει τις θρησκευτικές εντάσεις.

Κατά τη διάρκεια του 2010 η ΕΕ προέβη σε δύο δηλώσεις για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε σχέση με την Αίγυπτο. Στις 28 Ιουνίου του 2010 οι Αρχηγοί των αποστολών της ΕΕ εξέδωσαν τοπική δήλωση με την οποία εξέφραζαν ανησυχία για τις περιστάσεις του θανάτου του Χαλέντ Σαΐντ, επαίνεσαν δε τη δεδηλωμένη προθυμία των αιγυπτιακών αρχών να διεξαγάγουν δικαστικές έρευνες για τον θάνατο αυτόν. Στις 12 Μαρτίου του 2010 η Υπάτη Εκπρόσωπος προέβη σε δήλωση όσον αφορά την παρατεινόμενη κατάσταση έκτακτης ανάγκης στην Αίγυπτο, καταγράφοντας την απόφαση της Αιγύπτου να περιορίσει τη νέα κατάσταση έκτακτης ανάγκης στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της χρηματοδότησής της καθώς και στα αδικήματα περί τα ναρκωτικά. Πάντως, η ΥΕ προέτρεψε σθεναρά την κυβέρνηση να επιταχύνει τις απαραίτητες ενέργειες για τη θέσπιση αντιτρομοκρατικής νομοθεσίας που συνάδει με τους διεθνείς κανόνες περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων το ταχύτερο δυνατόν, σημειώνοντας τη δέσμευση της κυβέρνησης να το επιτύχει στο σχέδιο δράσης ΕΕ/Αιγύπτου και στα πλαίσια άλλων μηχανισμών.

Η ΕΕ επεκρότησε τις προσπάθειες της αιγυπτιακής κυβέρνησης να διεξαγάγει διαβουλεύσεις με την κοινωνία των πολιτών κατά τη διαδικασία της καθολικής περιοδικής επανεξέτασης. Παρότι πολλές συστάσεις έγιναν δεκτές - όπως για την εξάλειψη των δυσμενών διακρίσεων εις βάρος των γυναικών, την καταπολέμηση κατά των δυσμενών διακρίσεων και της βίας εις βάρος τόμων που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες, την προώθηση των δικαιωμάτων των μεταναστών, την αλλαγή του ορισμού των βασανιστηρίων, την ενίσχυση της πολιτικής της για τα δικαιώματα του παιδιού, την κατοχύρωση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες, τη διαβούλευση με τις ΜΚΟ για τη σύνταξη της νέας νομοθεσίας περί ΜΚΟ, την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και την ταχύτερη έκδοση αντιτρομοκρατικής νομοθεσίας εκ παραλλήλου με μια ενδεχόμενη άρση της έκτακτης ανάγκης - η εφαρμογή τους δεν έχει ακόμα αρχίσει.

Η ΕΕ προέτρεψε την Αίγυπτο να συνεχίσει τις προσπάθειες για την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων αφήνοντας ελεύθερους όλους τους «διοικητικούς κρατούμενους», να κάνει περισσότερα βήματα για τη βελτίωση της ελευθερίας του λόγου και του τύπου σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, να επιτρέψει στους πρόσφυγες την πρόσβαση σε διεθνείς οργανισμούς και να εγγυηθεί δίκαιες δίκες για τους πολίτες.

Η ΕΕ εξέφρασε την ανησυχία της όσον αφορά την βία μεταξύ θρησκευτικών κοινοτήτων και απηύθυνε αίτηση προς την αιγυπτιακή κυβέρνηση να εγγυηθεί την ελευθερία της θρησκείας και των πεποιθήσεων ως οικουμενικό ανθρώπινο δικαίωμα.

5.2.12. Ισραήλ

Όπως και τα προηγούμενα χρόνια, η ΕΕ συνέχισε να εκφράζει τις σοβαρές της ανησυχίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις διάφορες συνόδους που προβλέπει η Συμφωνία Σύνδεσης ΕΕ-Ισραήλ, οι οποίες και έδωσαν την ευκαιρία να συζητηθούν θέματα όπως ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των ομάδων του πληθυσμού, τα δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες, τη «διοικητική κράτηση» (επίσης και σε σχέση με ατομικές υποθέσεις), οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και νομοθεσία περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η τέταρτη συνεδρίαση της άτυπης ομάδας εργασίας ΕΕ-Ισραήλ για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις 2 Σεπτεμβρίου του 2010 ασχολήθηκε λεπτομερώς με ορισμένα ζητήματα απτόμενα της κατάστασης στο Ισραήλ. Σε αυτά συγκαταλέγονταν το νομικό καθεστώς και η οικονομική κατάσταση των μειονοτικών ομάδων του Ισραήλ και τα μέτρα που λαμβάνονται στην καταπολέμηση των δυσμενών διακρίσεων. Συζητήθηκαν επίσης κάποια νομοσχέδια ενώπιον του Κνεσέτ με σκοπό τον περιορισμό της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι και των δραστηριοτήτων των ΜΚΟ και της κοινωνίας των πολιτών εν γένει. Κατά τη διάρκεια των συζητήσεων δόθηκε αρκετή προσοχή στα δικαιώματα των παιδιών και ειδικότερα όσον αφορά την κράτηση παιδιών. Πέραν των ανωτέρω, η ισραηλινή πλευρά έθεσε διάφορα θέματα ως ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος και δη τα δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες στις χώρες της ΕΕ. Η ΕΕ τόνισε επίσης ξανά ότι τα ζητήματα που έχουν συζητηθεί σε προηγούμενες συνεδριάσεις χρήζουν της δέουσας παρακολούθησης. Η προσοχή του Ισραήλ επιστήθηκε επίσης σε διάφορα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε συνάρτηση με τα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη (βλέπε σημείο 5.2.13).

Η ΕΕ και το Ισραήλ συνέχισαν τη συνεργασία τους στην στήριξη πρωτοβουλιών που άπτονται του αντισημιτισμού, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Το τρίτο σεμινάριο ΕΕ-Ισραήλ κατά του αντισημιτισμού, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας πραγματοποιήθηκε στον Απρίλιο του 2010. Σε αυτό συζητήθηκαν θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Η ΕΕ χρηματοδότησε ένα πρόγραμμα με σκοπό τη δημιουργία ενιαίου δικτύου αρχείων του Ολοκαυτώματος, με την συμμετοχή 20 αρχείων και ερευνητικών ιδρυμάτων από 13 χώρες της Ευρώπης, των Ηνωμένων Πολιτειών και του Ισραήλ. Η ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ ΕΕ και Ισραήλ για τα ανθρώπινα δικαιώματα συνιστά ουσιώδες στοιχείο της διαδικασίας ανάπτυξης των σχέσεων ΕΕ-Ισραήλ. Υπό αυτό το πρίσμα η ΕΕ αποσκοπεί σε σύσταση υποομάδας για τα ανθρώπινα δικαιώματα στα πλαίσια της Συμφωνίας Σύνδεσης, η οποία θα αντικαταστήσει την σημερινή άτυπη ομάδα εργασίας.

Η ΕΕ συμμετέχει διαρκώς στις διαβουλεύσεις και τον διάλογο που διεξάγονται με οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στηρίζει δε δραστηριότητες σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα βάσει του Ευρωπαϊκού Μέσου για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EIDHR). Κατάλογος όλων των τρεχόντων προγραμμάτων ενωσιακής χρηματοδότησης στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι διαθέσιμος στον ιστότοπο του Γραφείου Τεχνικής Βοήθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5.2.13. Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη (ΚΠΕ)

Η ΕΕ διεξάγει τακτικό διάλογο για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων με την Παλαιστινιακή Αρχή (ΠΑ) στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας.

Η δεύτερη υποεπιτροπή ΕΕ-ΠΑ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη χρηστή διακυβέρνηση και το κράτος δικαίου έλαβε χώραν στις Βρυξέλλες την 26η Φεβρουαρίου του 2010, κατά τη διάρκεια της δε πραγματοποιήθηκε καρποφόρα ανταλλαγή απόψεων αμοιβαίου ενδιαφέροντος. Η Ανεξάρτητη Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ICHR) προέβη σε επισκόπηση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα ΚΠΕ, επισημαίνοντας μεταξύ άλλων ότι η πολιτική διχόνοια στο εσωτερικό του παλαιστινιακού λαού έχει συντείνει σε πολλές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ εξέφρασε την ανησυχία της όσον αφορά τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως φερ' ειπείν η αυθαίρετη κράτηση, η μη εφαρμογή των δικαστικών αποφάσεων καθώς και οι καταπατήσεις του δικαιώματος στην ελευθερία του λόγου και του συναθροίζεσθαι.

Η ΕΕ υπενθύμισε την έντονη και θεμελιώδη εναντίωσή της στη θανατική ποινή υπό οιαδήποτε περίπτωση. Συνεχάρη την ΠΑ για το de facto μορατόριουμ και εξέφρασε την ελπίδα ότι το de facto μορατόριουμ ίσως μετατραπεί σε de jure. Η ΕΕ εξέφρασε τη λύπη της διότι στη Λωρίδα της Γάζας εξακολουθούν να εκδίδονται αποφάσεις εις θάνατον. Η ΕΕ εξήρε τον κατάδηλο περιορισμό των καταγγελιών για βασανιστήρια ύστερα από οδηγίες του Πρωθυπουργού κ. Φαγιάντ, ζήτησε όμως και τυπική απαγόρευση της προσφυγής σε βασανιστήρια.

Εν τω μεταξύ, μέσω της αποστολής της EUPOL COPPS, η ΕΕ εξακολουθεί να στηρίζει την Παλαιστινιακή Πολιτική Αστυνομία (PCP) στην εκπόνηση του βασικού κύκλου κατάρτισης με έμφαση στην εκπαίδευση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σε ένα άλλο σχέδιο ενωσιακής χρηματοδότησης, το Κέντρο Αποκατάστασης Βασανισθέντων (TRC) διαθέτει μέλη διαφόρων υπηρεσιών ασφαλείας που έχουν εκπαιδευθεί τα δύο τελευταία χρόνια σε ζητήματα νομοθεσίας κατά των βασανιστηρίων και γενικών προδιαγραφών περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στην επισκόπησή της για τα ανθρώπινα δικαιώματα στα ΚΠΕ, η Ανεξάρτητη Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα κατέστησε σαφές ότι η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη πάσχει κυρίως λόγω της ισραηλινής στρατιωτικής κατοχής. Ως εκ τούτου η ΕΕ προέβαλε και αυτά επίσης τα ζητήματα που προξενούν ανησυχία στις ισραηλινές αρχές.

Διαρκούντος του 2010 η ΕΕ εκφράστηκε συχνά για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα ΚΠΕ, κατάσταση που συνεχίζει να υποτροπιάζει. Σε διάφορες περιστάσεις η ΕΕ δήλωσε δυσαρεστημένη για τους εποικισμούς στην Δυτική Όχθη καθώς και στην Ανατολική Ιερουσαλήμ και υπενθύμισε ότι θεωρεί τους εποικισμούς και τις κατεδαφίσεις σπιτιών παράνομες δυνάμει του διεθνούς δικαίου.

Στις 24 Αυγούστου του 2010 η ΕΕ εξέφρασε τη λύπη της για την καταδίκη του υπερασπιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κ. Abdallah Abu Rahma, υπερασπιστή στρατευμένου στην ειρηνική διαμαρτυρία κατά της διέλευσης του ισραηλινού φράχτη από το χωριό Bil'in της Δυτικής Όχθης.

Στις 13 Δεκεμβρίου του 2020 το Συμβούλιο της ΕΕ ενέκρινε συμπεράσματα για την ειρηνευτική διαδικασία της Μέσης Ανατολής, στα οποία εξέφραζε την ανησυχία του για την κατάσταση που επικρατεί στη Γάζα και απηύθυνε και πάλι έκκληση για άμεσο, μόνιμο και άνευ όρων άνοιγμα σημείων διέλευσης.

Η ΕΕ μετέχει σταθερά στις διαβουλεύσεις και τον διάλογο που διεξάγονται με οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στηρίζει δραστηριότητες που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα από το Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EIDHR). Κατάλογος όλων των προγραμμάτων για τα ανθρώπινα δικαιώματα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ διατίθεται στον ιστότοπο του Γραφείου Τεχνικής Βοήθειας της ΕΕ.

5.2.14 Ιορδανία

Η πέμπτη συνεδρίαση της υποεπιτροπής για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη διακυβέρνηση και τη δημοκρατία πραγματοποιήθηκε στην Ιορδανία τον Ιανουάριο του 2010, δίνοντας ευκαιρία για ανταλλαγή απόψεων επί θεμάτων αμοιβαίου ενδιαφέροντος και μέριμνας, να καταγραφεί δε επίσης η πρόοδος που σημειώθηκε στα πλαίσια των δεσμεύσεων του σχεδίου δράσης ΕΓΠ στους αντίστοιχους τομείς. Τα κυριότερα θέματα που εθίγησαν αφορούσαν την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης, την ελευθερία του λόγιου και του συνεταιρίζεσθαι, την ίση μεταχείριση των γυναικών, την εξάλειψη των βασανιστηρίων κλπ.

Η ΕΕ εξακολούθησε να προτρέπει την κυβέρνηση να προωθήσει την ατζέντα των εγχώριας κοπής μεταρρυθμίσεων. Η διοικητική εξάρτηση της δικαιοσύνης από την κυβέρνηση θα πρέπει βαθμιδών να εξαλειφθεί. Το εταιρικό δίκαιο του 2009 παραμένει πρόξενος ανησυχίας και θα πρέπει να ευθυγραμμιστεί με τις διεθνείς προδιαγραφές όσον αφορά την εγγραφή, τη διάλυση και τη χρηματοδότηση των ΜΚΟ. Οι κυβερνητικές υποσχέσεις για μεγαλύτερη ελευθερία των μέσων ενημέρωσης δεν υλοποιήθηκαν καθώς οι αρχές και οι υπηρεσίες ασφαλείας εξακολούθησαν να επεμβαίνουν στα των μέσων ενημέρωσης. Τα επιγραμμικά μέσα ενημέρωσης και τα μπλόγκ έπαιξαν ολοένα και πιο θετικό ρόλο στην ελευθερία του λόγιου. Ύστερα από επικρίσεις διεθνών και εγχώριων ακτιβιστών, ο προσωρινός «νόμος για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο» τροποποιήθηκε με την κατάργηση των διατάξεων που περιόριζαν την ελευθερία των επιγραμμικών μέσων ενημέρωσης. Η κυβέρνηση εισήγαγε θετικές τροποποιήσεις του ποινικού κώδικα με σκοπό μεγαλύτερες ποινές για τους δράστες εγκλημάτων τιμής. Η προστασία από βία στην οικογένεια και η προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών ενισχύθηκαν μέσω του προσωρινού νόμου περί προσωπικής κατάστασης. Η Ιορδανία συνέχισε να εφαρμόζει de facto μορατόριουμ των εκτελέσεων. Η ιορδανική νομοθεσία απαγορεύει τα βασανιστήρια και την κακομεταχείριση, επετράπη δε στη ΔΕΕΣ και στο Εθνικό Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (NCHR) να επισκεφθούν κέντρα κράτησης· ωστόσο, διεθνείς ΜΚΟ ανέφεραν κάποια κρούσματα στα αστυνομικά τμήματα και τα κέντρα κράτησης. Η Επιτροπή του ΟΗΕ καθώς και ο Ειδικός Εισηγητής του ΟΗΕ για τα βασανιστήρια εξέφρασαν ανησυχία για την απουσία ανεξάρτητου μηχανισμού καταγγελιών και νομικών διασφαλίσεων. Η καταπολέμηση της διαφθοράς εξακολούθησε να προξενεί ανησυχία δεδομένου ότι θα πρέπει να ενταθεί.

Ο προσωρινός εκλογικός νόμος που εκδόθηκε τον Μάιο του 2010 βελτιώνει ορισμένες εκλογικές διαδικασίες, χρειάζονται όμως και άλλες μεταρρυθμίσεις προκειμένου να εξασφαλιστεί μια πλουραλιστική πολιτική εκπροσώπηση, ισοτιμία και διαφάνεια. Στις αρχές Νοεμβρίου του 2010 έγιναν κοινοβουλευτικές εκλογές, ακριβώς έναν χρόνο αφότου ο Βασιλεύς Αμπντάλα διέλυσε τη Βουλή.

5.2.15 Λίβανος

Η τρίτη συνεδρίαση της υποεπιτροπής για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη διακυβέρνηση και τη δημοκρατία πραγματοποιήθηκε στις 3 Μαρτίου του 2010 στη Βηρυτό. Το Συμβούλιο Σύνδεσης του Ιουνίου έδωσε άλλη μια ευκαιρία για συζήτηση με θέμα τις μεταρρυθμίσεις που προβλέπει το σχέδιο δράσης ΕΕ-Λιβάνου στα πλαίσια της ΕΠΓ.

Οι αποστολές παρατήρησης εκλογών το 2005 και το 2009 προέβησαν σε συγκεκριμένες συστάσεις για ευθυγράμμιση προς τα διεθνή πρότυπα. Οι εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης τον Ιούνιο του 2010 διεξήχθησαν ομαλά, παρότι δεν είχαν επέλθει οι απαραίτητες μεταρρυθμίσεις. Μια υπουργική δήλωση της κυβέρνησης προέβλεπε ότι ο εκλογικός νόμος θα έχει ολοκληρωθεί έως τον Σεπτέμβριο του 2011 προκειμένου για τις εθνικές εκλογές του 2013. Αναφέρεται ότι είναι έτοιμο υπουργικό νομοσχέδιο βασισμένο σε παλαιότερες συστάσεις. Η ΕΕ θα διαθέσει 2 εκατομμύρια ευρώ ειδικά για τη στήριξη των εκλογικών μεταρρυθμίσεων στον Λίβανο εν όψει των εκλογών του 2013.

Η ΕΕ εξακολούθησε να προτρέπει τον Λίβανο να μεταρρυθμίσει τον δικαιοδοτικό του τομέα και να ενδυναμώσει την ανεξαρτησία του. Η ΕΕ έχει επανειλημμένα συστήσει στον Λίβανο να μετατρέψει το de facto μορατόριουμ για τη θανατική ποινή σε ολοσχερή κατάργησή της.

Η ΕΕ συνέχισε να παρακινεί τον Λίβανο να βελτιώσει την κατάσταση των Παλαιστινίων προσφύγων, ιδίως σε σχέση με το δικαίωμά τους στην εργασία και την κατοχή περιουσίας, στην κληρονομία και στην καταχώρηση περιουσιακών στοιχείων. Οι νομοθετικές τροποποιήσεις της εργατικής νομοθεσίας που εισήχθησαν το 2010 είναι ενθαρρυντικές, αλλά απαιτούν ουσιαστική εφαρμογή. Σημειώθηκε με ικανοποίηση η περαιτέρω πρόοδος στην καταγραφή προσφύγων δίχως έγγραφα ταυτότητας.

Περί τα τέλη του έτους οι έριδες όσον αφορά το Ειδικό Δικαστήριο για τον Λίβανο οδήγησαν σε παράλυση των θεσμών και περιόρισαν την πρόοδο της μεταρρυθμιστικής ατζέντας του Λιβάνου.

Κατά την ίδια περίοδο ήταν η σειρά του Λιβάνου να υποβληθεί στην καθολική περιοδική επανεξέταση από το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ. Ο Λίβανος αποδέχθηκε διάφορες σημαντικές συστάσεις, π.χ. για την ποινικοποίηση κάθε μορφής βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης, απορρίπτοντας όμως βασικές συστάσεις όσον αφορά τα δικαιώματα των γυναικών, των μεταναστών καθώς και για την κατάργηση της θανατικής ποινής.

Τον Δεκέμβριο του 2010 παρουσιάστηκε ένα σχέδιο εθνικού προγράμματος δράσης· ωστόσο τέσσερις βασικές εκθέσεις δεν έχουν ακόμα υποβληθεί.

Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών διεπίστωσαν ότι παρά την απαγόρευσή της από τον λιβανικό ποινικό κώδικα, η αυθαίρετη κράτηση ήταν συνήθης. Η οικτρή κατάσταση των φυλακών είναι πρόξενος ανησυχιών. Το 70% των εγκλειστών περιμένουν να δικαστούν ή μάλιστα έχουν εκτίσει την ποινή τους.

5.2.16. Συρία

Οι εκτεταμένες καταπατήσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Συρία συνεχίστηκαν και το 2010. Οι νόμοι έκτακτης ανάγκης συνέχισαν να χρησιμοποιούνται ως δικαιολογία για τις παραβιάσεις της ελευθερίας του λόγιου και του συνεταιρίζεσθαι καθώς και άλλων ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων, επίσης δε ως δικαιολογία για βίαιες εξαφανίσεις, κακομεταχείριση κρατουμένων, απαγορεύσεις ταξιδιού, αυθαίρετες συλλήψεις και μεροληπτικές δίκες. Οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εξακολούθησαν να είναι εκτεθειμένοι σε παρενοχλήσεις όπως π.χ. απαιτήσεις των υπηρεσιών ασφαλείας να μην έρχονται σε επαφή με ξένους διπλωμάτες που παρακολουθούν την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Συρία.

Αντιμέτωπη με την επιδείνωση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Συρία, η ΕΕ κάλεσε τις συριακές αρχές να αλλάξουν πορεία. Πιο συγκεκριμένα, η ΕΕ έθεσε επανειλημμένα υπ' όψη των συριακών αρχών τις υποθέσεις τριών διασήμων υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: των κ.κ. Haytham al Maleh, Muhammad al Hassani και Ali Abdullah.

Διαβιβάστηκαν επίσης προσωπικά μηνύματα προς τον Πρόεδρο Άσαντ, και δη στην περίπτωση του παλαίμαχου Σύρου υπερασπιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων Haytham al Maleh. Στις 27 Απριλίου η Υπάτη Εκπρόσωπος εξέδωσε δήλωση εξ ονόματος της ΕΕ στην οποία καλούσε τις αρχές να ελευθερώσουν τους τρεις προαναφερόμενους φυλακισμένους ειδικότερα, αλλά και όλους τους πολιτικούς κρατούμενους της Συρίας, υπενθυμίζοντας τις βάσει του διεθνούς δικαίου δεσμεύσεις της Συρίας. Οι συριακές αρχές απέρριψαν την έκκληση της ΕΕ με τον επιχειρήμα ότι η ΕΕ αναμιγνύεται στα εσωτερικά της χώρας και χρησιμοποιεί δύο μέτρα και σταθμά για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η Συρία συνέχισε να αφήνει αναπάντητη την πρόσκληση της ΕΕ να υπογραφεί η Συμφωνία Σύνδεσης ΕΕ-Συρίας που εκκρεμεί από τον Οκτώβριο του 2009, ισχυριζόμενη ότι οι αρχές εξετάζουν τις πολιτικές και οικονομικές συνέπειες της συμφωνίας. Οι δισταγμοί της Συρίας οφείλονταν επίσης σε αιτιάσεις της για τη στάση της ΕΕ όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η απουσία της Συμφωνίας Σύνδεσης και του συναφούς με αυτήν μηχανισμού διαλόγου στέρησε την ΕΕ και τη Συρία από ένα ομαλό και σταθερό πλαίσιο συζήτησης των μελημάτων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία.

Η προετοιμασία δύο βασικών προγραμμάτων ενωσιακής χρηματοδότησης ξεκίνησε το 2010. Το πρώτο πρόγραμμα, συνολικής αξίας 5 εκατομμυρίων ευρώ, αποσκοπούσε στην αναμόρφωση και τον εκσυγχρονισμό του δικαιοδοτικού συστήματος της Συρίας. Το δεύτερο, ισόποσης αξίας, αποσκοπούσε στην ενίσχυση της ικανότητας των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

5.2.17 Τυνησία

Η προαγωγή του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παρέμεινε κεντρικό αντικείμενο του διαρθρωμένου διαλόγου μεταξύ ΕΕ και Τυνησίας. Οι πολιτικές εξελίξεις στην Τυνησία και τα ζητήματα που άπτονται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια της ογδότης συνόδου του Συμβουλίου Σύνδεσης ΕΕ-Τυνησίας, το οποίο διεξήχθη στις Βρυξέλλες την 12η Μαΐου του 2010. Κατά τη διάρκεια της συνόδου αυτής, η ΕΕ και η Τυνησία συμφώνησαν να συστήσουν ad hoc ομάδα με σκοπό να καταρτιστεί οδικός χάρτης που θα δώσει στην Τυνησία προηγμένο καθεστώς κατά τα οριζόμενα στην Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας. Η τρίτη σύνοδος της υποεπιτροπής για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, η οποία είχε προγραμματιστεί για τον Δεκέμβριο του 2009, έλαβε χώραν στις 25 Φεβρουαρίου του 2010.

Η ΕΕ αξιοποίησε τον διάλογό της με την Τυνησία για να θέσει συγκεκριμένα θέματα όσον αφορά την έλλειψη θεμελιωδών ελευθεριών και ειδικότερα όσον αφορά τις επιθέσεις κατά υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και τις καταγγελίες τις σχετικές με την εφαρμογή των νομικών και διαδικαστικών κανόνων προκειμένου για δίκες, συνθήκες κράτησης και μεταχείριση κρατουμένων. Η ΕΕ έλαβε επίσης υπό σημείωση ανησυχητικές αναφορές για την καταπάτηση της ελευθερίας του λόγιου και της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης, όπως και της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι. Η δυνατότητα πρόσβασης σε ανεξάρτητες πηγές πληροφοριών ήταν ελάχιστη το 2010, οι δε ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αντιμετώπισαν συχνά διάφορα εμπόδια στο έργο τους, ιδίως μετά την έναρξη ισχύος μιας συγκεκριμένης τροποποίησης του ποινικού κώδικα.

Μετά από ένα διάστημα πολιτικής στασιμότητας, το 2010 ξέσπασε αυθόρμητη εξέγερση του λαού που οφειλόταν στην έντονη λαϊκή δυσαρέσκεια κατά του καθεστώτος και στην αυξανόμενη φτώχεια των αγροτικών περιοχών.

5.2.18 Αλγερία

Μετά τη θέση της σε ισχύ τον Σεπτέμβριο του 2005, η Συμφωνία Σύνδεσης ΕΕ-Αλγερίας είναι το πλαίσιο διαλόγου για τα θέματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας. Η πέμπτη σύνοδος του Συμβουλίου Συνεργασίας ΕΕ-Αλγερίας που έγινε στο Λουξεμβούργο την 15η Ιουνίου του 2009 ήταν για την ΕΕ η ευκαιρία να εισηγηθεί την εμπέδωση αυτού του διαλόγου. Η ΕΕ και η Αλγερία συμφώνησαν να συσταθεί υποεπιτροπή ΕΕ-Αλγερίας για τον πολιτικό διάλογο, την ασφάλεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι τελικές διαδικασίες της οποίας ενεργοποιούνται ήδη. Η πρώτη συνεδρίαση της υποεπιτροπής προγραμματίστηκε για το δεύτερο εξάμηνο του 2011.

Η Αλγερία βρίσκεται αντιμέτωπη με τρομοκρατικές επιθέσεις της Αλ Κάιντα του Ισλαμικού Μαγκρέμπ (AQIM). Η κατάσταση στην περιοχή του Σαχέλ όπως και η κρίση της Λιβύης στις αρχές του 2011 οι φόβοι της Αλγερίας για απειλές κατά της ασφαλείας της έγιναν εντονότεροι. Η ΕΕ εξέφρασε την ανησυχία της μήπως τα μέτρα ασφαλείας οδηγήσουν σε περιορισμούς των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ύστερα από τα επεισόδια του 2010, η ΕΕ παρακολούθησε προσεκτικά την κατάσταση όσον αφορά την ελευθερία θρησκείας και συνείδησης.

Μετά τις προεδρικές εκλογές τον Απρίλιο του 2009 η πολιτική κατάσταση της χώρας παρέμεινε αμετάβλητη. Οι αρχές της Αλγερίας ήταν την κατάσταση έκτακτης ανάγκης στις αρχές του 2011 και υποσχέθηκαν κοινωνικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Ο Πρόεδρος Μπουτεφλίκα εξήγγειλε διαδικασία διαβουλεύσεων για το σύνταγμα, τα πολιτικά κόμματα, τα σωματεία και τα μέσα ενημέρωσης. Παρά την ύπαρξη βασικών θεσμών και συνταγματικών διαδικασιών, εξακολουθεί να χρειάζεται σοβαρή βελτίωση του πολιτικού συστήματος ώστε να επιτραπεί η πραγματική συμμετοχή του πολίτη και της κοινωνίας των πολιτών.

5.2.19 Μαρόκο

Η πρώτη σύνοδος κορυφής ΕΕ-Μαρόκου μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας έλαβε χώραν στη Γρανάδα την 7η Μαρτίου του 2010, αμφότερες δε οι πλευρές δήλωσαν ότι χαίρουν επειδή δρομολογήθηκε το έργο που θα φέρει το νομοθετικό πλαίσιο του Μαρόκου πλησιέστερα προς το ενωσιακό κεκτημένο. Η ένατη σύνοδος του Συμβουλίου Σύνδεσης ΕΕ-Μαρόκου πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 13 Δεκεμβρίου του 2010. Η πέμπτη συνεδρίαση της υποεπιτροπής ΕΕ-Μαρόκου για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον εκδημοκρατισμό και τη διακυβέρνηση πραγματοποιήθηκε στη Ραμπάτ την 11η Οκτωβρίου του 2010, τις παραμονές των διαπραγματεύσεων του νέου σχεδίου δράσης για το «προηγμένο καθεστώς» του Μαρόκου. Η συνεδρίαση ασχολήθηκε με τα ζητήματα της λειτουργίας του δικαιοδοτικού συστήματος, καθώς και της προαγωγής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών. Το Μαρόκο παρουσίασε επίσης που σημειώθηκε σε θέματα που άπτονται του κράτους δικαίου. Η ΕΕ αξιοποίησε αυτή την περίπτωση για να αναγνωρίσει τις αναληφθείσες δεσμεύσεις για παγίωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για επέκταση του πεδίου των ατομικών ελευθεριών. Τόνισε ωστόσο ότι οι δεσμεύσεις αυτές θα πρέπει να υλοποιηθούν έγκαιρα, των δικαιωμάτων των γυναικών και της αναμόρφωσης της δικαιοσύνης μη εξαιρουμένων. Εξέφρασε επίσης ανησυχίες για την κατάσταση της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι και της ελευθερίας του λόγιου. Τέλος, η ΕΕ επικρότησε την οριστικοποίηση του εθνικού σχεδίου δράσης για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα και δήλωσε ότι αναμένει την υλοποίησή του.

Τον Μάιο του 2010 πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση με σκοπό τη σύσταση μικτής κοινοβουλευτικής επιτροπής ΕΕ-Μαρόκου. Η ΕΕ δήλωσε και πάλι ότι στηρίζει το έργο της Επιτροπής Δικαιοσύνης και Συμφιλίωσης, σκοπός του οποίου είναι να εγκαθιδρυθεί νέα νοοτροπία σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ προέτρεψε επίσης το Μαρόκο να συνεχίσει την ρωμαλέα μεταρρύθμιση του δικαιοδοτικού συστήματος.

Η ΕΕ δήλωσε εκ νέου ότι τάσσεται υπέρ παγίωσης της ελευθερίας του λόγιου και απεριόριστης ελευθερίας του τύπου. Στη συνάρτηση αυτή, η ΕΕ εξέφρασε ικανοποίηση για το σεμινάριο που διοργανώθηκε το 2010 στα πλαίσια του ΕΙΔΗΡ, συνεχάρη δε το Μαρόκο για τον εθνικό διάλογο με θέμα τα μέσα ενημέρωσης και την κοινωνία που δρομολογήθηκε στις αρχές του 2010. Η ΕΕ προέτρεψε το Μαρόκο να συνεχίσει τις μεταρρυθμίσεις στον τομέα αυτόν και να θεσπίσει νέο κώδικα του τύπου· κάλεσε επίσης το Μαρόκο να εφαρμόσει δίχως περιορισμούς τη νομοθεσία περί ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι και του συνέρχεσθαι, και να προστατέψει τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως στη Δυτική Σαχάρα.

5.2.20 Δυτική Σαχάρα

Στον διάλογό της με το Μαρόκο και την Αλγερία, η ΕΕ συνέχισε να παρακολουθεί το ζήτημα της Δυτικής Σαχάρας, ιδίως όσον αφορά τα ανθρωπιστικά ζητήματα που σχετίζονται με τη διένεξη. Η ΕΕ δίνει μεγάλη σημασία στην βελτίωση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Δυτική Σαχάρα, όπου εξακολούθησαν να υπάρχουν προβλήματα στο θέμα της ελευθερίας του λόγιου και του συναθροίζεσθαι. Η ΕΕ στηρίζει ανεπιφύλακτα τη δέσμευση του Γενικού Γραμματέα των ΗΕ και του προσωπικού του απεσταλμένου στο ζήτημα της Δυτικής Σαχάρας, απηύθυνε δε έκκληση στους εμπλεκόμενους να συνεχίσουν τις διαπραγματεύσεις υπό την αιγίδα του ΟΗΕ προκειμένου να βρεθεί μια δίκαιη, μόνιμη και αμοιβαίως αποδεκτή πολιτική λύση.

5.2.21. Λιβύη

Στα πλαίσια του διαλόγου της με τις λιβυκές αρχές το 2010, η ΕΕ εξέφρασε ανησυχία για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δη στους τομείς των βασανιστηρίων, της ελευθερίας του τύπου, της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι, των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες και των ανθρώπινων δικαιωμάτων των γυναικών.

Ύστερα από την απόφαση της ΕΕ τον Νοέμβριο του 2008 να αρχίσει διαπραγματεύσεις με τη Λιβύη σχετικά με συμφωνία πλαίσιο, το 2010 πραγματοποιήθηκαν εννέα διαπραγματευτικοί γύροι. Σκοπός της συμφωνίας ήταν να δοθεί ευκαιρία για εντατικοποίηση του διαλόγου μεταξύ της ΕΕ και της Λιβύης. Ουσιώδη στοιχεία της συμφωνίας επρόκειτο να συνιστούν ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δημοκρατικών αρχών. Πέραν αυτού, η συμφωνία θα προέβλεπε σύμπραξη στον σεβασμό και την ενίσχυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στη διαμόρφωση και παγίωση δημοκρατικών θεσμών, χρηστής διακυβέρνησης και κράτους δικαίου. (Όμως, λίγο μετά τη λήξη της υπό εξέταση περιόδου και κατόπιν της άγριας καταστολής και των επιθέσεων κατά αμάχων από το καθεστώς, δεδομένου δε ότι η διαπραγματευτική οδός είχε πλέον εξαντληθεί, η ΕΕ αποφάσισε στις 22 Φεβρουαρίου του 2011 να αναστείλει τις διαπραγματεύσεις για συμφωνία πλαίσιο ΕΕ-Λιβύης).

5.3 Ρωσία και Κεντρική Ασία

5.3.1 Ρωσία

Τα ανθρώπινα δικαιώματα εξακολούθησαν να συμπεριλαμβάνονται σε όλα τα επίπεδα πολιτικού διαλόγου μεταξύ ΕΕ και Ρωσίας. Η ΕΕ υπογράμμισε και πάλι την ουσιώδη προσοχή που αποδίδει στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στο κράτος δικαίου στα πλαίσια της στρατηγικής διμερούς της σχέσης με τη Ρωσική Ομοσπονδία, δεδομένου προ πάντων ότι εξακολουθούν να ισχύουν περιορισμοί στο δικαίωμα του συνέρχεσθαι, επίσης δε λόγω του προβληματικού περιβάλλοντος για το έργο των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του μεγάλου αριθμού καταπατήσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον Βόρειο Καύκασο. Η ΕΕ συνέχισε να παρακολουθεί τις εξελίξεις στον τομέα του κράτους δικαίου, και ειδικότερα την διερεύνηση του θανάτου των Σεργκέϊ Μαγκνίτσκι, Ναταλίας Εστεμίροβα και Άννας Πολιτόφσκαγια.

Η ΕΕ σημείωσε με ικανοποίηση τα επαναλαμβανόμενα αιτήματα του Προέδρου Μεντβιέντεφ για βελτίωση της λειτουργίας της δικαιοσύνης και των οργάνων επιβολής του νόμου, καθώς και τις προσπάθειες για την στήριξη της κοινωνίας των πολιτών μέσω του Προεδρικού Συμβουλίου για την κοινωνία των πολιτών και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ΕΕ επεσήμανε τα προβλήματα που παραμένουν, όπως η λειτουργία του εκλογικού συστήματος, τονίζοντας διαρκώς ότι είναι πρόθυμη να συνεργαστεί με τις ρωσικές αρχές και δη στα πλαίσια της εταιρικής σχέσης για τον εκσυγχρονισμό.

Η ΕΕ ολοκλήρωσε, συσχεπτόμενη με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την κοινωνία των πολιτών, μια αξιολόγηση των διαβουλεύσεων ΕΕ-Ρωσίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα, πέντε χρόνια μετά τη δρομολόγησή τους (2005-2009). Η έκθεση οριοθετούσε ορισμένες συστάσεις για βελτίωση της απόδοσής τους και για τη διασύνδεσή τους με τις ευρύτερες σχέσεις ΕΕ-Ρωσίας, συν τοις άλλοις και στο πολυμερές πλαίσιο. Κατ' αυτόν τον τρόπο η ΕΕ έλαβε υπ' όψη τις ανησυχίες που εξέφρασαν τα τελευταία χρόνια ορισμένοι φορείς (ΜΚΟ, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο) για τα φτωχά αποτελέσματα των διαβουλεύσεων. Τούτου ένεκα, η ΕΕ θα επιθυμούσε να συμφωνήσει η Ρωσία για κάποιες αλλαγές στον τρόπο των διαβουλεύσεων που είχαν αρχικά συμφωνηθεί κατά τη σύνοδο κορυφής ΕΕ-Ρωσίας στη Χάγη τον Νοέμβριο του 2004.

Οι διετείς διαβουλεύσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα πραγματοποιήθηκαν στις Βρυξέλλες τον Απρίλιο και τον Νοέμβριο του 2010. Οι διαβουλεύσεις έδωσαν και στις δύο πλευρές την ευκαιρία να προβάλουν διάφορα μελήματα, να συζητήσουν δε και να ανταλλάξουν βέλτιστες πρακτικές, ειδικότερα στους τομείς της καταπολέμησης των διακρίσεων, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας· της λειτουργίας της δικαιοσύνης και της αναμόρφωσης των υπηρεσιών επιβολής του νόμου· των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών· της ελευθερίας του λόγιου, του συνεταιρίζεσθαι και του συναθροίζεσθαι και του ρόλου των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ είχε την ευκαιρία να εκφράσει τις σοβαρές της ανησυχίες σε μερικούς τομείς, μεταξύ άλλων και σε σχέση με την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον Βόρειο Καύκασο, να υποβάλει δε κατάλογο ατομικών υποθέσεων που ενδιαφέρουν τις ρωσικές αρχές. Η Ρωσική Ομοσπονδία προέβαλε ωσαύτως ορισμένα ζητήματα που την ανησυχούν εξ' επόψεως ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε κάποια κράτη μέλη της ΕΕ, όπως φερ' ειπείν τα δικαιώματα των Ρομά και Σίντι.

Ως συνήθως, πριν από τις διαβουλεύσεις η ΕΕ είχε συναντήσεις με εκπροσώπους διεθνών και ρωσικών ΜΚΟ στη Μόσχα και στις Βρυξέλλες, προκειμένου να ληφθούν υπ' όψη οι γνώμες της κοινωνίας των πολιτών. Στην προετοιμασία των διαβουλεύσεων, συνεργάστηκε στενά και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το οποίο και ενημερώθηκε εν συνεχεία για την έκβασή τους.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα συνιστούν μόνιμο σημείο των συνόδων κορυφής ΕΕ-Ρωσίας, έτυχαν δε μεγάλης προβολής και στις δύο συνόδους κορυφής του 2010, στο Ροστόβ (1 Ιουνίου) και στις Βρυξέλλες (7 Δεκεμβρίου), όπου η ΕΕ ζήτησε από τη Ρωσία να σεβαστεί τις διεθνείς της υποχρεώσεις περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, απαριθμώντας ταυτόχρονα έναν αριθμό υποθέσεων υψηλού επιπέδου που ενδιαφέρουν την ΕΕ. Τα ανθρώπινα δικαιώματα συζητήθηκαν επίσης δια μακρών κατά τη διάρκεια του Μόνιμου Συμβουλίου Εταιρικής Σχέσης για την ελευθερία, την ασφάλεια και τη δικαιοσύνη, το οποίο έλαβε χώραν στις Βρυξέλλες τον Νοέμβριο.

Διαρκούντος του 2010 η ΕΕ εξεδήλωσε δημόσια τις ανησυχίες της για ορισμένες εξελίξεις στη Ρωσική Ομοσπονδία, οι οποίες τόνισαν ότι ο σεβασμός της ελευθερίας του λόγιου στη Ρωσία θα πρέπει να κατοχυρωθεί αποτελεσματικά συνάδοντας με τις πολυμερείς υποχρεώσεις της χώρας, ως μέρους συγκεκριμένα της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών και ως συμμετέχοντος στον ΟΑΣΕ κράτους μέλους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση κατεδίκασε τη βάρβαρη επίθεση κατά του Ρώσου Δημοσιογράφου Ολέγκ Κασίν της εφημερίδας Κομερσάντ στις 6 Νοεμβρίου του 2010 και κατά του ακτιβιστή υπέρ της διάσωσης του δάσους Χίμκι, Κονσταντίν Φετίσοφ στις 4 Νοεμβρίου 2010. Οι επιθέσεις αυτές συνέβησαν ενόσω η ΕΕ διεπίστωνε μια άκρως ανησυχητική τάση βίας, εκφοβισμού και ανασφάλειας που αντιμετωπίζουν δημοσιογράφοι, μπλόγκερ και ακτιβιστές στη Ρωσική Ομοσπονδία. Η ΕΕ εδράττετο της ευκαιρίας των διαβουλεύσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα προκειμένου να παρακινήσει τις ρωσικές αρχές να διερευνήσουν διεξοδικά και αποτελεσματικά τις συγκεκριμένες, αλλά και άλλες επιθέσεις κατά δημοσιογράφων και υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να κάνουν ό,τι μπορούν για να εξασφαλίσουν την προστασία τους και να προσαγάγουν τους υπεύθυνους στη δικαιοσύνη.

Όσον αφορά το κράτος δικαίου, η ΕΕ παρακολούθησε εκ του σύνεγγυς τη δίκη κατά του πρώην κατόχου της πετρελαϊκής εταιρείας ΓΙΟΥΚΟΣ Μιχαήλ Χοντορκόφσκι και του συνεταίρου του Πλατόν Λεμπέντεφ. Τον Δεκέμβριο η ΕΕ εξέφρασε την ανησυχία και την απογοήτευσή της ύστερα από καταγγελίες για παρατυπίες της διαδικασίας και παρότρυνε τη Ρωσία να σεβαστεί την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και το δικαίωμα κάθε πολίτη για δίκαιη δίκη, πράγμα που βρίσκεται εμπεδωμένο στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μέρος της οποίας είναι η Ρωσία.

Όσον αφορά τη συνεργασία σε διεθνή φόρουμ, η ΕΕ εχαιρέτισε την ψήφο της Ρωσίας υπέρ του ψηφίσματος της ΓΣΗΕ το οποίο απευθύνει έκκληση για μορατόριουμ της θανατικής ποινής. Τον Φεβρουάριο η ΕΕ υποδέχθηκε με ικανοποίηση την επικύρωση του Πρωτοκόλλου 14 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από τη Ρωσική Ομοσπονδία, πράγμα που επέτρεψε να τεθεί σε ισχύ. Η εφαρμογή του Πρωτοκόλλου 14 θα ενισχύσει τη Σύμβαση και θα καταστήσει το έργο του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αποτελεσματικότερο και ουσιαστικότερο, ενισχύοντας τον ζωτικό του ρόλο στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ευρώπη. Αμφότερες οι πλευρές συνέχισαν να συζητούν τρόπους για να συσφιχθεί η συνεργασία τους υπό το πρίσμα διαφορετικών ακόμα απόψεών τους και συγκεκριμένα για τον ρόλο και τη λειτουργία του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ ή για το εύρος του έργου του Συμβουλίου της Ευρώπης ή του ΟΑΣΕ/ODIHR.

5.3.2 Κεντρική Ασία (από περιφερειακή άποψη)

Από την έγκρισή της κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 21ης και 22ας Ιουνίου του 2007 και μετά, η «Στρατηγική της ΕΕ για μια νέα εταιρική σχέση με την Κεντρική Ασία» παρέχει το πλαίσιο των σχέσεων της ΕΕ με την Κεντρική Ασία. Η στρατηγική αναγνωρίζει ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα, το κράτος δικαίου, η χρηστή διακυβέρνηση και ο εκδημοκρατισμός είναι το υπόβαθρο για μακροπρόθεσμη πολιτική σταθερότητα και οικονομική ανάπτυξη της Κεντρικής Ασίας. Τα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων υπομνήστηκαν ως εκ τούτου σε κάθε κράτος της Κεντρικής Ασίας μέσω διαφόρων διαύλων, μεταξύ των οποίων η υπουργική σύνοδος ΕΕ-Κεντρικής Ασίας στην Τασκένδη (Ουζμπεκιστάν) στις 7 Απριλίου του 2010.

Σύμφωνα με τη στρατηγική αυτή, η ΕΕ έχει εγκαινιάσει διαρθρωμένους διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα με όλες τις χώρες της περιοχής. Οι διάλογοι αυτοί είχαν συχνά δυσκολίες, επέτρεψαν όμως να γίνει συζήτηση επί όλων των θεμάτων που προξενούν ανησυχία, διαφόρων ατομικών υποθέσεων μη εξαιρουμένων. Γενικώς υπήρξε ενδιαφέρον για διερεύνηση των ορίων πρακτικής συνεργασίας και για ενημέρωση σχετικά με ενωσιακές εμπειρίες στον χειρισμό ζητημάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δημοκρατίας. Οι διάλογοι προετοιμάζονται σε στενή συνεννόηση με την τοπική και διεθνή κοινωνία των πολιτών. Η συνεισφορά της κοινωνίας των πολιτών επιζητήθηκε επίσης μέσω σεμιναρίων που διοργάνωσε η ΕΕ με τέσσερις χώρες της Κεντρικής Ασίας²⁷. Αντικείμενο αυτών των σεμιναρίων ήταν οι διεθνείς προδιαγραφές, οι ευρωπαϊκές βέλτιστες πρακτικές, οι εθνικές νομοθεσίες και η πρακτική τους εφαρμογή. Τα σεμινάρια έδωσαν μια ευκαιρία για ανταλλαγή απόψεων μεταξύ εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών, πανεπιστημιακών και κρατικών λειτουργών της Ευρώπης και της Κεντρικής Ασίας, καταλήγοντας εν γένει στη διαμόρφωση λεπτομερών συστάσεων για τις νομοθετικές και πρακτικές αλλαγές που χρειάζονται προκειμένου να εξασφαλιστεί η πλήρης συμμόρφωση προς τα διεθνή και εθνικά πρότυπα τα οποία άλλωστε παρουσιάστηκαν στους κρατικούς λειτουργούς. Στους διαλόγους αυτούς δόθηκε συνέχεια με επαφές μεταξύ των εθνικών αρχών και των διπλωματικών εκπροσωπήσεων της ΕΕ, καθώς και με τη χρηματοδότηση προγραμμάτων, μεταξύ άλλων και στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Μέσου για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Με τις χώρες της Κεντρικής Ασίας εκπονήθηκαν επίσης σε εθνικό επίπεδο προγράμματα και σχέδια διμερούς συνεργασίας που έχουν άμεση συνάφεια με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Πιο συγκεκριμένα, η ΕΕ στήριξε τη μεταρρύθμιση του δικαιοδοτικού και του σωφρονιστικού συστήματος, καθώς και την ευαισθητοποίηση και δημιουργία ικανοτήτων στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συνεχίστηκαν επίσης καθ'όλο το 2010 οι δραστηριότητες στα πλαίσια της περιφερειακής πρωτοβουλίας για το κράτος δικαίου στην Κεντρική Ασία, όπως προβλέπει η Στρατηγική²⁸.

Η ΕΕ εξακολούθησε να θίγει ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλες τις φάσεις του πολιτικού της διαλόγου με τις χώρες της περιοχής και συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια των συνόδων του Συμβουλίου Συνεργασίας και της Επιτροπής Συνεργασίας, αλλά και σε άλλες συνθέσεις. Έγιναν και ορισμένα διμερή διαβήματα με τις χώρες της περιοχής σε περιπτώσεις ανησυχιών για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

²⁷ http://eeas.europa.eu/human_rights/dialogues/civil_society

²⁸ http://eeas.europa.eu/central_asia/docs/factsheet_law_en.pdf

Η συμβολή στην εφαρμογή της ενωσιακής πολιτικής για τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι μέρος της εντολής του ΕΕΕΕ για την Κεντρική Ασία, κ. Pierre Morel, ο οποίος εξακολούθησε να θίγει ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά τις επισκέψεις του στην περιοχή και κατά τις διμερείς του επαφές. Ο ΕΕΕΕ αποδείχθηκε ο καταλληλότερος στο να κομίζει απρόσκοπτα τα μηνύματα της ΕΕ στα ανώτατα επίπεδα της πολιτικής ηγεσίας της περιοχής όπως σε προέδρους, πρωθυπουργούς και υπουργούς εξωτερικών.

Η ΕΕ συνεργάστηκε στενά με τον ΟΑΣΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, τον ΟΗΕ και τον Ύπατο Αρμοστή του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, και ειδικότερα το περιφερειακό του γραφείο στη Μπισκέκ, μέσω διαλόγου και κοινών προγραμμάτων.

5.3.3 Καζακστάν

Η ΕΕ καλεί αδιαλείπτως τις αρχές του Καζακστάν να υλοποιήσουν και άλλες πολιτικές μεταρρυθμίσεις, ιδίως όσον αφορά την ελευθερία του συναθροίζεσθαι, την θρησκευτική ελευθερία, τον ρόλο της κοινωνίας των πολιτών και των ΜΚΟ, την κατάσταση της αντιπολίτευσης και την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης. Η τρίτη σύνοδος του διαλόγου ΕΕ-Καζακστάν για τα ανθρώπινα δικαιώματα πραγματοποιήθηκε στην Αστανά την 14η Δεκεμβρίου του 2010. Το 11ο Συμβούλιο Συνεργασίας ΕΕ-Καζακστάν που έλαβε χώραν τον Νοέμβριο του 2009 υπογράμμισε την κοινή απόφαση να αναβαθμιστούν οι σχέσεις ΕΕ-Καζακστάν με τη διαπραγμάτευση νέας συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας. Η κοινή δήλωση που ενέκρινε το Συμβούλιο Συνεργασίας τόνιζε ότι «οι στενότεροι και ισχυρότεροι διμερείς δεσμοί πρέπει να συμβαδίζουν με την προσήλωση στις κοινές αξίες της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.» Πέραν αυτού, η διπλωματική αντιπροσωπεία της ΕΕ στο Καζακστάν διεξήγαγε μηνιαίες τριμερείς συνεδριάσεις στις οποίες συμμετείχαν οι εθνικές αρχές και οι τοπικές ΜΚΟ.

5.3.4 Δημοκρατία της Κιργιζίας

Η ΕΕ αξιοποίησε το 10ο Συμβούλιο Συνεργασίας, στις 23 Φεβρουαρίου 2010, για να εκφράσει τον προβληματισμό της για τις εξελίξεις στη Δημοκρατία της Κιργιζίας, ιδίως στον τομέα της ελευθερίας της έκφρασης και της ελευθερίας του συνέρχεσθαι. Παρότρυνε τις αρχές της Κιργιζίας να βελτιώσουν την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ειδικότερα θέτοντας τέλος στις αυθαίρετες συλλήψεις στη νότια Κιργιζία, αντιμετωπίζοντας τις ελλείψεις των κανόνων των διαδικαστικών εγγυήσεων, και ανακουφίζοντας τις πιέσεις έναντι των δικαστών και των συνηγόρων υπεράσπισης. Μετά τον τελευταίο γύρο του διαλόγου ΕΕ-Δημοκρατίας της Κιργιζίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες, (13 Οκτωβρίου 2009), η ΕΕ εξακολούθησε να διατυπώνει τις ανησυχίες της για τον αριθμό των επιθέσεων κατά των πολιτικώς δραστηριοποιημένων δημοσιογράφων της χώρας και άλλων υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ των οποίων και του κ. Azimjan Askarov. Η ΕΕ δέχθηκε με ικανοποίηση την επικύρωση από τη Δημοκρατία της Κιργιζίας του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Διεθνούς Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (OPCAT).

Μετά την αλλαγή του καθεστώτος τον Απρίλιο του 2010, εγκρίθηκε με δημοψήφισμα νέο σύνταγμα που καθιερώνει ένα καθεστώς ημι-κοινοβουλευτισμού. Οι βουλευτικές εκλογές που διεξήχθησαν τον Οκτώβριο του 2010 θεωρήθηκαν ευρέως ότι αποτελούν τις πρώτες πραγματικά ανταγωνιστικές εκλογές από την εποχή της ανεξαρτησίας. Στις 15 Δεκεμβρίου 2010 σχηματίστηκε μια νέα κυβέρνηση συνασπισμού αποτελούμενη από τρία κόμματα.

Αφετέρου όμως, η αστάθεια που προκλήθηκε από τη βίαιη αλλαγή του καθεστώτος στη Δημοκρατία της Κιργιζίας οδήγησε σε μια αλληλουχία σοβαρότατων κρουσμάτων βίας μεταξύ των εθνοτήτων τον Ιούνιο, στη διάρκεια των οποίων σκοτώθηκαν πολλοί ενώ χιλιάδες άλλοι πολίτες εκτοπίστηκαν από τα σπίτια τους, ενώ συνεχίζουν σποραδικές πράξεις βίας. Παρά τη δέσμευση των νέων αρχών για σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δεν στάθηκαν ικανές να αποτρέψουν τη βία, ενώ συνεχίστηκαν οι αναφορές για παρενοχλήσεις των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καταχρήσεις εκ μέρους των οργάνων επιβολής του νόμου, διακρίσεων εις βάρος ουζμπεκικών μειονοτήτων και ανεπαρκούς εφαρμογής του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη.

Η ΕΕ εξέφρασε τη στήριξή της στη εγκαθίδρυση ενός δημοκρατικού συνταγματικού πλαισίου και του κράτους δικαίου στη χώρα, παρότρυνε τις αρχές της Κιργιζίας να προαγάγουν τη συμφιλίωση μεταξύ των εθνοτήτων και να βελτιώσουν την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η μεταρρύθμιση της δικαστικής εξουσίας, οι δράσεις για την πρόληψη των συγκρούσεων, η προαγωγή της συμφιλίωσης μεταξύ των κοινοτήτων, αποτελούν συνιστώσες της συνεχιζόμενης και σχεδιασμένης αρωγής της ΕΕ προς τη χώρα.

5.3.5 Τατζικιστάν

Ζητήματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα εξετάστηκαν κατά τη σύνοδο του πρώτου Συμβουλίου συνεργασίας ΕΕ-Τατζικιστάν στις 13 Δεκεμβρίου 2010 στις Βρυξέλλες. Η ΕΕ τόνισε ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι θεμελιώδεις ελευθερίες, μεταξύ των οποίων και η ελευθερία έκφρασης και η θρησκευτική ελευθερία, αποτελούν ουσιώδη στοιχεία των διμερών σχέσεων με το Τατζικιστάν. Η δεύτερη υπουργική διάσκεψη ΕΕ-Κεντρικής Ασίας για το Κράτος Δικαίου πραγματοποιήθηκε στο Ντουσάνμπε στις 14 και 15 Ιουνίου 2010. Μεταξύ άλλων, η Διάσκεψη έθιξε ζητήματα που αφορούν το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη και την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας στο Τατζικιστάν. Στις 21 έως 24 Ιουνίου 2010 πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες, σεμινάριο ΕΕ - Κεντρικής Ασίας για την κοινωνία των πολιτών με θέμα τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών. Στο σεμινάριο συμμετείχαν εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών από το Τατζικιστάν οι οποίοι αντήλαξαν απόψεις πάνω σε θέματα όπως η ενδοοικογενειακή βία, η πρόσβαση των γυναικών στην εκπαίδευση και τους πόρους και η θέση της γυναίκας στις συρράξεις.

5.3.6 Τουρκμενιστάν

Η ΕΕ εξακολούθησε να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Τουρκμενιστάν και εξακολούθησε να εκφράζει τη συνεχιζόμενη ανησυχία της όσον αφορά μια σειρά ζητημάτων κατά το διμερή διάλογο, μεταξύ των οποίων και ο διάλογος ΕΕ-Τουρκμενιστάν για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Στις 28 Απριλίου 2010, στο πλαίσιο της τακτικής συνόδου ΕΕ-Κεντρικής Ασίας σε επίπεδο υπουργών εξωτερικών, πραγματοποιήθηκε διμερής συνάντηση στο Τουρκμενιστάν. Η συνάντηση απετέλεσε ευκαιρία για την ΕΕ να προτρέψει το Τουρκμενιστάν να λάβει ουσιαστικά μέτρα για την εφαρμογή μιας σειράς εξαγγελθέντων μεταρρυθμιστικών βημάτων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται σχέδια νομοθετικών αλλαγών όσον αφορά το δικαστικό σύστημα και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, σχέδια για τη μεταρρύθμιση του σωφρονιστικού συστήματος καθώς και η πρόθεση για τη σύσταση ενός πολυκομματικού πολιτικού συστήματος. Η ΕΕ εξέφρασε την ελπίδα ότι τα βήματα αυτά θα συνοδεύονται από περαιτέρω νομοθετικές αλλαγές στις οποίες θα περιλαμβάνεται η θέσπιση νόμου για τα πολιτικά κόμματα και την ελευθερία του συνέρχεσθαι. Η ΕΕ έλαβε υπόψη της τη συμφωνία των αρχών να καλέσουν τον Ειδικό Εισηγητή των ΗΕ σχετικά με το δικαίωμα στην εκπαίδευση και προέτρεψε τις τουρκμενικές αρχές να προβούν σε παρόμοιες προσκλήσεις και προς άλλες ειδικές διαδικασίες των ΗΕ που έχουν ζητήσει πρόσβαση στη χώρα. Η ΕΕ υπενθύμισε ότι η έναρξη ισχύος της ενδιάμεσης εμπορικής συμφωνίας ΕΕ-Τουρκμενιστάν θα πρέπει να συνοδεύεται από μια έντονη υπενθύμιση για πρόοδο σε ορισμένα κρίσιμα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπογράμμισε σχετικά την ανάγκη της άνευ όρων αποφυλάκισης των κρατουμένων λόγω των πολιτικών τους απόψεων, την κατάργηση όλων των εμποδίων στην ελεύθερη μετακίνηση και την ελεύθερη πρόσβαση των ανεξάρτητων παρατηρητών συμπεριλαμβανομένου του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού· περαιτέρω βελτίωση των πολιτικών ελευθεριών, μεταξύ άλλων για τις μη κυβερνητικές οργανώσεις· και την ανάγκη να υλοποιηθούν οι μεταρρυθμίσεις σε όλα τα επίπεδα και τους τομείς της δημόσιας διοίκησης.

Στις 18 Ιουνίου 2010, η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Τουρκμενιστάν διεξήγαν τον τρίτο γύρο του διαλόγου τους για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο Ασκαμπάτ. Η ΕΕ εξέτασε την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Τουρκμενιστάν με ιδιαίτερη προσοχή στη λειτουργία της κοινωνίας των πολιτών, την ελευθερία των μέσων μαζικής ενημέρωσης, της ελευθερίας της σκέψης και του θρησκευάτος, την ελευθερία μετακίνησης / τις βίαιες εκτοπίσεις, και τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος. Η ΕΕ έθιξε επίσης συγκεκριμένα προβλήματα που αφορούν την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, την ελευθερία της έκφρασης, του συνεταιρίζεσθαι και του συνέρχεσθαι, τις συνθήκες στις φυλακές και τα βασανιστήρια. Κατά το διάλογο του Ιουνίου η τουρκμενική πλευρά έγινε αποδέκτης ενός καταλόγου μεμονωμένων περιπτώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων που της παρέδωσε η ΕΕ και συμφώνησε να απαντήσει γραπτώς, ωστόσο τη στιγμή της εκπόνησης της έκθεσης, δεν έχει ακόμα αποστείλει την απάντησή της.

5.3.7 Ουζμπεκιστάν

Ο τέταρτος γύρος του διαλόγου ΕΕ-Ουζμπεκιστάν για τα ανθρώπινα δικαιώματα πραγματοποιήθηκε στις 5 Μαΐου 2010, στο πλαίσιο της υποεπιτροπής για τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις, τα ανθρώπινα δικαιώματα και συναφή ζητήματα. Η ΕΕ αναφέρθηκε σε διάφορες ατομικές περιπτώσεις, καθώς και σε διάφορους προβληματισμούς σχετικά με την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Ουζμπεκιστάν, μεταξύ άλλων την ελευθερία της έκφρασης, τις συνθήκες και την πρόσβαση στις φυλακές, την ελευθερία του θρησκευματος, την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών και τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΕ έθιξε και το ζήτημα της συνεργασίας με τον Ειδικό Εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών για τα βασανιστήρια και την πρόσκληση προς επιτροπή της ΔΟΕ για την επιτήρηση της προόδου ως προς την εφαρμογή των συμβάσεων 138 και 182 της ΔΟΕ κατά της παιδικής εργασίας.

Το Ουζμπεκιστάν έδειξε ενδιαφέρον για προγράμματα συνεργασίας με την ΕΕ σε πολλούς τομείς υπό εξέταση, όπως η δικαστική μεταρρύθμιση, η μεταχείριση που επιφυλάσσεται σε ισοβίτες κατάδικους και κατάδικους με μεγάλες ποινές ως επακόλουθο της κατάργησης της θανατικής ποινής, η εφαρμογή του habeas corpus, η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στις φυλακές, η εφαρμογή από τα δικαστήρια των διεθνών προτύπων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι ενέργειες του Διαμεσολαβητή και οι συστάσεις της ΚΠΕ.

Η ΕΕ δεσμεύτηκε να παρατηρεί εκ του σύνεγγυς και διαρκώς την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Ουζμπεκιστάν και διατύπωσε μια ευρεία σειρά ανησυχιών στο Ουζμπεκιστάν κατά την υπουργική σύνοδο ΕΕ-Κεντρικής Ασίας της 28ης Απριλίου 2010. Με την ευκαιρία της συνεδρίασης της Επιτροπής συνεργασίας της 1ης Ιουλίου, το Ουζμπεκιστάν αναγνώρισε τη σπουδαιότητα του διαρθρωμένου διαλόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα με την ΕΕ.

Το Ουζμπεκιστάν εκπόνησε δύο εκθέσεις το 2010 (για τη CEDAW και το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και τα πολιτικά δικαιώματα, ενώ συντάσσει και άλλες δύο: όσον αφορά τη Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού και το Διεθνές σύμφωνο για τα οικονομικά, τα κοινωνικά και τα πολιτιστικά δικαιώματα. Σύμφωνα με τις ουζμπεκικές αρχές, η Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού πραγματοποίησε περισσότερες από τριάντα επισκέψεις στο Ουζμπεκιστάν το 2010.

Μολαταύτα, η ΕΕ διατύπωσε τη συνεχιζόμενη ανησυχία της για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Ουζμπεκιστάν και ζήτησε την αποφυλάκιση όλων των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των κρατουμένων συνειδήσεως, την απρόσκοπτη λειτουργία των μη κυβερνητικών οργανώσεων σε όλη την επικράτεια του Ουζμπεκιστάν, την πλήρη συνεργασία με όλους τους σχετικούς Ειδικούς Εισηγητές των ΗΕ, την εγγυημένη ελευθερία του λόγου και των μέσων ενημέρωσης και την εφαρμογή των συμβάσεων κατά της παιδικής εργασίας.

5.4 Αφρική

5.4.1 Αφρικανική Ένωση

Ο διάλογος ΑΕ-ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα που ξεκίνησε το 2008, συνέχισε να αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για ανταλλαγές ως προς τις αντίστοιχες προσπάθειες για προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας. Το 2010 πραγματοποιήθηκαν δύο συνεδριάσεις στις Βρυξέλλες και στην Αντίς Αμπέμπα, που εστιάστηκαν σε ζητήματα όπως η συνεργασία ΑΕ-ΕΕ στο πλαίσιο των ΗΕ, περιλαμβανομένων του Συμβουλίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα, της θανατικής ποινής, της ελευθερίας έκφρασης, του συνεταιρίζεσθαι και του συνέρχεσθαι, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και της απόφασης 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ για τις γυναίκες, της ειρήνης και της ασφάλειας, του δικαιώματος στην ανάπτυξη, της εξάλειψης των διακρίσεων (και εις βάρος των LGBT [λεσβιών, γκέι, αμφίφυλων και διαφυλικών]), καθώς και των δικαιωμάτων των μεταναστών, των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων.

Το δεύτερο σεμινάριο της κοινωνίας των πολιτών ΑΕ-ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα πραγματοποιήθηκε στην Αντίς Αμπέμπα στις 18 και 19 Οκτωβρίου 2010. Οι συστάσεις αφορούσαν δύο βασικούς τομείς: την απόφαση 1325 του ΣΑΗΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια, καθώς και τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών και των προσφύγων. Εν τέλει η ΕΕ και η ΑΕ συμφώνησαν, κατά το διάλογο για τα ανθρώπινα δικαιώματα, να προβούν σε ενέργειες όσον αφορά τις συστάσεις της κοινωνίας των πολιτών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η οργάνωση κοινών συνεδριάσεων στρογγυλής τράπεζας για την ανταλλαγή απόψεων και την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών ως προς την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστών, των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο στην Αφρική και στην ΕΕ, και η ανάλυση και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για την εφαρμογή της απόφασης 1325 τόσο στην Αφρική όσο και στην ΕΕ.

Ως απόδειξη των κοινών τους προσπαθειών, η ΕΕ και η ΑΕ εξέδωσαν στις 26 Ιουνίου 2010 κοινή δήλωση επ' ευκαιρία της Διεθνούς Ημέρας των Ηνωμένων Εθνών για τη στήριξη των θυμάτων βασανιστηρίων. Στην παρούσα δήλωση, η ΕΕ και η ΑΕ υπενθυμίζουν την απόφαση 63/166 της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, της 18ης Δεκεμβρίου 2009, και το ψήφισμα 13/L.19 του Συμβουλίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, της 26ης Μαρτίου 2010 και επαναλαμβάνουν ότι τα κράτη πρέπει να λάβουν μόνιμα, αποφασιστικά και αποτελεσματικά μέτρα για την πρόληψη και καταπολέμηση όλων των πράξεων βασανισμού ή άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας. Παρότρυναν επίσης όσα κράτη δεν το έχουν ακόμη πράξει να προσχωρήσουν το ταχύτερο στη Διεθνή Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας καθώς και στο Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης (OPCAT), και να αναγνωρίσουν ότι η Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων είναι αρμόδια να δέχεται ατομικές καταγγελίες.

Το βήμα ΕΕ-Αφρικής για τη δημοκρατική διακυβέρνηση και τα ανθρώπινα δικαιώματα δρομολογήθηκε στις 12 Νοεμβρίου 2010 ως το επιστέγασμα των εργασιών που διεξήχθησαν στο πλαίσιο της κοινής στρατηγικής Αφρικής-ΕΕ, και ειδικότερα της εταιρικής σχέσης για τη δημοκρατική διακυβέρνηση και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το βήμα θα παράσχει ένα ανοικτό, χωρίς εξαιρέσεις και ανεπίσημο χώρο για διάλογο που θα διευκολύνει την εκπόνηση κοινών θεματολογίων διακυβέρνησης και συστάσεων σε ζητήματα όπως η οικονομική διακυβέρνηση και η περιφερειακή ολοκλήρωση. Τα εν λόγω ζητήματα είναι ζωτικής σημασίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς και για την ενίσχυση της οικονομικής μεγέθυνσης. Θα αποτελέσει επίσης τη βάση για πολιτικό διάλογο μεταξύ των δύο ηπείρων και θα διευκολύνει τη βελτιωμένη ενωσιακή στήριξη σε πρωτοβουλίες της αφρικανικής διακυβέρνησης όπως ο Αφρικανικός Μηχανισμός Αξιολόγησης από Ομοτίμους (APRM) και ο Αφρικανικός χάρτης για τη Δημοκρατία, τις Εκλογές και τη Διακυβέρνηση.

Πέραν του διαλόγου ΑΕ-ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι πολιτικοί διάλογοι που διεξάγονται δυνάμει του άρθρου 8 της Συμφωνίας του Κοτονού, παρέχουν ευκαιρίες για την αντιμετώπιση των ανησυχιών ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα σε απευθείας επαφές με τις εθνικές αρχές των αφρικανικών εταίρων χωρών. Ειδικοί διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα διεξήχθησαν με τη Νιγηρία και τη Νότιο Αφρική το 2010.

5.4.2 Αγκόλα

Το νέο σύνταγμα της Αγκόλα τέθηκε σε ισχύ το Φεβρουάριο του 2010 παρέχοντας ισχυρές εγγυήσεις όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες: ελευθερία του Τύπου, θρησκευτική ελευθερία, δικαίωμα του συνέρχεσθαι, η θέση και το πλαίσιο δραστηριοτήτων της κοινωνίας των πολιτών, προστασία των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων. η ισότητα των φύλων, η προάσπιση και προστασία των παιδιών, το εργασιακό περιβάλλον των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Την ίδια στιγμή η κυβέρνηση ίδρυσε τη Γραμματεία ανθρωπίνων δικαιωμάτων η οποία εξαρτάται άμεσα από τον Πρόεδρο και έχει εντολή να παρακολουθεί την εφαρμογή της εθνικής και διεθνούς νομοθεσίας όσον αφορά την προστασία και την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συνεστήθη επίσης μια διατομεακή επιτροπή για την κατάρτιση εκθέσεων ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Λόγω της γενικής μείωσης της βοήθειας των δωρητών στην Αγκόλα (λόγω των πετρελαϊκών της κοιτασμάτων) και του κλεισίματος το 2008 του γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα (OHCHR), η ΕΕ αποτελεί για πολλές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών τη μόνη αξιόπιστη πηγή για τη συνέχιση των δραστηριοτήτων τους ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EIDHR) αποτελεί το μεγαλύτερο μεμονωμένο πρόγραμμα στήριξης των φορέων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Αγκόλα. Τα σημαντικότερα ζητήματα για τις οργανώσεις αυτές είναι: η πρόσβαση στη δικαιοσύνη, η πολιτική συμμετοχή, η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο των αναγκαστικών εξώσεων και τον έλεγχο της παράνομης μετανάστευσης. Όσον αφορά την προγραμματισμένη βοήθεια, το 10^ο ΕΤΑ επικεντρώνεται στη θεσμική στήριξη και την ανάπτυξη ικανοτήτων για τη δικαστικό σύστημα, τη βελτιωμένη διακυβέρνηση του δημόσιου τομέα σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο, τη βελτιωμένη πρόσβαση στην παροχή βασικών δημόσιων υπηρεσιών, στην ενισχυμένη κοινωνική και οικονομική ολοκλήρωση των αγροτικών περιοχών και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Ενόψει των νομοθετικών και προεδρικών εκλογών (το 2012), η ΕΕ και το ΠΑΗΕ συνεργάζονται για να στηριχθεί η παγιοποίηση της δημοκρατικής της παιδείας και των θεσμών με την ανάπτυξη ικανοτήτων των οργάνων διαχείρισης των εκλογών και τη στήριξη των αναγκών της κοινωνίας των πολιτών.

Ο διάλογος δυνάμει του άρθρου 8 της Συμφωνίας του Κοτονού δεν υπήρξε ιδιαίτερα ενεργός, ωστόσο η Αγκόλα και η ΕΕ έχουν δεσμευθεί να ενισχύσουν τις σχέσεις τους ως προς την πολιτική συνεργασία. Μια νέα διαδικασία «κοινής πορείας» θα συνδράμει στην προαγωγή της δημοκρατικής διακυβέρνησης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, και στην καταπολέμηση της διαφθοράς σε περιφερειακό και συνολικό επίπεδο.

5.4.3 Μπουρούντι

Η ΕΕ εξακολουθεί να ανησυχεί για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Μπουρούντι στη διάρκεια του 2010. Το έτος αυτό χαρακτηρίστηκε από ένα κύκλο εκλογών (βουλευτικές, προεδρικές και τοπικές). Πολλοί παρατηρητές καθώς και η ΕΕ χαρακτήρισαν τις εκλογές ως δίκαιες και σύμφωνες προς τα διεθνή πρότυπα.

Αποστολή εκλογικής παρατήρησης. Κατά τις ημέρες των εκλογών επικρατούσε ηρεμία. Σύμφωνα με την ΑΕΠ της ΕΕ, κατά τη βουλευτική εκστρατεία διαπιστώθηκε μείωση του αριθμού των επιθέσεων με χειροβομβίδες (γεγονός που διαπιστώθηκε πριν και μετά τις προεδρικές εκλογές και το μπούκοτάζ της αντιπολίτευσης), αλλά αυξήθηκαν οι συλλήψεις και οι στοχευμένες δολοφονίες. Η Αποστολή διαπίστωσε αυξημένο αριθμό παραβιάσεων των ελευθεριών του συνέρχεσθαι, της διαδήλωσης και της πολιτικής έκφρασης, καθώς και πολλές συλλήψεις υψηλόβαθμου προσωπικού και μελών των κομμάτων της αντιπολίτευσης από την Αστυνομία και την Εθνική υπηρεσία πληροφοριών. Η Υπατη Εκπρόσωπος και ο Επίτροπος για την Ανάπτυξη προέβησαν σε δύο δηλώσεις για τις εκλογές καλώντας όλες τις πλευρές σε διάλογο και επίδειξη αυτοσυγκράτησης.

5.4.4 Τσαντ

Στο πλαίσιο της αυξανόμενης σταθερότητας μετά από τις πολιτικές αναταραχές το 2008 όταν οι επαναστάτες έθεσαν σε κίνδυνο την ασφάλεια της χώρας, το χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ πρόγραμμα PARSET παρείχε στήριξη στο δημόσιο τομέα για την προετοιμασία των εκλογών του 2011. Το εν λόγω πρόγραμμα χρηματοδότησε εθνική απογραφή, την εκπαίδευση του πληθυσμού εν γένει σε θέματα της κοινωνίας και την προαγωγή των γυναικών και της νεολαίας στην πολιτική ζωή της χώρας. Το πρόγραμμα στήριξε την Ανεξάρτητη Εθνική Εκλογική Επιτροπή στις προπαρασκευαστικές της εργασίες για τη δημοκρατική εκλογή του εθνικού κοινοβουλίου.

Για την αντιμετώπιση της διαδεδομένης ατιμωρησίας στη χώρα, η ΕΕ συγχρηματοδότησε, από κοινού με την κυβέρνηση του Τσαντ, δύο μεγάλα προγράμματα για τη μεταρρύθμιση των δυνάμεων εσωτερικής ασφάλειας (PAFSI) και του δικαστικού συστήματος (PRAJUST). Το πρώτο πρόγραμμα, οι δραστηριότητες του οποίου θα αναπτυχθούν το 2011, έως ως στόχο οι δυνάμεις ασφαλείας να επαναπροσανατολιστούν σε υπηρεσία προς όφελος των πολιτών. Στόχος του δεύτερου προγράμματος είναι η ενίσχυση των ικανοτήτων, ως προς τις υποδομές, τον εξοπλισμό και τις δεξιότητες του συνόλου των μελών της δικαστικής εξουσίας (δικαστές, σωφρονιστικοί φύλακες, δικαστική αστυνομία, ιατροδικαστική υπηρεσία ...) προκειμένου το δικαστικό σύστημα να καταστεί επαγγελματικότερο, αποτελεσματικότερο και με σεβασμό των πρακτικών και των αρχών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Με το PRAJUST χρηματοδοτήθηκαν επίσης προγράμματα νομικής βοήθειας που εφαρμόζονται από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση στη δικαιοσύνη των ευάλωτων ομάδων.

Καθόσον το Τσαντ πλήττεται από τη φτώχεια, η γραμμή του προϋπολογισμού για τους μη κρατικούς φορείς της ΕΕ / τις τοπικές αρχές συμπλήρωσε τα σημαντικά αυτά προγράμματα με τη χρηματοδότηση ενώσεων που χρησιμοποιούν προγράμματα για τη βελτίωση της πρόσβασης στην υγεία, την εκπαίδευση και τον πολιτισμό, σε διάφορες περιοχές της χώρας. Ένα ειδικό πρόγραμμα του ΕΤΑ για την Ανατολή συνέβαλε στην αντιμετώπιση των ιδιαίτερων προκλήσεων της περιοχής αυτής, όπου οι πρόσφυγες από το Νταρφούρ και την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία εγκαθίστανται προσωρινά και ένας μεγάλος αριθμός κατοίκων του Τσαντ εξακολουθούν να εκτοπίζονται στο εσωτερικό της χώρας εξ αιτίας των απειλών για την ασφάλειά τους που αποτελούν οι επαναστατικές ομάδες στα σύνορα της χώρας. Το πρόγραμμα αυτό συμβάλλει στη βελτίωση της πρόσβασης στην υγεία (επαναλειτουργία ενός νοσοκομείου και πολλών κέντρων υγείας), πρόσβασης στη δικαιοσύνη (κατασκευή ενός δικαστηρίου το 2011) και της βελτίωσης των πόρων διαβίωσης και της οικονομικής αυτάρκειας. Για τη διασφάλιση της προστασίας του τοπικού πληθυσμού, των εκτοπισθέντων και των προσφύγων στην περιοχή αυτή, η ΕΕ στήριξε τη «Détachement Intégré de Sécurité» (DIS), μια ειδική δύναμη πολιτικής προστασίας που έχει τοποθετήσει η Αποστολή των ΗΕ στην ΚΑΔ και στο Τσαντ (MINURCAT). Η δύναμη αυτή έχει αναλάβει την προστασία του τοπικού και του φιλοξενούμενου πληθυσμού καθώς και την ανθρωπιστική βοήθεια στην περιοχή. Η DIS θα παράσχει στήριξη στους ευάλωτους αυτούς πληθυσμούς η οποία θα βασίζεται σε μια νέα φιλοσοφία των δυνάμεων ασφαλείας του Τσαντ, στο πλαίσιο του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και με ιδιαίτερο βάρος ιδίως σε θέματα ισότητας των φύλων και δικαιοσύνης.

Η ΕΕ παρακολούθησε εκ του σύνεγγυς τις εργασίες της Επιτροπής έρευνας των γεγονότων του 2008 και ειδικότερα εκείνων που σχετίζονταν με την εξαφάνιση του πολιτικού αντιφρονούντος κ. Ibni Oumar Mahmat Saleh.

Με τη βελτίωση της κατάστασης της ασφάλειας και την αμνηστία που χορηγήθηκε επ' ευκαιρία του εορτασμού της 50^{ης} επετείου της ανεξαρτησίας, ένας μεγάλος αριθμός παιδιών (περί τα 1000) που συμμετείχαν σε ένοπλες ομάδες, επανεντάχθηκε στην κοινωνία, χάρις σε προγράμματα των UNICEF και ICRC. Τον Ιούνιο, διεξήχθη περιφερειακή διάσκεψη στην Ντζαμένα για τα παιδιά στρατιώτες στην οποία συμμετείχαν κυβερνητικοί εκπρόσωποι από το Καμερούν, την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, τον Νίγηρα, τη Νιγηρία, το Σουδάν και το Τσαντ, για την ανάπτυξη περιφερειακών στρατηγικών προκειμένου να πάψει η πρακτική αυτή.

Όλες οι ως άνω προσπάθειες για τη βελτίωση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε περιφερειακό, εθνικό και τοπικό επίπεδο ολοκληρώθηκαν με τη χρηματοδότηση από το ECHO που στήριξε τους πόρους διαβίωσης των περισσότερο ευάλωτων πληθυσμών στην περιοχή του Σαχέλ του Τσαντ, όπου η κακή διατροφή εξαπλώνεται, και την πρόσβαση στα βασικά δικαιώματα όπως η υγεία, η εκπαίδευση και η στέγαση των προσφύγων και των εκτοπισμένων.

5.4.5 Ακτή του Ελεφαντοστού

Το 2010, η ΕΕ εξέτασε τα ζητήματα της προστασίας και προαγωγής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ακτή του Ελεφαντοστού στα πλαίσια πολιτικού διαλόγου υψηλού επιπέδου με τις εθνικές αρχές και η συνεργασία για την ανάπτυξη επικεντρώθηκε στην ενίσχυση των ικανοτήτων των κρατικών αρχών για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ παράλληλα ενίσχυσε τις ικανότητες της κοινωνίας προκειμένου να απαιτεί το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η ΕΕ προωθεί δραστήρια την ενίσχυση του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εν γένει, ειδικότερα δε όσον αφορά το πολιτικοποιημένο ζήτημα της πολιτογράφησης των μακράς διάρκειας μεταναστών. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να ενισχύει την προσοχή γύρω από το ως άνω πολιτικό ζήτημα προκειμένου να βελτιώσει τα δικαιώματα των μη ιβοριανών κατοίκων, οι οποίοι καθίστανται ιδιαίτερα ευάλωτοι εξαιτίας της περιορισμένης πρόσβασής τους στην απασχόληση, στην κατοικία και στην ιθαγένεια.

Το 2010 η ΕΕ εκπόνησε ένα σχέδιο συνολικής μεταρρύθμισης της δικαιοσύνης που θα ετίθετο σε εφαρμογή το 2011 για να συμβάλει στη μείωση της ατιμωρησίας και της διαφθοράς και να βελτιώσει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Στο σχέδιο περιλαμβάνεται διάταξη για νομική συνδρομή προς τις γυναίκες, τους ανήλικους και τους μακροχρόνιους κρατούμενους. Όσον αφορά το σωφρονιστικό σύστημα, η ΕΕ κατέβαλε προσπάθειες για τη βελτίωση των δικαιωμάτων των τροφίμων φυλακών μέσω της βελτίωσης των τραγικών συνθηκών διαβίωσης στις φυλακές (μεταξύ των οποίων και βελτίωση της πρόσβασης σε πόσιμο νερό, αποχετευτικού συστήματος και διατροφής).

Η ΕΕ στήριξε τις εθνικές αρχές στην εφαρμογή του νόμου περί γεωργικών εκτάσεων για την αντιμετώπιση του ζητήματος των εδαφικών διαφορών που υφίστανται ιδιαίτερα στη Δυτική περιοχή. Ενεργοποιήθηκε επίσης η συνολική συνδρομή για την τόνωση της κοινωνικής συνοχής και της επίλυσης των διαφορών.

Η ΕΕ στήριξε τη μεταρρύθμιση του ληξιαρχείου το οποίο παρέχει το συνολικό πλαίσιο για την προστασία των ατομικών και των πολιτικών δικαιωμάτων. Επιπροσθέτως, η ΕΕ παρέσχε χρηματοδοτική και τεχνική συνδρομή στην εκλογική διαδικασία, μεταξύ των οποίων και στήριξη στην εκπαίδευση των πολιτών και στο ρόλο επιτήρησης της κοινωνίας των πολιτών. Η ΕΕ κατέβαλε επίσης προσπάθειες για την ενίσχυση της ανεξαρτησίας των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών με στόχο την ενίσχυση της ελευθερίας έκφρασης.

Τέλος, παρασχέθηκε βοήθεια για τη βελτίωση της στήριξης των ατόμων με αναπηρία οι οποίοι είναι κοινωνικά περιθωριοποιημένοι και έχουν εκ των πραγμάτων απολέσει τα νομικά και κοινωνικά δικαιώματά τους. Η ΕΕ διεξήγαγε επίσης διερευνητική μελέτη των θεμάτων που αφορούν την παιδική εργασία στην Ακτή του Ελεφαντοστού.

Στα τέλη του 2010, εμφανίστηκαν ξανά κρίση και εντάσεις μετά την αμφισβητούμενες προεδρικές εκλογές του Νοεμβρίου 2008. Η ΕΕ χορήγησε ανθρωπιστική βοήθεια για να διαφυλαχθούν τα θεμελιώδη δικαιώματα των προσφύγων και των εκτοπισθεισών κοινοτήτων. Κινητοποιήθηκε το Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EIDHR) για τη βελτίωση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα.

Οι μετεκλογικές συρράξεις οδήγησαν σε σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θα πρέπει να εξεταστούν κατά προτεραιότητα ώστε να οικοδομηθεί εκ νέου η εμπιστοσύνη και να διατηρηθεί η ειρήνη. Η συνολική προσέγγιση θα περιλαμβάνει κατά πάσα πιθανότητα τη μεταρρύθμιση του τομέα της ασφάλειας, καθόσον προσωπικό των δυνάμεων ασφαλείας εμπλέκεται συχνά σε βιαιοπραγίες εις βάρος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

5.4.6 Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό

Η ΕΕ συνέχισε να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη ΛΔΚ και να εκφράζει τακτικά την ανησυχία της για τις παραβιάσεις κατά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Όπως παραδείγματος χάριν, με τη δολοφονία του ακτιβιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων Floribert Chebeya τον Ιούνιο, μετά την οποία η ΕΕ εξέδωσε δήλωση ζητώντας από τις αρχές του Κονγκό να προβούν σε αμερόληπτη και ανεξάρτητη διερεύνηση των συνθηκών του θανάτου του. Όπως παραδείγματος χάριν, με τη δολοφονία του ακτιβιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων Floribert Chebeya τον Ιούνιο, μετά την οποία η ΕΕ εξέδωσε δήλωση ζητώντας από τις αρχές του Κονγκό να προβούν σε αμερόληπτη και ανεξάρτητη διερεύνηση των συνθηκών του θανάτου του. Εν τω μεταξύ ολοκληρώθηκε η έρευνα και ξεκίνησε δίκη στην Κινσάσα. Η ΕΕ παρακολουθεί ενεργά τη διεξαγωγή της δίκης.

Η ΕΕ προέβη επίσης σε αρκετά διαβήματα όσον αφορά την προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και των δικαιωμάτων των μειονοτήτων (λεσβίων, γκέι, αμφίφυλων και διαφυλικών). Υπήρξαν και άλλα διαβήματα όποτε κρινόταν απαραίτητο, προς τις οικείες εθνικές αρχές. Η ΕΕ επικαιροποίησε επίσης το τοπικό της πρόγραμμα δράσης για την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η σεξουαλική και η σεξιστική βία αποτελούν πηγές σημαντικής ανησυχίας της ΕΕ στη ΛΔΚ και η κοινή δήλωση της Ύπατης Εκπροσώπου και του Επιτρόπου για την Ανάπτυξη καταδίκασε τις επιθέσεις και τη σεξουαλική βία των FDLR (Δημοκρατικές δυνάμεις για την απελευθέρωση της Ρουάντα) και άλλων ομάδων, τον Αύγουστο στο Βόρειο Κίβου. Απαίτησαν οι αρχές του Κονγκό να ενισχύσουν την προστασία του άμαχου πληθυσμού και να εντείνουν την καταπολέμηση της ατιμωρησίας και την εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής ως προς την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας. Οι δύο αποστολές ΚΠΑΑ της ΕΕ, EUSEC και EUPOL, εμπλουτίστηκαν με εμπειρία και αυξημένη εστίαση στη σεξουαλική βία κατά τις ένοπλες συρράξεις.

Η ΕΕ παρακολούθησε τις νομοθετικές εξελίξεις και ειδικότερα όσον αφορά τη συνέχεια που πρέπει να δοθεί στην έκθεση για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΗΕ. Η ΕΕ συνέχισε να στηρίζει τη χρηστή διακυβέρνηση, συμπεριλαμβανομένης της εδραίωσης της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και της μεταρρύθμισης του τομέα της ασφάλειας. Το Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EIDHR) συνέχισε να δραστηριοποιείται στη ΛΔΚ μέσα από αρκετά προγράμματα.

Η ΕΕ συνέχισε να στηρίζει σε διεθνή φόρουμ το ΔΠΔ όσον αφορά τις εκκρεμείς περιπτώσεις της ΛΔΚ. Η ΕΕ διατήρησε επίσης ενεργό ρόλο στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ΟΗΕ κατά την εξέταση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη ΛΔΚ και τη συνέχεια που πρέπει να δοθεί στην ΚΠΕ της ΛΔΚ το 2009.

5.4.7 Ερυθραία

Η ανησυχία της ΕΕ για τις συνεχιζόμενες παραβιάσεις των υποχρεώσεων ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα δυνάμει της εθνικής και της διεθνούς νομοθεσίας παραμένει υψηλή. Η ΕΕ παρότρυνε την κυβέρνηση της Ερυθραίας να ελευθερώσει άνευ όρων όλους τους πολιτικούς κρατούμενους. Η ΕΕ εξέδωσε το Σεπτέμβριο του 2010 σχετική δήλωση. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στη «G11» - μια ομάδα ένδεκα ανώτερων κρατικών υπαλλήλων οι οποίοι κρατούνται αυθαίρετα ενώ τους έχουν αφαιρεθεί τα δικαιώματά τους από το 2001, επειδή άσκησαν ανοικτή κριτική στον πρόεδρο Isaias Afwerki.

Η τύχη των φυλακισμένων δημοσιογράφων και εκείνων που κρατούνται λόγω των πολιτικών και θρησκευτικών τους πεποιθήσεων, αποτελεί άλλο ένα ζήτημα σοβαρής ανησυχίας. Κατά τον πολιτικό διάλογο για τα ανθρώπινα δικαιώματα που πραγματοποιήθηκε στην Ασμάρα στις 14 Σεπτεμβρίου 2010, η ΕΕ ζήτησε από τις αρχές της Ερυθραίας να απελευθερώσουν τον Dawit Isaak, δημοσιογράφο με διπλή ιθαγένεια Ερυθραίας και Σουηδίας, ο οποίος κρατείται υπό καθεστώς μυστικότητας από το 2001, καθώς και άλλους έγκλειστους δημοσιογράφους, και να παράσχει πληροφορίες και πρόσβαση στους εγγλείστους.

Η θρησκευτική ελευθερία αποτελεί ένα άλλο προβληματικό ζήτημα και η ΕΕ έχει διατυπώσει τις ανησυχίες της όσο αφορά τις παραβιάσεις εις βάρος θρησκευτικών ομάδων που δεν έχουν λάβει άδεια από το κράτος της Ερυθραίας, και ζήτησε πρόσβαση στον πρώην Πατριάρχη της ορθόδοξης εκκλησίας της Ερυθραίας ο οποίος καθαιρέθηκε το 2007.

Η ΕΕ στήριξε αρκετές δράσεις του προγράμματος που αποσκοπούν στην προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ειδικότερα όσον αφορά την πρόσβαση σε πληροφορίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα των γυναικών και των παιδιών. Διανεμήθηκαν 10.000 φυλλάδια για τα δικαιώματα των παιδιών ενώ εκπαιδεύτηκαν 1.500 δάσκαλοι. Με τη στήριξη της ΕΕ πραγματοποιήθηκαν δράσεις ευαισθητοποίησης κατά του σεξουαλικού ακρωτηριασμού των γυναικών.

5.4.8 Αιθιοπία

Μια ενωσιακή Αποστολή Παρατηρητών για τις Εκλογές (ΑΠΕ) παρακολούθησε τις εθνικές εκλογές του Μαΐου 2010 και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, μολονότι οι εκλογές είχαν οργανωθεί σωστά και διεξήχθησαν ειρηνικά, η διαδικασία υπολείπεται των διεθνών εκλογικών προτύπων, ιδίως δε όσον αφορά τη διαφάνεια της διαδικασίας και την έλλειψη ίσης αντιμετώπισης των αντιπολιτευόμενων κομμάτων. Μετά την παρουσίαση των προκαταρκτικών δηλώσεων του επικεφαλής των παρατηρητών, κ. Thijs Berman, ευρωβουλευτή, η Ύπατη Εκπρόσωπος αναγνώρισε ότι οι εκλογές αυτές διεξήχθησαν σε ένα δύσκολο περιβάλλον και ζήτησε από όλους τους πολιτικούς φορείς της Αιθιοπίας να εκμεταλλευτούν την ευκαιρία προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα και να ενισχύσουν τη δημοκρατία²⁹.

Το Νοέμβριο του 2010, μετά τη δημοσίευση της τελικής έκθεσης της ΑΠΕ, η ΕΕ διατύπωσε δήλωσή³⁰, με την οποία εκφράζει τη λύπη της διότι δεν κατέστη δυνατή η επίτευξη συμφωνίας για την υποβολή της τελικής έκθεσης του επικεφαλής των παρατηρητών προς την αιθιοπική κυβέρνηση στην Αντίς Αμπέμπα, σύμφωνα προς την ισχύουσα πρακτική των ΑΠΕ, και κάλεσε την αιθιοπική κυβέρνηση να εκπονήσει έκθεση και να μελετήσει τις συστάσεις της.

Η ΕΕ επανέλαβε την πρόθεσή της να στηρίζει τους στόχους της Αιθιοπίας για εξάλειψη της φτώχειας, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, ενώ τόνισε ότι προσδίδει ιδιαίτερη σημασία στην προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στη δημοκρατική διακυβέρνηση και στο κράτος δικαίου. Η ΕΕ εξακολούθησε να εκφράζει την ανησυχία της ως προς τα ζητήματα αυτά στη διάρκεια των επαφών της με τις αιθιοπικές αρχές.

²⁹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/114624.pdf

³⁰ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/117578.pdf

Τον Οκτώβριο του 2010, η Ύπατη Εκπρόσωπος προέβη σε δήλωση με την οποία εκφράζει την ικανοποίησή της για την ολοκλήρωση της παραδοσιακής δικαστικής διαδικασίας που διευκολύνθηκε από τον Συνασπισμό των Πρεσβυτέρων και κατέληξε στην απονομή χάριτος στην αρχηγό της αντιπολίτευσης κα Birtukan Midekssa, σύμφωνα προς την αιθιοπική νομοθεσία³¹. Η ΕΕ υποστήριζε πάντα την απελευθέρωσή της.

Η ΕΕ εξακολουθεί να ανησυχεί για την κατάσταση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και την εφαρμογή του νόμου του 2009 όσον αφορά τις δραστηριότητες της κοινωνίας των πολιτών. Η ΕΕ ενθάρρυνε την αιθιοπική κυβέρνηση να εξακολουθήσει τον ανοικτό διάλογο με όλους τους ενδιαφερομένους ώστε να εξασφαλιστεί ότι υπάρχει κοινό πεδίο κατανόησης όσον αφορά τους σκοπούς και το πεδίο εφαρμογής του νόμου. Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών πρέπει να εξακολουθήσουν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προαγωγή της χρηστής διακυβέρνησης και των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων.

5.4.9 Γκάμπια

Η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Γκάμπια εξακολουθεί να προκαλεί ανησυχίες παρά κάποιες μικρές βελτιώσεις ως προς την ελευθερία του Τύπου. Ο εκπρόσωπος τύπου της Ύπατης Εκπρόσωπου προέβη σε δήλωση αναφορικά με τη θανατική καταδίκη των οκτώ φημολογούμενων πραξικοπηματιών τον Ιούλιο του 2010. Η έφεση εξακολουθεί να εκδικάζεται. Τα επίσημα και άτυπα διαβήματα της ΕΕ και κρατών μελών της συνέβαλαν επίσης ώστε η Γκάμπια να μην επεκτείνει την εφαρμογή της θανατικής ποινής σε τρεις νέες κατηγορίες εγκλημάτων, μεταξύ των οποίων και η λαθρεμπορία ναρκωτικών. Η Γκάμπια δεν έχει προβεί σε θανατικές εκτελέσεις από το 1981, το δε Δεκέμβριο του 2010, για πρώτη φορά, ψήφισε υπέρ του μορατόριουμ για τη θανατική ποινή κατά τη Γενική Συνέλευση των ΗΕ.

³¹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/116917.pdf

5.4.10 Γουινέα

Το 2010 η μετάβαση προς τη δημοκρατία στη Γουινέα σημείωσε σημαντική πρόοδο, ιδίως με την κύρωση ενός νέου συντάγματος το Μάιο και τη διεξαγωγή για πρώτη φορά στη χώρα ελεύθερων και ανταγωνιστικών προεδρικών εκλογών. Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας διασφαλίστηκαν ο πλουραλισμός και ο σεβασμός της ελευθερίας έκφρασης. Ωστόσο το πολιτικό κλίμα επιδεινώθηκε και οι εντάσεις αυξήθηκαν όσο πλησίαζε ο δεύτερος γύρος και κατέληξαν σε πολλά βίαια επεισόδια και καταχρήσεις από τις δυνάμεις ασφαλείας. Η ΕΕ στήριξε οικονομικά τη διοργάνωση των προεδρικών εκλογών και ανέπτυξε Αποστολή Παρατηρητών για τις Εκλογές.

Όσον αφορά την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διαπιστώθηκε σημαντική πρόοδος: τα άτομα που συνελήφθησαν στη διάρκεια των βίαιων επεισοδίων το δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών αφέθηκαν ελεύθερα, οι παράνομες φυλακές έχουν κλείσει ή πρόκειται να κλείσουν και τα στρατιωτικά μπλόκα στις οδούς αποσύρθηκαν. Ωστόσο η κατάσταση παραμένει ιδιαίτερα προβληματική όσον αφορά την ισότητα ενώπιον του νόμου, τα δικαιώματα των κρατουμένων και τις συνθήκες διαβίωσης στις φυλακές. Η κατάσταση της ατιμωρησίας, που χαρακτήριζε για χρόνια τη Γουινέα, εξακολουθεί να υφίσταται. Η έρευνα για τα βίαια γεγονότα της 28ης Σεπτεμβρίου 2009 δεν έχει προοδεύσει.

Ανταποκρινόμενη στην πρόοδο της Γουινέας ως προς την πολιτική της μετάβαση, ιδίως με την οργάνωση των προεδρικών εκλογών, η ΕΕ αποκατέστησε σταδιακά τη συνεργασία για την ανάπτυξη η οποία είχε εν μέρει ανασταλεί δυνάμει του άρθρου 96 της συμφωνίας του Κοτονού, αντιδρώντας στο στρατιωτικό πραξικόπημα της 23ης Δεκεμβρίου 2008. Επιπροσθέτως, η ΕΕ ενέκρινε χρηματοδοτική στήριξη ύψους 40 εκατομμυρίων ευρώ για επείγοντα μέτρα υπέρ της πολιτικής μετάβασης, ειδικότερα στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δικαιοσύνης, της μεταρρύθμισης της τομέα της ασφάλειας και των δημόσιων οικονομικών.

Οι στοχευμένες κυρώσεις (μη χορήγηση θεωρήσεων και δέσμευση κεφαλαίων) και το εμπάργκο των όπλων που θέσπισε το Συμβούλιο της ΕΕ ως αντίδραση στη βίαιη καταστολή και τις σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις δυνάμεις ασφαλείας κατά μιας ειρηνικής διαδήλωσης στις 28 Σεπτεμβρίου 2009, εξακολουθούν να ισχύουν το 2010.

5.4.11 Γουινέα Μπισάου

Η κατάσταση της ασφάλειας στη Γουινέα Μπισάου αντιμετώπισε νέα αστάθεια το 2010. Την 1η Απριλίου, η ανταρσία κατά του Αρχηγού του Επιτελείου Άμυνας κατέληξε στην παράνομη φυλάκισή του και την προσωρινή κράτηση του πρωθυπουργού. Λίγες μόνο εβδομάδες αργότερα, ο αρχηγός της ανταρσίας διορίστηκε από τον Πρόεδρο νέος Αρχηγός του Επιτελείου Άμυνας. Άλλα πρόσωπα που συνδέονται με τα γεγονότα, θεωρούμενα ότι ενέχονται σε λαθρεμπόριο ναρκωτικών, διορίστηκαν σε υψηλές θέσεις των ενόπλων δυνάμεων. Η ΕΕ με επαναλαμβανόμενες θέσεις, δηλώσεις και διαβήματα άσκησε έντονη κριτική στην ανταρσία της 1ης Απριλίου, τις φυλακίσεις και τους επακόλουθους διορισμούς. Θεωρώντας τα γεγονότα αυτά ως παραβίαση των ουσιωδών στοιχείων της συμφωνίας του Κοτονού (ανθρώπινα δικαιώματα, δημοκρατία και κράτος δικαίου), η Επιτροπή πρότεινε το Δεκέμβριο του 2010 να καλέσει τη Γουινέα Μπισάου για διαβουλεύσεις δυνάμει του άρθρου 96 της συμφωνίας του Κοτονού.

Μεταξύ Μαΐου 2008 και Σεπτεμβρίου 2010, μια ενωσιακή αποστολή ΚΠΑΑ (EUSSR Guinea-Bissau) στήριξε τις τοπικές αρχές στην προπαρασκευή του νομικού και διοικητικού πλαισίου για την εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής για τη μεταρρύθμιση του τομέα ασφαλείας. Μετά την ασταθή κατάσταση της 1ης Απριλίου, η ΕΕ αξιολόγησε ότι δεν πληρούνται οι πολιτικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη νέας αποστολής και αποφάσισε να κλείσει την EUSSR με τη λήξη της εντολής της στις 30 Σεπτεμβρίου 2010.

Στο πλαίσιο του κεφαλαίου ανθρωπιστικής και κοινωνικής ανάπτυξης του Μέσου συνεργασίας για την ανάπτυξη, η ΕΕ χρηματοδότησε το 2010 πρόγραμμα προστασίας, αποκατάστασης και επανένταξης παιδιών που υπήρξαν θύματα εμπορίας ανθρώπων ή σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή εκτέθηκαν σε αυτές. Μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται η πρόληψη και η καταπολέμηση της εμπορίας και της κακοποίησης ανθρώπων, καθώς και ψυχοκοινωνικά μέτρα για την κοινωνικοοικονομική ένταξη των εν λόγω παιδιών.

Το εύθραυστο πολιτικό περιβάλλον και η επαπειλούμενη παρουσία των στρατιωτικών, σε συνδυασμό με το διαδεδομένο αίσθημα περί ατιμωρησίας, δημιούργησαν ένα δύσκολο περιβάλλον όσον αφορά το σεβασμό και την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα. Πάντως, η Γουινέα Μπισάου πέτυχε ικανοποιητικά αποτελέσματα κατά την Καθολική περιοδική επανεξέταση από το Συμβούλιο Ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ΟΗΕ το Μάιο του 2010, αποδεχόμενη όλες τις προτεινόμενες συστάσεις.

5.4.12 Κένυα

Η ΕΕ συνέχισε να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Κένυα εντός του 2010. Η ΕΕ εξακολουθεί να ανησυχεί για την έλλειψη συνέχειας στην έκθεση του ειδικού εισηγητή των ΗΕ το 2009 ως προς τις εξωδικαστικές δολοφονίες. Η ΕΕ εξέφρασε επίσης τη βαθιά της ανησυχία για τη συνεχιζόμενη απραξία του κοινοβουλίου όσον αφορά τη σύσταση ενός τοπικού ειδικού δικαστηρίου για την παραπομπή σε δίκη των υπόπτων της μετεκλογικής βίας στην Κένυα την περίοδο 2007-2008. Εξαιτίας της απραξίας αυτής, τον Απρίλιο του 2010, το προδικαστικό τμήμα του ΔΠΔ αποφάσισε να διερευνήσει την μετεκλογική βία, προκειμένου να προσαγάγει ενώπιον της δικαιοσύνης εκείνους που φέρουν τη μεγαλύτερη ευθύνη. Σε δήλωση εξ ονόματος της ΕΕ, η Ύπατη Εκπρόσωπος σημείωσε την απόφαση του προδικαστικού τμήματος και κάλεσε την κυβέρνηση να συνεργαστεί πλήρως με το ΔΠΔ. Τον Αύγουστο, η ΕΕ επανέλαβε, με δήλωση του εκπροσώπου της Ύπατης Εκπρόσωπου, την έκκλησή της για πλήρη συνεργασία με το ΔΠΔ, σε συνέχεια της επίσκεψης του κατηγορουμένου από το ΔΠΔ σουδανού Προέδρου Omar Al-Bashir στο Ναϊρόμπι. Το Σεπτέμβριο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα με το οποίο ασκείται κριτική στην αδυναμία της Κένυας να συλλάβει τον Πρόεδρο Al-Bashir.

Το Δεκέμβριο του 2010, ο Εισαγγελέας του ΔΠΔ ζήτησε από το προδικαστικό τμήμα να εκδώσει κλητήρια θεσπίσματα για έξι άτομα προκειμένου να αντιμετωπίσουν κατηγορίες για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Η ΕΕ ανησυχεί για τις απόπειρες κενυατών βουλευτών προκειμένου να αποτύχει η διαδικασία του ΔΠΔ το Δεκέμβριο του 2010, καταθέτοντας πρόταση για έξοδο της Κένυας από το Καταστατικό της Ρώμης.

Το Μάρτιο οι διπλωματικές αποστολές της ΕΕ στο Ναϊρόμπι προέβησαν σε δήλωση με την οποία καλείται η κυβέρνηση να συστήσει ένα καταλληλότερο πρόγραμμα προστασίας των μαρτύρων προκειμένου οι έρευνες του ΔΠΔ να διεξαχθούν υπό κατάλληλες συνθήκες. Η ΕΕ εξέφρασε την ανησυχία της για τις περιπτώσεις παρενόχλησης και εκφοβισμού δυνητικών μαρτύρων και υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο Πρόεδρος έδωσε τη σύμφωνη γνώμη του τον Ιούνιο για νομοσχέδιο προστασίας των μαρτύρων. Ωστόσο, η ΕΕ ανησυχεί για τον ορισμό του μάρτυρα ο οποίος μπορεί να θέτει εμπόδια όσον αφορά την αποδοχή στο πρόγραμμα. Υφίσταται ο κίνδυνος η αποδοχή να αποφασίζεται αυθαίρετα από τον διευθυντή του προγράμματος. Η ΕΕ άρχισε την τοπική εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων το 2010.

5.4.13 Λιβερία

Παρά τη διαπιστωθείσα πρόοδο, η ΕΕ διατηρεί τις επιφυλάξεις της για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Λιβερία. Υφίσταται πάντα ανησυχία για την ανεπαρκή πρόσβαση στη δικαιοσύνη, τις κακές συνθήκες διαβίωσης των φυλακών και τα μεγάλα διαστήματα προφυλάκισης και τη σεξιστική βία. Το Νοέμβριο του 2010, η ΕΕ προέβη σε διάβημα προς τις λιβεριανές αρχές αναφορικά με την απόφαση περί «Μορατόριουμ για την επιβολή της θανατικής ποινής», που έχει κατατεθεί προς ψηφοφορία στην 65η Γενική Συνέλευση των ΗΕ. Η Λιβερία, στο πλαίσιο της νομοθεσίας που θεσπίστηκε το 2008, εξακολουθεί να διατηρεί τυπικά τη θανατική ποινή για ορισμένα εγκλήματα. Η ΕΕ εξακολούθησε να προτρέπει την κυβέρνηση να αναθεωρήσει τη νομοθεσία της και να τηρήσει στο έπακρο τις διεθνείς δεσμεύσεις της ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η Λιβερία εθίγη σε μεγάλο βαθμό από τις συγκρούσεις στη γειτονική Ακτή του Ελεφαντοστού μετά τις αμφισβητούμενες προεδρικές εκλογές. Στα τέλη του 2010, περισσότεροι από 20.000 ιβोरιανοί πρόσφυγες καταγράφηκαν στη Λιβερία η οποία τήρησε στο έπακρο τη νομοθεσία της παρέχοντας προστασία και στέγη στους πρόσφυγες. Η ΕΕ δεσμεύτηκε να παράσχει βοήθεια ύψους 12,8 εκατομμυρίων ευρώ στις προσπάθειες αντιμετώπισης των αναγκών των προσφύγων καθώς και των θιγόμενων κοινοτήτων που τους υποδέχονται.

5.4.14 Μαδαγασκάρη

Το 2010 δεν διαπιστώθηκε πρόοδος ως προς την εφαρμογή των Συμφωνιών του Μαπούτο και του Χάρτη της Αντίς Αμπέμπα με τα οποία συμφώνησαν όλα τα κινήματα της Μαδαγασκάρης το 2009. Αντιθέτως, ο κ. Rajoelina και η Ύπατη μεταβατική αρχή (ΗΤΑ) προχώρησαν σε μια μονομερή διαδικασία μετάβασης, στην οποία περιλαμβάνεται και ο διορισμός μη συναινετικού πρωθυπουργού και κυβέρνησης. Οι εξελίξεις αυτές εξώθησαν την ΕΕ στην απόφαση της 7ης Ιουνίου με την οποία σταμάτησαν οι διαβουλεύσεις στο πλαίσιο του άρθρου 96, παράγραφος 2), στοιχείο γ) της Συμφωνίας εταιρικής σχέσης ΑΚΕ-ΕΕ και θεσπίστηκαν κατάλληλα μέτρα, αναστέλλοντας το μεγαλύτερο μέρος της ενωσιακής αναπτυξιακής βοήθειας.

Η ΗΤΑ συνέχισε την μονομερή της προσέγγιση και οργάνωσε, στις 17 Νοεμβρίου, δημοψήφισμα για τη σύσταση της 4ης Δημοκρατίας, η οποία απορρίφθηκε από τα κόμματα πλην του συνασπισμού της ΗΑΤ και δεν αναγνωρίστηκε από τη διεθνή κοινότητα. Σε δήλωσή της στις 19 Νοεμβρίου, η Ύπατη Εκπρόσωπος εξέφρασε βαθιά ανησυχία για τις εξελίξεις αυτές και κάλεσε την ΗΤΑ και όλες τις πλευρές της χώρας να επαναλάβουν επειγόντως το διάλογο ώστε να διασφαλιστεί ότι η διαδικασία μετάβασης στηρίζεται στην πράξη σε συναίνεση που θα επιτρέψει την ταχεία επιστροφή στη συνταγματική τάξη που θα εδράζεται σε αξιόπιστες και ανοικτές εκλογές.

5.4.15 Μαλάουι

Η ΕΕ έλαβε σημαντικό μέρος στην υποστήριξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Μαλάουι, μέσω της προαγωγής της χρηστής διακυβέρνησης και της δημιουργίας θεσμικών υποδομών. Το 2010 η ενωσιακή δράση εστιάστηκε στη βελτίωση της υγειονομικής περίθαλψης των τροφίμων των φυλακών, στην ενίσχυση της ευαισθητοποίησης των σωφρονιστικών υπαλλήλων ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη διευκόλυνση της εξάλειψης των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσω της Επιτροπής ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Μαλάουι. Στις 21 Μαΐου 2010, η Ύπατη Εκπρόσωπος προέβη σε δήλωση εξ ονόματος της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα των λεσβιών, γκέι, αμφίφυλων και διαφυλικών (LGBT) στο Μαλάουι. Η ΕΕ εξέφρασε ανησυχία για την ομοφυλοφιλοφοβία και τις διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού στο Μαλάουι. Στη δήλωση προέβη μετά την καταδίκη σε 14ετή φυλάκιση δύο ομοφυλόφιλων ατόμων. Στα τέλη και οι δύο έλαβαν χάρη για ανθρωπιστικούς λόγους από τον Πρόεδρο Bingu wa Mutharika και αφέθηκαν ελεύθεροι. Το Δεκέμβριο του 2010, η ΕΕ, οι ΗΠΑ και η Νορβηγία εξέφρασαν από κοινού την ανησυχία τους προς τις τοπικές αρχές όσον αφορά το νομοσχέδιο για την τροποποίηση του ποινικού κώδικα με την οποία επεκτείνεται ο κρατικός έλεγχος στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και ποινικοποιούνται οι σεξουαλικές σχέσεις μεταξύ γυναικών. (Μολαταύτα, οι τροπολογίες του ποινικού κώδικα υπεγράφησαν και έγιναν νόμος τον Ιανουάριο του 2011 από τον Πρόεδρο).

5.4.16 Μαυριτανία

Μετά την πολιτική κρίση του 2008-2009 η ολική επιστροφή της Μαυριτανίας στη διεθνή σκηνή επιβεβαιώθηκε από τη διεξαγωγή μιας στρογγυλής τράπεζας για τη Μαυριτανία, η οποία διοργανώθηκε από την ΕΕ, το ΠΑΗΕ και την Παγκόσμια Τράπεζα. Η κυβέρνηση παρουσίασε στους εταίρους της τις στρατηγικές της για την ανάπτυξη της χώρας, τις τομεακές της πολιτικές και επιβεβαίωσε τις δεσμεύσεις της ως προς τη διακυβέρνηση που είχε συμφωνήσει με την ΕΕ.

Η Μαυριτανία επελέγη ως μέλος του Συμβουλίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΗΕ για την περίοδο 2010-2013 και υπεβλήθη σε Καθολική περιοδική επανεξέταση το 2010. Το 2010 άνοιξε στο Νουακσότ γραφείο του Ύπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Εξακολουθούν να υφίστανται υπολείμματα δουλείας στη Μαυριτανία, σύμφωνα με τον ειδικό εισηγητή των ΗΕ για τις σύγχρονες μορφές δουλείας, ωστόσο εφαρμόστηκε για πρώτη φορά η νομοθεσία του 2007 περί ποινικοποίησης της δουλείας. Διεξήχθησαν δύο δίκες χωρίς ωστόσο να καταλήξουν σε καταδικαστικές αποφάσεις. Διαπιστώθηκε σημαντική πρόοδος ως προς την ελευθερία του Τύπου, μετά τη θέσπιση και ολοκλήρωση του νομοθετικού πλαισίου. Είναι επίσης υπό εφαρμογή μια ευρεία μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος.

Στη νομοθεσία της Μαυριτανίας προβλέπεται ακόμα η θανατική ποινή, ωστόσο δεν έχει εφαρμοστεί από το 1987. Η ΕΕ προέβη σε διάβημα το 2010 υπέρ της απόφασης των ΗΕ για προαγωγή μορατόριουμ όσον αφορά τη χρήση της θανατικής ποινής, για αλλαγή της ψήφου της Μαυριτανίας (αποχή αντί της απόρριψης).

5.4.17 Μοζαμβίκη

Ο ενωσιακός διάλογος, δυνάμει του άρθρου 8 της συμφωνίας του Κοτονού, καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων μεταξύ των οποίων η δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ΕΕ διατύπωσε έντονη κριτική για τις αστυνομικές υπερβολές κατά την καταστολή των ταραχών του Σεπτεμβρίου 2010 και έπεισε την κυβέρνηση της Μοζαμβίκης να τηρήσει τις δεσμεύσεις της στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ τόνισε την ανάγκη για διεξαγωγή διαδικασίας ευρείας και χωρίς αποκλεισμούς διαβούλευσης και υπογράμμισε ότι η ΕΕ στηρίζει την εκλογική μεταρρύθμιση.

Βάσει των ανωτέρω, το EIDHR χρηματοδότησε προγράμματα συνολικού ποσού 825.000 ευρώ, τα οποία εφαρμόζονται είτε από ευρωπαϊκούς ΜΚΟ ή άμεσα από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών της Μοζαμβίκης. Η στήριξη εστιάζεται στην Τύπο και τους δημοσιογράφους, την αγωγή του πολίτη και την εκλογική κατάρτιση, την ενίσχυση οργανώσεων βάσης, την τοπική αυτοδιοίκηση και την υποστήριξη των τυφλών. Τα προσφάτως εγκριθέντα προγράμματα πρόσθετου ύψους 630.000 ευρώ θα αντιμετωπίσουν την οικιακή βία, την εμπορία ανθρώπων και την παρατήρηση μετά τις εκλογές. Τα ανθρώπινα δικαιώματα και η χρηστή διακυβέρνηση αποτελούν τις βασικές αρχές της γενικής δημοσιονομικής στήριξης στη Μοζαμβίκη (που παρέχεται από την ΕΕ και το σύνολο των 13 παρόντων κρατών μελών).

5.4.18 Νίγηρας

Στο Νίγηρα, το 2010 χαρακτηρίστηκε από διαδικασία πολιτικής μετάβασης μετά το στρατιωτικό πραξικόπημα του Φεβρουαρίου. Οι δράσεις της ΕΕ έλαβαν χώρα στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων του «άρθρου 96» και του οδικού χάρτη για την επαναφορά της δημοκρατίας. Η εν λόγω πολιτική μετάβαση επρόκειτο να ολοκληρωθεί επιτυχώς στα τέλη του 2010, καταλήγοντας στην επαναφορά της συνταγματικής τάξης και της πολιτικής διακυβέρνησης. Η ΕΕ τη στήριξε με συμβολή 19,5 εκατομμυρίων ευρώ προς την εκλογική διαδικασία, από κοινού με τα κράτη μέλη (που συνέδραμαν με 5 εκατομμύρια ευρώ περίπου).

Παρά τη βελτίωση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Νίγηρα κατά τη μεταβατική περίοδο, εξακολουθούν να υφίστανται σοβαρά ζητήματα, τα οποία τονίστηκαν από την Καθολική περιοδική επανεξέταση του Φεβρουαρίου 2011. Σημαντικότερο ζήτημα είναι οι διακρίσεις και η βία (ειδικότερα ο σεξουαλικός ακρωτηριασμός) κατά των γυναικών. Πρόκειται για ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που αντιμετωπίστηκε από τις δράσεις τοπικών ΜΚΟ, με τη στήριξη ενωσιακού προγράμματος στήριξης της κοινωνίας των πολιτών (PASOC).

Το δικαστικό σύστημα του Νίγηρα είναι δυσλειτουργικό, με μακρές διαδικασίες που οδηγούν σε ένα τεράστιο αριθμό προφυλακισμένων ατόμων με τραγικές συνθήκες. Η ΕΕ στήριξε τεχνικά και χρηματικά πρόγραμμα δικαστικής μεταρρύθμισης το οποίο περιλαμβάνει μια σημαντική συνιστώσα νομικής βοήθειας προς ευάλωτες κατηγορίες ατόμων. Η ΕΕ άσκησε εντονότερες πιέσεις για την κατάργηση της θανατικής ποινής που οδήγησε σε πρόταση της μεταβατικής κυβέρνησης. Δυστυχώς η πρόταση απορρίφθηκε από το Μεταβατικό συμβουλευτικό όργανο.

Τέλος, η ΕΕ παρέσχε 92 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων τα 53 εκατομμύρια ως ανθρωπιστική συνδρομή, για την επιτυχή στήριξη της ανταπόκρισης στη σοβαρή επισιτιστική κρίση (κινδυνεύουν 7 εκατομμύρια άτομα).

5.4.19 Νιγηρία

Στο πλαίσιο της κοινής πορείας ΕΕ-Νιγηρίας, τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν προτεραιότητα στον πολιτικό διάλογο της συνεδρίασης ανώτερων υπαλλήλων ΕΕ-Νιγηρίας του Νοεμβρίου 2009 και του Ιουνίου 2010. Ο δεύτερος γύρος του τοπικού διαλόγου ΕΕ-Νιγηρίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα διεξήχθη στις 6 Ιουλίου 2010. Ο διάλογος εστιάστηκε στα εκλογικά δικαιώματα, τη θανατική ποινή, τις εξωδικαστικές δολοφονίες, την καταπολέμηση των βασανιστηρίων, τα δικαιώματα των παιδιών, τη βία εις βάρος των γυναικών και τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στο διάλογο περιλαμβάνονταν επίσης πολυμερή ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα οποία εξετάστηκαν και σε άλλα πλαίσια. Η ΕΕ επικεντρώθηκε ειδικότερα στο ζήτημα των βασανιστηρίων, εκπόνησε έκθεση των προϊσταμένων των αποστολών της ΕΕ για τα βασανιστήρια και όρισε την παγκόσμια ημέρα κατά των βασανιστηρίων (26 Ιουνίου) σε μια δημόσια εκδήλωση με την Εθνική επιτροπή.

Στη διάρκεια του 2010 η ΕΕ προέβη σε δηλώσεις εκφράζοντας την ανησυχία της για τη βία και την απώλεια ζωών εξαιτίας των συγκρούσεων στη βόρεια Νιγηρία. Με τις δηλώσεις ενθαρρύνονται οι πρωτοβουλίες των ομοσπονδιακών νιγηριανών αρχών για τη στήριξη του διαλόγου μεταξύ εθνοτήτων και θρησκειών. Η ΕΕ προέβη επίσης σε τέσσερις δηλώσεις για τη δημοκρατική μετάβαση της εξουσίας στη Νιγηρία, ενώ καταδίκασε τη βομβιστική επίθεση της 1ης Οκτωβρίου 2010.

5.4.20 Ρουάντα

Η ΕΕ εξακολούθησε να θίγει τα ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά τον πολιτικό διάλογο με τη Ρουάντα, περιλαμβανομένων και της εφαρμογής του νόμου περί ιδεολογίας της γενοκτονίας και του νόμου για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Οι βασικές εξελίξεις αφορούσαν τις προεδρικές εκλογές του 2010. Απετέλεσαν σημαντικό βήμα στη διαδικασία εθνικής ανοικοδόμησης στην πορεία προς το δεδηλωμένο στόχο της πλήρους θέσπισης μιας αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Εντοπίστηκαν ωστόσο αρκετοί τομείς που εμπνέουν ανησυχίες: μια σειρά βίαιων επεισοδίων μεταξύ των οποίων και οι δολοφονίες δημοσίων προσώπων, αδιάκριτες επιθέσεις με χειροβομβίδες και επιθέσεις εις βάρος δημοσιογράφων και αντιπάλων πολιτικών, αμαύρωσαν την προεκλογική και τη μετεκλογική περίοδο. Η πολιτική ελευθερία εθίγη αρνητικά από δικαστικές υποθέσεις εναντίον του αντιπολιτευτικού Τύπου και πολιτικών της αντιπολίτευσης, καθώς και κωλύματα στην καταχώριση των κομμάτων. Τέλος, εκφράστηκαν ανησυχίες όσον αφορά τη διαφάνεια της οριστικής διατύπωσης των αποτελεσμάτων σε επίπεδο διαμερισμάτων, στο πλαίσιο των εθνικών εκλογών.

Η ΕΕ ανέπτυξε ομάδα εκλογικών εμπειρογνομόνων για την παρακολούθηση της εκλογικής διαδικασίας και παρέσχε χρηματοδοτική στήριξη στην Εθνική εκλογική επιτροπή και στην κοινωνία των πολιτών. Η Ύπατη Εκπρόσωπος και ο Επίτροπος για την Ανάπτυξη προέβησαν τον Αύγουστο του 2010 σε δήλωση για της προεδρικές εκλογές στη Ρουάντα. Τον Ιούλιο του 2010, ο εκπρόσωπος της Ύπατης Εκπροσώπου προέβη σε δήλωση για τη δολοφονία του κ. André Kagwa Rwisereka, Αντιπροέδρου του κόμματος Rwandan Democratic Green Party.

5.4.21 Σενεγάλη

Τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι συγκρούσεις στην Casamance περιλαμβάνονταν μεταξύ των ζητημάτων που εξετάστηκαν στις δύο επίσημες συνεδριάσεις πολιτικού διαλόγου με την κυβέρνηση το 2010. Στη Casamance, οι συγκρούσεις με τους επαναστάτες του MFDC εντάθηκαν το 2010. Αν και ο αριθμός των θυμάτων μεταξύ των πολιτών είναι άγνωστος, η εκτεταμένη χρήση ναρκών ήταν η αιτία πολλών ατυχημάτων τόσο μεταξύ των αντιμαχομένων όσο και των πολιτών. Η ΕΕ συμβάλλει στην άρση των ναρκοπεδίων των αγροτικών περιοχών που έχουν πληγεί περισσότερο με πρόγραμμα ύψους 4 εκατομμυρίων ευρώ σε συνεργασία με το ΠΑΗΕ και τον Handicap International.

Εξάλλου, η ομοφυλοφιλία εξακολουθεί να αντιμετωπίζεται εχθρικά από μεγάλα τμήματα του πληθυσμού. Η κακομεταχείριση των «talibé» (μαθητές των κορανικών σχολείων) παραμένει εξαπλωμένη, μολονότι οι αρχές έδωσαν το στίγμα καταδικάζοντας για πρώτη φορά ορισμένους καθηγητές του Κορανίου το 2010. Οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών, ειδικότερα ο σεξουαλικός ακρωτηριασμός κατά των γυναικών εξακολουθούν να διαπιστώνονται συστηματικά, και ιδίως σε αγροτικές περιοχές. Επιπροσθέτως διαπιστώθηκαν ορισμένοι περιορισμοί της ελευθερίας του Τύπου, μολονότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης σε μεγάλο βαθμό εκφράζονται ελεύθερα.

Η ΕΕ προέβη σε διαβήματα προς τη κυβέρνηση της Σενεγάλης όσον αφορά τις συζητήσεις της ΓΣΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, και ιδίως το μορατόριουμ για τη θανατική ποινή και την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ορισμένες χώρες.

5.4.22 Σομαλία

Το 2010 η ΕΕ εξακολούθησε τη συνολική της εμπλοκή στη Σομαλία, προκειμένου να ανταποκριθεί στις επείγουσες ανάγκες του σομαλικού λαού και στη σταθεροποίηση της Σομαλίας. Μεταξύ των διεθνών οργανισμών, η ΕΕ αποτελεί τον μεγαλύτερο δωρητή της Σομαλίας. Η ΕΕ συνεργάζεται στενά με τους διεθνούς της εταίρους σε μια συλλογική προσπάθεια.

Η ΕΕ επιδίωξε τη συνεχή εφαρμογή της συμφωνίας ειρήνης του Τζιμπουτί, που αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των φοβερών ανθρώπινων απωλειών της Σομαλίας, και υποστήριξε τη μεταβατική ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Στις 25 Ιανουαρίου 2010, το Συμβούλιο συμφώνησε να αποστείλει στρατιωτική αποστολή που θα συμβάλει στην εκπαίδευση των δυνάμεων ασφαλείας της Σομαλίας στην Ουγκάντα, με στόχο την προστασία των πολιτών. Σε γενικές γραμμές, η ΕΕ παρέσχε συνεργασία για την ανάπτυξη στους τομείς της διακυβέρνησης, της ασφάλειας και της στήριξης της κοινωνίας των πολιτών.

Δυστυχώς συνεχίστηκε με αμείωτη ένταση στο Μογκαντίσου η ένοπλη σύρραξη μεταξύ της μεταβατικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης (TFG) η οποία στηρίζεται από την αποστολή της Αφρικανικής Ένωσης (AMISOM), και της Al Shabaab (ριζοσπαστική ισλαμική εξέγερση). Σφοδρές μάχες διεξήχθησαν και σε άλλες περιοχές μεταξύ παραστρατιωτικών ομάδων φιλικών προς τη TFG και της Al Shabaab. Δεκάδες χιλιάδων ανθρώπων εκτοπίστηκαν εκ νέου και περιορίστηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό η πρόσβαση στην ανθρωπιστική βοήθεια λόγω της εκτεταμένης ανασφάλειας, αλλά και των στοχευμένων επιθέσεων της Al Shabaab κατά εργαζομένων στον ανθρωπιστικό τομέα. Η έλλειψη αποτελεσματικών θεσμικών οργάνων διακυβέρνησης και κράτους δικαίου, η διαδεδομένη διαθεσιμότητα φορητών όπλων και λοιπού ελαφρού οπλισμού και η επιβολή εκ μέρους της al-Shabaab εξτρεμιστικών κοινωνικών προτύπων συνέβαλαν στην επιδείνωση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ειδικότερα στην Κεντρική και Νότια Σομαλία. Η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε περιοχές που ελέγχονται από την al-Shabaab επιδεινώθηκε περαιτέρω στη διάρκεια του έτους και κατέστη ιδιαίτερα δύσκολη.

5.4.23 Νότιος Αφρική

Η τρίτη σύνοδος κορυφής Νοτίου Αφρικής-ΕΕ πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 28 Σεπτεμβρίου 2010 και επιβεβαίωσε τις κοινές αξίες που αποτελούν τη βάση της «στρατηγικής εταιρικής σχέσης» μεταξύ της ΕΕ και της Νοτίου Αφρικής, στις οποίες περιλαμβάνονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, η δημοκρατία και το κράτος δικαίου. Η δέσμευση αυτή εκδηλώθηκε σε μια στενότερη συνεργασία σε διεθνή φόρουμ για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τον Μάιο και τον Σεπτέμβριο του 2010, η ΕΕ και η Νότιος Αφρική πραγματοποίησαν δύο γύρους άτυπων διαβουλεύσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν κυρίως στην συνεργασία στα πολυμερή φόρουμ, ενώ περιλάμβαναν και εγχώρια ζητήματα.

Εντός της Νοτίου Αφρικής, η ΕΕ προήγαγε τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω διαφόρων συνεργατικών προγραμμάτων, περιλαμβανομένων των προγραμμάτων για πρόσβαση στη δικαιοσύνη και για προαγωγή των συνταγματικών δικαιωμάτων. Η ΕΕ στήριξε την κοινωνία των πολιτών μέσω κυρίως του Ευρωπαϊκού μέσου για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

5.4.24 Σουδάν

Απόλυτη προτεραιότητα της ΕΕ για το 2010 αποτέλεσε η πλήρης εφαρμογή της Συνολικής Ειρηνευτικής Συμφωνίας. Δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στις γενικές εκλογές του Απριλίου 2010 και στην περίοδο που οδηγούσε στο δημοψήφισμα για την ανεξαρτησία του Νότου (πραγματοποιήθηκε τελικά τον Ιανουάριο του 2010).

Και τα δύο ορόσημα ξεπεράστηκαν ειρηνικά, χωρίς σοβαρές ανησυχίες ως προς την ασφάλεια, όπως αναφέρεται στην τελική έκθεση της ενωσιακής αποστολής εκλογικής παρατήρησης. Ωστόσο, ο δημοκρατικός χώρος που άνοιξε με τις εκλογές συρρικνώθηκε προοδευτικά το δεύτερο εξάμηνο του έτους και η ελευθερία έκφρασης και του συνέρχεσθαι του σουδανικού λαού εξακολούθησε να περιορίζεται δραστικά.

Οι πολιτικοί αντίπαλοι, οι ενώσεις της νεολαίας, οι ακτιβιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι δημοσιογράφοι παρέμειναν εκτεθειμένοι σε υψηλό βαθμό παρενοχλήσεων, αυθαίρετων συλλήψεων και κακομεταχείρισης από την υπηρεσία εθνικής ασφάλειας (NSS) λόγω των πολιτικών τους πεποιθήσεων και της πλήρους έλλειψης λογοδοσίας. Η συνέχιση αυτής της κατάστασης ώθησε τον εκπρόσωπο της Ύπατης Εκπροσώπου να προβεί σε δήλωση στις 8 Νοεμβρίου 2010 καλώντας τη σουδανική κυβέρνηση να συμμορφωθεί προς τις διεθνείς της υποχρεώσεις.

Η παρατεταμένη σύγκρουση στο Νταρφούρ συνέχισε να προκαλεί θύματα μεταξύ των πολιτών και να υποχρεώνει τον πληθυσμό σε εκτοπισμό ενώ παραμένει πηγή μεγάλης ανησυχίας για την ΕΕ. Η ΕΕ παραμένει δεσμευμένη στην εξεύρεση ειρηνικής λύσης όπως μαρτυρά η συνεχιζόμενη παρουσία της στις διαπραγματεύσεις για την ειρήνη στη Ντόχα.

Προκειμένου να βρεθεί μια βάση για συζήτηση των ζητημάτων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ΕΕ επανέλαβε σταδιακά το διάλογο με το Συμβουλευτικό όργανο για τα ανθρώπινα δικαιώματα που αποτελεί τον μοναδικό κρατικό συνομιλητή για ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων ελλείψει ανεξάρτητης Εθνικής επιτροπής για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Πάντως ο διάλογος αυτός αποδείχθηκε αναποτελεσματικός για την επίλυση της ιδιαίτερα δύσκολης κατάστασης και ως εκ τούτου θα αναζητηθούν νέες οδοί και δράσεις για το 2011.

Η συνέργια της ΕΕ με την κοινωνία των πολιτών συνέχισε να είναι στενή, ειδικότερα μέσω του Ευρωπαϊκού μέσου για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα που αποτελεί έναν από τους λίγους μηχανισμούς χρηματοδότησης που είναι διαθέσιμος για τις σουδανικές οργανώσεις για την ενίσχυση των ικανοτήτων τους και τον θεμελιώδη ρόλο τους στη διαδικασία εκδημοκρατισμού της χώρας.

Όσον αφορά ειδικότερα το Νότιο Σουδάν, το οποίο αναμένεται να αποκτήσει την ανεξαρτησία του τον Ιούλιο του 2011, η ΕΕ προτίθεται να θεσπίσει τακτικό διάλογο με την Επιτροπή ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Νότιου Σουδάν. Η ΕΕ στήριξε επίσης τη σύσταση του Φόρουμ για τα ανθρώπινα δικαιώματα από την Επιτροπή ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την Κοινωνία των πολιτών και τη διεθνή κοινότητα, για να διασφαλιστεί μια τακτικότερη επικοινωνία μεταξύ των διαφόρων φορέων που δραστηριοποιούνται στα ανθρώπινα δικαιώματα.

5.4.25 Τόγκο

Το 2010 σημαδεύτηκε από την εκλογή Προέδρου στις 4 Μαρτίου. Η ενωσιακή αποστολή παρατήρησης των εκλογών που είχε αναπτυχθεί στο Τόγκο συνεπέρανε ότι το νομικό πλαίσιο παρείχε επαρκή βάση για τη διεξαγωγή δημοκρατικών εκλογών σύμφωνα προς τα διεθνή πρότυπα. Σημείωσε ωστόσο ότι η αναθεώρηση του εκλογικού κώδικα δεν έγινε δεκτή από τα κόμματα της αντιπολίτευσης, με αποτέλεσμα να επηρεαστεί αρνητικά η εμπιστοσύνη στη διεξαγωγή των εκλογών. Οι εκλογές διεξήχθησαν σε ατμόσφαιρα ηρεμίας και εν γένει, έγιναν σεβαστές η ελευθερία έκφρασης και μετακίνησης των υποψηφίων.

Οι κρατούμενοι, ειδικότερα δε οι προφυλακισμένοι καθώς και οι γυναίκες και τα παιδιά, εξακολουθούν να συγκαταλέγονται μεταξύ των ιδιαίτερα ευάλωτων κατηγοριών του πληθυσμού ως προς την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Τόγκο. Πολλοί παρατηρητές έκαναν λόγο για χρήση υπερβολικής βίας για τη διάλυση διαδηλώσεων. Οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εντόπισαν ατιμωρησία σε 2005 περιπτώσεις πολιτικής βίας ως ένα σημαντικό πρόβλημα, μαζί με αιτιάσεις για περιπτώσεις βασανιστηρίων και παράνομων κρατήσεων.

Το 2010, η ΕΕ στήριξε τις τοπικές ΜΚΟ για την προαγωγή του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των κρατουμένων και τη βελτίωση της κοινωνικής τους επανένταξης, καθώς και όσον αφορά την εκπαίδευση των δικαστών σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ χρηματοδότησε επίσης την εφαρμογή ενός ευρέος προγράμματος νομοθετικών μεταρρυθμίσεων για να διασφαλιστεί η συνάφεια με την εθνική νομοθεσία.

Η Επιτροπή δικαιοσύνης, αλήθειας και συμφιλίωσης (TJRC), η οποία συστήθηκε το 2009 για να διερευνήσει πολιτικά εγκλήματα που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ 1958 και 2005, άρχισε να λειτουργεί με τη χρηματοδοτική στήριξη της ΕΕ. Έως τα τέλη του 2010, περισσότεροι από 5800 άτομα κατέθεσαν ενώπιον της TJRC.

5.4.26 Ουγκάντα

Πριν από τις βουλευτικές και προεδρικές εκλογές του 2011, το ενδιαφέρον το 2010 εστιάστηκε στο σεβασμό των πολιτικών ελευθεριών, και η ΕΕ σημείωσε με ανησυχία την αυξανόμενη τάση της κυβέρνησης της Ουγκάντα για περιορισμό των πολιτικών ελευθεριών.

Σε συνεδριάσεις με τις αρχές της Ουγκάντα, η ΕΕ εξέφρασε την ανησυχία της για το νομοσχέδιο περί διαχείρισης της δημόσιας τάξης με το οποίο απειλούνται σοβαροί περιορισμοί της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι, του συνέρχεσθαι και της έκφρασης. Εκφράζονται επίσης ανησυχίες ως προς το νομοσχέδιο για τον κανονισμό για την παρακολούθηση των επικοινωνιών (RIC) που τέθηκε σε ισχύ την 3η Σεπτεμβρίου 2010. Η απουσία διασφαλίσεων για την τήρηση του σεβασμού και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων απειλεί την ελευθερία έκφρασης και το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή. Το κλείσιμο ραδιοφωνικών σταθμών μετά τις ταραχές του περασμένου Σεπτεμβρίου αποτελεί δείγμα αυξανόμενων κρατικών περιορισμών σε ένα τομέα που επικρατούσε σχετική ελευθερία.

Στο διάστημα 8-25 Νοεμβρίου 2010 αναπτύχθηκε στην Ουγκάντα ενωσιακή διερευνητική αποστολή προκειμένου να αξιολογήσει κατά πόσον θα ήταν χρήσιμη, σκόπιμη και εφικτή η ανάπτυξη ενωσιακής αποστολής παρατήρησης των εκλογών, στο πλαίσιο των γενικών εκλογών της 18ης Φεβρουαρίου 2011, σύμφωνα με τα κριτήρια που εκτίθενται στην ανακοίνωση της εκλογικής συνδρομής και παρατήρησης της ΕΕ (COM (2000)191). Η ανάπτυξη της διερευνητικής αποστολής ακολούθησε την πρόσκληση προς την ΕΕ για παρατήρηση των γενικών εκλογών του 2011 από την εκλογική επιτροπή της Ουγκάντας το Φεβρουάριο του 2010.

Σύμφωνα με την αξιολόγηση της αποστολής, για το μεγαλύτερο μέρος, πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις για πραγματικές εκλογές - μολονότι υφίστανται ερωτήματα ως προς τη στιβαρότητα των βασικών θεσμικών οργάνων όπως η εκλογική επιτροπή, καθώς και ως προς το σεβασμό του κράτους προς τις θεμελιώδεις ελευθερίες. Αν και το σύνταγμα της Ουγκάντα προβλέπει εγγυήσεις για την ελευθερία έκφρασης, του συνεταιρίζεσθαι και του ειρηνικού συνέρχεσθαι, η αποστολή αξιολόγησε ότι η απολαβή των δικαιωμάτων αυτών περιορίζεται αδικαιολόγητα από την πρωτογενή νομοθεσία ή στην πράξη. Κατέστη επίσης σαφές ότι οι συστάσεις της EU EOM του 2006 για άρση των ασαφών διατάξεων όσον αφορά «δόλιες, ψευδείς, καταχρηστικές, προσβλητικές ή απαξιώτικες κρίσεις» κατά την προεκλογική εκστρατεία δεν ελήφθησαν υπόψη. Αφετέρου η αποστολή συναντήθηκε με αρκετές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στην προαγωγή της συμμετοχής και της εμπλοκής των πολιτών στην εκλογική διαδικασία μέσα από μια σειρά πρωτοβουλιών. Και ως θετικό βήμα, τον Αύγουστο του 2010, το Συνταγματικό δικαστήριο ακύρωσε ορισμένες διατάξεις του ποινικού κώδικα που αφορούν την πρόκληση στάσης.

Η ΕΕ διατύπωσε επίσης ανησυχίες για το καταναγκαστικό πρόγραμμα αφοπλισμού του στρατού στην βορειοανατολική περιοχή Karamoja, το οποίο κατέληξε σε θανάτους πολιτών (μεταξύ των οποίων και παιδιά) και σε φημολογούμενες καταχρήσεις εις βάρος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η εξάπλωση φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού σε αυτή τη φτωχή περιοχή της Ουγκάντα οδήγησε σε αυξημένη βία μεταξύ εθνοτικών ομάδων και του στρατού.

Στο πλαίσιο του προγράμματος στήριξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και χρηστής διακυβέρνησης του 9^{ου} ΕΤΑ (2005-2010), προβλέπονταν 7 εκατομμύρια ευρώ για τη στήριξη σχεδίων που αποσκοπούν στη βελτίωση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συνολικός στόχος του προγράμματος είναι να συμβάλει στη βιώσιμη ανάπτυξη με επίκεντρο την ασφάλεια των ανθρώπων και τη χρηστή διακυβέρνηση, την τήρηση, την προαγωγή και την εκπλήρωση του συνολικού εύρους των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το ενισχυμένο κράτος δικαίου. Εν προκειμένω, παρασχέθηκε στήριξη σε βασικά κρατικά όργανα όπως η Αστυνομική δύναμη της Ουγκάντα, το Σωφρονιστικό σύστημα, το Κοινοβούλιο, η Εκλογική επιτροπή και η Επιτροπή ανθρωπίνων δικαιωμάτων της Ουγκάντα, λόγω του ουσιαστικού τους ρόλου που διαδραματίζουν στην προστασία, προαγωγή και ενίσχυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τα όργανα αυτά θα λάβουν και περαιτέρω ενίσχυση στο πλαίσιο του Προγράμματος στήριξης της δημοκρατικής διακυβέρνησης και λογοδοσίας του 10^{ου} ΕΤΑ.

Οι αρχηγοί αποστολής της ΕΕ στην Ουγκάντα έθιξαν πλειστάκις το ζήτημα της αντιμετώπισης των ομοφυλόφιλων στην κυβέρνηση της χώρας, στη διάρκεια συνεδριάσεων με τον Πρόεδρο, τον πρωθυπουργό, τον υπουργό εξωτερικών και τον υπουργό δικαιοσύνης, σε επίσημες συνεδριάσεις πολιτικού διαλόγου και με την επιτροπή ανθρωπίνων δικαιωμάτων της Ουγκάντα. Ένας από τους σημαντικότερους μηχανισμούς βελτίωσης της κατάστασης των LGBT είναι ο τακτικός διάλογος μεταξύ της ΕΕ και της κοινωνίας των πολιτών της Ουγκάντα. Η αντιπροσωπία της ΕΕ διοργάνωσε αρκετές συνεδριάσεις με τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ των οποίων και με τη SMUG (τοπική οργάνωση για τα ανθρώπινα δικαιώματα που εστιάζεται στα δικαιώματα των LGTB).

5.4.27 Ζιμπάμπουε

Η ΕΕ έχει εξαρτήσει την ομαλοποίηση των σχέσεών της με τη Ζιμπάμπουε από την εφαρμογή της συνολικής πολιτικής συμφωνίας (GPA) η οποία περιλαμβάνει σημαντικές δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις. Η ΕΕ έχει προβλέψει σημαντική βοήθεια για την εφαρμογή της GPA, περιλαμβανομένης και της χορήγησης 130 εκατομμυρίων ευρώ στο πλαίσιο του 10^{ου} ΕΤΑ για τους σκοπούς αυτούς. Ωστόσο, τις θετικές εξελίξεις της οικονομικής πλευράς δεν ακολούθησε αντίστοιχη πρόοδος στον πολιτικό τομέα. Ως εκ τούτου, η ΕΕ εξακολουθεί να εφαρμόζει τα κατάλληλα στοχευμένα περιοριστικά μέτρα.

Η ΕΕ στηρίζει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων που προαγάγουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στη Ζιμπάμπουε, και συμβάλουν στην εφαρμογή μεταρρυθμίσεων που περιέχονται στη GPA. Παραδείγματος χάριν, η ΕΕ στηρίζει τις προσπάθειες υπέρ της ειρήνης και της συμφιλίωσης, καθώς και την παρακολούθηση των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη διεξαγωγή εκστρατείας για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ συνεργάζεται στενά με την κοινωνία των πολιτών και τις τοπικές κοινότητες για την ενίσχυση των δημοκρατικών διαδικασιών, περιλαμβανομένης της συνταγματικής διαδικασίας και της προαγωγής του ρόλου του ελεύθερου Τύπου. Το 2010 η ΕΕ ενίσχυσε τη συνεργασία της με τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και έθιξε το ζήτημα της επιδείνωσης της κατάστασής τους στις τοπικές αρχές.

5.5 Η Μέση Ανατολή και η Αραβική Χερσόνησος

5.5.1 Μπαχρέιν

Η ΕΕ καταδίκασε τη βίαιη καταστολή εις βάρος της αντιπολίτευσης προ των εκλογών και τις επακόλουθες συλλήψεις για πολιτικά κίνητρα. Η ΕΕ παρενέβη επίσης στην περίπτωση του κ. Jassim Abdulmanan, υπηκόου του Μπανγκλαντές ο οποίος καταδικάστηκε εις θάνατον το 2007 για δολοφονία, και ζήτησε την μετατροπή της ποινής του. Δυστυχώς, ο κ. Abdulmanan εκτελέστηκε εν συνεχεία από εκτελεστικό απόσπασμα στις 8 Ιουλίου 2010. Ήταν ο μοναδικός εκτελεσθείς το 2010. Η ΕΕ παρότρυνε το Μπαχρέιν να επαναφέρει το εκ των πραγμάτων μορατόριουμ για τις εκτελέσεις που τηρούσε μεταξύ 1996 και 2006.

5.5.2 Ιράν

Στη διάρκεια του 2010, η ΕΕ κάλεσε το Ιράν να σεβαστεί τις διεθνείς του δεσμεύσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα με πολλές δημόσιες δηλώσεις και διαβήματα, τόσο στην Τεχεράνη όσο και στις πρωτεύουσες της ΕΕ. Η ΕΕ αναφέρθηκε δημόσια στις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που περιλαμβάνουν την καταστολή των ειρηνικών διαδηλώσεων, τις αυθαίρετες συλλήψεις, την κακομεταχείριση των κρατουμένων, τα δικαιώματα για δίκαιη δίκη και τις διακρίσεις εις βάρος των γυναικών, των θρησκευτικών και εθνοτικών μειονοτήτων και τη δίκη επτά εξεχόντων Μπαχαϊστών. Στις 12 Ιουνίου, ένα έτος μετά τις προεδρικές εκλογές του 2009, η ΕΕ εξέδωσε μια συνολική δήλωση για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο Ιράν.

Ο διάλογος ΕΕ-Ιράν για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ο οποίος ανεστάλη το Δεκέμβριο του 2006 όταν το Ιράν ακύρωσε τον πέμπτο γύρο, παρέμεινε ανενεργός το 2010. Η ΕΕ έχει δηλώσει ότι προτίθεται να συζητήσει τα ανθρώπινα δικαιώματα με το Ιράν, μόνο εφόσον το Ιράν δώσει δείγματα πραγματικής διάθεσης να συζητήσει σοβαρά, πράγμα που δεν συνέβη το 2010.

Σε όλη τη διάρκεια του 2010, συνεχίστηκε η επιδείνωση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που ακολούθησε τις προεδρικές εκλογές του Ιουνίου 2009. Πρόκειται για τη χειρότερη επιδείνωση από το 1979. Οι εκφοβισμοί, οι συλλήψεις και φυλακίσεις δημοσιογράφων, δικηγόρων, υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ηγετών της αντιπολίτευσης, φοιτητών και των υπερασπιστών των δικαιωμάτων τους, δημιούργησαν ένα εξαπλούμενο κλίμα φόβου. Οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι δικηγόροι, οι δημοσιογράφοι, οι πολιτικοί ηγέτες, οι μειονότητες και οι φοιτητές έχουν υποστεί παρενοχλήσεις, φυλακίσεις και σε ορισμένες περιπτώσεις εκτελέσεις. Οι βασανισμοί και η κακομεταχείριση κρατουμένων αποτελούν καθημερινή πρακτική και εφαρμόζονται σε πλήρη ατιμωρησία. Οι γυναίκες εξακολουθούν να είναι θύματα διακρίσεων και βάσει της νομοθεσίας και στην πράξη.

Συνεχίζουν να εφαρμόζονται αυστηροί περιορισμοί της ελευθερίας έκφρασης και του δικαιώματος του ειρηνικού συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι. Κατά την επέτειο της ισλαμικής επανάστασης στις 11 Φεβρουαρίου, η οποία για πολλούς Ιρανούς συμβολίζει την πρόοδο στον τομέα των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων, η Ύπατη Εκπρόσωπος διατύπωσε την ανησυχία της ΕΕ διότι ένας μεγάλος αριθμός Ιρανών εμποδίστηκε από την έκφραση της γνώμης του. «Οι τρέχουσες σκηνές της βίαιης καταστολής αποτελούν μέρος σχεδιασμού τους τελευταίους μήνες. Οι βίαιες καταστολές κατά των ατόμων που απαιτούν το θεμελιώδες δικαίωμα στην ελευθερία, στην ελεύθερη έκφραση και στην ελευθερία του συνέρχεσθαι οδήγησαν στην απώλεια της εμπιστοσύνης του λαού προς το καθεστώς, καθώς και εκείνης της διεθνούς κοινότητας».

Οι αρχές εξακολουθούν να περιορίζουν την πρόσβαση σε εξωτερικές πηγές πληροφόρησης όπως το Διαδίκτυο. Οι αρχές προκαλούν παρεμβολές στην πρόσβαση σε διεθνείς εκπομπές ραδιοφώνου και τηλεόρασης. Αποτελεί καθημερινή πρακτική η καταγραφή και παρακολούθηση των γραπτών μηνυμάτων με κινητά τηλέφωνα και του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Τον Ιανουάριο, οι αρχές απαγόρευαν την επαφή των Ιρανών με 60 μέσα ενημέρωσης και οργανώσεις του εξωτερικού. Όσοι επιθυμούσαν να μιλήσουν στα λίγα Ιρανόφωνα μέσα ενημέρωσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα, απειλήθηκαν ή παρενοχλήθηκαν από προσωπικό των δυνάμεων ασφαλείας. Αρκετοί Ιρανοί στράφηκαν σε διαδικτυακούς τόπους κοινωνικής δικτύωσης για να εκφράσουν τις απόψεις τους. Το Μάρτιο του 2010, το Συμβούλιο της ΕΕ εξέφρασε τη σοβαρή του ανησυχία για τα μέτρα που έλαβαν οι Ιρανικές αρχές προκειμένου να εμποδίσουν τους πολίτες της χώρας να επικοινωνούν και να λαμβάνουν ελεύθερα πληροφορίες μέσω δορυφορικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών και του Διαδικτύου.

Η αυξανόμενη χρήση της θανατικής ποινής από το Ιράν ως μέσο εκφοβισμού της αντιπολίτευσης και σε αντίθεση προς τα διεθνή στοιχειώδη πρότυπα, αποτελεί σημείο ιδιαίτερης ανησυχίας. Η θανατική ποινή επιβλήθηκε για ενέργειες που δεν χαρακτηρίζονται ως σοβαρά εγκλήματα, κατά παραβίαση της διεθνούς νομοθεσίας, όπως εκείνες που αφορούν τη διακίνηση ναρκωτικών ή ασαφείς κατηγορίες κατά της εθνικής ασφάλειας, μεταξύ των οποίων και η *mohareb* ('εχθροί του Θεού').

Ιδιαίτερη ανησυχία αποτελεί η απότομη αύξηση του αριθμού των εκτελέσεων το 2010. Οι Ιρανικές αρχές παραδέχθηκαν 252 εκτελέσεις, αλλά σύμφωνα με αξιόπιστες εκτιμήσεις ο πραγματικός αριθμός είναι τουλάχιστον διπλάσιος, περιλαμβανομένων και μυστικών και μαζικών εκτελέσεων. Τουλάχιστον ένας νεαρός παραβάτης εκτελέστηκε και άλλοι 143 είναι μελλοθάνατοι. Εξακολουθούν να επιβάλλονται θανατικές ποινές δια λιθοβολισμού, ωστόσο δεν είναι γνωστό εάν έχουν εφαρμοστεί. Η περίπτωση της κας Mohammadi Ashtiani, η οποία έχει καταδικαστεί εις θάνατον δια λιθοβολισμού λόγω μοιχείας, έχει δεχθεί ισχυρότατη κριτική από την ΕΕ (και την λοιπή διεθνή κοινότητα), η οποία έχει διατυπώσει πολλές δηλώσεις που καλούν το Ιράν να αναστείλει την εκτέλεση και να μετατρέψει την ποινή της. Σε πολλές περιπτώσεις, η ΕΕ καταδίκασε περιπτώσεις πρόσφατων ή επικείμενων εκτελέσεων και ζήτησε από το Ιράν να παύσει τις θανατικές ποινές και να καταρτίσει μορατόριουμ για τις εκτελέσεις με στόχο την κατάργηση της θανατικής ποινής.

Η ΕΕ αναφέρθηκε συστηματικά στην επίδοση του Ιράν ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα κατά την καθολική περιοδική επανεξέταση του Ιράν στη σύνοδο του Συμβουλίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΗΕ της 14ης Φεβρουαρίου 2010. Επίσης, το Ιράν απέτυχε να εκλεγεί ως μέλος του ΣΑΔ. Όπως και κατά τα προηγούμενα έτη, η ΕΕ στήριξε πλήρως την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ισλαμική Δημοκρατία του Ιράν, η οποία εγκρίθηκε με 78 ψήφους υπέρ στις 21 Δεκεμβρίου 2010. Με την απόφαση παρακινείται η κυβέρνηση του Ιράν να συνεργαστεί πλήρως με τους ειδικούς μηχανισμούς των ΗΕ οι οποίοι δεν ήταν σε θέση να επισκεφτούν τη χώρα σε διάστημα πέντε ετών, και ενθαρρύνονται οι οικείοι θεματικοί εντολοδόχοι των ειδικών διαδικασιών να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στην κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Ιράν.

5.5.3 Ιράκ

Η χρηστή διακυβέρνηση, η δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου παραμένουν σημαντικοί τομείς για τις σχέσεις της ΕΕ με το Ιράκ το 2010. Η ΕΕ επιδιώκει να οικοδομήσει ένα κλίμα πραγματικής ασφάλειας για τους ανθρώπους στο Ιράκ, που θα βασίζεται στο κράτος δικαίου και στο πνεύμα του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ στηρίζει ένα μοντέλο δημοκρατικής κυβέρνησης που θα υπερβεί τις δογματικές, εθνοτικές και άλλες διαιρέσεις. Η ΕΕ εξακολούθησε να στηρίζει το Ιράκ στην εφαρμογή των δεσμεύσεών του ως προς το κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Μέσω της Ενοποιημένης Αποστολής της Ευρωπαϊκής Ένωσης EUJUST LEX για επιβολή του κράτους δικαίου στο Ιράκ, η ΕΕ εξακολούθησε να παρέχει καθοδήγηση και κατάρτιση σε ανώτατους αξιωματούχους της αστυνομίας, του δικαστικού κλάδου και του σωφρονιστικού συστήματος του Ιράκ. Οι δραστηριότητες αυτές έλαβαν χώρα στα κράτη μέλη της ΕΕ, αλλά όλο και περισσότερο και εντός του Ιράκ. Η εκπαίδευση εστιάστηκε σε ορισμένους σημαντικούς τομείς που περιλαμβάνουν την ευαισθητοποίηση όσον αφορά την ισότητα των φύλων, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την οικιακή βία, τη δικαιοσύνη για τους ανηλίκους και το σχεδιασμό. Άλλο ένα σημαντικό και ευπρόσδεκτο στοιχείο του προγράμματος EUJUST LEX-Ιράκ είναι η εμπειρία των ιρακινών υπαλλήλων από πραγματική πείρα εργασίας. Η EUJUST LEX-Ιράκ άρχισε προετοιμασίες που θα επιτρέψουν την ανάπτυξη του προσωπικού της στο Ιράκ, με παρουσία στη Βαγδάτη, το Ερμπίλ και τη Βασόρα, προκειμένου να βελτιωθεί η προβολή της προσπάθειας της ΕΕ και να παρασχεθεί εκπαίδευση σε ολόκληρη τη χώρα.

Η ΕΕ συμμετέσχε επίσης μέσω άλλων σχεδίων στην υποστήριξη του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων μέσω της παροχής στήριξης προς τους πρόσφυγες και τους εσωτερικά εκτοπισμένους. Επιπροσθέτως, η χρηστή διακυβέρνηση και το κράτος δικαίου περιλαμβάνονται στις προτεραιότητες του πρώτου εθνικού εγγράφου στρατηγικής ΕΕ-Ιράκ της περιόδου 2011-2013 που εγκρίθηκε το 2010.

Στο διάλογό της με το Ιράκ, η ΕΕ συνέχισε να διατυπώνει τις ανησυχίες της για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η αντιπροσωπία της ΕΕ διατηρεί τακτικές επαφές με τις αρχές όπως και με τους εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών και τις μειονότητες, και από κοινού με τις διπλωματικές αποστολές της ΕΕ, συνέχισε τις δραστηριότητες της Ομάδας για τα ανθρώπινα δικαιώματα (π.χ. κατάρτιση τοπικής στρατηγικής το 2010 για τα βασανιστήρια). Ειδικότερα η θανατική ποινή, η κατάσταση των γυναικών και των ευάλωτων ομάδων στην ιρακινή κοινωνία, όπως οι εθνικές και θρησκευτικές μειονότητες και οι ομοφυλόφιλοι άνδρες, η κατάσταση των κρατουμένων και η χρήση των βασανιστηρίων, παραμένουν τα κυριότερα σημεία ανησυχίας της ΕΕ. Η καθολική περιοδική επανεξέταση στο Συμβούλιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΗΕ στις 16 Φεβρουαρίου 2010, απετέλεσε σημαντική ευκαιρία για να εκφράσει η ΕΕ τις ανησυχίες της. Η ΕΕ παρακολουθεί επίσης από κοντά την κατάσταση των ατόμων στο στρατόπεδο Ασράφ και διατηρεί την έκκλησή της για σεβασμό των διεθνών προτύπων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Όσον αφορά τη θανατική ποινή, η ΕΕ προέβη σε επίσημο συνολικό διάβημα προς τις ιρακινές αρχές, επαναλαμβάνοντας τη βαθιά της ανησυχία για τις θανατικές ποινές που απαγγέλθηκαν και τις εκτελέσεις στο Ιράν από την επαναφορά της ποινή το Μάιο του 2009. Η ΕΕ παρότρυνε εκ νέου την κυβέρνηση του Ιράκ να επανεισαγάγει τη de facto αναστολή της θανατικής ποινής, εν αναμονή της νόμιμης κατάργησής της.

Το Συμβούλιο της ΕΕ εξέτασε το ζήτημα της βίας εις βάρος των θρησκευτικών μειονοτήτων το Νοέμβριο του 2010. Στα συμπεράσματά του τονίζει ότι η νέα κυβέρνηση του Ιράκ θα πρέπει να αφοσιωθεί ξανά στην επίτευξη εθνικής συμφιλίωσης που θα εκπροσωπεί τα συμφέροντα και τις ανάγκες και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των ιρακινών. Καταδίκασε τις τρομοκρατικές επιθέσεις, κατά τις οποίες έχασαν τη ζωή τους δεκάδες αθώων πολιτών, καθώς και κάθε προτροπή σε πράξεις βίας περιλαμβανομένων και εκείνων που εμπνέονται από θρησκευτικό ή εθνοτικό μίσος.

Νέα βάση για τις σχέσεις ΕΕ-Ιράκ θα αποτελέσει η συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας (PCA), στην οποία περιλαμβάνεται ρήτρα για τα ανθρώπινα δικαιώματα ως ουσιαστικό στοιχείο και καθορίζει πλαίσιο για τη συνεργασία σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εξετάζει διάφορα ζητήματα όπως το κράτος δικαίου.

Η ΕΕ απέστειλε ομάδα αξιολόγησης των εκλογών στο Ιράκ για τις γενικές εκλογές της 7ης Μαρτίου 2010. Ομάδες αναπτύχθηκαν στη Βαγδάτη, το Ερμπίλ και τη Βασόρα.

5.5.4 Σαουδική Αραβία

Η ΕΕ εξακολούθησε να εξετάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα στις σχέσεις της με τη Σαουδική Αραβία, σε τρεις από τους πέντε στόχους της: τη θανατική ποινή, τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών και τη δικαστική μεταρρύθμιση.

Όσον αφορά τη θανατική ποινή, διαπιστώθηκε φθίνουσα πορεία του συνολικού αριθμού των θανατικών ποινών, πιθανώς χάρις στην ενθάρρυνση μιας τάσης επιείκειας από τις οικογένειες των θυμάτων που απαρνούνται του δικαιώματός τους στο πλαίσιο της Ισλαμικής νομοθεσίας να ζητήσουν την εκτέλεση του δολοφόνου. Η ΕΕ ενθάρρυνε την τάση αυτή προκειμένου να εκπονηθεί τουλάχιστον ένα εκ των πραγμάτων μορατόριουμ και επίσης έθιξε στις αρμόδιες αρχές το ζήτημα της θανατικής ποινής για τους ανήλικους. Ο αριθμός των εγκλημάτων που επισύρει τη θανατική ποινή αποτελεί πηγή σοβαρής ανησυχίας. Οι κατηγορίες της μαγείας, του λαθρεμπορίου ναρκωτικών, της ομοφυλοφιλίας και της αποστασίας τεχνικά επισύρουν τη θανατική ποινή, μολονότι η πλειοψηφία των εκτελεσθέντων το 2010 είχε καταδικαστεί για δολοφονία. Η θέση της Σαουδικής Αραβίας για τη θανατική ποινή διέπεται από την προσήλωσή της στον τρόπο που αντιλαμβάνεται το νόμο της σαρίας.

Το σύστημα της επιμέλειας βάσει του οποίου οι γυναίκες πρέπει να έχουν την άδεια ενός άρρενος για να ταξιδεύσουν, να εργαστούν και να σπουδάσουν, εξακολουθεί να εφαρμόζεται. Η ΕΕ αναφέρθηκε στα δικαιώματα των παιδιών και των γυναικών με ιδιαίτερη μνεία στους γάμους ανηλίκων. Μολονότι ξεκινά από πολύ χαμηλή βάση, η μεταρρύθμιση που επηρεάζει τα δικαιώματα των γυναικών, έχει ελκύσει την προσοχή της κυβέρνησης τα τελευταία χρόνια. Η ΕΕ ενθάρρυνε τα βήματα αυτά και έχει προσφέρει τη στήριξή της.

Η ΕΕ προέβη επίσης σε διάβημα για την αυθαίρετη κράτηση και υπογράμμισε τα κενά της ποινικής νομοθεσίας του Βασιλείου καθώς και τις προφανείς δικαστικές πλάνες και τη μη τήρηση δίκαιης δίκης (κράτηση χωρίς επίσημες κατηγορίες, άρνηση πρόσβασης σε δικηγόρο, κλπ.). Το σαουδικό νομικό σύστημα, παρά την ενισχυμένη κατάρτιση των δικαστών, δεν ήταν σε θέση να διασφαλίσει τους βασικούς κανόνες της διεθνούς δικαιοσύνης. Η σαουδική επιτροπή ανθρωπίνων δικαιωμάτων εφήρμοσε το 2010 ένα εκτεταμένο πρόγραμμα επιθεώρησης των φυλακών. Διατυπώθηκαν επίσημα διαβήματα όσον αφορά τα δικαιώματα κατά την κράτηση των γυναικών και την περίπτωση της Rizana Nafeek, υπηκόου της Σρι Λάνκα η οποία έχει καταδικαστεί εις θάνατον για το θάνατο ενός μωρού που είχε υπό την προστασία της.

5.5.5 Υεμένη

Η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Υεμένη εξακολούθησε να επιδεινώνεται το 2010. Ιδιαίτερη ανησυχία προξενεί η υπερβολική χρήση βίας κατά πολιτών κατά τις ένοπλες συγκρούσεις και τις αντιτρομοκρατικές ενέργειες, η ανυπαρξία κράτους δικαίου και ανεξάρτητης δικαστικής εξουσίας, οι αυθαίρετες και παράνομες δολοφονίες και οι εξαφανίσεις για πολιτικά κίνητρα, η παράνομη κράτηση και η χρήση βασανιστηρίων από υπηρεσίες ασφαλείας, οι παραβιάσεις της ελευθερίας έκφρασης και του συνεταιρίζεσθαι, καθώς και οι διακρίσεις εις βάρος των γυναικών και των περιθωριοποιημένων κοινωνικών ομάδων. Μια άλλη σημαντική πηγή ανησυχίας αποτελούν οι μεγάλες ατέλειες της δημοκρατικής διαδικασίας λόγω της αποτυχίας της κυβέρνησης να επιτύχει συναίνεση ως προς την αμφισβητούμενη συνταγματική και εκλογική μεταρρύθμιση. Η κυβέρνηση επέδειξε κατ' αρχήν σημαντική προσήλωση στις διεθνείς πράξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά η εφαρμογή τους εξακολούθησε να είναι πλημμελής, η συνέχεια που πρέπει να δοθεί στις συστάσεις της οικουμενικής περιοδικής επανεξέτασης καθώς και οι ικανότητες του Υπουργείου ανθρωπίνων δικαιωμάτων παρέμειναν ανεπαρκείς.

Το 2010, διαπιστώθηκε γενική επιδείνωση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και ειδικότερα οι αυξημένοι περιορισμοί της ελευθερίας έκφρασης και η ατιμωρησία των υπαλλήλων των υπηρεσιών ασφαλείας. Η ΕΕ προσπαθεί να ανατρέψει αυτή την αρνητική τάση, ιδίως με την αντιμετώπιση της εκτέλεσης των θανατικών ποινών εις βάρος ανήλικων δραστών, με στοχευμένα διαβήματα. Με πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από την ΕΕ επιδιώκεται γενική ενίσχυση του δικαστικού συστήματος για τους ανηλίκους.

Μολονότι αναγνωρίζει τις προσπάθειες που έχουν καταβληθεί μέχρι σήμερα, η ΕΕ εξακολούθησε να υπογραμμίζει την ευθύνη της κυβέρνησης της Υεμένης για μεγαλύτερη προστασία της ειρήνης και της ασφάλειας όλων των πολιτών στην επικράτειά της. Το 2010, η ΕΕ προέβη σε σημαντικό αριθμό δηλώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες, και ζήτησε επανειλημμένως από όλους τους πολιτικούς φορείς της Υεμένης να προσφύγουν εκ νέου σε διάλογο για την εξεύρεση λύσεων στην μακροχρόνια πολιτική και οικονομική κρίση της χώρας. Η ΕΕ προτρέπει για εμπάθυνση και παγιοποίηση της δημοκρατίας μέσα από διάλογο και μια ευρεία συμφωνία για εκλογική μεταρρύθμιση, μεταξύ άλλων και συνεκτιμώντας τις συστάσεις της αποστολής εκλογικής παρατήρησης της ΕΕ του 2006.

Η ΕΕ εξακολουθεί να ανησυχεί για την αυξανόμενη χρήση βίας εις βάρος πολιτών στο πλαίσιο των προσπαθειών για την καταστολή της τρομοκρατίας και των ένοπλων συγκρούσεων. Η ΕΕ εξέφρασε την ικανοποίησή της για την κατάπαυση του πυρός το 2010 στη Σααντά, αλλά εξακολουθεί να είναι πεπεισμένη ότι πρέπει να καταβληθούν σοβαρές προσπάθειες για την ανοικοδόμηση για να ανακουφιστεί ο πληθυσμός από ανθρωπιστική πλευράς στο βόρειο τμήμα της χώρας, και ειδικότερα οι περίπου 250.000 ατόμων που έχουν εκτοπιστεί εντός της χώρας.

5.6 *Ασία και Ωκεανία*

5.6.1 Αφγανιστάν

Η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Αφγανιστάν, περιλαμβανομένων και των τομέων της δικαιοσύνης και της διακυβέρνησης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των παιδιών, καθώς και των θεμελιωδών ελευθεριών όπως η ελευθερία έκφρασης, του θρησκευματος και των πεποιθήσεων, εξακολουθεί να απαιτεί τη συνεχή προσοχή και προσπάθειες της διεθνούς κοινότητας.

Οι δωρητές έχουν δεσμευτεί κατ' επανάληψη να στηρίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα στο Αφγανιστάν σε πολλές διεθνείς διασκέψεις. Κατά τη διάσκεψη της Καμπούλ τον Ιούλιο του 2010, η κυβέρνηση του Αφγανιστάν δεσμεύτηκε να εκπονήσει εθνικά προγράμματα προτεραιότητας (NPP), με επιμέρους σχέδια εφαρμογής για διάφορους τομείς του δημοσίου. Το εθνικό πρόγραμμα προτεραιότητας για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ευθύνες των πολιτών διαχειρίζεται η ανεξάρτητη αφγανική επιτροπή για τα ανθρώπινα δικαιώματα και συμπληρώνεται από τη δέσμευση της κυβέρνησης να εφαρμόσει προγράμματα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη νομική επαγρύπνηση και την κατάρτιση των πολιτών που στοχεύουν κοινότητες σε ολόκληρο το Αφγανιστάν. Οι γυναίκες διαδραμάτισαν ενεργό ρόλο στη διάσκεψη της Καμπούλ ενώ εκπονήθηκε NPP όσον αφορά την «Ανάπτυξη ικανοτήτων για την επιτάχυνση της εφαρμογής του εθνικού προγράμματος δράσης για τις γυναίκες στο Αφγανιστάν».

Κατά το διάλογό της με την κυβέρνηση του Αφγανιστάν, η ΕΕ συνέχισε να τονίζει τη σημασία των εθνικών και διεθνών υποχρεώσεων ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα. Περαιτέρω, η ΕΕ υπογραμμίζει συνεχώς το βασικό ρόλο της αφγανικής κοινωνίας των πολιτών για την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατικής μεταρρύθμισης στο Αφγανιστάν, και παρέσχε σχετική στήριξη μέσω των χρηματοδοτικών της μηχανισμών.

Η αντιπροσωπία της ΕΕ εξακολουθεί να ενθαρρύνει τη συμμετοχή των γυναικών σε όλους τους τομείς της κοινωνίας, περιλαμβανομένων και των κοινοβουλευτικών εκλογών και της ειρηνευτικής διαδικασίας. Η ΕΕ παρέσχε πολιτική και χρηματοδοτική στήριξη για την εφαρμογή των αποφάσεων 1325 και 1820 του ΣΑΗΕ όσον αφορά τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια. Μεταξύ των επιτευγμάτων περιλαμβάνεται η διασφάλιση της συμμετοχής γυναικών στη Εθνική Συμβουλευτική Ειρηνευτική Συνέλευση του Ιουνίου 2010 και στο Ανώτερο ειρηνευτικό συμβούλιο.

Στις 27 Μαΐου 2020, η Ύπατη Εκπρόσωπος υποδέχθηκε τη Δρα Soraya Rahim Sobhrang, Επίτροπο. υπεύθυνη για τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών της Ανεξάρτητης αφγανικής επιτροπής ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Κατά τη 18μηνη περίοδο των κοινοβουλευτικών εκλογών, η ΕΕ ανέπτυξε αποστολή εκλογικής αξιολόγησης. Η αποστολή συνεπέρανε ότι μετά βίας πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή ουσιαστικών εκλογών. Η ημέρα των εκλογών στιγματίστηκε από μεγάλο αριθμό βίαιων επεισοδίων ενώ σε μεγάλα τμήματα της χώρας δεν παρασχέθηκε η απαιτούμενη εγγύηση για την υλοποίηση των βασικών πολιτικών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων του πολίτη. Παρά τις σημαντικές προσπάθειες των αφγανικών αρχών, και ιδίως της Ανεξάρτητης εκλογικής επιτροπής και της Επιτροπής εκλογικών καταγγελιών, καθώς και των αξιέπαινων βελτιώσεων στη διεξαγωγή της εκλογικής διαδικασίας σε κεντρικό επίπεδο, η σταθερή έλλειψη εκλογικών καταλόγων, η ευρείας κλίμακας και εκτεταμένη νοθεία και η έλλειψη κεντρικού ελέγχου σε τμήματα της χώρας, έπληξαν τη διεξαγωγή και την αξιοπιστία της διαδικασίας. Μολαταύτα, ο αποκλεισμός υποψηφίων και υπαλλήλων λόγων εκλογικής νοθείας και η ακύρωση περισσοτέρων του 1,2 εκατομμυρίων αμφισβητούμενων ψήφων, απετέλεσε ένα θετικό βήμα στη θέση της κουλτούρας της ατιμωρησίας των εκλογικών εγκλημάτων. Η αδυναμία της κυβέρνησης να αναγνωρίσει πλήρως τα τελικά αποτελέσματα των εκλογών και η επακόλουθη σύσταση ενός ειδικού εκλογοδικείου, χωρίς να βασίζεται στο σύνταγμα, απετέλεσε πρόκληση προς την ανεξαρτησία των εκλογικών αρχών και παρακώλυσε περαιτέρω την ίδρυση στιβαρών δημοκρατικών θεσμών.

Η ΕΕ παρέμεινε ένας σημαντικός δωρητής του Αφγανιστάν. Από την έναρξη των δραστηριοτήτων της στο Αφγανιστάν το 2002, η ΕΕ δραστηριοποιήθηκε εκ του σύνεγγυς στην ανασύσταση του κράτους και των θεσμών του. Από το 2002, έχουν χορηγηθεί περισσότερα από 2 εκατομμύρια ευρώ στην ανασύσταση και στην ενίσχυση του αφγανικού κράτους. Μεταξύ άλλων περιλαμβάνεται ουσιαστική στήριξη της ενίσχυσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και της κοινωνίας των πολιτών. Στο πλαίσιο του νέου πολυετούς ενδεικτικού προγράμματος 2011-13, προβλέπεται στήριξη ύψους 600 εκατομμυρίων ευρώ. Ένας από τους τρεις βασικούς τομείς στήριξης θα είναι η στήριξη της μεταρρύθμισης της διακυβέρνησης (μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης, μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης και υποεθνική διακυβέρνηση). Προγράμματα, όπως το Ευρωπαϊκό μέσο για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα (EIDHR) στηρίζουν άμεσα τα ανθρώπινα δικαιώματα και την κοινωνία των πολιτών, ενώ παράλληλα στηρίζεται και η κοινωνική προστασία των ευάλωτων ομάδων.

5.6.2 Μπανγκλαντές

Ο Σύνδεσμος Awami ανέλαβε την εξουσία το 2009 υποσχόμενος να εφαρμόσει μια προοδευτική πολιτική για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το εκλογικό πρόγραμμα του Συνδέσμου Awami αναφερόταν σε ζητήματα όπως η ανεξαρτησία και αμεροληψία της δικαστικής εξουσίας, η παύση των εξωδικαστικών δολοφονιών, η χειραφέτηση των γυναικών και η ανάγκη για σεβασμό των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες. Κατά την αρχή της θητείας του, το Μπανγκλαντές υπέστη την καθολική περιοδική επανεξέταση το Φεβρουάριο 2009 από το Συμβούλιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ εξέφρασε την ικανοποίησή της αφενός για την ανοικτή προσέγγιση της κυβέρνησης στη διάρκεια της διαδικασίας της ΚΠΕ και, αφετέρου, παρακολούθησε τις προκλήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αντιμετωπίζει η χώρα.

Τον Ιανουάριο, πριν από τις εκτελέσεις των πέντε καταδικασθέντων για τη δολοφονία του Σείχη Mujibur Rahman, ιδρυτή του έθνους, η αντιπροσωπία της ΕΕ εξέδωσε δήλωση εξ ονόματος της Ύπατης Εκπροσώπου για τις δίκες των πολιτικώς υποκινούμενων φόνων στο Μπανγκλαντές. Στη δήλωση αυτή, η ΕΕ εκφράζει την αντίθεσή της στην αρχή της θανατικής ποινής σε όλες τις περιπτώσεις και περιστάσεις.

Το Φεβρουάριο, μετά από ένα ξέσπασμα βίας στο Chittagong Hill Tracts που κατέληξε σε θανάτους και εμπρηστικές επιθέσεις κατά 500 σπιτιών των αυτοχθόνων, ο εκπρόσωπος της Ύπατης Εκπροσώπου προέβη σε δήλωση με την οποία καλείται η κυβέρνηση να διερευνήσει το ζήτημα, να προσαγάγει τους ενόχους στη δικαιοσύνη και να λάβει μέτρα για την εφαρμογή της συμφωνίας του Chittagong Hill Tracts.

Το Μάρτιο, το Μπανγκλαντές επικύρωσε το Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου. Είναι η πρώτη χώρα της νότιας Ασίας που το πράττει. Η Ύπατη Εκπρόσωπος εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία συγχαίρει το Μπανγκλαντές για την απόφασή του και εκφράζει την ελπίδα ότι θα ακολουθήσουν το παράδειγμά του και άλλες χώρες της περιοχής.

Η πλέον πρόσφατη συνεδρίαση της Μικτής επιτροπής ΕΕ-Μπανγκλαντές πραγματοποιήθηκε το Μάιο του 2010. Στη συνεδρίαση εξετάστηκαν ορισμένα ζητήματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, μεταξύ των οποίων και η συνέχεια που πρέπει να δοθεί στις συστάσεις της Καθολικής περιοδικής επανεξέτασης του 2009, οι θεσμικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις, η κατάσταση στο Chittagong Hill Tracts και η μεταχείριση που επιφυλάσσεται στους μετανάστες Rohingya από τη Βιρμανία/Μιανμάρ της περιοχής Cox's Bazar. Ο πολιτικός διάλογος της ΕΕ για τα ζητήματα αυτά, η συνέχεια του οποίου δίδεται από τους αντιπροσώπους της στη Ντάκκα, ενισχύεται από το γεγονός ότι στηρίζει σχέδια σε όλους τους ως άνω τομείς.

5.6.3 Βιρμανία/Μιανμάρ

Η ΕΕ εξακολουθεί να ανησυχεί σοβαρά για τις σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Βιρμανία/Μιανμάρ. Διατύπωσε δε επανειλημμένα την ανησυχία της σε διεθνή φόρουμ και εξακολούθησε να παροτρύνει τις αρχές να βελτιώσουν την κατάσταση. Στις εκθέσεις του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, κ. Tomás Ojea Quintana, του Μαρτίου και Οκτωβρίου 2010 τονίζονται λεπτομερώς οι εκτεταμένες και συστηματικές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Η ΕΕ δραστηριοποιήθηκε για την ανανέωση της θητείας του και συνέβαλε στην έγκριση ψηφίσματος του Συμβουλίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΗΕ το Μάρτιο του 2010 και σχετικού ψηφίσματος της Τρίτης Επιτροπής το φθινόπωρο του 2010, με τα οποία καταδικάζονται οι συνεχιζόμενες σοβαρές και συστηματικές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι διακρίσεις εις βάρος εθνοτικών ομάδων, και καλούνται οι αρχές να λάβουν επείγοντα μέτρα για την παύση της ατιμωρησίας. Τα θέματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εθίγησαν και απευθείας στις αρχές, ειδικότερα κατά την προετοιμασία της Καθολικής περιοδικής επανεξέτασης στις αρχές του 2011.

Το Νοέμβριο του 2010, η Βιρμανία/Μιανμάρ διεξήγαγε τις πρώτες εκλογές σε 20 χρόνια, στο πλαίσιο του «οδικού χάρτη» της πρώην στρατιωτικής κυβέρνησης προς μια «πειθαρχημένη δημοκρατία». Η Ύπατη Εκπρόσωπος διατύπωσε δήλωση μετά τις εκλογές με την οποία εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι οι αρχές δεν έλαβαν τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλιστεί μια ελεύθερη, δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς εκλογική διαδικασία. Η δημοκρατική ηγέτις Aung San Suu Kyi ελευθερώθηκε από τον κατ' οίκον περιορισμό λίγο μετά τις εκλογές, αλλά η ΕΕ σημείωσε με ανησυχία ότι περισσότεροι από 2000 πολιτικοί κρατούμενοι παρέμειναν φυλακισμένοι. Η ενέργεια αυτή υπονομεύει τον καθολικό χαρακτήρα της πολιτικής διαδικασίας τον οποίο η ΕΕ θεωρεί ως προϋπόθεση για μια αξιόπιστη μετάβαση. Οι ένοπλες συγκρούσεις συνεχίστηκαν μεταξύ του στρατού της Βιρμανίας/Μιανμάρ και ορισμένων εθνικών ομάδων στις συνοριακές περιοχές που οδήγησαν σε μεγάλες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τον εκτοπισμό πληθυσμών εντός της χώρας και προσφυγικά ρεύματα προς την Ταϊλάνδη.

Εντός του 2010, η ΕΕ εξακολούθησε να χρησιμοποιεί όλα τα διπλωματικά μέσα που διαθέτει για να ασκήσει πίεση στην κυβέρνηση και να διερευνήσει τις καταχρήσεις εις βάρος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ επίσης έθιξε το ζήτημα της Βιρμανίας/Μιανμάρ σε όλα τα οικεία διεθνή φόρουμ (ΟΗΕ, ASEAN, Περιφερειακό Φόρουμ για την Ασία, ASEM, κλπ.). Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της συνέχισαν να στηρίζουν τις εργασίες της Αποστολής καλών υπηρεσιών του Γενικού Γραμματέα των ΗΕ στη Μιανμάρ και εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για τις προσπάθειες των ΗΕ για βελτίωση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Μολονότι η ΕΕ διατήρησε τα περιοριστικά μέτρα το 2010 έναντι της Βιρμανίας/Μιανμάρ, εξακολουθεί να παραμένει ο μεγαλύτερος δωρητής ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας προς τη χώρα, με στόχο να βοηθήσει στην ελάφρυνση της βαθιά ριζωμένης διαρθρωτικής φτώχειας και των συνεπειών της διαχείρισης του καθεστώτος. Μολαταύτα, η Βιρμανία/Μιανμάρ εξακολουθεί να αποτελεί τον μικρότερο αποδέκτη της επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας με ποσό που υπολογίζεται στα 5 δολάρια ΗΠΑ ανά κάτοικο το 2010, πολύ λιγότερα από τις γειτονικές χώρες όπως το Λάος (41 δολάρια) και τη Καμπότζη (32 δολάρια). Στα προγράμματα βοήθειας της ΕΕ περιλαμβάνονται οι προϋποθέσεις της χρηστής διακυβέρνησης και των προσεγγίσεων που βασίζονται στα δικαιώματα.

Εξάλλου, η ΕΕ έχει εκ των προτέρων δημιουργήσει δεσμούς με την κοινωνία των πολιτών και επιζητεί το διάλογο με εκείνους της πολιτικής διοίκησης που επιζητούν τις μεταρρυθμίσεις στη Βιρμανία/Μιανμάρ, δεσμεύοντας την κυβέρνηση ως προς τις ευθύνες της για επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της Χιλιετίας.

5.6.4 Καμπότζη

Η ΕΕ στήριξε οικονομικά την εθνική πλευρά των Έκτακτων Τμημάτων του Δικαστηρίου της Καμπότζης (ECCC) και εξέφρασε την ικανοποίησή του για την ιστορική απόφαση με την οποία καταδικάστηκε ο Kaing Guek Eav, ή Duch, σε 35ετή κάθειρξη.

Το 2010 η ΕΕ εκτίμησε την έγκριση πέντε βασικών νομικών κειμένων και υπογράμμισε ότι θα πρέπει να θεσπιστούν ταχέως τρεις επιπλέον θεμελιώδεις νόμοι: ο νόμος ως προς το καταστατικό των Δικαστών και των Εισαγγελέων, ο νόμος περί οργάνωσης και λειτουργίας των Δικαστηρίων και ο νόμος που αφορά το Ανώτατο Συμβούλιο για το δικαστικό σώμα. Οι εν λόγω νόμοι είναι ιδιαίτερα σημαντικοί για την προαγωγή της ανεξαρτησίας και της διαφάνειας της δικαστικής εξουσίας. Κατά την προπαρασκευή του νομοσχεδίου για τις μη κυβερνητικές οργανώσεις και ενώσεις, η ΕΕ συνέστησε στην κυβέρνηση να διαβουλευθεί ευρέως με τους ενδιαφερομένους ως προς το σχέδιο, και να εκπονήσει ένα νόμο που θα προαγάγει την εξέλιξη της κοινωνίας των πολιτών.

Η ΕΕ διατύπωσε την ικανοποίησή της για την αποδοχή όλων των συστάσεων της Καθολικής περιοδικής επανεξέτασης των ΗΕ. Η ΕΕ συνέχισε να συνεργάζεται με το Γραφείο του Υπατου Αρμοστή για τα ανθρώπινα δικαιώματα (OHCHR) ώστε να στηρίζει το CHRC στην εφαρμογή των συστάσεων και υποστήριξε το OHCHR και τον ειδικό εισηγητή για την ευρύτερη εφαρμογή των εργασιών τους.

Η ΕΕ κατέγραψε τις ανησυχίες της όσον αφορά τους περιορισμούς της ελευθερίας έκφρασης που έχουν επιβληθεί στους πολιτικούς της αντιπολίτευσης, στους εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών και στους δημοσιογράφους. Ένα μέσο που χρησιμοποιήθηκε συχνά ήταν οι διατάξεις του νέου Ποινικού κώδικα περί δυσφήμισης και παρακίνησης. Η ΕΕ διατύπωσε τις ανησυχίες της σε αρκετές περιπτώσεις που ενέχεται μεταξύ άλλων ο κ. Sam Rainsy, αρχηγός της αντιπολίτευσης, η βουλευτής της αντιπολίτευσης κα Mu Sochua και ΜΚΟ όπως ο LICADHO.

Το Σεπτέμβριο του 2010 διοργανώθηκε στην Πνομ Πενχ σεμινάριο της κοινωνίας των πολιτών ΕΕ-Καμπότζης για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την κοινωνία των πολιτών. Συμμετείχαν περισσότερα από 170 άτομα που εκπροσωπούσαν διάφορους ενδιαφερομένους από όλη την Καμπότζη.

Έντονες ανησυχίες της ΕΕ διατυπώθηκαν για τις αναγκαστικές εξώσεις, τη μη αναγνώριση των δικαιωμάτων του πληθυσμού που ανήκει σε εθνοτικές μειονότητες, την οικονομική παραχώρηση γαιών, τις κοινωνικές παραχωρήσεις και τη διαχείριση των φυσικών πόρων. Η ΕΕ ανησυχεί όλο και περισσότερο για τα αρνητικά αποτελέσματα των αναγκαστικών εξώσεων, τόσο για τη βιώσιμη ανάπτυξη όσο και για την κοινωνική συνοχή. Κατά την τελευταία συνεδρίαση της Μεικτής επιτροπής τον Οκτώβριο του 2010 και της Υποομάδας θεσμικών μεταρρυθμίσεων, διακυβέρνησης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ΕΕ ανέφερε στην κυβέρνηση αρκετές περιπτώσεις και πιο συγκεκριμένα όσον αφορά τον τομέα της ζάχαρης.

Εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές προκλήσεις που αφορούν τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των φυλακών και την έλλειψη ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας.

Μετά την ενωσιακή αποστολή παρατήρησης των εκλογών το 2008 και τη σύσταση ενόψει των επόμενων εκλογών (κοινοτικές το 2012 και γενικές το 2013) και της παράτασης της τεχνικής βοήθειας προς την εθνική επιτροπή εκλογών, η ΕΕ τόνισε ότι η μελλοντική τεχνική βοήθεια προς την Καμπότζη θα εξαρτάται από απτά αποτελέσματα, μεταξύ άλλων και όσον αφορά συγκεκριμένα μέτρα στο πλαίσιο των συστάσεων της ενωσιακής αποστολής του 2008.

Το 2010 εφαρμόστηκαν 14 σχέδια στην Καμπότζη στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού μέσου για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα, μεταξύ άλλων και σε ζητήματα που θίγουν τους εγχώριους πληθυσμούς, τα έγγεια δικαιώματα, την άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις γυναίκες και τα παιδιά, τη δικαιοσύνη για τους ανηλίκους, την κοινωνία των πολιτών και την εμπορία ανθρώπων.

5.6.5 Κίνα

Η ΕΕ παρακολούθησε με ανησυχία την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κίνα το 2010 εξέφρασε τη λύπη της για τις παραβιάσεις σε αρκετούς τομείς, μεταξύ των οποίων το κράτος δικαίου, η ελευθερία έκφρασης, του συνεταιρίζεσθαι και του θρησκευματος, τα δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες και η συνεχιζόμενη εφαρμογή της θανατικής ποινής.

Μολονότι ο διάλογος ΕΕ-Κίνας για τα ανθρώπινα δικαιώματα διεξάγεται δις ετησίως, το 2010 πραγματοποιήθηκε μόνο ένας γύρος του διαλόγου, τον Ιούνιο στη Μαδρίτη, καθόσον η Κίνα ακύρωσε μονομερώς το γύρο που θα πραγματοποιείτο στο Πεκίνο το δεύτερο εξάμηνο. Ακριβώς προ της διεξαγωγής του διαλόγου της Μαδρίτης πραγματοποιήθηκε σεμινάριο νομικών εμπειρογνομόνων ΕΕ-Κίνας σχετικά με το ρόλο των εθνικών οργάνων ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά την προαγωγή των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων, και της ελευθερίας της πληροφόρησης και του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή.

Όσον αφορά τον ίδιο το διάλογο, εξετάστηκε η εφαρμογή του κινεζικού προγράμματος δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ο ρόλος των δικηγόρων, η κατάσταση στο Θιβέτ και στο Σινγιάνγκ, οι βορειοκορεάτες πρόσφυγες, η ελευθερία στο Διαδίκτυο και η επικύρωση του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα από την Κίνα. Η ΕΕ και η Κίνα εξέτασαν επίσης την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά την χρηματοπιστωτική κρίση και ζητήματα που αφορούν καταδικαστικές αποφάσεις, μεταξύ των οποίων και τη θανατική ποινή, τη μεταρρύθμιση του συστήματος της αναμόρφωσης μέσω της εργασίας, την κράτηση σε ψυχιατρικά ιδρύματα και την παρενόχληση των συλλεκτών υπογραφών. Του διαλόγου προηγήθηκε επίσκεψη σε κέντρο υποδοχής προσφύγων. Στο περιθώριο του διαλόγου, η ΕΕ παρέδωσε κατάλογο ατομικών περιπτώσεων για τις οποίες ανησυχεί. Οι κινεζικές αρχές δεν έχουν ακόμα απαντήσει.

Η ΕΕ ολοκλήρωσε, σε διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την κοινωνία των πολιτών, αποτίμηση του διαλόγου και άνοιξε συζητήσεις με την Κίνα ως προς την εφαρμογή των συστάσεων της αποτίμησης αυτής.

Μετά τις δηλώσεις του 2009 με τις οποίες καταδικάζεται η σύλληψη και η δίκη του Liu Xiaobo, υπάλληλοι της αντιπροσωπίας της ΕΕ στην Κίνα και από τις πρεσβείες κρατών μελών της ΕΕ αποπειράθηκαν να παρακολουθήσουν στις 11 Φεβρουαρίου την έφεση του κ. Liu κατά της καταδικαστικής απόφασης, αλλά δεν τους επιτράπη η είσοδος στην αίθουσα του Δικαστηρίου. Η ΕΕ εν συνεχεία καταδίκασε την απόφαση ως πλήρως ασύμβατη προς το δικαίωμα του κ. Liu για ελευθερία έκφρασης, και επανέλαβε την έκκλησή της για άμεση ελευθέρωσή του καθώς και για παύση της παρενόχλησης και της φυλάκισης άλλων φορέων του Κεφαλαίου 08. Μετά την απονομή του βραβείου Νόμπελ για την Ειρήνη 2010 στον κ. Liu Xiaobo, ο Πρόεδρος της Επιτροπής και η Ύπατη Εκπρόσωπος προέβησαν σε δηλώσεις με τις οποίες εκφράζουν την ικανοποίησή τους για την απονομή. Υπάλληλος της αντιπροσωπίας της ΕΕ αποπειράθηκε να δώσει αυτοπροσώπως τα μηνύματα αυτά στη Liu Xia, σύζυγο του Liu Xiaobo, αλλά δεν του επιτράπη η είσοδος στο διαμέρισμά της.

Οι κινεζικές αρχές συνέχισαν να περιορίζουν την ελευθερία έκφρασης, περιλαμβανομένης και της χρήσης νέων τεχνολογιών, και της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι. Η ΕΕ διατύπωσε τις ανησυχίες της στις κινεζικές αρχές όσον αφορά τον φυλακισμένο κάτοχο του βραβείου Ζαχάρωφ, Hu Jia, καθώς και αρκετούς άλλους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως οι Chen Guangcheng και Liu Xianbin. Στις 9 Φεβρουαρίου 2010, η Ύπατη Εκπρόσωπος προέβη σε δήλωση με την οποία εκφράζει την ανησυχία της για την εξαφάνιση εδώ και ένα χρόνο του διακεκριμένου δικηγόρου προασπιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων Gao Zhisheng και ζήτησε από τις κινεζικές αρχές να αποσαφηνίσουν την κατάστασή του. Η ΕΕ εξέφρασε επίσης τις ανησυχίες της για την παρενόχληση και το κλείσιμο οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

Η ΕΕ τόνισε τη σημασία που αποδίδει στο κράτος δικαίου, ιδίως όσον αφορά τη ρύθμιση του δικηγορικού επαγγέλματος και τη δυνατότητα των δικηγόρων να εκτελούν ανενόχλητοι τα επαγγελματικά τους καθήκοντα. Ενόψει των ανησυχιών όσον αφορά το συνεχιζόμενο εκφοβισμό δικηγόρων, υπάλληλοι της αντιπροσωπίας της ΕΕ και των πρεσβειών των κρατών μελών, αποπειράθηκαν στις 22 Απριλίου 2010 να συμμετάσχουν στην ακροαματική διαδικασία στο δικαστικό γραφείο του Πεκίνου που κατέληξε στη μόνιμη εξαίρεση από το νομικό κλάδο των δικηγόρων υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Tang Jitian και Liu Wei. Στους υπαλλήλους δεν επιτράπη η είσοδος.

Η εκτεταμένη χρήση τη θανατικής ποινής εξακολούθησε να αποτελεί πηγή ανησυχιών. Η ΕΕ παρότρυνε την Κίνα να μειώσει τον αριθμό αξιόποινων πράξεων που επιφέρουν τη θανατική ποινή και να βελτιώσει τη διαφάνεια των δικών και των αναθεωρήσεων.

Η ΕΕ συνέχισε να παρακολουθεί τις συνέπειες από τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στη Λάσα στις 14 Μαρτίου 2008. Στη διάρκεια αποστολής εργασίας στην Αυτόνομη περιοχή του Θιβέτ τον Ιούλιο του 2010, η ΕΕ έθιξε ένα σύνολο ζητημάτων αναφορικά με τη συμπεριφορά προς τη μειονότητα του Θιβέτ. Η ΕΕ εξακολούθησε να παρατηρεί εκ του σύνεγγυς τις εξελίξεις στην αυτόνομη περιοχή Xinjiang Uighur.

Κατά τη 14η και 15η σύνοδο του Συμβουλίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΗΕ, καθώς και κατά τη συνεδρίαση της Τρίτης Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ, η ΕΕ προέβη σε δηλώσεις στις οποίες επαναλαμβάνονται οι ανησυχίες της όσον αφορά την επιδείνωση του κράτους δικαίου στην Κίνα, της ελευθερίας του Τύπου και της έκφρασης, καθώς και για τους αυστηρότερους περιορισμούς που επιβάλλονται στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ εξέφρασε επίσης τη λύπη της για τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων ατόμων που ανήκουν σε εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες, και κάλεσε την Κίνα να επικυρώσει το ICCPR.

5.6.6 Λαϊκή Δημοκρατία της Κορέας (ΛΔΚ)

Η ΕΕ εξακολούθησε να ανησυχεί σοβαρά για τις σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κορέας (ΛΔΚ). Διατύπωσε δε επανειλημμένα την ανησυχία της σε διεθνή φόρουμ και εξακολούθησε να παροτρύνει την Πιονγιάνγκ να βελτιώσει την κατάσταση. Το Μάρτιο του 2010, η ΕΕ διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην έγκριση από το Συμβούλιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΗΕ του ψηφίσματος για την παράταση για ένα έτος της θητείας του ειδικού εισηγητή των ΗΕ για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη ΛΔΚ. Στις 21 Δεκεμβρίου 2010, η Γενική Συνέλευση των ΗΕ ενέκρινε απόφαση που προώθησαν η ΕΕ, η Ιαπωνία και η Δημοκρατία της Κορέας για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη ΛΔΚ. Επίσης, ανησυχίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα διατυπώθηκαν απευθείας στις βορειοκορεατικές αρχές από τους πρέσβεις των κρατών μελών της ΕΕ στην Πιονγιάνγκ, κατά τη διάρκεια συναντήσεων με βορειοκορεάτες αξιωματούχους στις Βρυξέλλες και σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ.

Κατά την τακτική επίσημη επίσκεψη της ΕΕ στην Πιονγιάνγκ σε επίπεδο περιφερειακού διευθυντή το Νοέμβριο του 2010, η ΕΕ κάλεσε τη ΛΔΚ να σεβαστεί πλήρως τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες και να εφαρμόσει τις συστάσεις των οικείων αποφάσεων των ΗΕ. Η ΕΕ παρότρυνε την Πιονγιάνγκ, ως μέτρο οικοδόμησης εμπιστοσύνης, να συνεργαστεί πλήρως με τους μηχανισμούς του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, μεταξύ άλλων παρέχοντας στον Ειδικό Εισηγητή πλήρη, ελεύθερη και απρόσκοπτη πρόσβαση στη ΛΔΚ. Η ΕΕ παρότρυνε επίσης την Πιονγιάνγκ να αρχίσει ουσιαστικό διάλογο για τα ανθρώπινα δικαιώματα με την ΕΕ και τα κράτη μέλη της. Η ΕΕ επανέλαβε ότι είναι πρόθυμη να θεσπίσει διμερή διάλογο με την ΛΔΚ για τα ανθρώπινα δικαιώματα ο οποίος θα προσφέρει εμπειρογνωμοσύνη και εποικοδομητική συνεργασία σε συγκεκριμένους τομείς ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ εξέφρασε την βαθιά της ανησυχία για το γεγονός ότι, στη ΛΔΚ οι πολίτες εξακολουθούν να καταδικάζονται σε θάνατο και να εκτελούνται. Η ΕΕ παρότρυνε έντονα την Πιονγιάνγκ να παύσει αμέσως τις συστηματικές, διαδεδομένες και σοβαρές παραβιάσεις των ατομικών, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων· να προστατεύσει τους κατοίκους της, να αντιμετωπίζει το πρόβλημα της ατιμωρησίας και να εξασφαλίσει ότι οι υπεύθυνοι για τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων δικάζονται από ανεξάρτητους δικαστές· να εξασφαλίσει πλήρη, ασφαλή και απρόσκοπτη πρόσβαση στην ανθρωπιστική βοήθεια και να επιτρέχει στις ανθρωπιστικές οργανώσεις να εξασφαλίσουν την απρόσκοπτη παράδοσή της. Η ΕΕ κάλεσε τη ΛΔΚ να αντιμετωπίσει τα γενεσιουργά αίτια του φαινομένου των προσφύγων και να εξασφαλίσει ότι οι πρόσφυγες που επιστρέφουν στη ΛΔΚ, θα επιστρέφουν με ασφάλεια και αξιοπρέπεια.

Σε χωριστά διαβήματα σε διάφορα επίπεδα, η ΕΕ ζήτησε επανειλημμένα από το Πεκίνο να επιδείξει επιείκεια προς τους πολίτες της ΛΔΚ που διαβαίνουν τα κινεζικά σύνορα προς αναζήτηση τροφής, και να επανεξετάσει την πολιτική της όσον αφορά τους πρόσφυγες αυτούς οι οποίοι αντιμετωπίζουν τη θανατική ποινή εάν επαναπροωθηθούν στη ΛΔΚ.

Την εποικοδομητική συμμετοχή της ΛΔΚ όσον αφορά την Καθολική Περιοδική Εξέταση του 2009 δεν ακολούθησε η εφαρμογή κάποιων από τις 117 διατυπωθείσες συστάσεις. Ωστόσο, διαπιστώθηκαν κάποια βήματα προόδου όσον αφορά τα δικαιώματα του παιδιού και τα δικαιώματα ατόμων με αναπηρία. Η ΕΕ εξακολούθησε να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις ελλείψεις τροφίμων στη ΛΔΚ και παρέμεινε έτοιμη να παράσχει επισιτιστική βοήθεια σε περίπτωση κρίσης.

5.6.7 Φίτζι

Το στρατιωτικό καθεστώς του Αρχιπλοιάρχου Bainimarama παγιοποίησε τον έλεγχο του στην εξουσία μετά την κατάργηση του συντάγματος τον Απρίλιο του 2009 και αφού το Εφετείο έκρινε παράνομο το διορισμό της καθοδηγούμενης από στρατιωτικούς κυβέρνησης που προήλθε από το πραξικόπημα του 2006. Οι κανονισμοί έκτακτης ανάγκης που εισήχθησαν το 2009 και περιόριζαν αισθητά το δικαίωμα του συνέρχεσθαι και την ελευθερία των μέσων μαζικής ενημέρωσης, παρατάθηκαν σε μηνιαία βάση όλο το 2010. Υπήρξαν συστηματικές αναφορές αυθαίρετων κρατήσεων, παρενόχλησης και εκφοβισμού αντιφρονούντων. Μολονότι ανακοινώθηκε η έναρξη το Φεβρουάριο του 2010 ενός Εθνικού φόρουμ διαλόγου μεταξύ της κυβέρνησης και της κοινωνίας των πολιτών, στα τέλη του 2010 το φόρουμ δεν είχε ξεκινήσει. Ένα διάταγμα για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που θεσπίστηκε τον Ιούνιο του 2010 παγιοποίησε και ενίσχυσε τη λογοκρισία των μέσων αυτών. Το Φόρουμ των νήσων του Ειρηνικού και η Κοινοπολιτεία παρέτειναν την αναστολή της ιδιότητας του μέλους των νήσων Φίτζι.

Αντιδρώντας στο πραξικόπημα του 2006 και την επακόλουθη αδυναμία των νήσων Φίτζι να συμμορφωθούν προς τις συμπεφωνημένες δεσμεύσεις περί δημοκρατικών αρχών, ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κράτους δικαίου, η ΕΕ αποφάσισε το 2007 να αναστείλει την αναπτυξιακή βοήθεια (με περιορισμένες εξαιρέσεις) δυνάμει της Συμφωνίας του Κοτονού (Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης) και του Μέσου συνεργασίας για την ανάπτυξη. Η απόφαση, η οποία είχε αρχική ισχύ δύο ετών, παρατάθηκε αρκετές φορές και παρέμεινε σε ισχύ και το 2010. Ταυτόχρονα, κατά τις διμερείς συνεδριάσεις, τις τακτικές συνεδριάσεις πολιτικού διαλόγου στη Σούβα στο πλαίσιο του άρθρου 8 της Συμφωνίας του Κοτονού, και σε δήλωση της ΕΕ της 16ης Ιουλίου 2010 περί της απέλασης του Υπατου Αρμοστή της Αυστραλίας, η ΕΕ ενθάρρυνε το καθεστώς να εξέλθει από την απομόνωσή του προβαίνοντας στα κατάλληλα βήματα για την έναρξη ουσιαστικού διαλόγου, στην ταχεία επαναφορά της δημοκρατίας στα νησιά Φίτζι και στην κατάργηση των κανονισμών έκτακτης ανάγκης.

Κατά την Καθολική περιοδική επανεξέταση του Συμβουλίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΗΕ για τα νησιά Φίτζι το Φεβρουάριο του 2010, αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ εξέφρασαν σοβαρές ανησυχίες όσον αφορά την άρνηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εκ μέρους των στρατιωτικών αρχών, και παραπέμπουν ειδικότερα σε αναφορές για αυθαίρετες κρατήσεις, εκφοβισμό και παρενόχληση υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και πολιτικών αντιπάλων.

5.6.8 Ινδία

Η ΕΕ συνέχισε το 2010 να παρατηρεί εκ του σύνεγγυς τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Ινδία βάσει των κατευθυντηρίων γραμμών της για τα ανθρώπινα δικαιώματα, σε επαφή με την κοινωνία των πολιτών και κρατικές υπηρεσίες για φημολογούμενες παραβιάσεις, και παρέχοντας συνδρομή σε ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε μεμονωμένους υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σύμβουλοι της ΕΕ επισκέφθηκαν το κράτος της Ορίσα το Φεβρουάριο του 2010 αναφορικά με βίαιες πράξεις που διαπράχθηκαν εις βάρος χριστιανών, ενώ οι αρχηγοί αποστολών της ΕΕ είχαν την ευκαιρία να αξιολογήσουν οι ίδιοι τα ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Τζαμού και Κασμίρ κατά την ετήσια επίσκεψή τους στην περιοχή αυτή.

Ο διάλογος ΕΕ-Ινδίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελεί εποικοδομητικό και επωφελή μέσο αμοιβαίας συμμετοχής. Η συνεδρίαση του 2010 πραγματοποιήθηκε στις 25 Μαρτίου στο Νέο Δελχί και κάλυψε ζητήματα όπως τα πολυμερή (μεταξύ των οποίων και το Συμβούλιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων), η θανατική ποινή, τα βασανιστήρια, το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, αλλά και διμερή, όπως η αξιολόγηση του ad-hoc μηχανισμού διαλόγου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η καταπολέμηση της τρομοκρατίας, τα δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες, τα ανθρώπινα δικαιώματα γυναικών και παιδιών, τα δικαιώματα του παιδιού, η διάκριση λόγω καταγωγής και οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η θανατική ποινή απετέλεσε θέμα διπλωματικού διαβήματος της ΕΕ και τον Οκτώβριο του 2010 οργανώθηκε σχετικό σεμινάριο από τη Πρεσβεία της Γαλλίας. Συζητήσεις συνεχίστηκαν με την κυβέρνηση στο πλαίσιο του διαλόγου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων το Μάρτιο του 2011, όσον αφορά τη θέσπιση του νομοσχεδίου για την απαγόρευση των βασανιστηρίων και τις ανησυχίες περί της νομοθεσίας για την ασφάλεια.

Όσον αφορά ειδικότερα τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ΕΕ επανεξέτασε την τοπική στρατηγική της, συνέχισε να συνεργάζεται με το δημόσιο τομέα της Ινδίας επί καταλόγου προτεραιοτήτων (και παρακολούθησε τη δίκη του Δρος Binayak Sen), οργάνωσε ένα ετήσιο εργαστήριο, και χρηματοδότησε σχέδιο για ένα λαϊκό βήμα που εξέτασε το ζήτημα των βασανιστηρίων εις βάρος των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μια συγκεκριμένη περίπτωση υπερασπιστή. Συνεχίστηκε η συνεργασία με γυναικείες οργανώσεις (Women Power Connect).

Επιπροσθέτως, η ΕΕ στήριξε οικονομικά ορισμένες πρωτοβουλίες όσον αφορά μια σειρά ζητημάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ των οποίων η εμπορία γυναικών και παιδιών, η πρόληψη των βασανιστηρίων, τα δικαιώματα των περιθωριοποιημένων ατόμων και των κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων, τα δικαιώματα των εργατών στον μη θεσμοθετημένο τομέα και η πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

5.6.9 Ινδονησία

Η γενική Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης και Συνεργασίας, που υπογράφηκε από την ΕΕ και την Ινδονησία στις 9 Νοεμβρίου 2009, οδήγησε στη σύσταση ενός διαρθρωμένου διαλόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Με την ευκαιρία της υπογραφής της Συμφωνίας, η Ινδονησία και η ΕΕ εντόπισαν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία ως μια εκ των προτεραιοτήτων για την ενισχυμένη συνεργασία, εν αναμονή της κύρωσης της Συμφωνίας.

Ο πρώτος γύρος του διαλόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα διεξήχθη τον Ιούνιο του 2010 στη Τζακάρτα. Προσέφερε πολύτιμες ευκαιρίες για την εξέταση ζητημάτων ενδιαφέροντος όπως η κατάργηση των διακρίσεων, η ελευθερία της θρησκείας και των πεποιθήσεων και τα δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε θρησκευτικές μειονότητες, τα δικαιώματα των φυλακισμένων και κρατουμένων, τα δικαιώματα των γυναικών, τα δικαιώματα των LGBT και το δικαίωμα στην εκπαίδευση. Εξάλλου, τον Ιούνιο του 2010, η ΕΕ οργάνωσε διάσκεψη με τίτλο «Το Ισλάμ σε ένα παγκοσμιοποιημένο πλανήτη» στο οποίο συμμετείχαν περισσότεροι από 150 άτομα από την κυβέρνηση, την κοινωνία των πολιτών και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης οι οποίοι προέβησαν σε μια διορατική ανάλυση των μουσουλμανικών κοινοτήτων στην Ευρώπη και στην Ινδονησία και στη συμβολή του Ισλάμ στο παγκόσμιο θεματολόγιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και την αλλαγή του κλίματος.

Εννέα σχέδια για τα ανθρώπινα δικαιώματα έχουν λάβει τη στήριξη του Ευρωπαϊκού Μέσου για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, τα οποία καλύπτουν ζητήματα όπως τα βασανιστήρια, και η ουσιαστική άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις γυναίκες και τα παιδιά. Οι κατευθυντήριες γραμμές πολιτικής της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα μεταφράστηκαν στη γλώσσα Bahasa και διανέμονται ευρέως.

Η ΕΕ παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς, με τακτικές αποστολές, την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ιδιαίτερα ευαίσθητες περιοχές, όπως η Άτσε και η Παπούασία, όπως υπάρχουν συγκεκριμένες ανησυχίες για τις διαδικασίες αλήθειας και συμφιλίωσης και για θέματα που συνδέονται με την ειδική αυτονομία που έχει χορηγηθεί στις επαρχίες αυτές.

Οι αποστολές της ΕΕ στην Τζακάρτα συνέστησαν μια ειδική ομάδα ανθρωπίνων δικαιωμάτων η οποία απαρτίζεται από τους πολιτικούς συμβούλους της αντιπροσωπίας της ΕΕ και των πρεσβειών των κρατών μελών.

Επίσης, η Ινδονησία διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο για τη σύσταση της νέας Διακυβερνητικής Επιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα της ASEAN. Για να λάβει ηγετικό ρόλο εντός της ASEAN, η Ινδονησία διόρισε ένα ανεξάρτητο μέλος μιας σημαντικής ινδονησιακής ΜΚΟ ως εκπρόσωπό της στην Επιτροπή αυτήν.

5.6.10 Ιαπωνία

Αν και ο αριθμός των εκτελέσεων μειώθηκε το 2010 σε σύγκριση με το 2009 (δύο σε σύγκριση με τους εννέα), η ΕΕ εξακολούθησε να ακολουθεί εκ του σύνεγγυς το ζήτημα και προέβη σε δήλωση τον Ιούλιο του 2010 όπου διατυπώνει την ανησυχία της. Η ΕΕ επανέλαβε πολλές φορές την κατ' αρχήν θέση της ως προς τη θανατική ποινή, ενώ ενθάρρυνε την Ιαπωνία να θεσπίσει μορατόριουμ ως ένα πρώτο βήμα και να αναγνωρίσει την παγκόσμια τάση για κατάργηση της ποινής. Η ΕΕ και μεμονωμένα κράτη μέλη οργάνωσαν πολλές συνεδριάσεις και διασκέψεις για τη θανατική ποινή με μέλη της ιαπωνικής κυβέρνησης, βουλευτές και ΜΚΟ.

Επίσης, η ΕΕ και η Ιαπωνία οργάνωσαν από κοινού σεμινάριο για τα ατομικά δικαιώματα προσφυγής δυνάμει των συνθηκών των ΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, προκειμένου να ανταλλάξουν βέλτιστες πρακτικές και να συμβάλουν στις προπαρασκευαστικές εργασίες της Ιαπωνίας για κύρωση ορισμένων εκ των πρωτοκόλλων. Η ΕΕ και η Ιαπωνία συνέχισαν τις διεξαγόμενες δις ετησίως διαβουλεύσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα στη Γενεύη και στις Βρυξέλλες.

5.6.11 Λάος

Η πρόοδος της ενίσχυσης του διαλόγου για τη διακυβέρνηση και τα ανθρώπινα δικαιώματα συνεχίστηκε, ενώ διεξήχθη σεμινάριο για την Καθολική περιοδική επανεξέταση του Λάος και συνεχίστηκαν οι προετοιμασίες της Ομάδας ΕΕ/Λάος για τα ανθρώπινα δικαιώματα και της Μικτής επιτροπής (πραγματοποιήθηκε στις αρχές του 2011). Το αμφιλεγόμενο ζήτημα των προσφύγων Χμονγκ με καθεστώς «ενδιαφερομένου ατόμου» που υπόκεινται σε επαναπροώθηση από την Ταϊλάνδη, επιλύθηκε εντός του έτους με τη διακριτική αναχώρησή τους προς τις χώρες υποδοχής. Ικανοποιητική πρόοδος διαπιστώθηκε σε ζητήματα διακυβέρνησης από πολλούς εταίρους κατά τη συζήτηση στρογγυλής τραπέζης το 2010 και ειδικότερα από την ολοκλήρωση της ΚΠΕ και τα ενθαρρυντικά αποτελέσματα των σχεδίων ΕΕ/ΗΕ «Ενίσχυση του εθνικού κοινοβουλίου» και «Διεθνές δίκαιο». Οι δημοκρατικές αλλαγές προχωρούν με βραδύτερους ρυθμούς, χωρίς πραγματική πρόοδο ως προς την εκλογική διαδικασία (μονοκομματικό κράτος), ούτε ως προς την καταχώρηση των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

5.6.12 Μαλαισία

Το 2010 η ΕΕ και η Μαλαισία ξεκίνησαν τη διαπραγμάτευση μιας συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας, η οποία θα περιλαμβάνει διατάξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η Μαλαισία συμφώνησε επίσης να αρχίσει συζητήσεις με την ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε τοπικό επίπεδο. Η πρώτη σχετική συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε στις αρχές του 2010 και επικεντρώθηκε στην άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις γυναίκες και τα παιδιά. Το 2010 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καταδίκασε τη Μαλαισία σε δύο ψηφίσματα: το ένα αφορά τη θρησκευτική ελευθερία συνεπεία των εμπρηστικών επιθέσεων εις βάρος λατρευτικών χώρων, ως αντίδραση σε απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου για τη χρήση της λέξης «Αλλάχ» από τις χριστιανικές κοινότητες της Μαλαισίας, ενώ το άλλο αφορά τις πρακτικές ραβδισμού σε κέντρα κράτησης προσφύγων.

Η Ομάδα των ΗΕ για την αυθαίρετη κράτηση επισκέφτηκε τη χώρα και επισκέφτηκε τις εγκαταστάσεις κράτησης. Στην έκθεσή της υπάρχει έντονη κριτική των συνθηκών ενώ συνιστά την κατάργηση των νόμων περί προφυλάκισης, όπως ο νόμος περί εσωτερικής ασφάλειας που επιτρέπει την κράτηση χωρίς δίκαιη δίκη και περιορίζει την πρόσβαση σε νομικές συμβουλές και στα μέλη της οικογένειας.

Η ΕΕ συνέχισε να παρακολουθεί από κοντά τη δίκη με την κατηγορία της σοδομίας εις βάρος του ντε φάκτο αρχηγού της αντιπολίτευσης Anwar Ibrahim. Επιδόθηκαν διαβήματα για την προσχώρηση της Μαλαισίας στο Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου με ενδεχόμενο θετικό αποτέλεσμα το 2011. Το Μάρτιο του 2010 πραγματοποιήθηκε η πρώτη συνεδρίαση με υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τον Οκτώβριο του 2010 η ΕΕ σηματοδότησε την Παγκόσμια ημέρα κατά της θανατικής ποινής οργανώνοντας άτυπο γεύμα με την Εθνική επιτροπή ανθρωπίνων δικαιωμάτων και με ΜΚΟ. Το ετήσιο σεμινάριο για τα ανθρώπινα δικαιώματα της αντιπροσωπίας εστιάστηκε στην κατάσταση των αυτοχθόνων πληθυσμών της Μαλαισίας οι οποίοι αποτελούν περίπου το 12% του τοπικού πληθυσμού με 3,2 εκατομμύρια άτομα. Η τοπική ομάδα ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ΕΕ επισκέφτηκε με τη σειρά της τις κοινότητες αυτές. Η ΕΕ ενίσχυσε περαιτέρω τη συνεργασία της με την Εθνική επιτροπή ανθρωπίνων δικαιωμάτων (SUHAKAM).

5.6.13 Νεπάλ

Σε πολιτικό επίπεδο, η ΕΕ συνέχισε την εκστρατεία της προς την κυβέρνηση και να υπενθυμίζει συστηματικά σε όλες τις αντιμαχόμενες πλευρές για την ανάγκη να λογοδοτήσουν οι δράστες των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να αντιμετωπιστούν οι εμβληματικές περιπτώσεις παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που έχουν διαπραχθεί στη διάρκεια των συγκρούσεων όσο και μετά από αυτές, οι οποίες τονίζουν τη συνεχιζόμενη ατιμωρησία των εγκλημάτων αυτών. Κατά την προετοιμασία της Καθολικής περιοδικής επανεξέτασης του Νεπάλ για τα ανθρώπινα δικαιώματα του 2011, η ΕΕ συνέχισε να ασκεί πιέσεις στην κυβέρνηση όσον αφορά τη βελτίωση και θέσπιση αρκετών νομοσχεδίων για τη σύσταση μεταβατικών μηχανισμών για τη δικαιοσύνη που εκκρεμούν στο Κοινοβούλιο.

Σε τοπικό επίπεδο, η ΕΕ εξακολούθησε να συντονίζει και να παρακολουθεί την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Νεπάλ, ειδικότερα δε την εύθραυστη κατάσταση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η Ομάδα της ΕΕ για την προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με έδρα το Κατμαντού, πραγματοποίησε αποστολή στην απομακρυσμένη δυτική περιφέρεια του Νεπάλ για να συγκεντρώσει τις άμεσες αναφορές των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να δώσει την έμπρακτη στήριξή της στις εργασίες τους.

Η ΕΕ παρέσχε χρηματοδοτική στήριξη σε διάφορους ΜΚΟ και ΔΜΚΟ για πρωτοβουλίες σχετικά με την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη δημοκρατία στο Νεπάλ. Το Ευρωπαϊκό μέσο για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα και το θεματικό πρόγραμμα «Επενδύοντας στο λαό» χρηματοδότησαν σχέδια. Δύο νέα σχέδια που εφαρμόζονται από το 2010 - ένα σχέδιο στο πλαίσιο της παγκόσμιας πρόσκλησης του EIDHR (δέσμευση της ΕΕ για 360.000 ευρώ) και άλλο ένα από την παγκόσμια πρόσκληση (δέσμευση της ΕΕ για 575.000 ευρώ) - εξακολούθησαν να δραστηριοποιούνται στο ζήτημα των παιδιών και των οικογενειών που πλήττονται από την ένοπλη σύγκρουση στο Νεπάλ. Ένα άλλο σχέδιο (δέσμευση της ΕΕ για 857.000 ευρώ) που έχει επιλεγεί από την παγκόσμια πρόσκληση δραστηριοποιείται στα ζητήματα της προστασίας και της προαγωγής των διαφορετικών πολιτισμών. Το 2010, υπεγράφησαν 10 νέες συμβάσεις στο πλαίσιο του ειδικού σχεδίου στήριξης για τη χώρα (CBSS) του EIDHR (δέσμευση της ΕΕ για 900.000 ευρώ), που επικεντρώνεται σε μεγάλο βαθμό στην προστασία και προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την εδραίωση της δημοκρατίας.

Το 2010, η αντιπροσωπία της ΕΕ στο Νεπάλ διοργάνωσε ένα εργαστήριο για τη διεθνή ημέρα των αυτοχθόνων πληθυσμών.

5.6.14 Πακιστάν

Η ΕΕ επιζητεί τη συνεργασία με το Πακιστάν στον τομέα της βελτίωσης της επιβολής του νόμου. Η πρόοδος στον τομέα αυτόν αναμένεται να παραγάγει θετικά αποτελέσματα για την αποτελεσματική προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Έχει επίσης θέσει σε εφαρμογή σχέδιο στήριξης των συστάσεων της ενωσιακής αποστολής παρατήρησης των εκλογών του 2008.

Η Συμφωνία Συνεργασίας Τρίτης Γενιάς (2004) μεταξύ της ΕΕ και του Πακιστάν περιλαμβάνει ουσιαστική ρήτρα για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ΕΕ έχει κατ' επανάληψη χρησιμοποιήσει τον πολιτικό διάλογο με το Πακιστάν για να θίξει τα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στις 24 Μαρτίου 2010, πραγματοποιήθηκε στο Ισλαμαμπάντ ο τρίτος γύρος της Υποομάδας για την διακυβέρνηση, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη μετανάστευση, μεταξύ του Πακιστάν και της ΕΕ. Ο διάλογος ΕΕ-Πακιστάν για τα ανθρώπινα δικαιώματα διεξήχθη σε ανοικτό πνεύμα και πνεύμα συνεργασίας. Κατά τις συζητήσεις εξετάστηκαν η εφαρμογή της σύστασης του 2008 της ενωσιακής αποστολής παρατήρησης των εκλογών, το σχέδιο συνδρομής της ΕΕ προς το Κοινοβούλιο, η δημιουργία ικανοτήτων για τη διακυβέρνηση, η υπογραφή και κύρωση διεθνών συμφωνιών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η συνεργασία στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και η συμφωνία επανεισδοχής και νόμιμης μετανάστευσης. Του διαλόγου προηγήθηκε συνεδρίαση με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στις Βρυξέλλες και στο Ισλαμαμπάντ.

Η ΕΕ κατ' επανάληψη έθιγε στην κυβέρνηση του Πακιστάν τους νόμους περί βλασφημίας και την κατάχρησή τους ως μέρος του διαλόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η Ύπατη Εκπρόσωπος σε δήλωσή της στις 12 Νοεμβρίου 2010 εξέφρασε τη βαθιά της ανησυχία για την καταδίκη της Άζια Μπίμπι εις θάνατον με τις κατηγορίες της βλασφημίας, από δικαστήριο του κεντρικού Πουντζάμπ.

Η Ύπατη Εκπρόσωπος καταδίκασε τις επιθέσεις με δογματικά κίνητρα κατά λατρευτικών και προσκυνηματικών χώρων, όπως οι επιθέσεις εις βάρος δύο τεμενών της αίρεσης Αχμαντί στη Λαχώρη με αποτέλεσμα το θάνατο περισσότερων των 70 ατόμων (δήλωση της 28ης Μαΐου), ενός τεμένους των σουφιστών στη Λαχώρη με αποτέλεσμα το θάνατο περισσότερων των 50 ατόμων (δήλωση της 2ας Ιουλίου), οι επιθέσεις αυτοκτονίας σε πορεία σιτών στη Λαχώρη με αποτέλεσμα το θάνατο περισσότερων των 30 ατόμων (δήλωση της 2ας Σεπτεμβρίου) και κατά τεμένους στο Darra Adam Khel στο βορειοδυτικό Πακιστάν (δήλωση της 5ης Νοεμβρίου). Η ΕΕ εξέφρασε ανησυχίες για τις επιθέσεις αυτές και παρότρυνε τις πακιστανικές αρχές να προσκομίσουν ταχέως ενώπιον της δικαιοσύνης τους δράστες. Η δήλωση της ΕΕ κατά τη 14η σύνοδο του Συμβουλίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων (31 Μαΐου - 18 Ιουνίου 2010) αναφέρεται ρητά στην κατάσταση των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες στο Πακιστάν.

Παράγοντα σοβαρής ανησυχίας αποτελεί η ασφάλεια των ακτιβιστών και των δημοσιογράφων που ασχολούνται με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η ΕΕ εξέφρασε την ικανοποίησή της για την κύρωση από το Πακιστάν στις 4 Ιουνίου 2010, τις παραμονές της δεύτερης συνόδου κορυφής ΕΕ-Πακιστάν, των δύο βασικών συμφωνιών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και τα πολιτικά δικαιώματα (ICCPR) και τη Διεθνή Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων (CAT). Ωστόσο η ΕΕ εκφράζει βαθιά ανησυχία για το χαρακτήρα και το εύρος των επιφυλάξεων του Πακιστάν και κοινοποίησε τα μελήματα αυτά στις πακιστανικές αρχές.

Η τρίτη συνεδρίαση της Μικτής επιτροπής ΕΕ-Πακιστάν διεξήχθη στις 25 Μαρτίου 2010 ενώ προηγήθηκε συνεδρίαση υποομάδας για τη διακυβέρνηση, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη μετανάστευση στις 24 Μαρτίου. Κατά τη συνεδρίαση εξετάστηκαν διάφορα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ των οποίων το ζήτημα της ελευθερίας του θρησκευάτος και τα δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες.

Κατά τη δεύτερη *ad hoc* σύνοδο κορυφής ΕΕ-Πακιστάν που διεξήχθη στις Βρυξέλλες στις 4 Ιουνίου 2010, οι δύο πλευρές επιβεβαίωσαν εκ νέου την αποφασιστικότητά τους στην κοινή αντιμετώπιση των περιφερειακών και παγκόσμιων ζητημάτων ασφάλειας, στην προαγωγή του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στη συνεργασία για περαιτέρω ενίσχυση της δημοκρατικής κυβέρνησης και των θεσμών του Πακιστάν. Μετά τη συμφωνία που επήλθε κατά την πρώτη σύνοδο κορυφής για την έναρξη στρατηγικού διαλόγου και την ενίσχυση της συνεργασίας σε βασικούς τομείς αμοιβαίου ενδιαφέροντος, μεταξύ των οποίων και η προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ΕΕ και το Πακιστάν συμφώνησαν να ενισχύσουν τη δέσμευση αυτή καταρτίζοντας ένα πενταετές σχέδιο εμπλοκής που θα περιγράφει συγκεκριμένους στόχους για κοινές δράσεις.

Στις 10 Δεκεμβρίου 2010 η ΕΕ, με την ευκαιρία του εορτασμού της ημέρας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Ισλαμαμπάντ, δρομολόγησε τοπική στρατηγική για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Πακιστάν, θεωρώντας ότι τα εν λόγω άτομα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της δημοκρατίας και στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Πακιστάν.

5.6.15 Φιλιππίνες

Η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παραμένει στο επίκεντρο της πολιτικής της ΕΕ έναντι των Φιλιππίνων. Η ΕΕ εξέφρασε την ικανοποίησή της για τη δέσμευση του Προέδρου των Φιλιππίνων και της κυβέρνησής τους να εξετάσουν την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα, ειδικότερα, κατά προτεραιότητα, όσον αφορά το ζήτημα των εξωδικαστικών δολοφονιών, την εξάλειψη της κατάστασης της ατιμωρησίας και την πρόοδο στην ειρηνευτική διαδικασία του Μιντανάο και τις ειρηνευτικές συνομιλίες με το CPP/NDF.

Το 2010 η ΕΕ ολοκλήρωσε τις διαπραγματεύσεις της Συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας, στην οποία περιέχονται ισχυρές διατάξεις περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, περιλαμβανομένου και του διαλόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Το 2010, η ΕΕ συνέχισε να παρέχει τεχνική συνδρομή στις Φιλιππίνες για την αντιμετώπιση του ζητήματος των εξωδικαστικών δολοφονιών και των δια βίας εξαφανίσεων. Ειδικότερα, η ΕΕ συνέβαλε στην ενίσχυση της ικανότητας και αποτελεσματικότητας του ποινικού δικαστικού συστήματος των Φιλιππίνων, της Επιτροπής των Φιλιππίνων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

Η ΕΕ εξέφρασε την ικανοποίησή της για την πρόοδο στην ειρηνευτική διαδικασία του Μιντανάο. Λαμβάνοντας υπόψη τη δυναμική και την πρόσκληση των ενεχομένων πλευρών, η ΕΕ δέχθηκε να συμμετάσχει στη Διεθνή ομάδα παρακολούθησης (IMT) αναλαμβάνοντας την καθοδήγηση των συνιστωσών στους τομείς του ανθρωπιστικού τομέα, της αποκατάστασης και της ανάπτυξης του IMT. Η ΕΕ συνέχισε να στηρίζει μέσα από μη κυβερνητικές οργανώσεις τις επιτόπιες προσπάθειες για τη διευκόλυνση του διαλόγου και της οικοδόμησης εμπιστοσύνης στη διαδικασία του Μιντανάο.

Η ΕΕ συνέχισε να ενθαρρύνει τις Φιλιππίνες για την επικύρωση του Καταστατικού της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου και εξέφρασε την ικανοποίησή της για τη σχετική στήριξη της κυβέρνησης των Φιλιππίνων.

Η ΕΕ ενθαρρύνει τις Φιλιππίνες να προαγάγουν και να στηρίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα στην περιοχή. Η αποτελεσματική διακυβερνητική επιτροπή για τα ανθρώπινα δικαιώματα του ASEAN διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο σχετικά.

5.6.16 Σρι Λάνκα

Η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Σρι Λάνκα αποτελεί ζήτημα σοβαρών και αυξανόμενων ανησυχιών τα τελευταία έτη, ειδικότερα κατά την τελική φάση της μακρόχρονης ένοπλης σύγκρουσης μεταξύ της κυβέρνησης της Σρι Λάνκα και των Τίγρων για την Απελευθέρωση του Ταμίλ Ιλάμ (LTTE ή «Τίγρεις Ταμίλ») που έληξε το Μάιο του 2009. Το 2010, μειώθηκε ο αριθμός των αναφερόμενων παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μειώθηκε καθώς βελτιώθηκε η κατάσταση ασφαλείας στη χώρα. Ωστόσο, η συνολική κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Σρι Λάνκα δημιουργεί ανησυχίες όσον αφορά τον αριθμό των σοβαρών παραβιάσεων, όπως οι εξαφανίσεις, οι αναφορές για βασανιστήρια, οι εξωδικαστικές συλλήψεις, τα νομικά κωλύματα σε δίκαιες και νόμιμες διαδικασίες, ειδικότερα για άτομα ύποπτα για συμμετοχή στο LTTE. Υπήρξαν επίσης περιπτώσεις φημολογούμενης παρενόχλησης και απειλών προς δημοσιογράφους και πολιτικούς της αντιπολίτευσης, που κατηγορούσαν την κυβέρνηση και αφορούν ζητήματα ατομικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σοβαρές ανησυχίες παραμένουν και όσον αφορά τους περιορισμούς στην ελευθερία έκφρασης.

Το 2010, οι επαφές για τα ανθρώπινα δικαιώματα μεταξύ της ΕΕ και της Σρι Λάνκα διεξήχθησαν κυρίως στο πλαίσιο έρευνας για τη συμμόρφωση της Σρι Λάνκα ως προς την κύρωση και την εφαρμογή των διεθνών συμβάσεων η οποία είναι απαραίτητη προκειμένου να συνεχίσει να ευνοείται από τις προτιμησιακές δασμολογικές παραχωρήσεις (GSP+). Από τις έρευνες προέκυψε ότι τρεις βασικές συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν έχουν εφαρμοστεί στην πράξη. Οι αρχές της Σρι Λάνκα δεν συμφώνησαν να συνεργαστούν με την ΕΕ κατά την έρευνα, μολονότι συμμετείχαν στη συνέχεια σε συζητήσεις υψηλού επιπέδου κατά την «περίοδο χάριτος» πριν από την άρση των οφελών, τον Αύγουστο του 2010.

Η ΕΕ αντιπροσωπία της ΕΕ σε στενή συνεργασία με τις αποστολές των κρατών μελών έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στην προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Η θέσπιση και ουσιαστική εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, και μέσω της χρήσης μέσων που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα (EIDHR, IfS) και προγραμμάτων (μη κρατικοί φορείς), υπήρξαν χρήσιμες για τη συντονισμό, την προαγωγή, την παρακολούθηση και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αποστολών της ΕΕ, καθώς και για τη στήριξη των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη διατήρηση τακτικών, στενών και συνεχών επαφών με τους τοπικούς φορείς του τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

5.6.17 Ταϊλάνδη

Η παρατεταμένη πολιτική σύγκρουση των χρωμάτων ξεκίνησε μετά το στρατιωτικό πραξικόπημα του 2006, κλιμακώθηκε το διάστημα Μαρτίου - Μαΐου 2010, και μετατράπηκε στην πιο βίαιη κρίση εδώ και δεκαετίες θίγοντας σοβαρά τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σκοτώθηκαν συνολικά 92 άτομα και περισσότεροι από 2000 τραυματίστηκαν στην διάρκεια των διαδηλώσεων που κράτησαν δύο μήνες. Στην κορύφωση της πολιτικής βίας, η Ύπατη Εκπρόσωπος προέβη σε δημόσια δήλωση με την οποία εξέφρασε τη βαθιά της ανησυχία και κάλεσε τις διάφορες πλευρές να λάβουν άμεσα και συγκεκριμένα μέτρα για τη λήξη της βίας. Η ΕΕ εξέφρασε την ικανοποίησή της για την πρωτοβουλία της βασιλικής κυβέρνησης της Ταϊλάνδης να δρομολογήσει διαδικασία εθνικής συμφιλίωσης.

Τα κίνημα ανταρσίας στις νότιες περιοχές της χώρας συνεχίστηκε όλο το χρόνο, με αποτέλεσμα σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τόσο από τους αντάρτες όσο και από κράτος, συμπεριλαμβανομένων των ενόπλων δυνάμεων και της αστυνομίας. Από το 2004 η μακροχρόνια διαμάχη είχε ως συνέπεια το θάνατο 4.600 ατόμων.

Όπως και τα προηγούμενα έτη, η ΕΕ εξακολούθησε να εκφράζει ανησυχίες για τους περιορισμούς στην ελευθερία έκφρασης, την ακατάλληλη προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των δικαιωμάτων των προσφύγων, τη συνεχιζόμενη χρήση της θανατικής ποινής και τη λειτουργία της δικαστικής εξουσίας. Η σημαντική αύξηση περιπτώσεων προσβολής του βασιλέα το 2009-10 για την καταστολή των πολιτικών διαφωνιών και τον ενισχυμένο έλεγχο των μέσων μαζικής ενημέρωσης στη διάρκεια της κατάστασης έκτακτης ανάγκης (που επιβλήθηκε από τον Απρίλιο έως το Δεκέμβριο του 2010), αποτελούν ιδιαίτερους τομείς ανησυχίας.

Η προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παραμένουν ένα σημαντικό τμήμα των σχέσεων των ΕΕ με τη Ταϊλάνδη εντός του 2010. Η ΕΕ συνέχισε τη διττή προσέγγιση που συνεπάγεται τακτικό και εποικοδομητικό διάλογο με τους βασικούς ενδιαφερομένους (κυβέρνηση, κοινωνία των πολιτών και οργανώσεις των ΗΕ) που συμπληρώνεται από προγράμματα συνεργασίας με την κοινωνία των πολιτών και ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στα ανθρώπινα δικαιώματα. Επιπλέον, η ΕΕ εξακολούθησε τις επισκέψεις της στο νότο και συμμετείχε σε αρκετές ακροαματικές διαδικασίες δικαστηρίων επιφανών περιπτώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ παρακολούθησε περαιτέρω τις προετοιμασίες της Καθολικής περιοδικής επανεξέτασης της Ταϊλάνδης που προβλέπεται τον Οκτώβριο του 2011 στη Γενεύη.

5.6.18 Τιμόρ Λέστε

Το Τιμόρ Λέστε έκανε σταθερά βήματα προόδου στην ενίσχυση της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο των σημαντικών προκλήσεων που εξακολουθεί να αντιμετωπίζει αυτή η νεαρή και πάντα εύθραυστη χώρα. Η χώρα οφείλει να δημιουργήσει τους θεσμούς της εκ του μηδενός. Πρόκειται για ένα μακρόπνοο σχέδιο και ειδικότερα ο δικαστικός τομέας θα πρέπει να εξακολουθήσει να ενισχύεται, όπως επίσης και η μεταστροφή σε περισσότερο επαγγελματικό στρατό και αστυνομία για το άμεσο μέλλον, πόσο μάλλον που αναφέρονται συχνά περιστατικά χρήσης υπερβολικής βίας. Η οικιακή και η σεξιστική βία εξακολουθούν να προξενούν ανησυχίες, αλλά η ψήφιση του νόμου για την καταπολέμηση της οικιακής βίας αποτελεί τεράστια πρόοδο. Δεδομένης της πρόσφατης ιστορίας, το δύσκολο ζήτημα της αντιμετώπισης των σοβαρών εγκλημάτων του παρελθόντος παραμένει πρόκληση, ενώ επικρατεί το συναίσθημα ότι η ατιμωρησία παραμένει.

Στις δηλώσεις της κατά τη συζήτηση του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ για την κατάσταση στο Τιμόρ Λέστε στις 23 Φεβρουαρίου και στις 19 Οκτωβρίου 2010, η ΕΕ εξέφρασε την ικανοποίησή της για τις θετικές εξελίξεις ως προς τη δημοκρατική διακυβέρνηση, το κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ΕΕ εξήρε τις εν λόγω σταθερές βελτιώσεις της κατάστασης στο Τιμόρ - οι οποίες καθίστανται περισσότερο αξιόπαινες εάν ληφθεί υπόψη η βραχεία και βίαιη ιστορία της χώρας - υπενθυμίζοντας ωστόσο ότι εξακολουθούν να δημιουργούν ανησυχίες οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις δυνάμεις ασφαλείας και τα αναφερόμενα περιστατικά σεξιστικής βίας. Με την ευκαιρία αυτή η ΕΕ υπενθύμισε επίσης ότι η λογοδοσία για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά το παρελθόν αποτελεί σημαντικό μέρος της δημιουργίας βιώσιμης ειρήνης και ότι η αποκατάσταση των εν λόγω παραβιάσεων συνεισφέρει στη σύσταση και ενίσχυση του κράτους δικαίου και ως εκ τούτου θα πρέπει να παραμείνει ως προτεραιότητα. Η ΕΕ τόνισε την ανάγκη ενίσχυσης του θεσμικού πλαισίου, και μέσω των μεταρρυθμίσεων του τομέα της ασφάλειας, που αποτελούν βάση της εδραίωσης της ειρήνης και της σταθερότητας στη χώρα. Επίσης, η ΕΕ παρότρυνε το Τιμόρ Λέστε να λάβει μέτρα βάσει των συστάσεων της «Επιτροπής Αλήθειας και Φιλίας» και της «Επιτροπής Αποδοχής, Αλήθειας και Συμφιλίωσης» για την επανόρθωση των αδικιών του παρελθόντος και των βιαιοπραγιών κατά του πληθυσμού.

5.6.19 Βιετνάμ

Για τον περιορισμό όλων των μορφών της δυσaráσκειας των πολιτών, και ακόμα περισσότερο κατά την προετοιμασία του 11ου συνεδρίου του κόμματος του Ιανουαρίου 2011, η πρόσφατη σταθερή επιδείνωση της ελευθερίας έκφρασης συνεχίστηκε το 2010 δεδομένου ότι η κυβέρνηση συνέχισε να καταστέλλει τις εκδηλώσεις ειρηνικής διαφωνίας. Ένας μεγάλος αριθμός δημοκρατικών ακτιβιστών και υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συνελήφθησαν και καταδικάστηκαν σε μεγάλες ποινές φυλάκισης. Τα άτομα αυτά κρατήθηκαν αυθαίρετα, ορισμένες φορές υπέστησαν βίαιη μεταχείριση κατά τη σύλληψη ή κράτησή τους, ενώ δεν είχαν δικαίωμα σε δίκαιη δίκη. Η ΕΕ απέστειλε εκπροσώπους σε ορισμένες δίκες και εξέφρασε επανειλημμένα τις ανησυχίες της στην κυβέρνηση. Τον Ιανουάριο του 2010, οι αρχηγοί των αποστολών της ΕΕ στο Ανόι προέβησαν σε δημόσια δήλωση με την οποία εξέφρασαν τη βαθιά τους ανησυχία για τις ποινές που επιβλήθηκαν κατά τη μεγάλης απήχησης δίκη τεσσάρων υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Μέσα από τον τακτικό διάλογο για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την τεχνική βοήθεια, η ΕΕ προσπάθησε να συνδράμει ώστε να αποκτήσει επαγγελματικό χαρακτήρα το δικαστικό σύστημα και να διασφαλίσει ότι οι νομοθετικές εργασίες για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών θα οδηγήσουν σε ένα περιβάλλον που θα συνάδει με τις δεσμεύσεις του Βιετνάμ δυνάμει του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, του οποίου είναι συμβαλλόμενο μέρος. Οι διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν τον κύριο δίαυλο εξέτασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με το Βιετνάμ. Υφίστανται δύο διάλογοι ΕΕ-Βιετνάμ για τα ανθρώπινα δικαιώματα: ένας ανά διετία τοπικός διάλογος για τα ανθρώπινα δικαιώματα που διεξάγεται από τους πρέσβεις της ΕΕ - ο τελευταίος γύρος διεξήχθη το Δεκέμβριο του 2010 στο Ανόι - και η συνεδρίαση της Υποομάδας της Μεικτής επιτροπής συνεργασίας για τη δημιουργία θεσμικών δομών, διοικητικής μεταρρύθμισης, διακυβέρνησης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία για τελευταία φορά συνεδρίασε τον Οκτώβριο του 2010 στο Ανόι. Η ΕΕ συνέχισε την εφαρμογή προγραμμάτων που εστιάζονται στην προαγωγή και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ των οποίων και των δικαιωμάτων των παιδιών, των εργαζομένων και των ατόμων με αναπηρία.

Η νέα συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και του Βιετνάμ μονογραφήθηκε κατά τη σύνοδο κορυφής του ASEM στις 4 Οκτωβρίου 2010. Στη συμφωνία περιλαμβάνονται ρήτρα «ουσιαστικών στοιχείων» για τα ανθρώπινα δικαιώματα (βλ. τμήμα 2.5), ρήτρα συνεργασίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα, άρθρο για την ισότητα των φύλων και διατάξεις για το Διεθνές ποινικό δικαστήριο.

5.7 Η Αμερικανική Ήπειρος

5.7.1 Καναδάς

Η ΕΕ και ο Καναδάς διεξήγαγαν διαβουλεύσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Οτάβα στις 25 Ιανουαρίου 2010 και στις Βρυξέλλες στις 10 Σεπτεμβρίου 2010. Κατά τις συνεδριάσεις αυτές επανεξετάστηκαν οι διεθνείς προτεραιότητες για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η επισκόπηση του Συμβουλίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΗΕ και οι εργασίες της Τρίτης Επιτροπής της ΓΣΗΕ (όπου ο Καναδάς προώθησε απόφαση για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Ιράν). Ο Καναδάς ενημέρωσε επίσης την ΕΕ ως προς τις εθνικές του προτεραιότητες πολιτικής, στις οποίες περιλαμβάνονται και ζητήματα όπως η ελευθερία στο Διαδίκτυο.

Στη Γενική Συνέλευση των ΗΕ ο Καναδάς υπερψήφισε την απόφαση για εφαρμογή μορατόριουμ στη χρήση της θανατικής ποινής, μολοντί αποφάσισε να μην συμμετάσχει στην προώθησή της. Το Νοέμβριο ο Καναδάς στήριξε τη δήλωση των ΗΕ για τα δικαιώματα των αυτοχθόνων. Η Ύπατη Εκπρόσωπος κα Ashton εξέφρασε την ευαρέσκειά της για το γεγονός με επίσημη δήλωση.

5.7.2 ΗΠΑ

Οι ανά διετία διαβουλεύσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα με τις ΗΠΑ πραγματοποιήθηκαν στις 29 Ιανουαρίου και στις 14 Σεπτεμβρίου 2010. Συμπληρώθηκαν με διάλογο για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και για το διεθνές δίκαιο με τον Νομικό σύμβουλο του Υπουργείου Εξωτερικών, κ. Harold Koh. Σε πολυμερές επίπεδο, η συμμετοχή των ΗΠΑ στο Συμβούλιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η εμπλοκή της στην Τρίτη Επιτροπή της ΓΣΗΕ οδήγησε σε μια δυναμική εταιρική σχέση η οποία αποδείχθηκε καθοριστική σε πολλές περιπτώσεις (πρβ. σημείο 4.2 ανωτέρω).

Κύρια ανησυχία από την πλευρά της ΕΕ παραμένει η θανατική ποινή. Το 2010 εκτελέστηκαν 46 άτομα. Σε 10 περιπτώσεις, βάσει κριτηρίων που εκτίθενται στις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ περί παρέμβασης σε περιπτώσεις επιβολής της θανατικής ποινής (2008), η ΕΕ προέβη σε δηλώσεις. Οι δηλώσεις διατυπώθηκαν είτε μέσω του Προϊσταμένου της αντιπροσωπίας της ΕΕ στην Ουάσιγκτον - απευθυνόμενος απευθείας στην αρχή που είναι εξουσιοδοτημένη να αναστέλλει την εκτέλεση (κυβερνήτης, επιτροπή χάριτος) - ή μέσω της αντιπροσωπίας της ΕΕ στον ΟΟΣΑ στη Βιέννη. Σε δύο από τις δέκα περιπτώσεις η θανατική ποινή δεν εκτελέστηκε.

Το 2010 η ΕΕ στήριξε έξι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών μέσω χορηγήσεων του EIDHR, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η American Bar Association η οποία δραστηριοποιείται για την κατάργηση της θανατικής ποινής στις ΗΠΑ. Παράλληλα, η ΕΕ συνέχισε την εκστρατεία της κατά της θανατικής ποινής στις ΗΠΑ. Το 2010 η πολιτεία της Νέας Υερσέης κατήργησε τη θανατική ποινή, ακολουθώντας το παράδειγμα του Νέου Μεξικού το 2009 και ανοίγοντας το δρόμο για την πολιτεία του Ιλλινόις (που κατήργησε τη θανατική ποινή το Μάρτιο 2011).

Τα κράτη μέλη της ΕΕ καθώς και η ίδια η ΕΕ εξακολούθησαν να ασκούν πιέσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες για την εφαρμογή της απόφασης του Διεθνούς Δικαστηρίου περί των προξενικών δικαιωμάτων των αλλοδαπών ενώπιον των δικαστηρίων των ΗΠΑ (απόφαση («Avena»). Σχετική νομοθετική πρόταση περιελήφθη από την κυβέρνηση στο νομοσχέδιο πίστωσης του προϋπολογισμού του Υπουργείου Εξωτερικών και υπεβλήθη τον Ιούνιο στο Κογκρέσο. Ωστόσο λόγω των εντατικών συζητήσεων στο Κογκρέσο στα τέλη του έτους, η πρόταση δεν ψηφίστηκε.

Το ζήτημα αυτό δεν θίγει μόνο πολίτες κρατών μελών της ΕΕ. Στο Τέξας, πενήντα μεξικανοί έχουν καταδικαστεί εις θάνατον. Έχουν καταθέσει αίτημα στο Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ υποστηρίζοντας ότι είχαν ανεπαρκή, ή και ανύπαρκτη, πρόσβαση σε προξενικές συμβουλές. Έκτοτε ένας εκ των αιτούντων έχει εκτελεστεί.

Η ΕΕ συνέχισε να πιέζει για το κλείσιμο της στρατιωτικής βάσης κρατουμένων των ΗΠΑ στο Γκουαντάναμο. Ελάχιστη πρόοδος πραγματοποιήθηκε από τη νομική επανεξέταση της κυβέρνησης Ομπάμα. Η διαδικασία σχεδόν πάγωσε με τη θέσπιση του νόμου «National Defence Authorisation» της 7ης Ιανουαρίου 2011, βάσει του οποίου το Κογκρέσο περιόρισε κάθε χρηματοδότηση για τυχόν μεταφορές κρατουμένων από το Γκουαντάναμο προς το έδαφος των Ηνωμένων Πολιτειών ή για δίκες από Ομοσπονδιακά Δικαστήρια των ΗΠΑ. Παρά το γεγονός ότι το ίδιο ισχύει και με το αντίστοιχο νομοσχέδιο του 2012, δεν έχει υπάρξει αλλαγή πολιτικής της κυβέρνησης όσον αφορά το ενδεχόμενο κλείσιμο του στρατοπέδου.

5.7.3 Λατινική Αμερική και Καραϊβική

Η Εταιρική σχέση μεταξύ της ΕΕ και των χωρών της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής (ΛΑΚ) υφίσταται από το 1999 και ανανεώνεται στη διάρκεια των ανά διετία συνόδων κορυφής. Η τελευταία πραγματοποιήθηκε στη Μαδρίτη το 2010 όπου, για μια εισέτι φορά, και οι δύο περιοχές τόνισαν τις κοινές αξίες και τα ενδιαφέροντα, μεταξύ των οποίων και η προστασία και προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στη δημοκρατία³². Εκτός από την τελική διακήρυξη, κατά τη σύνοδο θεσπίστηκε και πλήρες σχέδιο δράσης που καλύπτει μια ποικιλία τομέων.

Στην τελική διακήρυξη τονίζεται επίσης με σαφήνεια μια σημαντική πτυχή των σχέσεών μας που είναι η προσήλωση στην πολυμερή προσέγγιση, ιδίως στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών. Αυτό συνεπάγεται τη στενή συνεργασία σε πολυμερή φόρουμ για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Για παράδειγμα, η ΕΕ και η GRULAC (Ομάδα Χωρών Λατινικής Αμερικής και Καραϊβικής) είναι οι κύριοι υποστηρικτές ενός ετήσιου γενικού ψηφίσματος για τα δικαιώματα του παιδιού στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. Εξάλλου, μαζί με την ΕΕ, πολλές χώρες της Λατινικής Αμερικής υποστήριξαν ένθερμα την απόφαση της ΓΣΗΕ για μορατόριουμ για τη θανατική ποινή. Πάντως, αρκετές χώρες της Καραϊβικής μελετούν το ενδεχόμενο της επαναφοράς της θανατικής ποινής ως αντίδραση, η οποία ενισχύεται από το λαϊκό αίτημα, στην αύξηση της βίας.

³² πρβ. συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά τις σχέσεις ΕΕ-Λατινικής Αμερικής, τα οποία εκδόθηκαν από το Συμβούλιο Εξωτερικών Σχέσεων στις 8 Δεκεμβρίου 2009 (17341/09) και Διακήρυξη και σχέδιο δράσης της Συνόδου Κορυφής της Μαδρίτης (http://ec.europa.eu/external_relations/lac/index_en.htm)

Κατά τη σύνοδο κορυφής ΕΕ-ΛΑΚ, ενεργοποιήθηκαν εκ νέου ή συνήφθησαν σημαντικές συμφωνίες με τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική. Όσον αφορά το Mercosur, επαναλήφθηκαν οι διαπραγματεύσεις για μια συνολική συμφωνία σύνδεσης (στην οποία θα περιλαμβάνεται ρήτρα για τα ανθρώπινα δικαιώματα). Το Μάιο του 2010 ολοκληρώθηκαν οι διαπραγματεύσεις για τη συμφωνία σύνδεσης με την Κεντρική Αμερική καθώς και για την εμπορική συμφωνία με την Κολομβία και το Περού. Και στις δύο συμφωνίες περιλαμβάνεται ρήτρα που επιτρέπει την άμεση και μονομερή αναστολή σε περίπτωση παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Περιλαμβάνουν επίσης μια σειρά δεσμεύσεων περί αποτελεσματικής εφαρμογής των βασικών συμβάσεων περί εργασίας και περιβάλλοντος, καθώς και μηχανισμό για την παρακολούθηση της εφαρμογής της εργατικής νομοθεσίας. Όσον αφορά τους δικαιούχους του συστήματος GSP+ (Σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων) κατά το 2010, οι ακόλουθες χώρες περιλαμβάνονται στον κατάλογο: Βολιβία, Κολομβία, Κόστα Ρίκα, Ισημερινός, Ελ Σαλβαδόρ, Γουατεμάλα, Ονδούρα, Νικαράγουα, Παραγουάη και Περού.

Τέλος, θέματα σχετιζόμενα με την προάσπιση και την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και την κατάσταση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συζητούνται συστηματικά κατά τις συνεδριάσεις πολιτικού διαλόγου με τις χώρες της Λατινικής Αμερικής. Το 2008, η ΕΕ δρομολόγησε νέους τοπικούς διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα με την Αργεντινή, τη Βραζιλία, τη Χιλή, την Κολομβία και το Μεξικό. Επιπλέον, προβλέπεται να διεξαχθούν, στη Γενεύη και τη Νέα Υόρκη, διαβουλεύσεις με την Αργεντινή, τη Βραζιλία, τη Χιλή και το Μεξικό προκειμένου να υποστηριχθεί περαιτέρω ο συντονισμός πριν από τις συνόδους του Συμβουλίου Ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της Τρίτης Επιτροπής της ΓΣΗΕ.

Λατινική Αμερική

5.7.4 Αργεντινή

Τα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχουν περίοπτη θέση στο διμερές θεματολόγιο ΕΕ-Αργεντινής. Βάσει της κοινής δήλωσης ΕΕ-Αργεντινής του 2008 για τα ανθρώπινα δικαιώματα, έως τώρα έχουν διεξαχθεί δύο σύνοδοι διαλόγου (στις 15 Οκτωβρίου 2009 και στις 30 Νοεμβρίου 2010). Κατά τις συνεδριάσεις αυτές, οι πλευρές εξέτασαν ένα μεγάλο εύρος διμερών θεμάτων, καθώς και ζητημάτων που αφορούν το πολυμερές θεματολόγιο (ειδικότερα την επισκόπηση του Συμβουλίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΗΕ). Οι συνεδριάσεις αποσκοπούσαν στην ανταλλαγή πληροφοριών επί των οικείων πολιτικών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και εντόπισαν τομείς συνεργασίας. Η ΕΕ προετοιμάζει μια συνολική στρατηγική για τα ανθρώπινα δικαιώματα για τη χώρα, στην οποία θα παρουσιάζονται οι προτεραιότητές μας για τη συνέχιση του διαλόγου και της συνεργασίας με την Αργεντινή κατά τρόπο εστιασμένο και συνεπή.

5.7.5 Βολιβία

Το 2010, η Βολιβία γνώρισε τοπικές εκλογές και μια έντονη νομοθετική διαδικασία. Ειδικότερα, ψηφίστηκαν πέντε οργανικοί νόμοι περί εφαρμογής των κεντρικών σημείων του νέου Συντάγματος του 2009: το εκλογικό σύστημα, τα εκλογικά όργανα, η δικαστική εξουσία, το συνταγματικό δικαστήριο και ο νόμος περί αυτονομίας και διαδικασίας αποκέντρωσης. Ο νόμος κατά του ρατσισμού και όλων των μορφών διακρίσεων ψηφίστηκε και αυτός το 2010. Η ΕΕ παρακολούθησε από κοντά όλες αυτές τις εξελίξεις και συνέχισε να στηρίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στη Βολιβία μέσα από το Ευρωπαϊκό μέσο για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα, και το Μέσο σταθερότητας. Το Δεκέμβριο του 2010, το Συμβούλιο περιέλαβε τη Βολιβία στον κατάλογο των χωρών για την πιλοτική εφαρμογή των συμπερασμάτων του Συμβουλίου του Νοεμβρίου 2009, για στήριξη της δημοκρατίας στις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ.

5.7.6 Βραζιλία

Η Στρατηγική Εταιρική Σχέση ΕΕ-Βραζιλίας, η οποία θεσπίστηκε τον Ιούλιο του 2007, βασίζεται σε κοινές αξίες και αρχές, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται η δημοκρατία και η κοινωνική ένταξη, το κράτος δικαίου, η προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών για όλους. Βάσει αυτού, ο πρώτος διάλογος για τα ανθρώπινα δικαιώματα διεξήχθη στη Βραζιλία τον Ιούνιο του 2009 και ο δεύτερος θα διεξαχθεί το Μάιο του 2011. Στόχος είναι η ανοικτή ανταλλαγή απόψεων για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην ΕΕ και τη Βραζιλία, η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και η ενίσχυση της συνεργασίας τους για συναφή θέματα. Αναφορικά με την κατάσταση στη Βραζιλία, τα προς εξέταση θέματα περιλαμβάνουν την κατάσταση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τους αυτόχθονες, τα δικαιώματα των κρατουμένων και την ενίσχυση της συνεργασίας ΕΕ-Βραζιλίας στα φόρουμ ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΗΕ.

Η ΕΕ παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις εξελίξεις στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και συνεδριάζει τακτικά με τις βραζιλιανές αρχές καθώς και με οργανώσεις της κοινωνία των πολιτών και άλλους ενδιαφερομένους. Η Στρατηγική Εταιρική Σχέση προβλέπει επίσης ένα φόρουμ κοινωνίας των πολιτών ΕΕ-Βραζιλίας για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το σεβασμό των δημοκρατικών αρχών, με στόχο την προαγωγή της καλύτερης κατανόησης των αμοιβαίων μελημάτων σε επίπεδο μη κρατικών φορέων. Το πρώτο σχετικό σεμινάριο διεξήχθη το 2010 και επικεντρώθηκε σε ζητήματα που αφορούν τη δημόσια ασφάλεια, τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την κοινότητα των LGBT. Επιπλέον, στο περιθώριο του Συμβουλίου Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στη Γενεύη, και στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, στη Νέα Υόρκη, πραγματοποιήθηκαν διαβουλεύσεις μεταξύ της Βραζιλίας και της ΕΕ.

5.7.7 Χιλή

Η συνολική συμφωνία σύνδεσης ΕΕ-Χιλής βασίζεται σε μια εν γένει εξαιρετική σχέση. Η Χιλή και η ΕΕ συνέχισαν να συνεργάζονται αποτελεσματικά για την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και σε πολυμερή φόρουμ. Η ΕΕ διατήρησε τακτικές επαφές με τις χιλιανές αρχές σε διάφορα επίπεδα, εξετάζοντας τα ζητήματα που συζητήθηκαν στον πρώτο διάλογο ΕΕ-Χιλής για τα ανθρώπινα δικαιώματα τον Απρίλιο του 2009 στο Σαντιάγο. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στα δικαιώματα των αυτοχθόνων. Μέσω της εξωτερικής της βοήθειας, η ΕΕ στηρίζει τις προσπάθειες της Χιλής για την πλήρη εφαρμογή της Σύμβασης 169 της ΔΟΕ όσον αφορά τους αυτόχθονες και τις τοπικές φυλές. Ο δεύτερος διάλογος ΕΕ-Χιλής για τα ανθρώπινα δικαιώματα πραγματοποιήθηκε στο Σαντιάγο τον Ιανουάριο του 2011.

5.7.8 Κολομβία

Η ΕΕ παρακολούθησε εκ του σύνεγγυς την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κολομβία, με βάση τα συμπεράσματα του Συμβουλίου που εγκρίθηκαν το 2007³³, και διατήρησε τακτικές επαφές με τις κολομβιανές αρχές δια διάφορα επίπεδα. Το 2010 πραγματοποιήθηκαν δύο συνεδριάσεις του διμερούς διαλόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε τοπικό επίπεδο, ο οποίος καταρτίστηκε το 2009. Στα θέματα που εξετάστηκαν περιλαμβάνονται η ατιμωρησία, η καταπολέμηση των νεοσύστατων παράνομων ένοπλων ομάδων, ο βίαιος εκτοπισμός και οι εργασιακές σχέσεις και η κατάσταση των εργατικών συνδικάτων στη χώρα. Η ΕΕ έθεσε επίσης ερωτήσεις όσον αφορά ορισμένες μεμονωμένες περιπτώσεις, όπως οι επιθέσεις και οι απειλές εις βάρος υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

³³ Συμπεράσματα του Συμβουλίου, εγγρ. 15040/07

Μέσω της εξωτερικής της βοήθειας, η ΕΕ παρέχει στήριξη για τη δημιουργία υποδομών στον τομέα της καταπολέμησης της ατιμωρησίας, για τη φροντίδα προς τους εκτοπισθέντες εντός της χώρας, καθώς και για τη συνδρομή θυμάτων των συγκρούσεων. Το πλαίσιο των ενεργειών αυτών είναι ιδίως ο τομέας «δικαιοσύνη και ανθρώπινα δικαιώματα» του εγγράφου στρατηγικής για τη χώρα (αντιστοιχεί στο 20% του συνολικού προϋπολογισμού), μολονότι οι προσεγγίσεις που συνδέονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι παρούσες και στον βασικό τομέα «ειρήνη και σταθερότητα» (αντιστοιχεί στα δύο τρίτα του προϋπολογισμού). Η συνδρομή της ΕΕ συνιστά συμβολή στην πλήρη υλοποίηση, από την Κολομβία, των διεθνών της υποχρεώσεων στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των συστάσεων της UPR.

5.7.9 Ισημερινός

Η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον Ισημερινό εξακολουθεί να παρουσιάζει προκλήσεις, μια εκ των οποίων είναι η κατάσταση των προσφύγων κατά μήκος των βορείων συνόρων με την Κολομβία. Οι πρόσφυγες δεν διαθέτουν εκ των πραγμάτων πρόσβαση στα βασικότερα δικαιώματά τους. Το θέμα αυτό πρόκειται να εξεταστεί από πρόγραμμα στο πλαίσιο του Μέσου σταθερότητας, το οποίο εκπονήθηκε το 2010 και θα δρομολογηθεί στις αρχές του 2011, προκειμένου να συμβάλει στη μείωση της βίας και της ανασφάλειας κατά μήκος των συνόρων, προωθώντας μια διασυνοριακή περιοχή ειρήνης και ανάπτυξης. Η προσοχή προς τους πρόσφυγες θα αποτελέσει θέμα στην έκδοση του 2011 του προγράμματος στήριξης ανά χώρα του EIDHR, που το 2010 επικεντρώνεται στα δικαιώματα των παιδιών.

5.7.10 Ελ Σαλβαδόρ

Ως συνέχεια των συστάσεων της EU EOM που παρακολούθησε τις βουλευτικές και προεδρικές εκλογές του 2009, η ΕΕ αποφάσισε να συνεργαστεί με το Ελ Σαλβαδόρ στον εκλογικό τομέα στηρίζοντας μεταρρύθμιση ώστε να ενισχυθεί η κοινωνική ένταξη μεγαλύτερου τμήματος της κοινωνίας μέσω της εισαγωγής της ψηφοφορίας βάσει του τόπου διαμονής. Στο ίδιο πλαίσιο, η ΕΕ συνέχισε να στηρίζει την κοινωνία των πολιτών μέσω του EIDHR για να διευκολύνει την κοινωνία των πολιτών στην παρακολούθηση και συμμετοχή σε περαιτέρω εκλογικές μεταρρυθμίσεις.

Στη διάρκεια του 2010, η αντιπροσωπία της ΕΕ συνέβαλε στην κατάρτιση, μαζί με τα κράτη μέλη της ΕΕ που είναι παρόντα στο Ελ Σαλβαδόρ, κοινής τοπικής στρατηγικής για την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ ως προς τους ακτιβιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στην στρατηγική περιλαμβάνεται επικαιροποιημένη ανάλυση της κατάστασης των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Ελ Σαλβαδόρ και παρέχει το πλαίσιο για την εφαρμογή σε τοπικό επίπεδο των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ.

Το Ελ Σαλβαδόρ δεν έχει κυρώσει το Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου. Το 2010 η ΕΕ εξακολούθησε, μέσα από διάφορα διαβήματα, να ενθαρρύνει την κυβέρνηση του Ελ Σαλβαδόρ για την ταχύτερη δυνατή κύρωση.

5.7.11 Γουατεμάλα

Η πρόληψη και η διευθέτηση συγκρούσεων εξακολουθούν να αποτελούν ουσιώδη στοιχεία της γενικής πολιτικής της ΕΕ για την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του εκδημοκρατισμού στη Γουατεμάλα. Μολονότι η Γουατεμάλα έχει επιτελέσει σχετική πρόοδο όσον αφορά την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του εκδημοκρατισμού, εξακολουθούν να υπάρχουν σοβαρές ανησυχίες σχετικά με τον κοινωνικό αποκλεισμό, την ατιμωρησία ή την κατάσταση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η κυβέρνηση της Γουατεμάλας δεν κατάφερε να αντιμετωπίσει τα αυξανόμενα επίπεδα της βίας στη χώρα.

Η ΕΕ υποστήριξε δραστήρια τις παρατάσεις της θητείας της Διεθνούς Επιτροπής κατά της Ατιμωρησίας στη Γουατεμάλα (CICIG). Οι παρατάσεις αυτές αποτελούν θετικό βήμα για την περαιτέρω παγίωση του ρόλου της CICIG για τη διάλυση των παράνομων ομάδων και την προαγωγή νομοθετικών αλλαγών στους τομείς της δικαιοσύνης και της ασφάλειας. Η Ομάδα ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ΕΕ συνεδριάζει μηνιαίως και εξετάζει περιπτώσεις απειλών και επιθέσεων εις βάρος υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σε συνέχεια των νομοθετικών πρωτοβουλιών για αναθέρμανση της συζήτησης περί επαναφοράς της θανατικής ποινής στη Γουατεμάλα, η Ύπατη Εκπρόσωπος προέβη σε δήλωση στις 20 Οκτωβρίου 2010 με την οποία δηλώνει εκ νέου την αντίθεση της ΕΕ στην επαναφορά της θανατικής ποινής στη Γουατεμάλα.

5.7.12 Ονδούρα

Η ΕΕ συνέχισε το 2010 να ανησυχεί για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ονδούρα. Εθνικές και διεθνείς οργανώσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων προέβησαν σε ενστάσεις για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (οι οποίες στοχεύουν κυρίως τους δημοσιογράφους, τις ομάδες LGTB, τις γυναίκες, τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ομάδες που συνδέονται με το αντιστασιακό κίνημα).

Η ΕΕ παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την κατάσταση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα και έχει εκφράσει δημόσια την ανησυχία της για τη δολοφονία μεγάλου αριθμού δημοσιογράφων και υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως των ακτιβιστών LGBT. Το 2010 η ΕΕ παρέσχε για πρώτη φορά στην Ονδούρα, άμεση χρηματοδοτική στήριξη σε τρεις οργανώσεις υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο ειδικής διαδικασίας που προβλέπεται στο EIDHR και επιτρέπει τη λήψη άμεσων ad-hoc μέτρων για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που χρήζουν επείγουσας προστασίας. Η θέσπιση κατά το πρώτο εξάμηνο του 2010 της «Τοπικής στρατηγικής για την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ ως προς τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων» από την αντιπροσωπία της ΕΕ και των κρατών μελών που είναι παρόντα στην Ονδούρα, αποτελεί ορόσημο στο θεματολόγιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ΕΕ για την Ονδούρα.

Το 2010 η ΕΕ στήριξε τις προσπάθειες της νέας κυβέρνησης για πρόοδο ως προς την προαγωγή και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με την εφαρμογή δράσεων όπως το άνοιγμα των συνόρων στη διεθνή κοινότητα και τις διεθνείς οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη σύσταση Επιτροπής αλήθειας και συμφιλίωσης για τη διερεύνηση των γεγονότων προ και μετά από τον Ιούνιο του 2009 και τη δημιουργία Υπουργείου δικαιοσύνης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πέραν της συνεχιζόμενης στήριξης της κοινωνίας των πολιτών της Ονδούρας στο πλαίσιο του EIDHR, η ΕΕ ενέκρινε το 2010 πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από το Μέσο σταθερότητας, υπέρ της εδραίωσης της ειρήνης και της δημοκρατίας. Το εν λόγω πρόγραμμα αποσκοπεί στην ενίσχυση των ρυθμιστικών μηχανισμών για τους φορείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και παρέχει τεχνική στήριξη στην Επιτροπή αλήθειας και συμφιλίωσης.

5.7.13 Μεξικό

Η ΕΕ εξετάζει τα ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ασφάλειας με το Μεξικό κατά τον τακτικό πολιτικό διάλογο, μεταξύ άλλων και σε υπουργικό επίπεδο (ο οποίος καλύπτει πτυχές όπως η προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και των δημοσιογράφων, καθώς και το νέο ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των υπό διέλευση μεταναστών). Αν και αναγνωρίζει η ΕΕ ότι η χώρα έχει κάνει βήματα προόδου ως προς την αντιμετώπιση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διατύπωσε την ανησυχία της για τις επιπτώσεις στα ανθρώπινα δικαιώματα της επιδεινούμενης κατάστασης ως προς την ασφάλεια και της αυξημένης βίας σε περιοχές του Μεξικού. Ζητήματα όπως η καταπολέμηση της βίας εις βάρος των γυναικών, η λογοδοσία του προσωπικού επιβολής του νόμου και η εφαρμογή της μεταρρύθμισης του τομέα της δικαιοσύνης αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της συνεργασίας ΕΕ-Μεξικού, κυρίως μέσω μέτρων δημιουργίας υποδομών.

Συστήθηκε ένας ετήσιος διάλογος ΕΕ-Μεξικού υψηλού επιπέδου για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως προβλέπεται στο κοινό εκτελεστικό σχέδιο της στρατηγικής εταιρικής σχέσης ΕΕ-Μεξικού. Η πρώτη συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε στις 12 Μαΐου 2010 στην πόλη του Μεξικού. Η αντιπροσωπία της ΕΕ και οι πρεσβείες των κρατών μελών έχουν ενεργό ρόλο στην εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο Μεξικό και πραγματοποιούν τακτικές διερευνητικές αποστολές σε διάφορες πολιτείες της χώρας. Το 2010 πραγματοποίησαν σχετικές επισκέψεις στις πολιτείες Chiapas, Chihuahua, Quintana Roo και Oaxaca.

5.7.14 Νικαράγουα

Το θεματολόγιο της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα στη Νικαράγουα εξακολούθησε να κυριαρχείται το 2010 από τη θεσμική και εκλογική διακυβέρνηση της χώρας, ειδικότερα ενόψει των αποφασιστικής σημασίας προεδρικών εκλογών του 2011. Η ΕΕ απέστειλε αποστολή ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων για να παρακολουθήσει τις τοπικές εκλογές στην ακτή του Ατλαντικού που πραγματοποιήθηκαν τον Μάρτιο του 2010. Τα πορίσματα της αποστολής επιβεβαίωσαν ότι παρά τις όποιες βελτιώσεις σε σχέση με τις δημοτικές εκλογές του 2008 ως προς τη διαχείριση της εκλογικής διαδικασίας, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές ελλείψεις οι οποίες στιγματίσαν το εκλογικό αποτέλεσμα σε μια από τις δύο σχετικές περιοχές. Αν και σε σύγκριση με το 2009 διαπιστώθηκαν λιγότερες παραβιάσεις του δικαιώματος ελεύθερης έκφρασης και του συνέρχεσθαι το 2010, η ΕΕ εξακολούθησε να παρακολουθεί από κοντά το ζήτημα των δικαιωμάτων των πολιτών και προσπάθησε να διατηρήσει την παραδοσιακή της στήριξη προς την κοινωνία των πολιτών.

5.7.15 Παραγουάη

Στην Παραγουάη, η ΕΕ αναλύει συνεχώς την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συστήνοντας ένα συντονιστικό σημείο. Περαιτέρω, έχει εκπονηθεί τοπική στρατηγική βάσει των κατευθυντήριων γραμμών για τη βία εις βάρος των γυναικών και των κοριτσιών και για την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων εις βάρος τους. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στην κατάσταση των παιδιών, στα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών, στο κράτος δικαίου, στα δικαιώματα των αυτοχθόνων και των αιτημάτων τους προς την κυβέρνηση για αντιμετώπιση των συνεχών διακρίσεων εις βάρος τους, της φτώχειας και, πιο συγκεκριμένα, τις απαιτήσεις τους όσον αφορά παραδοσιακές γαίες. Η ΕΕ παρακολουθήσε εκ του σύνεγγυς τη δρομολόγηση του Δικτύου ανθρωπίνων δικαιωμάτων του εκτελεστικού κλάδου το οποίο περιλαμβάνει 22 θεσμικά όργανα και υπουργεία, και τη θέσπιση του σχεδίου δράσης 2010-2011. Μέσω του EIDHR, η ΕΕ εστίασε την προσοχή της στο στήριξη προγραμμάτων υπέρ της αξιοπρεπούς εργασίας, της πρόσβασης στη δικαιοσύνη και της ενίσχυσης των τοπικών δικτύων της κοινωνίας των πολιτών που συμβάλλουν στη προστασία και προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

5.7.16 Περου

Η ΕΕ παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα στη χώρα, και ειδικότερα την κατάσταση των αυτοχθόνων (π.χ. το δικαίωμα να ζητείται η γνώμη τους), την εφαρμογή των συστάσεων της Επιτροπής αλήθειας και συμφιλίωσης και την αντίδραση της κυβέρνησης στις κοινωνικές αναταραχές. Μέσω της εξωτερικής της βοήθειας, η ΕΕ προήγαγε την κοινωνική ένταξη και στήριξε τις δραστηριότητες των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που αποσκοπούν στην προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των ευάλωτων ομάδων (γυναίκες, παιδιά, αυτόχθονες). Δυνάμει του Μέσου Σταθερότητας, η ΕΕ προώθησε επίσης την κοινωνική ειρήνη και σταθερότητα, ειδικότερα σε περιοχές που αντιμετωπίζουν κοινωνικές αναταραχές.

5.7.17 Βενεζουέλα

Κατά τις επαφές της με τις αρχές της Βενεζουέλας και με διάφορες ομάδες της κοινωνίας της Βενεζουέλας, η ΕΕ εξακολούθησε να τονίζει τη σκοπιμότητα της τήρησης των διεθνών υποχρεώσεων και δεσμεύσεων στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας της έκφρασης και του τύπου που αποτελούν ακρογωνιαίους λίθους της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Η ΕΕ παρακολουθεί με προσοχή την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Βενεζουέλα. Η ΕΕ, ιδίως μέσω του EIDHR, υποστήριξε σχετικές δραστηριότητες των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Η ΕΕ στήριξε επανειλημμένα όλες τις πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην προαγωγή της ανεκτικότητας, των πλαισίων για διάλογο και της αμοιβαίας κατανόησης. Υπάλληλοι της ΕΕ συνεργάζονται συστηματικά με υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την ευρύτερη κοινωνία των πολιτών.

5.7.18 Ουρουγουάη

Η ΕΕ στηρίζει δύο διαφορετικά προγράμματα που αποσκοπούν στην ταξινόμηση των αρχείων που αφορούν τη στρατιωτική διακυβέρνηση και τη διατήρηση της συλλογικής μνήμης εκείνης της εποχής. Η ΕΕ στηρίζει επίσης και άλλα προγράμματα του τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ειδικότερα όσον αφορά τον περιορισμό της οικιακής βίας, της εμπορίας ανθρώπων καθώς και πρωτοβουλίες για τη βελτίωση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Η Καραϊβική

5.7.19 Κούβα

Μετά το θάνατο του πολιτικού κρατουμένου, κ. Orlando Zapata Tamayo, το Φεβρουάριο του 2010, η ΕΕ επανέλαβε την παρότρυνσή της προς την κουβανική κυβέρνηση να βελτιώσει αποτελεσματικά την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα, και μεταξύ άλλων να προβεί στην άνευ όρων ελευθέρωση όλων των πολιτικών κρατουμένων, ακόμα και εκείνων που κρατούνται και έχουν καταδικαστεί το 2003. Η ΕΕ ζήτησε από την Κούβα να καταστήσει πραγματικότητα τις δεσμεύσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα που ανέλαβε με την υπογραφή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα (δεν έχει ακόμα κυρωθεί).

Τον Ιούλιο του 2010, η Ύπατη Εκπρόσωπος εξέφρασε την ικανοποίησή της για την αναγγελία της προσεχούς ελευθέρωσης των υπόλοιπων 52 πολιτικών κρατουμένων της ομάδας του 2003, και εξέφρασε την ελπίδα ότι ο διάλογος μεταξύ της καθολικής εκκλησίας της Κούβας και της κυβέρνησης, με τη στήριξη της Ισπανίας, θα οδηγήσει στην ελευθέρωση όλων των πολιτικών κρατουμένων. Η ΕΕ είναι έτοιμη να συνεργαστεί με τις κουβανικές αρχές και την καθολική εκκλησία για τη στήριξη της διαδικασίας. Προς τα τέλη του 2010, 41 πολιτικοί κρατούμενοι της ομάδας του 2003 είχαν ήδη ελευθερωθεί, μαζί με 16 άλλους πολιτικούς κρατουμένους. Μολαταύτα, η ΕΕ εκφράζει την ανησυχία της για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κούβα, περιλαμβανομένης και της έλλειψης ελευθερίας έκφρασης και ενημέρωσης και της ελευθερίας του συνέρχεσθαι.

Το Συμβούλιο εξωτερικών υποθέσεων της 25ης Οκτωβρίου 2010 συμφώνησε να ξεκινήσει μελέτη και να αναθέσει στην Ύπατη Εκπρόσωπο, στο πλαίσιο της κοινής θέσης της ΕΕ του 1996, να διερευνήσει τις δυνατότητες για το μέλλον των σχέσεων με την Κούβα, και να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο.

Μετά την επίσημη επανέναρξη της συνεργασίας τον Οκτώβριο του 2008, η ΕΕ υποστήριξε σχέδια που ωφελούν άμεσα τον κουβανικό πληθυσμό, όπως, μεταξύ άλλων, η επισιτιστική ασφάλεια, η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και η υποστήριξη μη κρατικών φορέων.

Διαπιστώθηκαν ορισμένες ευνοϊκές εξελίξεις στην κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων το 2010. Η ελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων, η παράταση του ντε φάκτο μορατόριουμ για τη θανατική ποινή, η χαλάρωση της λογοκρισίας του Διαδικτύου και η υπόσχεση για νέες οικονομικές μεταρρυθμίσεις, απετέλεσαν θετικά βήματα. Ωστόσο, η ευρύτερη κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εξακολουθεί να αποτελεί παράγοντα ανησυχίας, καθόσον η ελευθερία της έκφρασης, του συνεταιρίζεσθαι και η ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας εξακολουθούν να υφίστανται περιορισμούς.

5.7.20 Αϊτή

Ο καταστροφικός σεισμός που έπληξε την Αϊτή τον Ιανουάριο του 2010 αποδυνάμωσε περαιτέρω τους ήδη εύθραυστους θεσμούς του κράτους δικαίου, μεταξύ των οποίων και την αστυνομία, τη δικαστική εξουσία και το σωφρονιστικό σύστημα. Τα γεγονότα αυτά συνοδεύτηκαν από μεγάλη αύξηση των δράσεων των συμμοριών δεδομένου ότι 5600 κρατούμενοι δραπέτευσαν από τις φυλακές μετά το σεισμό. Οι πλέον εκτεθειμένες κοινότητες ήταν εκείνες στις πυκνοκατοικημένες περιοχές του Port-au-Prince περιλαμβανομένων και των στρατοπέδων των εκτοπισθέντων στο εσωτερικό της χώρας.

Ανταποκρινόμενη, η ΕΕ θα εξακολουθήσει να ενισχύει τις προσπάθειες των οργανώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων της κοινωνίας των πολιτών για καταπολέμηση της σεξιστικής βίας και για την προαγωγή των δικαιωμάτων των παιδιών και την ενδυνάμωση του κράτους δικαίου στην Αϊτή. Η ΕΕ δραστηριοποιείται στους τομείς αυτούς από το 2005. Στις δράσεις περιλαμβάνεται η ενίσχυση του Υπουργείου δικαιοσύνης και δημόσιας ασφάλειας, η διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δικαστικής διαδικασίας και η προαγωγή της ανεξαρτησίας του δικαστικού συστήματος, Η ΕΕ στηρίζει την παρουσία της ειρηνευτικής αποστολής των ΗΕ (MINUSTAH), η οποία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για την προαγωγή της ασφάλειας, της δημοκρατίας και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Αϊτή. Στο πλαίσιο των προεδρικών και βουλευτικών εκλογών του 2010, η ΕΕ ανέπτυξε εκλογικούς εμπειρογνώμονες για την παρακολούθηση της διαδικασίας, συγχρηματοδότησε την τοπική αποστολή εκλογικής παρατήρησης και παρέσχε στήριξη στην εκλογική αποστολή της OAS/CARICOM.

5.7.21 Τζαμάικα

Η ΕΕ παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την κατάσταση των ανθρώπινων δικαιωμάτων και τις σχετικές εξελίξεις στην Τζαμάικα. Κατά το 2010 πραγματοποιήθηκαν διάφορα διαβήματα για θέματα ανθρώπινων δικαιωμάτων και συνεχίζονται πολιτικός διάλογος στον τομέα αυτό και τακτικές επαφές με υπερασπιστές των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

Το Σύνταγμα της Τζαμάικα πρόκειται να τροποποιηθεί στις αρχές του 2011 με την υπερψήφιση του νομοσχεδίου «Χάρτης Δικαιωμάτων». Το νομοσχέδιο περιέχει ορισμένες αλλαγές με σημαντικές επιπτώσεις στην επιβολή της θανατικής ποινής: πρώτον, δεν επιτρέπονται προσφυγές κατά της θανατικής ποινής λόγω της παρόδου μεγάλου χρονικού διαστήματος μεταξύ της επιβολής και της εκτέλεσης της ποινής· δεύτερον, οι συνθήκες κράτησης δεν επηρεάζουν τη διαδικασία προσφυγής. Επιπλέον η τροποποιητική πράξη του Συντάγματος της Τζαμάικα προβλέπει χρονικό διάστημα τουλάχιστον 18 μηνών που ορίζεται από τον Ύπατο Αρμοστή για τη διεκπεραίωση των προσφυγών σε διεθνείς οργανισμούς (λ.χ. τη Διαμερικανική Επιτροπή Ανθρώπινων Δικαιωμάτων).

Στις 21 Δεκεμβρίου 2010 η Τζαμάικα κατανήφισε την απόφαση για μορατόριουμ όσον αφορά τη θανατική ποινή στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. Η Τζαμάικα έχει υπογράψει αλλά δεν έχει επικυρώσει το Καταστατικό της Ρώμης του ΔΠΔ. Η κυβέρνηση έχει υποσχεθεί επανειλημμένα ότι θα επικυρώσει τη συνθήκη, χωρίς όμως να έχει εκπληρώσει έως τώρα την υπόσχεσή της.

Η τελευταία καθολική περιοδική επανεξέταση του ΟΗΕ για την Τζαμάικα έλαβε χώρα το Νοέμβριο του 2010. Τα σημεία που έθιξαν τα συμμετέχοντα κράτη περιλάμβαναν τη θανατική ποινή, καταγγελίες για εκτελέσεις χωρίς δίκη, παραπτώματα αστυνομικών, τις συνθήκες που επικρατούν στις φυλακές, τα δικαιώματα των παιδιών και τα δικαιώματα της κοινότητας ΛΟΑΔΑΑΦ. Οι συστάσεις, με τις οποίες δεν συμφώνησε η αντιπροσωπία της Τζαμάικα, αφορούσαν κυρίως την κατάργηση της θανατικής ποινής και την αποποινικοποίηση της ομοφυλοφιλικής δραστηριότητας.

Στο πλαίσιο του ειδικού σχεδίου στήριξης για τη χώρα του EIDHR, η ΕΕ παρέχει επί του παρόντος στήριξη σε θέματα όπως η δράση για την κατάργηση της θανατικής ποινής, η εναλλακτική επίλυση διαφορών, η βελτίωση των συνθηκών που επικρατούν στις φυλακές και τα δικαιώματα των παιδιών.

6 Δράσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα

(Κείμενο που προμηθεύει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξακολουθεί να αντιπροσωπεύει μια ισχυρή φωνή για ζητήματα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία εντός του θεσμικού καθιδρύματος της ΕΕ. Επιζητεί να διασφαλίσει ότι τα δικαιώματα και οι ελευθερίες προστατεύονται και προάγονται εντός των συνόρων της ΕΕ και εκτός αυτών.

Μέσω ψηφισμάτων, εκθέσεων, αποστολών σε χώρες μη μέλη της ΕΕ, εκδηλώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, διακοινοβουλευτικών αντιπροσωπιών και κοινών κοινοβουλευτικών επιτροπών με χώρες μη μέλη της ΕΕ, προφορικών και γραπτών ερωτήσεων, ειδικών ακροάσεων για συγκεκριμένα ζητήματα και του ετησίου βραβείου ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του βραβείου Ζαχάρωφ για την Ελευθερία της σκέψης, το ΕΚ εξακολουθεί να συμβάλλει στην κατάρτιση, την εφαρμογή και την αξιολόγηση πολιτικών στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το Συμβούλιο, η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης λογοδοτούν με δημόσια συζήτηση σε συνόδους ολομελείας, σε συνεδριάσεις (υπο)επιτροπών και σε ομάδες εργασίας. Επίσης, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου και οι επί κεφαλής των (υπο)επιτροπών και αντιπροσωπειών θέτουν επί τάπητος ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων με εκπροσώπους χωρών εκτός ΕΕ σε απ' ευθείας συνομιλίες και δι' αλληλογραφίας.

Το **βραβείο Ζαχάρωφ για την Ελευθερία έκφρασης** τιμά πρόσωπα ή οργανώσεις απανταχού του πλανήτη για τις προσπάθειές τους για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και της ελευθερίας έκφρασης και για τη δράση τους κατά της μισαλλοδοξίας και της καταπίεσης. Εφέτος το βραβείο Ζαχάρωφ απενεμήθη στον Guillermo Fariñas. Διδάκτωρ της ψυχολογίας, ανεξάρτητος δημοσιογράφος και πολιτικός αντιφρονών της Κούβας, ο Guillermo Fariñas έχει όλα αυτά τα χρόνια κάνει 23 απεργίες πείνας για να διαμαρτυρηθεί κατά του κουβανικού καθεστώτος, με σκοπό την επίτευξη ειρηνικής πολιτικής αλλαγής, ελευθερίας του λόγου και ελευθερίας της έκφρασης στη χώρα του. Με την απονομή του βραβείου Ζαχάρωφ για την ελευθερία της έκφρασης στον Guillermo Fariñas, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αναγνωρίζει τις μάχες που έχουν δώσει για την ελευθερία του λόγου και της έκφρασης όλοι οι Κουβανοί υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το 2010 σηματοδοτήθηκε από την περαιτέρω **υλοποίηση** της θεσμικής αναμόρφωσης που δρομολογήθηκε από τη **Συνθήκη της Λισσαβώνας**. Το Κοινοβούλιο έπαιξε σημαίνοντα ρόλο στη σύσταση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης, οι δε πτυχές της νέας υπηρεσίας οι οποίες άπτονται της εξωτερικής πολιτικής ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ΕΕ υπήρξαν αντικείμενο τακτικής ανταλλαγής απόψεων, συζητήσεων και εκθέσεων ή γνωμοδοτήσεων στα πλαίσια μιας πληθούς κοινοβουλευτικών επιτροπών. Στην ημερήσια διάταξη περιλαμβανόταν επίσης η προσχώρηση της ΕΕ στην ΕΣΑΔ και στη Σύμβαση UNCRPD.

Η **Υποεπιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα** υπό την προεδρία της Heidi Hautala (FI, Greens/EFA), βρίσκεται στο επίκεντρο των συζητήσεων του Κοινοβουλίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η εν λόγω Υποεπιτροπή αναλαμβάνει κοινοβουλευτικές πρωτοβουλίες σε αυτή τη σφαίρα και παρέχει ένα μόνιμο βήμα συζητήσεων για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την ανάπτυξη της δημοκρατίας σε χώρες εκτός ΕΕ. Τα ζητήματα αυτά συζητούνται με άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ, με τους ειδικούς εισηγητές των ΗΕ και τους αντιπροσώπους του UNDP (Αναπτυξιακού Προγράμματος των ΗΕ), το Συμβούλιο της Ευρώπης, τους αντιπροσώπους των κυβερνήσεων, τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις ΜΚΟ.

Κατά τη διάρκεια του 2010 η Υποεπιτροπή είχε επίσης την ευκαιρία να πραγματοποιήσει τακτική **ανταλλαγή απόψεων** με τον προεδρεύοντα της **Ομάδας «Ανθρώπινα Δικαιώματα»** (COHOM) του Συμβουλίου που παρουσίασε το πρόγραμμα εργασιών της COHOM και προέβη σε ενημέρωση μελών της Υποεπιτροπής.

Οι εκθέσεις που συντάσσονται ίδια πρωτοβουλία είναι ένα από τα αποτελεσματικότερα μέσα που διαθέτει το Κοινοβούλιο για να αναπτύσσει τις βασικές του θέσεις και να εφιστά την προσοχή άλλων θεσμικών παραγόντων στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Εν προκειμένω, η κυριότερη έκθεση είναι η **Ετήσια Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα ανά τον κόσμο και η σχετική πολιτική της ΕΕ**, η οποία εξετάζει τις πολιτικές της ΕΕ, στο πλαίσιο της ελεγκτικής λειτουργίας του Κοινοβουλίου. Η τελευταία ετήσια έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκπονήθηκε από την Laima Liucija Andrikiene (Λιθουανία, EPP) και εγκρίθηκε από την ολομέλεια στις 16 Δεκεμβρίου του 2010. Το ψήφισμα³⁴ εστιάζεται κατά πρώτο λόγο στις αλλαγές της θεσμικής αρχιτεκτονικής της ίδιας της ΕΕ, ιδίως δε τη θέση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον μηχανισμό της ΕΥΕΔ· οι βουλευτές ζητούν επίσης να οριστεί ειδικός εντεταλμένος για τα ανθρώπινα δικαιώματα και να δρομολογηθούν στρατηγικές για τα ανθρώπινα δικαιώματα κατά χώρα, ούτως ώστε να ενισχυθεί η συνοχή, η αποτελεσματικότητα και η προβολή της ενωσιακής δράσης. Κατά δεύτερο λόγο, το ψήφισμα δίνει έμφαση στους διαλόγους και τις διαβουλεύσεις με χώρες εκτός ΕΕ και στις ενωσιακές δράσεις στο διεθνές προσκήνιο. Όσον αφορά το πρώτο, οι βουλευτές ζητούν μεταξύ άλλων να υπάρχει η προσήκουσα κοινοβουλευτική συμμετοχή στην διεξαγόμενη αξιολόγηση και η απόλυτη πρόσβαση στα έγγραφα αποτελεσμάτων. Όσον αφορά το δεύτερο, οι βουλευτές επικροτούν τη στήριξη που παρέχει η ΕΕ σε πρωτοβουλίες των ΗΕ και άλλων διεθνών φορέων για την αποποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας· εξαίρουν επίσης τις ευκαιρίες που προσφέρει η μέλλουσα προσχώρηση της ΕΕ στην ΕΣΑΔ και τονίζουν εκ νέου την ανεπιφύλακτη υποστήριξή τους στο έργο του ΔΠΔ. Τρίτον, όσον αφορά τις ουσιαστικές πολιτικές, το ψήφισμα περιλαμβάνει παρατηρήσεις επί των κατευθυντηρίων γραμμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα που συγκροτούν τη βάση της ενωσιακής δράσης σε αυτόν τον τομέα· το ψήφισμα επικεντρώνεται επίσης στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας, υπενθυμίζοντας ότι προέχει η προσήλωση στις προδιαγραφές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Άλλες εκθέσεις περί ιδίων πρωτοβουλιών το 2010 περιλαμβάνουν τις ενωσιακές πολιτικές υπέρ των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των προδιαγραφών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, των κοινωνικών και των περιβαλλοντικών προδιαγραφών σε διεθνείς εμπορικές συμφωνίες.

³⁴ T7-0489/2010, 16.12.2010.

Το 2010 η Υποεπιτροπή για τα ανθρώπινα δικαιώματα οργάνωσε ορισμένες **ανταλλαγές απόψεων και ακροάσεις** όσον αφορά την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανά χώρα ή περιοχή:

- Αραβικός κόσμος·
- Αργεντινή, στα πλαίσια ακρόασης για την καταπολέμηση της ατιμωρησίας·
- Βιρμανία/Μυανμάρ, με γνώμονα τις βουλευτικές εκλογές·
- Κεντρική Ασία·
- Κίνα·
- Κούβα·
- Ισραήλ·
- Ιράν·
- Καζακστάν·
- Μεξικό·
- Βόρεια Κορέα·
- Φιλιππίνες, με γνώμονα τις προεδρικές, βουλευτικές και τοπικές εκλογές·
- Ρωσία·
- Νοτιοανατολική Ασία και συγκεκριμένα Βιετνάμ, Καμπότζη, Λάος και Ταϊλάνδη·
- Σρι Λάνκα·
- Συρία, υπό το πρίσμα της συμφωνίας σύνδεσης ΕΕ-Συρίας·
- Τουρκία·
- Τουρκμενιστάν·
- Ουκρανία και Αίγυπτος, ως μελετώμενες περιπτώσεις στα πλαίσια ακρόασης για την Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας (Ανατολή και Νότος)·
- Δυτικά Βαλκάνια·
- Εγκλήματα πολέμου και άλλες σοβαρές καταπατήσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην πρώην Γιουγκοσλαβία·
- Συνθήκες των φυλακών στη Συρία και τον Λίβανο.

Σε άλλες ακροάσεις εξετάστηκαν θεματικότερα ζητήματα:

- Στήριξη της ΕΕ για υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων·
- Βία κατά γυναικών σε ένοπλες συγκρούσεις·
- Εφαρμογή της ενωσιακής απαγόρευσης όσον αφορά το εμπόριο «εργαλείων βασανισμού»·
- Το ΔΠΔ υπό το πρίσμα της αναθεωρητικής διάσκεψης της Καμπάλας·
- Συνεργασία ΕΕ/ΗΠΑ όσον αφορά τα παγκόσμια ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων·
- Βασανιστήρια, με την ευκαιρία της Διεθνούς Ημέρας κατά των Βασανιστηρίων·
- Αποτελέσματα του 12ου φόρουμ ΕΕ-ΜΚΟ στις Βρυξέλλες τον Ιούλιο·
- Θανατική ποινή·
- Ανθρώπινα δικαιώματα και καταπολέμηση της τρομοκρατίας·
- Ζητήματα που αφορούν τα παιδιά·
- Ανθρώπινα δικαιώματα και AIDS·
- Εταιρική κοινωνική ευθύνη.

Μέσω της διαδικασίας του δημοκρατικού ελέγχου του **Ευρωπαϊκού Μέσου για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα**, το Κοινοβούλιο συμμετέχει ενεργά στην παρακολούθηση της εφαρμογής του μέσου αυτού. Συστήθηκε ειδική ομάδα στο πλαίσιο της επιτροπής AFET, της οποίας προΐσταται η πρόεδρος της Υποεπιτροπής DROI κα Hautala. Η ομάδα συνεδριάζει τακτικά με τις υπηρεσίες της Επιτροπής για την εξέταση των εγγράφων πολυετούς στρατηγικής και των ετησίων προγραμμάτων δράσης, καθώς και για τη γενική συνέχεια που επιφυλάσσεται στην τρέχουσα κατάσταση σχετικά με την εφαρμογή του μέσου. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων της Υποεπιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, διεξήχθησαν πολλές ανταλλαγές απόψεων όσον αφορά την εφαρμογή και επανεξέταση του EIDHR.

Όσον αφορά τους **διαλόγους και τις διαβουλεύσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα με χώρες εκτός ΕΕ**, αντιπρόσωποι της Επιτροπής, του Συμβουλίου και της ΕΥΕΔ ενημέρωναν διεξοδικά το Κοινοβούλιο και διεξήγαγαν συνεδριάσεις κεκλεισμένων των θυρών με ευρωβουλευτές πριν και μετά από κάθε γύρο ορισμένων διαλόγων και διαβουλεύσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα καθώς και για τη διεξαγωγή συνεδριάσεων των αρμοδίων για το διάλογο για τα ανθρώπινα δικαιώματα δομών όπως οι Υποεπιτροπές ΕΠΓ για τα ανθρώπινα δικαιώματα ή ο διάλογος ΕΕ-Αφρικανικής Ένωσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η Υποεπιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα διοργάνωσε τον Ιούλιο ειδικές ακροάσεις αναφορικά με την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κίνα ενόψει του διαλόγου ΕΕ-Κίνας για τα ανθρώπινα δικαιώματα και της συνόδου κορυφής ΕΕ-Κίνας και τον Νοέμβριο για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Ρωσία και για το αποτέλεσμα των διαβουλεύσεων ΕΕ-Ρωσίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Για τη συμπλήρωση των εργασιών της υποεπιτροπής για τα ανθρώπινα δικαιώματα, το θεματικό τμήμα εξωτερικών σχέσεων του Κοινοβουλίου παρέχει στήριξη μέσω της εκπόνησης ενημερωτικών σημειωμάτων και σχετικών εγγράφων, ή μέσω ανάθεσης εξωτερικών μελετών. Κατά το 2010, εκπονήθηκαν οι ακόλουθες **μελέτες** ως προς την εξωτερική πολιτική για τα ανθρώπινα δικαιώματα:

- Συνδρομή προς Ευρωπαίους πολίτες που αντιμετωπίζουν τη θανατική ποινή εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης·
- Υλοποίηση ενωσιακών πολιτικών συνεπεία της απόφασης 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ·
- Ρόλος των περιφερειακών μηχανισμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων·
- Τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών και ανθρώπινα δικαιώματα·
- Τρέχουσες προκλήσεις όσον αφορά τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Ένας σημαντικός φορέας συνεργασίας στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι το **Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων** (ΣΑΔ) των Ηνωμένων Εθνών, στη Γενεύη, τις εργασίες του οποίου εξακολούθησε να παρακολουθεί το Κοινοβούλιο με μεγάλο ενδιαφέρον, αποστέλλοντας συγκεκριμένα αντιπροσωπεία στο ΣΑΔ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα³⁵ κατά την 13η σύνοδο του Συμβουλίου στο οποίο πραγματεύεται ως βασικά θέματα την ανάγκη να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα οι παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να αποσαφηνιστούν οι κανόνες της φυλάκισης στα πλαίσια της αντιτρομοκρατικής δράσης, να διευθετηθεί η διένεξη στη Γάζα και το νότιο Ισραήλ και να απορριφθεί η υποψηφιότητα του Ιράν. Τα μέλη τόνισαν επίσης τη σημασία των κοινών θέσεων της ΕΕ και κάλεσαν εκ νέου τα κράτη μέλη να εναντιωθούν σε κάθε απόπειρα να υπονομευθεί η έννοια της οικουμενικότητας, του αλληλένδετου και του αδιαίρετου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να προτρέψουν δε το ΣΑΔ να εξετάζει με την ίδια προσοχή τις δυσμενείς διακρίσεις ανεξαρτήτως αιτίων.

Η ετήσια αντιπροσώπευση της Υποεπιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα απετέλεσε την ευκαιρία να εκφραστούν τα μελήματα αυτά και να μαθευτούν περισσότερα για τις τρέχουσες εξελίξεις όσον αφορά τα κυριότερα ζητήματα που πραγματεύεται επί του παρόντος το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μέσω συσκέψεων με τους πρέσβεις των χωρών της ΕΕ και των εκτός ΕΕ χωρών, τους διευθυντές της Υπάτης Αρμοστείας και των ΜΚΟ και τους ειδικούς εισηγητές.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο παρακολουθεί επίσης τις εργασίες της **Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ** (ΓΣΗΕ). Τον Μάρτιο εξέδωσε σύσταση προς το Συμβούλιο ως προς τις προτεραιότητες της ΕΕ για την 65η σύνοδό της³⁶. Η σύσταση καλύπτει έξι ζητήματα προτεραιότητας που θα πρέπει να απασχολήσουν το Συμβούλιο, ήτοι 1) η θέση της ΕΕ στον ΟΗΕ, 2) η παγκόσμια διακυβέρνηση και η μεταρρύθμιση του ΟΗΕ, 3) ειρήνη και ασφάλεια, 4) ανάπτυξη, 5) αλλαγή του κλίματος και 6) ανθρώπινα δικαιώματα. Αναφορικά με τα τελευταία αυτά, το Κοινοβούλιο κάλεσε την Ύπατη Εκπρόσωπο να μιλήσει εξ ονόματος όλων ανεξαιρέτως των κρατών μελών της ΕΕ και να απευθύνει έκκληση προς τα κράτη μέλη να προβάλουν τις ενοποιημένες αυτές θέσεις της ΕΕ ώστε να τους δοθεί μεγαλύτερη βαρύτητα. Εισηγήση των βουλευτών ήταν επίσης να επιδιώξει η ΕΕ την εγγραφή αυτοτελούς σημείου στην ημερήσια διάταξη σχετικού με τη συνεργασία μεταξύ του ΟΗΕ, των περιφερειακών συνελύσεων, των εθνικών κοινοβουλίων και στην Διακοινοβουλευτική Ένωση (ΔΕ) προκειμένου να προωθηθεί η συζήτηση για τον τρόπο με τον οποίο οι κοινοβουλευτικές συνελύσεις μπορούν να διαδραματίζουν ενεργότερο ρόλο στα Ηνωμένα Έθνη. Τον Νοέμβριο του 2010 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επισκέφθη την ΓΣΗΕ εκπροσωπούμενο από την οικεία Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων.

³⁵ Ψήφισμα σχετικά με την 13η σύνοδο του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών (Γενεύη, 1-26 Μαρτίου 2010), T7-0036/2010, 25.2.2010.

³⁶ Σύσταση προς το Συμβούλιο σχετικά με την 65η σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, T7-0084/2010, 25.3.2010.

Βάσει κοινού αιτήματος των προεδρευόντων της Υποεπιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων και της Επιτροπής Ανάπτυξης, μια ad hoc αντιπροσωπεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου απεστάλη στην ένατη σύνοδο του **Μόνιμου Φόρουμ των ΗΕ για τα ζητήματα των Αυτοχθόνων** (UNPFII) από 28 έως 30 Απριλίου στη Νέα Υόρκη.

Η σύνοδος συζήτησε ειδικά τα άρθρα 3 και 32 της διακήρυξης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των Αυτοχθόνων, τα οποία εγγυώνται την πλήρη και ουσιαστική συμμετοχή των αυτοχθόνων στις αναπτυξιακές διαδικασίες.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απέστειλε επίσης ad hoc αντιπροσωπεία στην **αναθεωρητική διάσκεψη του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου** στην Καμπάλα (Ουγκάντα) τον Ιούνιο.

Η εντολή της αντιπροσωπείας, όπως περιλαμβάνεται σε ψήφισμα του ΕΚ³⁷, καλούσε τις κυβερνήσεις των κρατών μελών - συμβαλλομένων μερών του καταστατικού της Ρώμης- να υπαγάουν άμεσα ως έγκλημα πολέμου στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου τη χρήση ορισμένων όπλων που χρησιμοποιούνται σε ένοπλες συγκρούσεις που στερούνται διεθνούς χαρακτήρα, και να διευρυνθεί η ποινικοποίηση της χρησιμοποίησης δηλητηριωδών ουσιών, χημικών όπλων, ασφυξιογόνων, δηλητηριωδών ή άλλων αερίων και όλων των ανάλογων υγρών, υλικών ή διατάξεων καθώς και της χρήσης βολίδων που εκρήγνυνται ή διογκώνονται στο σώμα, σε ένοπλες συγκρούσεις που στερούνται διεθνούς χαρακτήρα. Το Κοινοβούλιο δήλωνε επίσης ότι υποστηρίζει ένθερμα την υπαγωγή του εγκλήματος της επίθεσης στη δικαιοδοσία του ΔΠΔ.

Η παρουσία της αντιπροσωπείας έδινε και αυτή το σαφές μήνυμα της ανεπιφύλακτης στήριξης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αλλά και της ΕΕ ως συνόλου προς το ΔΠΔ και τους σκοπούς του.

³⁷ Ψήφισμα σχετικά με τη διάσκεψη για την αναθεώρηση του Καταστατικού της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου στην Καμπάλα, Ουγκάντα Τ7-0185/2010, 19.5.2010.

Η Υποεπιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα απέστειλε **αντιπροσωπεία στην Ουάσιγκτον** από 25 έως 27 Μαΐου. Ήταν το πρώτο ταξίδι αυτού του είδους εντός της νέας νομοθετική περιόδου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από τότε που ανέλαβε ο Πρόεδρος Ομπάμα και μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβόνας. Επιδίωξη της αντιπροσωπείας εντός του νέου αυτού «περιβάλλοντος» ήταν να διερευνήσει τρόπους περαιτέρω ανάπτυξης της υφιστάμενης σχέσης και να δώσει συνέχεια σε ορισμένα από τα κυριότερα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων ΕΕ-ΗΠΑ που είχαν ήδη συζητηθεί κατά το παρελθόν.

Μια αντιπροσωπεία της Υποεπιτροπής ταξίδεψε επίσης στο **Μπεσλάν και την Ινγκουσετία** (Ρωσία) από τις 30 Αυγούστου έως τις 3 Σεπτεμβρίου. Η αντιπροσωπεία συγκροτήθηκε κατόπιν πρόσκλησης που είχαν στείλει διάφορες ΜΚΟ του Βορείου Καυκάσου και ταξίδεψε στη Ρωσία για να συμμετάσχει στην τελετή εις μνήμην της τριήμερης πολιορκίας ενός δημοτικού σχολείου στο Μπεσλάν. Η αντιπροσωπεία είχε την ευκαιρία να αποκομίσει μια ευρύτερη εικόνα της κατάστασης στην περιοχή μέσω επαφών με επισήμους εκπροσώπους και με την κοινωνία των πολιτών.

Μια από τις κύριες πτυχές της Υποεπιτροπής είναι να **προωθεί την ένταξη θεμάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων** σε όλες τις πτυχές των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ, πράγμα το οποίο επιτυγχάνεται μέσω σύμπραξης με τις επιτροπές του τομέα των εξωτερικών σχέσεων και μέσω διακοινοβουλευτικών επιτροπών και συνελεύσεων, στους κόλπους των οποίων συζητούνται τακτικά θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων με βουλευτές από διάφορες χώρες.

Ο Γενικός Γραμματέας του Κοινοβουλίου έχει συστήσει **ειδική ομάδα** απαρτιζόμενη από προσωπικό διαφόρων υπηρεσιών, προκειμένου να συμβάλει στη μεγαλύτερη συνοχή των εργασιών του θεσμικού του οργάνου σε αυτόν τον τομέα. Οι κυριότερες δραστηριότητες κατά τη διάρκεια του 2010 αφορούσαν την θέση σε λειτουργία της ΕΥΕΔ, την περσινή ετήσια έκθεση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την πολιτική της ΕΕ στο θέμα αυτό, την προσχώρηση της ΕΕ στην ΕΣΑΔ, το βραβείο Ζαχάρωφ και την πρόσβαση στα έγγραφα.

Η στήριξη του Κοινοβουλίου προς τις νέες και αναδυόμενες δημοκρατίες υλοποιείται μέσω του **Γραφείου Προώθησης της Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας (OPPD)** το οποίο παρέχει συνδρομή στην εγκαθίδρυση κοινοβουλίων ενισχύοντας την ικανότητα παραγωγής νομοθετικού έργου, ανταλλάσσοντας εμπειρίες και βέλτιστες πρακτικές. Το OPPD ενεργεί κατόπιν πρωτοβουλίας των κοινοβουλίων των ΝΑΔ (νέων και αναδυομένων δημοκρατιών) και έχει ως στόχο τις συγκεκριμένες ανάγκες μιας εκάστης. Πρωτοβουλίες στήριξης μπορούν επίσης να προκύψουν από ψηφίσματα που εγκρίνει το ΕΚ, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση Ίσης Εκπροσώπησης ΑΚΕ-ΕΕ, ή άλλες διακρατικές συνελεύσεις. Το OPPD συντονίζει όλες τις δραστηριότητες για την προώθηση της δημοκρατίας στους κόλπους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Το Πρόγραμμα Υποτροφιών Δημοκρατίας του OPPD αποσκοπεί στην ενδυνάμωση της θεσμικής και διοικητικής ικανότητας των κοινοβουλίων και δέχεται στο Κοινοβούλιο υποτρόφους για κατάρτιση προσαρμοσμένη στις ανάγκες τους.

Η **Ευρωμεσογειακή Κοινοβουλευτική Συνέλευση (EMPA)** προσφέρει ευκαιρίες για τη διεξαγωγή κοινοβουλευτικού διαλόγου με τις χώρες της Μεσογείου όσον αφορά ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δημοκρατίας. Στις 13-14 Μαρτίου διεξήχθη στο Αμμάν η έκτη σύνοδος ολομελείας της. Η οικεία επιτροπή πολιτικών υποθέσεων, ασφαλείας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχει καθιερώσει ως πρακτική να συμπεριλαμβάνει σε κάθε ημερήσια διάταξή της ένα μόνιμο σημείο για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η συνέλευση ενέκρινε σύσταση η οποία μεταξύ άλλων αφορούσε την ελευθερία της έκφρασης και την ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων.

Η **Κοινοβουλευτική Συνέλευση Ευρωπαϊκής Ένωσης - Λατινικής Αμερικής (EUROLAT)** εξακολουθεί να αποτελεί ένα σημαντικό φόρουμ διακοινοβουλευτικού διαλόγου για τα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δημοκρατίας με τη Λατινική Αμερική. Η ολομέλεια έλαβε χώρα στη Σεβίλλη (Ισπανία) από τις 13 έως τις 15 Μαΐου. Η EUROLAT έχει συστήσει επιτροπή πολιτικών υποθέσεων, ασφαλείας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία συνεδρίαση αμέσως πριν την σύνοδο ολομελείας και ξανά από 4 έως 5 Νοεμβρίου στο Salvador da Bahia (Βραζιλία). Το 2010 η εν λόγω επιτροπή συζήτησε μεταξύ άλλων τα της προστασίας των μειονοτήτων τόσο στην ΕΕ όσο και στη Λατινική Αμερική και τα σχετικά με την καταπολέμηση του εμπορίου ναρκωτικών και του οργανωμένου εγκλήματος.

Το κύριο βήμα για τη διεξαγωγή πολιτικού διαλόγου μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και βουλευτών χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού είναι η **Κοινοβουλευτική Συνέλευση Ίσης Εκπροσώπησης ΑΚΕ-ΕΕ (JPA)**. Η 19η σύνοδος της πραγματοποιήθηκε στην Τενερίφη από 27 Μαρτίου έως 1 Απριλίου· η 20ή σύνοδος της στην Κινσάσα από 30 Νοεμβρίου έως 4 Δεκεμβρίου.

Η επιτροπή πολιτικών υποθέσεων της JPA συνέχισε τις εργασίες της για τον ρόλο των ελεύθερων και ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης· κατά τη σύνοδο στην Κινσάσα εγκρίθηκε ομόφωνα μία έκθεση η οποία μεταξύ άλλων ζητούσε σαφέστερη μνεία του θέματος αυτού σε διεθνείς συμφωνίες ως προαπαιτούμενο που θα εφαρμόζεται στο σύνολο των κατ' ιδίαν προϋποθέσεων.

Όσον αφορά την Ανατολική Εταιρική Σχέση, η δρομολόγηση της **EURONEST** -της κοινοβουλευτικής συνέλευσης ίσης εκπροσώπησης βουλευτών και αντιπροσώπων των κοινοβουλίων των εταίρων χωρών- αναβλήθηκε λόγω διαφωνίας των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το αν η Λευκορωσία θα πρέπει να εκπροσωπείται από μέλη του κοινοβουλίου ή από εκπροσώπους της αντιπολίτευσης και της κοινωνίας των πολιτών. Άμα τη συστάσει της η EURONEST θα είναι το θεσμικό όργανο του πολυμερούς κοινοβουλευτικού διαλόγου και των ανταλλαγών μεταξύ των ανατολικών εταίρων και μεταξύ βουλευτών και ομολόγων τους από ανατολικές εταίρους χώρες σε διάφορα πεδία κοινού ενδιαφέροντος· υπό την ιδιότητά της αυτή θα αποτελέσει άλλο ένα φόρουμ στα πλαίσια του οποίου θα διεξάγεται διακοινοβουλευτικός διάλογος για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία.

Διαρκούντος του 2010 η Υποεπιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα πραγματοποίησε επίσης **κοινές συνεδριάσεις με άλλες επιτροπές του ΕΚ**. Τον Μάρτιο πραγματοποιήθηκε κοινή ακρόαση με την Επιτροπή Ανάπτυξης όσον αφορά την αποτροπή μαζικών αγριστήτων/καταπατήσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα πλαίσια της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, τον δε Ιούνιο συνεδρίαση για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό· τον Νοέμβριο, μια κοινή συνεδρίαση με την Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων είχε ως επίκεντρο τη δέκατη επέτειο της απόφασης 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια καθώς και την υλοποίησή της στις ενωσιακές πολιτικές.

Τον Απρίλιο οι Επιτροπές Ανάπτυξης και Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων και η Υποεπιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα διεξήγαγαν κοινή συνεδρίαση με τον Υπάτο Αρμοστή του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Antoniό Guterres, επί θεμάτων αφορώντων το άσυλο.

Η **Επιτροπή Ανάπτυξης** πραγματοποιεί τακτικές συνεδριάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα εν γένει. Επιπροσθέτως, η εν λόγω επιτροπή συζητά ευκαιρίας δοθείσης συγκεκριμένα θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων είτε για κάθε χώρα (π.χ. Κολομβία ή Γάζα) είτε θεματικά (π.χ. παιδική εργασία ή περιουσιακά δικαιώματα).

Και σε άλλες δραστηριότητες της επιτροπής αυτής συζητούνται θέματα εξωτερικής πολιτικής ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στους κόλπους της **Επιτροπής Διεθνούς Εμπορίου**, μια έκθεση για τις προδιαγραφές ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις κοινωνικές και τις περιβαλλοντικές προδιαγραφές σε διεθνείς εμπορικές συμφωνίες³⁸ ήταν εγγεγραμμένη στην ημερήσια διάταξη καθ' όλη τη διάρκεια του 2010. Στα θέματα αυτά δραστηριοποιείται επίσης η **Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών**.

Η **παρατήρηση των εκλογών** αποτελεί μέρος της συμβολής της ΕΕ στην ενίσχυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας σε χώρες μη μέλη της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμμετέχει ενεργά σε αποστολές παρατήρησης των εκλογών, με την αποστολή αντιπροσωπίας βραχυπρόθεσμης παρατήρησης που εντάσσεται στο πλαίσιο των μακροπρόθεσμων αποστολών παρατήρησης των εκλογών, και μέσω των κυρίων παρατηρητών των αποστολών παρατήρησης των εκλογών της ΕΕ που συνήθως είναι μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Την ημέρα των εκλογών, οι ευρωβουλευτές παρατηρούν τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας και την καταμέτρηση των ψήφων. Το 2010 το Κοινοβούλιο απέστειλε αντιπροσωπίες βραχείας διάρκειας σε χώρες στην Αφρική (Σουδάν, Τανζανία, Τόγκο), στην περιοχή ΟΑΣΕ (Αζερμπαϊτζάν, Δημοκρατία της Κιργιζίας, Δημοκρατία της Μολδαβίας, Τατζικιστάν, Ουκρανία) και στο Κοσσυφοπέδιο.

Σημαντικό στοιχείο των δραστηριοτήτων του Κοινοβουλίου αποτελούν τα ψηφίσματα για συγκεκριμένες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε συγκεκριμένες χώρες και, ειδικότερα, όσον αφορά ατομικές περιπτώσεις ανησυχίας, τα οποία εξετάζονται σε **μηνιαίες συζητήσεις της ολομέλειας για επείγοντα θέματα**. Το Συμβούλιο, η Επιτροπή και οι εμπλεκόμενες κυβερνήσεις καλούνται να αναλάβουν δράση. Εκτός από τα ψηφίσματα αυτά, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου, ο Πρόεδρος της Υποεπιτροπής και οι Πρόεδροι των κοινοβουλευτικών αντιπροσωπιών προβαίνουν σε **τακτικά διαβήματα**. Οι αντιδράσεις των κυβερνήσεων υποδηλώνουν ότι είναι συχνά πολύ ευαίσθητες στην κριτική του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

³⁸ Έκθεση σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά πρότυπα στις διεθνείς εμπορικές συμφωνίες (2009/2219(INI)), A7-0312/2010, 8.11.2010.

Τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το 2010 αφορούσαν:

- Τις επιθέσεις κατά χριστιανικών κοινοτήτων (ιδίως στην Αίγυπτο και τη Μαλαισία)·
- Τη Βιρμανία/Μυανμάρ (3 διαφορετικά ψηφίσματα)·
- Την Καμπότζη και ειδικότερα την υπόθεση του Sam Rainsy·
- Τον Gilad Shalit·
- Τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό και ειδικότερα την υπόθεση του Floribert Chebeya Bahizire·
- Τους πρόσφυγες από την Ερυθραία που κρατούνται ως όμηροι στη χερσόνησο του Σινά·
- Τις εκτελέσεις στη Λιβύη·
- Τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κίνα και ειδικότερα την υπόθεση του Λιού Σιαομπό·
- Το Ιράκ και ειδικότερα την θανατική ποινή (συγκεκριμένα την υπόθεση του Ταρίκ Αζίζ) και τις επιθέσεις κατά χριστιανικών κοινοτήτων·
- Την Κένυα διότι δεν συνέλαβε τον Πρόεδρο Ομάρ Μπασίρ·
- Τη Μαδαγασκάρη·
- Τη Μαλαισία και συγκεκριμένα τους ραβδισμούς·
- Το Νεπάλ·
- Τον Βόρειο Καύκασο (Ρωσική Ομοσπονδία) και την ποινική δίωξη του Ολέγκ Ορλώφ·
- Τη Βόρειο Κορέα·
- Την θρησκευτική ελευθερία στο Πακιστάν·
- Τις Φιλιππίνες·
- Τη Συρία και ειδικότερα την υπόθεση Χαϊτάν Αλ Μαλέχ·
- Την Ταϊλάνδη·
- Την αναγνώριση της θανατικής ποινής ως νόμιμης στη Δημοκρατία της Κορέας·
- Την κλιμάκωση της βίας στο Μεξικό·
- Το Θιβέτ και ειδικότερα τα σχέδια για αναγνώριση της Κινεζικής ως βασικής γλώσσας στην εκπαίδευση·

- Την Ουγκάντα και ειδικότερα τον λεγόμενο «νόμο Bahati» και τις διακρίσεις σε βάρος του πληθυσμού ΛΟΑΔ·
- Τη Βενεζουέλα (2 διαφορετικά ψηφίσματα)·
- Τη Ζιμπάμπουε (2 διαφορετικά ψηφίσματα).

Τα ζητήματα που αφορούν τα **ανθρώπινα δικαιώματα στην ΕΕ** εμπίπτουν στην εντολή της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (LIBE), η οποία ασχολείται με την κατάσταση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ. Η Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων και η Υποεπιτροπή της για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα συνεργάζονται στενά με την προαναφερόμενη επιτροπή για την παρακολούθηση των εξωτερικών συνεπειών των εσωτερικών πολιτικών, ιδίως όσον αφορά τα ζητήματα του ασύλου και της μετανάστευσης.

Το 2010 η επιτροπή LIBE ασχολήθηκε μεταξύ άλλων με τα ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως η αντιτρομοκρατική δράση, η σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση των παιδιών και η παιδική πορνογραφία, και η πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, η λειτουργία του FRONTEX, οι συμφωνίες για τις καταστάσεις με τα ονόματα επιβατών, το δικαίωμα ενημέρωσης στα πλαίσια ποινικών διαδικασιών και η δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, η ίση μεταχείριση, η πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα και η στρατηγική κοινωνικής ένταξης των Ρόμ. Στα πλαίσια επίσης της LIBE η προσχώρηση της ΕΕ στην ΕΣΑΔ απετέλεσε προεξάρχον σημείο της ημερήσιας διάταξης.

7. Κατάλογος συντομογραφιών

AA	Association Agreement
AFET	Committee on Foreign Affairs of the European Parliament
ACP	African, Caribbean and Pacific
AMISOM	African Union Mission in the Darfur region of Sudan
APRM	African Peer Review Mechanism
ARF	ASEAN Regional Forum
AQIM	Al Qaeda in the Islamic Maghreb
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations
ASEM	Asia-Europe Meeting
AU	African Union
BiH	Bosnia and Herzegovina
BPFA	Beijing Declaration and Platform for Action
CAAC	Children Affected by Armed Conflict
CAR	Central African Republic
CARDS	Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation
CBSS	Country-Based Support Schemes under the EIDHR
CDDH	European Convention on Human Rights
CEDAW	Committee on the Elimination of Discrimination against Women
CFSP	Common Foreign Security Policy
CICIG	International Commission against Impunity in Guatemala
CIDA	Canadian International Development Agency
CIS	Commonwealth of Independent States
CoE	Council of Europe
COHOM	Council Human Rights Working Party
COM	European Commission
CPT	Committee for the Prevention of Torture of the Council of Europe
CSDP	Common Security and Defence Policy

CSO	Civil Society Organisation
CSR	Corporate Social Responsibility
CSW	Commission on the Status of Women
DIS	Détachement Intégré de Sécurité
DPKO	Department of Peacekeeping Operations
DPRK	Democratic People's Republic of Korea
DRC	Durban Review Conference
DROI	Human Rights Subcommittee of the European Parliament
EA	Electoral Assistance
EaP	Eastern Partnership
ECCC	Extraordinary Chambers in the Constitutional Court of Cambodia
ECHR	European Court of Human Rights
ECRI	European Commission against Racism and Intolerance
EEM	Election Expert Missions
EFA	European Free Alliance - European Parliament political group
EIDHR	European Instrument for Democracy and Human Rights
EMB	Electoral Management Bodies
EMPA	Euro-Mediterranean Parliamentary Assembly
ENP	European Neighbourhood Policy
EOM	Election Observation Mission
EP	European Parliament
EPP	European People's Party - European Parliament political group
ESDP	European Security and Defence Policy
EU	European Union

EUJUST LEX	Integrated Rule of Law Mission for Iraq
EUPM	European Union Police Mission
EUPOL	EU Police mission
EUPOL COPPS	European Union Police Mission for the Palestinian Territories
EUROLAT	Euro-Latin American Parliamentary Assembly
EUSEC	EU mission to provide advice and assistance for security sector reform
EUSR	EU Special Representative
EUSSR	EU mission in support of the Security Sector Reform
EUTM	European Union military mission to contribute to the training of security forces
FDLR	Forces démocratiques de libération du Rwanda
FEMM	Women's Rights and Gender Equality Committee of the European Parliament
FYROM	Former Yugoslav Republic of Macedonia
GA	General Assembly
GPA	Global Political Agreement
GRULAC	Group of Latin American and Caribbean countries
GSP	EU's Generalised System of Preferences
GSP+	Special Incentive Arrangement for Sustainable Development and Good Governance
HIV	Human immunodeficiency virus
HoMs	Heads of Mission
HRC	Human Rights Council
HRD	Human Rights Defender
HRDO	Human Rights Defender's Office
HTA	High Transition Authority

ICC	International Criminal Court
ICCPR	International Covenant on Civil and Political Rights
ICHR	Independent Commission for Human Rights
ICRC	International Committee of the Red Cross
ICTR	International Criminal Tribunal for Rwanda
ICTY	International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia
IDP	Internally Displaced Person
IDPS	Institut de Développement de Produits de Santé
IHL	International Humanitarian Law
ILO	International Labour Organisation
IMT	Monitoring Team
IOM	International Organisation for Migration
IPA	Instrument on Pre-Accession Assistance
IPU	Inter-Parliamentary Union
JPA	Joint Parliamentary Assembly
JUSCANZ	Japan, United States, Canada, Australia, New Zealand
JWF	Joint Way Forward
LAC	Latin American and Caribbean countries
LGBTI	Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Intersex
LIBE	Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs of the European Parliament
LT	Lithuania
LTTE	Liberation Tigers of Tamil Eelam
MDG	Millennium Development Goal
MEP	Member of the European Parliament
Mercosur	Common Market of the South
MINURCAT	United Nations Mission in the Central African Republic and Chad
MINUSTAH	Mission des Nations Unies pour la stabilisation en Haiti

NAM	Non Aligned Movement
NATO	North Atlantic Treaty Organisation
NCCM	National Council for Childhood and Motherhood
NCHR	National Council for Human Rights
NED	New and Emerging Democracies
NGOs	Non-Governmental Organisations
NSS	National Security Service
OCHA	Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
ODA	Official Development Assistance
ODIHR	Office for Democratic Institutions and Human Rights
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development
OHCHR	Office of the High Commissioner for Human Rights
OIC	Organization of the Islamic Conference
OJ	Official Journal of the European Union
OPCAT	Optional Protocol to the International Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment
OPPD	Office for Promotion of Parliamentary Democracy
OPT	Occupied Palestinian Territory
OSCE	Organisation for Security and Cooperation in Europe
PA	Palestinian Authority
PAFSI	Programme for the reform of the internal security forces
PALOP-TL	Portuguese-speaking African countries and Timor Lest
PARSET	Programme to support Renovation of the Education Sector
PASOC	Civil society support programme
PCA	Partnership and Cooperation Agreement
PCP	Palestinian Civil Police
PDO	Public Defender's Office
POC	Person of Concern
PRAJUST	Programme for the reform of the justice system
SA	Stabilisation and Association
SAA	Stabilisation and Association Agreement
SAP	Stabilisation and Association process
SCSL	Special Court for Sierra Leone
SG	Secretary General
SRT	Special Rapporteur on Torture
TAIEX	Technical Assistance and Information Exchange
TDCA	Trade Cooperation and Development Agreement
TFG	Transitional Federal Government
TJRC	Justice, Truth and Reconciliation Commission
TRC	Torture Rehabilitation Centre

UfM	Union for the Mediterranean
UN	United Nations
UNCAT	United Nations Convention against Torture
UNCRPD	United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities
UNDP	United Nations Development Programme
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation
UNGA	United Nations General Assembly
UNHRC	UN Human Rights Council
UNICEF	United Nations Children's Fund
UNPFII	UN Permanent Forum on Indigenous Issues
UNSC	United Nations Security Council
UNSCR	United Nations Security Council Resolution
UPR	Universal Periodic Review
U.S.	United States of America
WG	Working Group